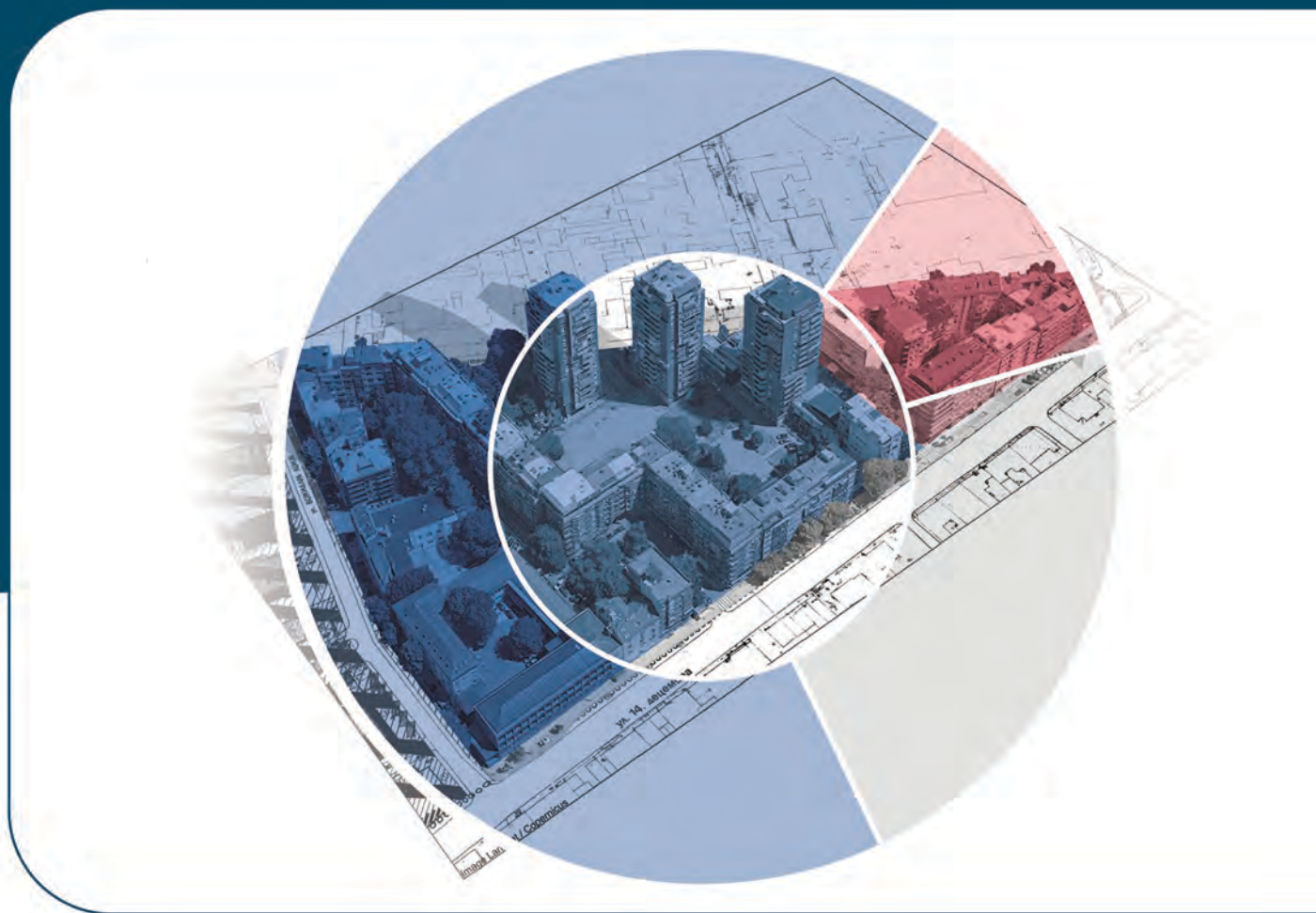

URBANIZAM BEOGRADA

09|10

2023

ANALIZA URBANISTIČKIH PLANOVA DONETIH U PERIODU OD 1. JANUARA 1993. DO 5. MAJA 2003. GODINE
PROSTORNI PLAN PODRUČJA POSEBNE NAMENE NACIONALNOG FUDBALSKOG STADIONA – FAZA II

Godina V – broj 9/10
Januar – decembar 2023.

ISSN 2683-4448

Izdaje

Urbanistički zavod Beograda, JUP
Beograd, Bulevar despota Stefana 56
www.urbel.com

Za izdavača

Dragana Biber, v.d. direktora

Urednik

dr Marija Lalošević

Redakcija

Gordana Lučić
Zorica Kosović
Jadranka Živković
Vladimir Vujičić
Marija Kosović
Igor Teofilović
Aleksandar Ranković
Ana Vučić

Vizuelni identitet, tehničko uređenje i priprema za štampu

Teodora Simić

Lektor i korektor

Ksenija Jelesijević

Prevodilac za engleski

Anica Milenković

Štampa

CopyPlanet, Beograd

Periodika

Polugodišnje

Tiraž

300

Saradnici u ovom broju

Sanja Đorđević, Katarina Čavić-Lakić, Milan Cvetković, dr Zlata Vuksanović-Macura, Marija Kosović, Predrag Krstić, Aleksandar Ilić, dr Marija Lalošević, mr Lidija Jovanović Nenadović, Jasna Mitrović, mr Anica Teofilović, Maja Joković Potkonjak, Aleksa Ristić, Biljana Đergović, Vesna Isajlović, Mirjana Nedeljković, Aleksandar Ranković, Jelena Jović, Stevan Tomić, Teodora Simić, Marija Milovanović, Danica Munižaba, Biljana Kostić, Olga Stojković, Dušica Filipović, mr Borka Protić, Jadranka Živković, Milena Solujić, Hristina Jovanović, Vladimir Vujičić, Sonja Kostić, Milica Hadži Arsenović, dr Nataša Danilović Hristić, Emil Dimitrov, Dragan Milosavljević, Milica Vujić, Gordana Lučić, Ana Vučić

Naslovna strana

Analiza urbanističkih planova donetih u periodu od 1. januara 1993. do 5. maja 2003. godine

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

71/72

URBANIZAM Beograda / urednik Marija
Lalošević. - God. 1, br. 1/2 (2019)- . - Beograd
: Urbanistički zavod Beograda JUP, 2019-
(Beograd : CopyPlanet). - 23 x 23 cm

Polugodišnje. - Je nastavak: Инфо - Урбанистички
завод Београда = ISSN 1451-5393
ISSN 2683-4448 = Urbanizam Beograda (2019)
COBISS.SR-ID 281041676

Poštovani čitaoci,

Veliko nam je zadovoljstvo da sa vama podelimo ovaj poseban broj.

Naime, ove godine slavimo dva veoma značajna jubileja za naš grad i za našu kuću. Prvi jubilej je 100 godina od GUP-a Beograda iz 1923. godine, a drugi je 75 godina od osnivanja Urbanističkog zavoda Beograda.

Mi zaposleni u Zavodu osećamo da smo deo jedne velike porodice čiji je zadatak da čuva i neguje tradiciju planiranja i strategije razvoja kako Beograda, tako i regiona i veze Beograda sa drugim delovima naše zemlje. To je za nas velika čast, ali i odgovornost.

Beograd kao grad sa obeležjima metropole predstavlja veoma kompleksan zadatak sa aspekta svih nivoa planiranja. Sa jedne strane nasleđeno urbano tkivo i arhitektura sa jasno determinisanom fizičkom strukturom i obeležjima vremena u kojem su nastali, a sa iskazanom potrebom za zadovoljavanjem svih aspekata savremenog života treba da korespondiraju novom, modernom urbanom tkivu i arhitekturi koji definitivno predstavljaju projekcije budućih potreba i zahteva kako savremene kulture stanovanja, tako i celokupnog funkcionisanja organizma koji se zove grad. Naši stručnjaci kroz timski rad već dugi niz godina prenoseći svoja dragocena iskustva sa starijih na mlađe kolege uspevaju u savladavanju najkompleksnijih zadataka. Po obavljenoj detaljnoj analizi zatečenog stanja, preko postavljanja visokih ciljeva kako bi se dobio najkvalitetniji proizvod-prostor po meri savremenih potreba naši timovi upotrebljavaju sve svoje veštine i znanja stečena bazno kroz obrazovanje u usko specijalizovanim oblastima, ali i

znanja stečena kroz upoznavanje iskustava i radova kolega iz celog sveta sa kojima se upoznaju na kongresima, seminarima i raznim vrstama radionica.

Ponosni smo na činjenicu da smo upravo mi obrađivači nekoliko planova za koje mogu slobodno reći da će promeniti savremenu istoriju Beograda.

Pričamo pre svega o PGR-u šinskih sistema čiji je najznačajniji deo „Metro“, za koji smo završili prvu fazu i u toku je izrada plana za drugu fazu od planirane tri u ovom ciklusu, ali i o vezi celokupne šire teritorije grada mrežom šinskih sistema.

Zatim treba posebno istaći IZMENU PPPPN NS I EXPO kao podlogu za izgradnju kompleksa koji će našu zemlju predstaviti celom svetu u jednom novom, potpuno savremenom izgledu.

Naša kuća je izradila veliki broj planskih dokumenata koji su bili polazna osnova strategije dosadašnjeg razvoja Beograda. Uvek smo imali volje, znanja i umeća da ispoštujemo sa jedne strane pravne i stručne okvire koje zadatak sa sobom nosi, a sa druge strane zahtev vlasnika parcela. Ponosni smo na činjenicu da smo upravo mi našim timskim radom bili ruka koja je nacrtala obrise mnogobrojnih panorama našeg lepog grada.

Nadamo se da ćete uživati u našem izboru ilustracija radova koje smo pripremili za vas.

v.d. Direktora

Od publikovanja prošlog broja bavili smo se brojnim zadacima, teme su bile različite, kompleksnost, dinamika. Tako u ovom izdanju prezentujemo dve teme (dvo)broja, u širem prikazu predstavljamo devet planskih dokumenta, u nešto kraćoj formi još 12. Poslednju celinu čini 11 priloga vezanih za saradnju, edukaciju, team bulding. Završni tekst sveobuhvatno prikazuje sve zadatke ali i okolnosti u poslovanju i izradi planskih dokumenata tokom 2023. godine.

Srećna nam godišnjica!

Urednik

Poštovani čitaoci,

Ovo je na neki način sasvim posebna godina za Urbanistički zavod Beograda, godina u kojoj proslavljamo 75. rođendan i ona u kojoj sa poštovanjem slavimo čitav vek od izrade Generalnog plana za Grad Beograd, prvog sveobuhvatnog urbanističkog plana Beograda, autora Đorđa Pavlovića Kovaljevskog.

Ovako značajne jubileje obeležićemo organizacijom niza događaja kao i publikovanjem dva specijalna izdanja. Objavljujemo dve bibliografije autora dr Vladimira Živanovića – Bibliografiju časopisa Urbanizam Beograda (ciklus 1969-1981) i Bibliografiju časopisa Info (period 2003-2018), te će urbanisti, istraživači i poštovaoci moći da na jednom mestu pronađu tematske registre, kao i značajne podatke vezane za istoriju oba časopisa, tematske brojeve, priloge.

Generalni plan za Grad Beograd iz 1923. godine bio je, kako ističe dr Zlata Vuksanović-Macura, „složen dokument sa rešenjima koja su bila odraz tada preovlađujućih tehnika i estetskih postavki o planiranju i uređenju modernog grada“. Na našoj divnoj zgradi osvanuo je u oktobru novi baner posvećen upravo planu iz 1923. godine. Original Plana čuvamo u našim prostorijama i nadamo se da će biti proglašen za kulturno dobro. Takođe, ulažemo napore da zgrada Urbanističkog zavoda Beograda autora arh. Branislava Jovina – značajni reprezent brutalističke arhitekture – bude prepoznata, proglašena i tretirana kao kulturno dobro.

Godine nose zrelost i obavezu da naše nasleđe baštinimo sa poštovanjem, pažnjom i zahvalnošću.

around the world, which they encounter at conferences, seminars, and various workshops.

We take pride in being the planners of several projects that, I can confidently say, will change the modern history of Belgrade.

This primarily includes the Public Rail Transit System (PRTS), with its most significant component being the "Metro," for which we have completed the first phase and are currently in the process of planning the second phase out of the intended three in this cycle. Additionally, we must highlight the amendment of the Spatial Plan of Special Purpose Areas for the Novi Sad and EXPO, which serves as the basis for constructing a complex that will showcase our country to the world in a new, completely modern appearance.

Our institution has produced a large number of planning documents that have served as the starting point for the development strategy of Belgrade thus far. We have always had the will, knowledge, and skills to both comply with the legal and professional framework that comes with the task and meet the demands of landowners. We are proud to say that through our teamwork, we have been the hands that sketched the outlines of numerous vistas of our beautiful city.

We hope that this issue will bring you enjoyment, along with the works we have carefully prepared for you.

*Yours truly,
acting Director*

Dear readers,

We are delighted to present this special edition to you.

This year, we celebrate two very significant anniversaries for our city and our institution. The first anniversary marks 100 years since the 1923 Belgrade General Urban Plan (GUP), while the second commemorates the 75th anniversary of the founding of the Belgrade Institute of Urbanism.

We, the employees of the Institute, feel like part of a large family whose mission is to preserve and nurture the tradition of planning and development strategy, not only for Belgrade but also for the entire region and its connections with other parts of our country. This is a great honor for us, but also a responsibility.

Belgrade, as a city with metropolitan characteristics, presents a very complex task in terms of all levels of planning. On one hand, there is the inherited urban fabric and architecture with a clearly defined physical structure, bearing the marks of the time in which they were created. On the other hand, there is the expressed need to cater to all aspects of modern life. Our experts, through teamwork and the transfer of their valuable experiences from older to younger colleagues, have been successful in tackling the most complex tasks. After conducting a detailed analysis of the existing state, setting high goals to achieve the highest quality product – a space tailored to modern needs – our teams utilize all their skills and knowledge acquired through specialized education and through familiarizing themselves with the experiences and works of colleagues from

Dear readers,

This is a special year for the Urban Planning Institute of Belgrade to a certain extent, as we celebrate the 75th anniversary, also celebrating the centennial anniversary of the development of the City of Belgrade Master Plan, the first comprehensive urban plan, whose author was George Pavlovic Kovalevsky.

To celebrate such important anniversaries, we will organise a series of events and publish two special issues. We will publish two bibliographies of the author Vladimir Zivanovic, PhD. – the bibliography of the Belgrade Urban Planning Magazine (1969 – 1981) and Magazine Info bibliography (2003 – 2018), so urban planners, researchers and admirers will be able to trace those thematic registers together, as well as the vital information related to the history of both magazines, thematic issues and contributions.

As highlighted by Zlata Vuksanovic-Macura, PhD, the 1923 City of Belgrade Master Plan was "a complex document with designs that reflected the then prevailing techniques and aesthetic concepts on planning and design of the modern city". In October, our building was decorated with a new banner dedicated precisely to the 1923 Plan.

The original of the Plan is preserved in our premises, and we hope to have it declared an object of cultural property. Moreover, we invest great efforts to have the Urban Planning Institute's building – an important representation of brutalist architecture – designed by architect Branislav Jovin, recognised, declared and treated as cultural property.

We become more mature as the years go by, and we have an obligation to protect our heritage with great respect, care and gratitude.

Since the last issue was published, we continued with our tasks, with various degrees of complexity and dynamics, and on different topics. In this issue, we present two topics of the (double) issue, providing a broader presentation of nine planning documents and a shorter version of another 12. The last piece consists of 11 contributions related to cooperation, education and team building. The final article gives a comprehensive overview of all assignments but also circumstances in our business and the development of planning documents during 2023.

Happy anniversary to all of us!

*Yours truly,
The Editor*

SADRŽAJ

- 10 Analiza urbanističkih planova donetih u periodu od 1. januara 1993. do 5. maja 2003. godine
- 20 Prostorni plan područja posebne namene Nacionalnog fudbalskog stadiona – faza II
- 30 Generalni Plan Beograda 1923.
- 36 PGR šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade druge linije metro sistema – I etapa
- 44 PGR šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade železničke pruge od Zemunskog polja do Reke Save – etapa 1 – deonica Zemunsko polje – Nacionalni stadion
- 60 PGR blokovskih saobraćajnica sa parking prostorima na teritoriji grada Beograda
- 64 Studija mogućeg razvoja urbanih bašta na teritoriji Grada Beograda
- 74 PDR naselja Višnjica, GO Palilula
- 84 PDR za područje između naselja Dren i ulica Topličin venac i Drenjanski put u Lazarevcu
- 90 PDR za naselja Velika Moštanica i Pećani, GO Čukarica
- 98 PDR naselja Rušanj, dela državnog puta Ib reda br. 22 (Ibarske magistrale) i privredne zone uz državni put Ib reda br. 22 (Ibarsku magistralu), GO Čukarica
- 106 Prostorni plan područja posebne namene Batajničkog kanalizacionog sistema, gradske opštine Zemun i Surčin
- 112 Urbanistički projekat za izgradnju metro stanice Skadarlija i gradske pijace Bajloni
- 114 PDR dela područja između ulica: Mokroluške, Miška Jovanovića, Kraljevačke i Zaplanjske, GO Voždovac
- 116 PDR područja između ulica: Jurija Gagarina i Zemunske ("IMT") – I faza
- 118 PDR područja uz Vinogradsku ulicu, sa saobraćajnom vezom do autoputske obilaznice, gradske opštine Novi Beograd i Surčin – III faza
- 120 PDR za saobraćajni potez UMP-a od saobraćajnice T-6 do Pančevačkog mosta – deo sektora 3, od Autokomande do čvora "Šumice", GO Savski venac i Voždovac
- 124 PDR dela Zrenjaninskog puta sa kontaktnim područjem, od kanala Sebeš do saobraćajnice Severna tangenta, GO Palilula

- 127** PDR za izgradnju pešačko-biciklističke veze između Ulice Omladinskih brigada i Ade Ciganlije, sa mostom preko reke Save, GO Novi Beograd i Čukarica
- 130** Urbanistički projekat za izgradnju državnog puta, deonica Novi Beograd – Surčin kao nastavak auto-puta E763 Beograd – Požega
- 132** Izmene i dopune PDR-a naselja Sremčica za deo blokova 186 i 187, GO Čukarica
- 134** PDR za blok između ulica: Tadeuša Košćuška, Cara Dušana, Rige od Fere i Strahinjića Bana, GO Stari grad
- 136** PDR za deo bloka 20, GO Novi Beograd
- 139** Urbanistički projekat za izgradnju terminala za rasute terete nove luke u Beogradu
- 142** Saradnja sa opštinama na izradi planske dokumentacije Lazarevac i Mladenovac Participacija na početku izrade planova
- 144** Učešće na međunarodnoj konferenciji BHAAAS u Tuzli
- 146** Obuka iz oblasti slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja
- 147** Logistika i "City" logistika
- 149** 32. međunarodni Salon urbanizma u Nišu
- 151** Letnja škola urbanizma i održivog razvoja, Vrnjačka banja, maj 2023

- 156** Osvrt na XII naučno-stručni skupu sa međunarodnim učešćem planska i normativna zaštita prostora i životne sredine
- 158** Projekat „Sigurnost devojčica i žena u javnom prostoru“
- 162** Beogradska internacionalna nedelja arhitekture – dinamična učionica arhitekture i urbane kulture
- 164** Izveštaj sa organizovane sportsko rekreativne aktivnosti – Rafting Tarom (oktobar 2023. godine)
- 167** III Regionalna konferencija javnog sektora „Trebinje 2023“
- 168** PRVIH 75 GODINA
- 176** Pregled usvojenih planova 2022./2023. godine

ANALIZA URBANISTIČKIH PLANOVA DONETIH U PERIODU OD 1. JANUARA 1993. DO 5. MAJA 2003. GODINE

ANALYSIS OF THE URBAN PLANS ADOPTED IN THE PERIOD FROM 1 JANUARY 1993 UNTIL 5 MAY 2003

Tekst priredile i rukovodile izradom Analize: Sanja Đorđević, dipl.inž.arh. i Katarina Čavić-Lakić, dipl.inž.pejz.arh.

Radni tim: dr Marija Lalošević, dipl.inž.arh., Milica Andrejić, dipl.inž.arh., Vesna Isajlović, dipl.inž.arh., Biljana Đergović, dipl.inž.arh., Branka Milić, dipl.inž.arh., Biljana Kostić, dipl.inž.arh., Senka Mihajlović Božinović, dipl.inž.arh., mr Lidija Jovanović, dipl.inž.arh., Jelena Kostić, dipl.inž.arh., Andrea Jovanović, mast.inž.arh., Teodora Simić, mast.inž.arh., Darija Arsenović, mast.inž.arh., Aleksa Ristić, mast.inž.arh., Aleksandra Džinić, mast.inž.arh., Zorana Vasiljević, mast.inž.arh., Tamara Stijačić, mast.inž.arh., Stevan Tomić, dipl.inž.arh., Dragan Mihajlović, dipl.grad.inž., Predrag Krstić, dipl.inž.sao., Jasminka Đukić, dipl.grad.inž., Olga Stojković, dipl.grad.inž., Aleksandar Ranković, dipl.inž.grad., Bojan Obradović, dipl.inž.el., Zoran Mišić, dipl.inž.maš., Ivana Mladenović, dipl.ekonomista i Mihailo Žarić, arh.teh.

Cilj izrade predmetne Analize je da preispita sve urbanističke planove donete u periodu od 1. januara 1993. do 5. maja 2003, kako bi se definisale granice novih urbanističkih planova, a imajući u vidu član 11. Zakona o planiranju i izgradnji, kojim je definisano da se planski dokumenti izrađuju za vremenski period od najviše 25 godina. Analizom je obuhvaćeno **6 detaljnih urbanističkih planova, 48 regulacionih planova i 2 urbanistička projekta**. Rezultat ove analize su kataloški listovi planova sa smernicama o daljim aktivnostima za sprovođenje planskih rešenja na predmetnom području, definisanim granicama za izradu novih planova detaljne regulacije i prioritetima za njihovo donošenje.

The aim of the analysis concerned is to review all urban plans adopted in the period from 1 January 1993 until 5 May 2003 so as to define the boundaries of new urban plans, having regard to Article 11 of the Law on Planning and Construction, which defined that planning documents shall be developed for the period of maximum 25 years. The analysis includes 6 detailed urban plans, 48 regulation plans and 2 urban planning projects. The result of the analysis is the catalogue of plans with guidelines for future activities for implementing plans in the areas concerned, defined by the boundaries for developing new detailed regulation plans and priorities in their adoption.

Povod za izradu Analize

Zakonom o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS“, br. 72/09, 81/09, 64/10 – Odluka US, 24/11, 121/12, 42/13 – Odluka US, 50/13 – Odluka US, 98/13 – Odluka US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-dr. zakon, 9/20 i 52/21), u članu 11. definisano je da se planski dokumenti izrađuju za vremenski period od najviše 25 godina.

Tim povodom je članom 20. navedenog Zakona o planiranju i izgradnji definisano da „važeci planski dokumenti koji su doneti pre 1. januara 1993. godine, prestaju da važe po isteku 24 meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, a organi nadležni za njihovo donošenje dužni su da u tom roku donesu novi planski dokument“.

Planom generalne regulacije građevinskog područja sedišta jedinice lokalne samouprave – Grad Beograd (celine I-XIX) („Sl. list grada Beograda“, br. 20/16, 97/16, 69/17, 97/17, 72/21 i 27/22) (u daljem tekstu PGR Beograda) definisan je status područja koji su bili pokriveni urbanističkim planovima donetim do 1.januara 1993. godine.

Za navedena područja definisana je ili direktna primena pravila PGR Beograda ili obavezna izrada novog plana detaljne regulacije.

Imajući u vidu navedeni član 11. Zakona, prema kome će do kraja 2028. isteći rok važnosti svim planovima donetim do 2003. godine, kada je donet Zakon kojim su definisani naziv i sadržaj vrste urbanističkih planova, odnosno planova detaljne regulacije, a koji je do danas u upotrebi. Odnosno, do kraja 2028. godine isteći će rok važnosti svim detaljnim urbanističkim planovima

(DUP) i regulacionim planovima (RP) donetim do 5.maja 2003. godine.

Zadatak izrade predmetne Analize je da preispita sve urbanističke planove donete u periodu od 1. januara 1993. do 5. maja 2003. godine, kako bi se definisale granice novih urbanističkih planova.

Usvajanjem PGR Beograda obezbeđen je osnov za dalju plansku razradu. Na ovaj način uveden je urbanistički red i ujedno utvrđene potencijalne lokacije za velike projekte od posebnog interesa za grad.

Preispitivanjem navedenih planova definisali bi se prioriteta u donošenju novih planova detaljne regulacije na osnovu:

- ciljeva Grada;
- posebnih razvojnih potreba institucija Grada i javnosti iskazanih u dosadašnjoj praksi izrade i sprovođenja planskih dokumenata;
- razvojnih područja ili grupe disperznih lokacija na kojima će se

- izgradnja podsticati;
- potreba za objektima javne, socijalne i tehničke infrastrukture i
- koordinacije sa drugim planovima i programima Grada.

Cilj je takođe, da se blagovremeno definiše uloga svih učesnika u izradi urbanističkih planova, da se donese program donošenja pojedinačnih odluka o izradi planskih dokumenata, da se pribave i ažuriraju različite potrebne podloge, da se, ukoliko je potrebno, pripreme potrebni programski tehnički i drugi preduslovi (idejni i glavni projekti), izvrše potrebna istraživanja i analize, kako navedene pripremne aktivnosti na izradi novih planova ne bi odlagale rokove za donošenje potrebnih planova.

Predmet Analize

Analizom je obuhvaćeno **6 detaljnih urbanističkih planova, 48 regulacionih planova i 2 urbanistička projekta** (donetih do 5. maja 2003. godine), različitog nivoa obrade, prikaza i detaljnosti. Površina obuhvaćena

6
деталјних
урбанистичких
планова

48
регулационих
планова

2
урбанистичка
пројекта

navedenim planovima iznosi oko **3120 ha**. Planovi kojima ističe rok važnosti do kraja 2028. godine:

» **Detaljni urbanistički planovi usvojeni u periodu od 1993. do 1995. godine**

• **kartografski broj 262-1**

Izmene i dopune detaljnog urbanističkog plana mesne zajednice "Sportski centar" i delova mesnih zajednica "Cerak" i "Vinogradi", „Sl. list grada Beograda“ br. 30/93;

• **kartografski broj 519-1**

Izmene i dopune detaljnog urbanističkog plana "Sunčana padina", „Sl. list grada Beograda“ br. 5/95;

• **kartografski broj 581**

Detaljni urbanistički plan priključnog gasovoda od primarnog gasovoda u Borskoj ulici do kompleksa "Tehnogas" u Beogradu, „Sl. list grada Beograda“ br. 9/94

• **kartografski broj 585**

Detaljni urbanistički plan Sportsko - rekreativnog centra "Teleoptik" u Zemunu, „Sl. list grada Beograda“ br. 14/95;

• **kartografski broj 590**

Detaljni urbanistički plan za izgradnju glavnog cevovoda sa pratećim objektima sistema za navodnjavanje "Zemun" u Zemunu, „Sl. list grada Beograda“ br. 17/94;

• **kartografski broj 613**

Detaljni urbanistički plan gradskog groblja na levoj obali Dunava, „Sl. list grada Beograda“ br. 13/94;

» **Regulacioni planovi usvojeni u periodu od 1995. do 2003. godine**

• **kartografski broj 1001**

Regulacioni plan saobraćajnice Bulevar revolucije od Ustaničke do SMT-a, „Sl. list grada Beograda“ br. 15/96;

• **kartografski broj 1002**

Regulacioni plan stambenog naselja "Čitački potok" u Železniku, „Sl. list grada Beograda“ br. 24/95;

• **kartografski broj 1003**

Regulacioni plan stambenog kompleksa "Staro naselje" u Železniku, „Sl. list grada Beograda“ br. 24/95;

• **kartografski broj 1004**

Regulacioni plan stambenog kompleksa "Radničko naselje" u Železniku, „Sl. list grada Beograda“ br. 24/95;

• **kartografski broj 1005**

Regulacioni plan za izgradnju primarnih objekata i vodova Banatskog kanalizacionog sistema, „Sl. list grada Beograda“ br. 16/96;

• **kartografski broj 1006**

Regulacioni plan dela MZ "Oslobodioci Beograda" između ulica: Ruzveltove, Cvijićeve, Zdravka Čelara i Preradovićeve, „Sl. list grada Beograda“ br. 11/96;

• **kartografski broj 1007**

Regulacioni plan za rekonstrukciju CS "Vračar 2" i izgradnju primarnog potisnog cevovoda II visinske zone duž Auto-puta do Ul. Vojislava Ilića, „Sl. list grada Beograda“ br. 15/96;

• **kartografski broj 1008**

Regulacioni plan za izgradnju TS 35/6 kV "Ostružnica" sa dvostrukim vodom 35 kV do TS 110/35 kV "Toplana Novi Beograd", „Sl. list grada Beograda“ br. 24/95;

• **kartografski broj 1009**

Regulacioni plan dela MZ "Bele vode" u Žarkovu, „Sl. list grada Beograda“ br. 16/96;

• **kartografski broj 1011**

Regulacioni plan za izgradnju rejonskog centra u Rakovici, „Sl. list grada Beograda“ br. 24/95;

• **kartografski broj 1012**

Regulacioni plan za rekonstrukciju blokova između ulica: Čarli Čaplina, Mitropolita Petra i 29. novembra, „Sl. list

grada Beograda" br. 14/97;

• **kartografski broj 1015**

Regulacioni plan saobraćajnice I-1, „Sl. list grada Beograda“ br. 3/98;

• **kartografski broj 1016**

Regulacioni plan rekonstrukcije blokova između ulica: Balkanske, Prizrenske i Narodnog fronta, „Sl. list grada Beograda“ br. 10/98;

• **kartografski broj 1017**

Regulacioni plan bloka između ulica: Kosmajске, Jablaničke, Stojana Matića i Petefijeve u Žarkovu (Izmene i dopuna dela DUP-a rekonstrukcije IV MZ u Žarkovu), „Sl. list grada Beograda“ br. 7/99;

• **kartografski broj 1018**

Regulacioni plan dva bloka između Bulevara jugoslovenske armije, ulica: Bokeljske, Nebojšine i Karađorđevog parka - opština Vračar, „Sl. list grada Beograda“ br. 13/99;

• **kartografski broj 1019**

Regulacioni plan rekonstrukcije blokova između ulica: Maksima Gorkog, Mileševske (S. Kovačevića) i 14. decembra, „Sl. list grada Beograda“ br. 10/99;

• **kartografski broj 1021**

Regulacioni plan bloka između ulica: Terazije, Trg Nikole Pašića i Dragoslava Jovanovića, „Sl. list grada Beograda“ br. 7/99;

• **kartografski broj 1023**

Regulacioni plan Bulevara revolucije između ulica: Bulevar revolucije, Prvomajske, Živka Davidovića, Kružni put i Ustaničke (blokovi E10 i E11), „Sl. list grada Beograda“ br. 7/99;

• **kartografski broj 1025**

Regulacioni plan groblja na potezu "Lešće" u Beogradu, „Sl. list grada Beograda“ br. 14/97;

• **kartografski broj 1029**

Regulacioni plan za izgradnju primarnog cevovoda II visinske zone od CS "Dedinje" do rezervoara "Torlak", „Sl.

list grada Beograda" br. 20/99;

• **kartografski broj 1030**

Regulacioni plan prostorne celine Dedinje, „Sl. list grada Beograda“ br. 1/00;

• **kartografski broj 1031**

Regulacioni plan dela bloka 32 u Novom Beogradu, „Sl. list grada Beograda“ br. 3/00;

• **kartografski broj 1033**

Regulacioni plan područja između ulica: Žarkovačke, Beogradskog bataljona, Blagoja Parovića, Rekreativno-sportskog centra "Košutnjak" i Zimonjićeve ulice u Beogradu, „Sl. list grada Beograda“ br. 12/99;

• **kartografski broj 1034**

Regulacioni plan naselja Kneževac - Kijevo, „Sl. list grada Beograda“ br. 1/00;

• **kartografski broj 1037**

Regulacioni plan za izgradnju kišnog kolektora "Zemun polje - Dunav" u Zemunu, „Sl. list grada Beograda“ br. 4/01;

• **kartografski broj 1038**

Regulacioni plan dela područja Gornjeg Zemuna za prostor između ulica: Prvomajske, Geteove, trase železničke pruge, Marije Bursać i Sime Šolaje, „Sl. list grada Beograda“ br. 4/01;

• **kartografski broj 1040**

Regulacioni plan saobraćajnice Južni bulevar - deonica od Ustaničke do Grčića Milenka, „Sl. list grada Beograda“ br. 9/01;

• **kartografski broj 1041**

Regulacioni plan Bulevara revolucije (Bulevar kralja Aleksandra) - deonica od Takovske do Sindelićeve ulice (blokovi A1-A19, B11, B17), „Sl. list grada Beograda“ br. 15/01;

• **kartografski broj 1042**

Regulacioni plan Bulevara revolucije (Bulevara kralja Aleksandra) za blokove između Bulevara revolucije (Bulevara kralja Aleksandra) i ulica: Tršćanske, Đevdelijske, Šabačke, Milana Rakića i

Čede Mijatovića (blok C1), „Sl. list grada Beograda“ br. 12/01;

• **kartografski broj 1043**

Regulacioni plan deonice Auto-puta E-75 i E-70 Dobanovci - Bubanj potok, „Sl. list grada Beograda“ br. 13/99;

• **kartografski broj 1044**

Regulacioni plan za izgradnju primarnog cevovoda od CS "Bežanija B" u Novom Beogradu do konzuma u Ugrinovačkoj ulici u Zemunu, „Sl. list grada Beograda“ br. 15/01;

• **kartografski broj 1045**

Regulacioni plan za izgradnju kolektora u Severnom bulevaru u Beogradu, „Sl. list grada Beograda“ br. 15/01;

• **kartografski broj 1047**

Regulacioni plan dela centralne zone - prostorna celina između ulica: Strahinjića bana, Cara Uroša, Cara Dušana i Rige od Fere - izmena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana između ulica: Francuske, Strahinjića bana, Tadeuša Koščuška i Cara Dušana, „Sl. list grada Beograda“ br. 13/02;

• **kartografski broj 1049**

Regulacioni plan bloka između ulica: Blagoja Parovića, Žarkovačke, Narodnog heroja Mira Popare i Narodnog heroja Petra Lekovića na Banovom brdu, „Sl. list grada Beograda“ br. 13/02;

• **kartografski broj 1050**

Regulacioni plan radne zone "Surčin-Dobanovci", „Sl. list grada Beograda“ br. 9/02;

• **kartografski broj 1051**

Regulacioni plan dela privredne zone u Krnjači, „Sl. list grada Beograda“ br. 20/02;

• **kartografski broj 1053**

Regulacioni plan vodovoda od "Zučke kapije" do naselja Kaluđerica, „Sl. list grada Beograda“ br. 21/02;

• **kartografski broj 1054**

Regulacioni plan blokova između Trga Slavija i ulica: Svetog Save, Krušedolske, Tiršove, Katićeve i Bulevara oslobođenja,

„Sl. list grada Beograda“ br. 13/02;

• **kartografski broj 1055**

Regulacioni plan dela Bloka 69 uz Ulicu Jurija Gagarina u Novom Beogradu, „Sl. list grada Beograda“ br. 28/02;

• **kartografski broj 1057**

Regulacioni plan Bulevara kralja Aleksandra za blokove između ulica: Bulevar kralja Aleksandra, Stanislava Sremčevića, Toneta Tomšića, Vranjske i Gvozdićeve (blokovi C19 i C20), „Sl. list grada Beograda“ br. 28/02;

• **kartografski broj 1058**

Regulacioni plan Bulevara kralja Aleksandra za blokove između ulica: Bulevar kralja Aleksandra, Sindelićeve, Požarevačke, Kneza Ive od Semberije, Žarka Zrenjanina i Starca Vujadina, „Sl. list grada Beograda“ br. 28/02;

• **kartografski broj 1059**

Regulacioni plan Bulevara kralja Aleksandra za blokove između ulica: Bulevar kralja Aleksandra, Vjekoslava Kovača, Milana Rakića, Cara Jovana Crnog, Hektorovićeve i Batutove, „Sl. list grada Beograda“ br. 28/02;

• **kartografski broj 1060**

Regulacioni plan naselja Mirijevo, „Sl. list grada Beograda“ br. 20/02;

• **kartografski broj 1061**

Regulacioni plan naselja Umka, „Sl. list grada Beograda“ br. 5/03;

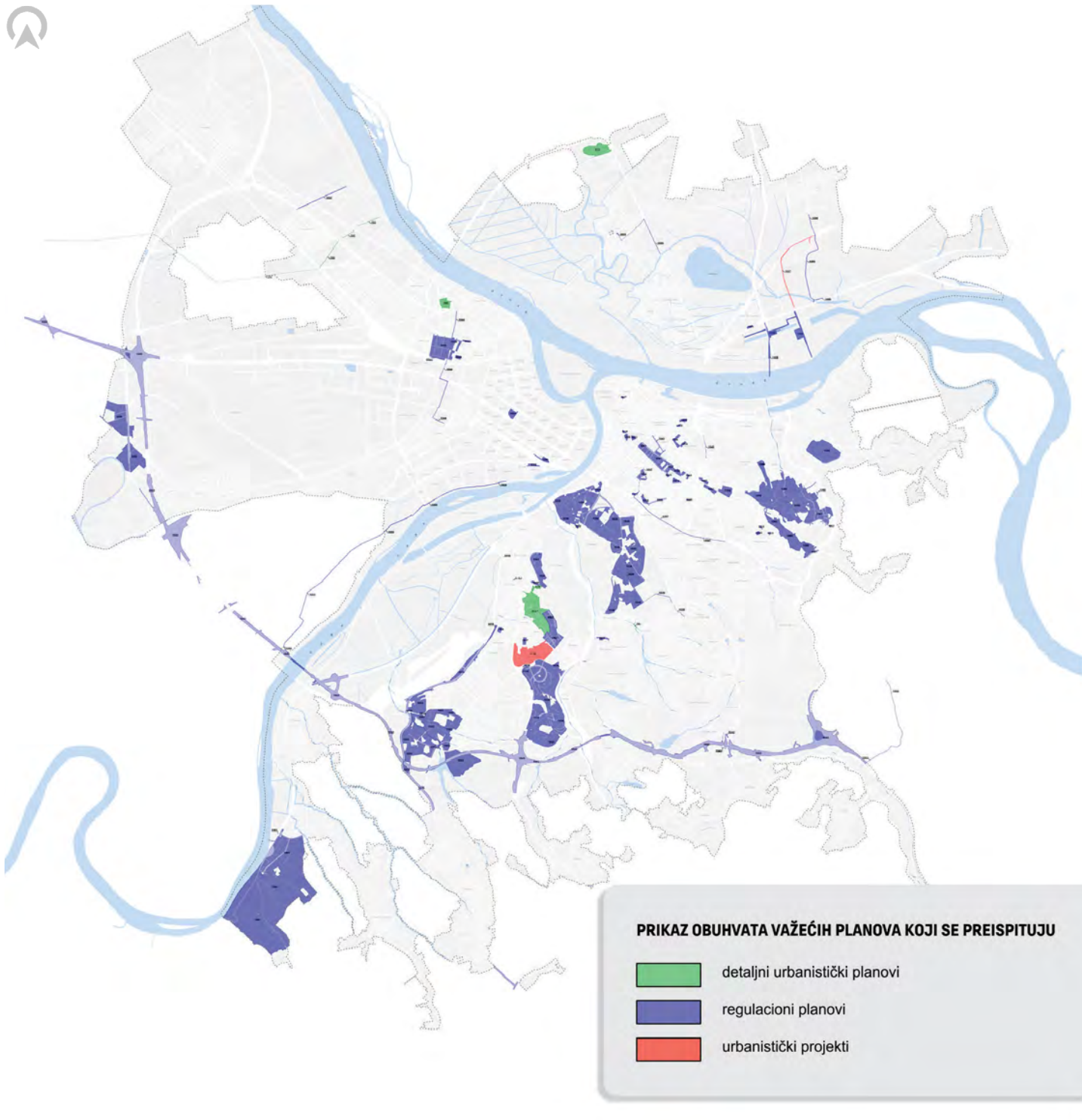
• **kartografski broj 1062**

Regulacioni plan dela Mesne zajednice "Sportski centar" na teritoriji opštine Čukarica, „Sl. list grada Beograda“ br. 10/03;

• **kartografski broj 1065**

Regulacioni plan područja između ulica: Kneza Višeslava, Petra Martinovića, Beogradskog bataljona i Žarkovačke - lokacija Mihajlovac, „Sl. list grada Beograda“ br. 12/03 (dopunjuje se u bloku 13, označenom na grafičkom prilogu 5. Način sprovođenja plana i namenjenom za javne zelene površine, sa mogućnošću izgradnje verskog

PRIKAZ OBUHVATA VAŽEĆIH PLANOVA KOJI SE PREISPITUJU

- detaljni urbanistički planovi
- regulacioni planovi
- urbanistički projekti

Prikaz planova koji su predmet Analize

objekta do 300 m² u okviru bloka, izradom urbanističkog projekta uz obaveznu valorizaciju drvenaste vegetacije);

• **kartografski broj 1066**

Regulacioni plan Blokova 41a, 41 i dela Bloka 43 u Novom Beogradu, „Sl. list grada Beograda“ br. 12/03;

» **Urbanistički projekti**

• **kartografski broj 1027**

Urbanistički projekat industrijskog koloseka od železničke stanice Ovča do postojećeg kompleksa Niš - Rafinerija nafte Beograd, „Sl. list grada Beograda“, br. 14/98;

• **kartografski broj 1116**

Urbanistički projekat naselja Cerak 2, „Sl. list grada Beograda“ br. 19/82, koji je donet pre 1. januara 1993. godine, a koji je ostao na snazi zaključkom Komisije za planove Skupštine grada Beograda, prilikom usvajanja Izmena i dopuna Plana generalne regulacije građevinskog područja sedišta jedinice lokalne samouprave – Grad Beograd (celine I-XIX) („Službeni list grada Beograda“, br. 27/22).

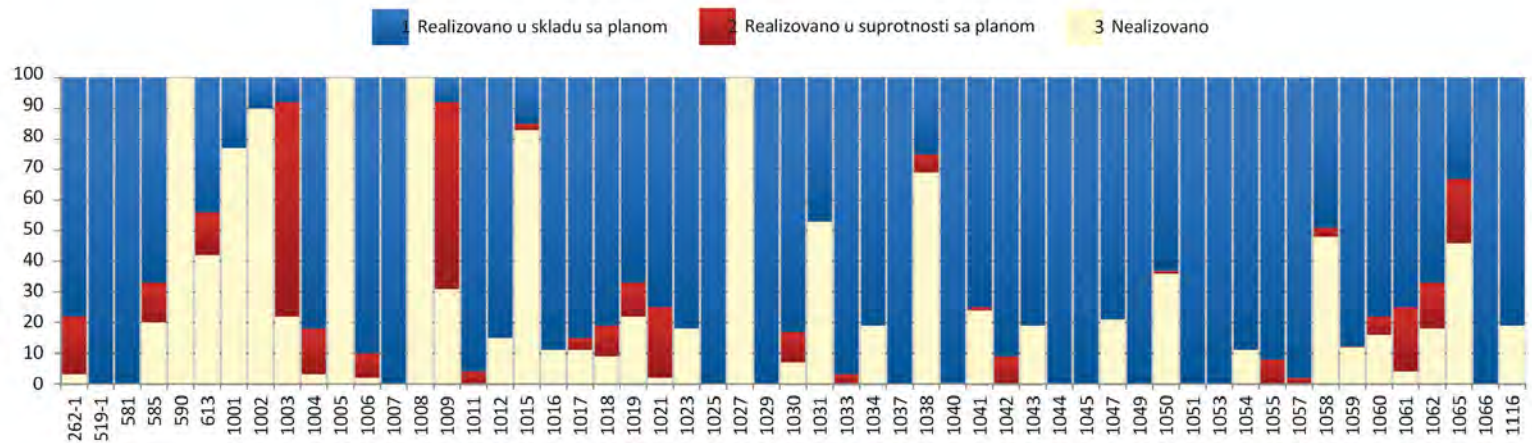
Kriterijumi za definisanje smernica za dalje sprovođenje

Planovi su analizirani prema stepenu realizacije, u skladu sa sledećim kriterijumima:

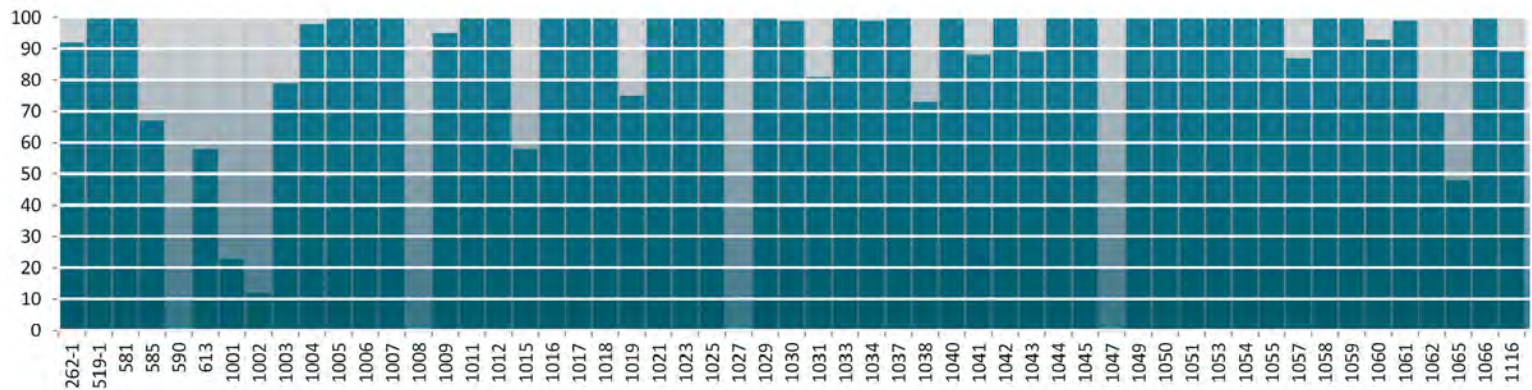
- mogućnost realizacije planiranih javnih namena;
- mogućnost realizacije planiranih rešenja zbog obima neplanske izgradnje;
- neusaglašenost sa planiranom namenom i zonama PGR Beograda, koji predstavlja planski osnov;
- neodrživa tipologija stanovanja, poslovanja i dr. (postojeća spratnost objekata i urbanistički parametri

Kart. broj	Naziv planskog dokumenta	Broj Službenog lista	Vrsta planskog dokumenta	1 Realizovano u skladu sa planom	2 Realizovano u suprotnosti sa planom	3 Nerealizovano	Procenat realizacije javnih namena
262-1	Izmena i dopune detaljnog urbanističkog plana mesne zajednice "Sportski centar" i delova mesnih zajednica "Cerak" i "Vinograd"	30/83	DUP	78,0	19,0	3,0	93
519-1	Izmena i dopune detaljnog urbanističkog plana "Sunčana padina"	5/95	DUP	100,0	0,0	0,0	100
581	Detaljni urbanistički plan priključnog gasovoda od primarnog gasovoda u Borskoj ulici do kompleksa "Tehnogas" u Beogradu	9/94	DUP	100,0	0,0	0,0	100
585	Detaljni urbanistički plan Sportsko - rekreativnog centra "Tekopik" u Zemunu	14/95	DUP	67,0	13,0	20,0	67
590	Detaljni urbanistički plan za izgradnju glavnog cevovoda sa paralelnim objektima sistema za navodnjavanje "Zemun" u Zemunu	17/94	DUP	0,0	0,0	100,0	0
613	Detaljni urbanistički plan gradskog groblja na levij obali Dunava	13/94	DUP	44,0	14,0	42,0	58
1001	Regulacioni plan saobraćajnice Bulevar revolucije od Ustaničke do SMT-a	15/96	RP	23,0	0,0	77,0	23
1002	Regulacioni plan stambenog naselja "Čitački potok" u Železniku	24/95	RP	10,0	0,0	90,0	12
1003	Regulacioni plan stambenog kompleksa "Stara naselja" u Železniku	24/95	RP	8,0	70,0	22,0	79
1004	Regulacioni plan stambenog kompleksa "Radničko naselje" u Železniku	24/95	RP	82,0	15,0	3,0	98
1005	Regulacioni plan za izgradnju primarnih objekata i vodova Banatskog kanizacionog sistema	14/96	RP	0,0	0,0	100,0	99,9
1006	Regulacioni plan dela MZ "Oslobodoci Beograda" između ulica Ružvelove, Cvijčave, Zdravka Čolara i Preradovićeve	11/96	RP	90,0	8,0	2,0	99,9
1007	Regulacioni plan za rekonstrukciju CS "Vračar 2" i izgradnju primarnog poljskog cevovoda II visinske zone duž Autoputa do Ul. Vojislava Lila	15/96	RP	100,0	0,0	0,0	100
1008	Regulacioni plan za izgradnju TS 35/6 kV "Ostružnica" sa dvostrukim vodom 35 kV do TS 110/35 kV "Toplana Novi Beograd"	24/95	RP	0,0	0,0	100,0	0
1009	Regulacioni plan dela MZ "Bale vode" u Žarkovu	16/96	RP	8,0	61,0	31,0	95
1011	Regulacioni plan za izgradnju rejskog centra u Rakovici	24/95	RP	95,0	4,0	0,0	100
1012	Regulacioni plan za rekonstrukciju blokova između ulica Cari Caplina, Mitropolita Petra i 29. novembra	14/97	RP	85,0	0,0	15,0	100
1015	Regulacioni plan saobraćajnice I-1	3/98	RP	15,0	2,0	83,0	58
1016	Regulacioni plan rekonstrukcije blokova između ulica Bakanske, Ptičarske i Narodnog fronta	10/98	RP	89,0	0,0	11,0	100
1017	Regulacioni plan bloka između ulica Kosmajke, Jablančke, Stojana Matića i Peteljave u Žarkovu (Izmena i dopuna dela DUP-a rekonstrukcije IV MZ u Žarkovu)	7/99	RP	85,0	4,0	11,0	100
1018	Regulacioni plan dva bloka između Bulevara jugoslovenske armije, ulica Bokajske, Nebojske i Karadordjevo parka - opština Vračar	13/99	RP	81,0	10,0	9,0	100
1019	Regulacioni plan rekonstrukcije blokova između ulica Maksima Gorkog, Meševske (S. Kovačevića) i 14. decembra	10/99	RP	67,0	11,0	22,0	75
1021	Regulacioni plan bloka između ulica Terazije, Trg Nikole Pašića i Dragoslava Jovanovića	7/99	RP	75,0	23,0	2,0	100
1023	Regulacioni plan Bulevara revolucije između ulica Bulevar revolucije, Pivomske, Zivka Davidovića, Kružni put i Ustaničke (blokovi E10 i E11)	7/99	RP	82,0	0,0	18,0	100
1025	Regulacioni plan groblja na potoku "Lešor" u Beogradu	14/97	RP	100,0	0,0	0,0	100
1027	Urbanistički projekat industrijskog koloseka od železničke stanice Ovča do postojećeg kompleksa Niš - Rafinerija nafte Beograd	14/98	UP	0,0	0,0	100,0	0
1029	Regulacioni plan za izgradnju primarnog cevovoda II visinske zone od CS "Dedinje" do rezervuara "Toflak"	20/99	RP	100,0	0,0	0,0	100
1030	Regulacioni plan prostorne osline Dedinje	1/00	RP	83,0	10,0	7,0	99
1031	Regulacioni plan dela bloka 32 u Novom Beogradu	3/00	RP	47,0	0,0	53,0	81
1033	Regulacioni plan područja između ulica Žarkovačke, Beogradskog bataljona, Blagoja Parovića, Rekreativno-sportskog centra "Košuljak" i Zmorničeve ulice u Beogradu	12/99	RP	97,0	3,0	0,0	100
1034	Regulacioni plan naselja Kneževac - Kijevo	1/00	RP	81,0	0,0	19,0	99
1037	Regulacioni plan za izgradnju košuljaka "Zemun polje - Dunav" u Zemunu	4/01	RP	100,0	0,0	0,0	100
1038	Regulacioni plan dela područja Gornjeg Zemuna za prostor između ulica Pivomske, Geteove, trase železničke pruge, Manje Bursać i Sime Solaja	4/01	RP	25,0	6,0	69,0	73
1040	Regulacioni plan saobraćajnice Južni bulevar - deonica od Ustaničke do Grčića Milenka	9/01	RP	99,7	0,3	0,0	99,7
1041	Regulacioni plan Bulevara revolucije (Bulevar kralja Aleksandra) - deonica od ulice Takovske do ulice Simeđevića (blokovi A1-A19, B11, B17)	15/01	RP	75,0	1,0	24,0	88
1042	Regulacioni plan Bulevara revolucije (Bulevar kralja Aleksandra) za blokove između Bulevara revolucije (Bulevar kralja Aleksandra) i ulica Trčanske, Bevdeljike, Šabačke, Milana Rakica i Čede Mijatovića (blok C1)	12/01	RP	91,0	9,0	0,0	100
1043	Regulacioni plan deonice zapadne E-75 i E-70 Dobanovci - Butari putak	13/99	RP	81,0	0,0	19,0	69
1044	Regulacioni plan za izgradnju primarnog cevovoda od CS "Bežanija B" u Novom Beogradu do konzuma u Ugrinovackoj ulici u Zemunu	15/01	RP	100,0	0,0	0,0	100
1045	Regulacioni plan za izgradnju košuljaka u Severnom bulevaru u Beogradu	15/01	RP	100,0	0,0	0,0	100
1047	Regulacioni plan dela centralne zone - prostorna celina između ulica Strahinjca Bana, Cara Uroka, Cara Dušana i Rige od Fere - izmena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana između ulica Francuske, Strahinjca Bana, Tadeuša Kožuljka i Cara Dušana	13/02	RP	79,0	0,0	21,0	0
1049	Regulacioni plan bloka između ulica Blagoja Parovića, Žarkovačke, Narodnog heroja Mira Popara i Narodnog heroja Petra Lakovića na Banovom brdu	13/02	RP	100,0	0,0	0,0	100
1050	Regulacioni plan radne zone "Sudim-Dobanovci"	9/02	RP	63,0	1,0	36,0	100
1051	Regulacioni plan dela privredne zone u Kmjači	20/02	RP	100,0	0,0	0,0	100
1053	Regulacioni plan vodovoda od "Žužke kapije" do naselja Kaluđerica	21/02	RP	100,0	0,0	0,0	100
1054	Regulacioni plan blokova između trga Slavija i ulica Svetog Save, Krušedolske, Tiršove, Katičeve i Bulevara oslobođenja	13/02	RP	89,0	0,0	11,0	100
1055	Regulacioni plan dela bloka 69 uz ulicu Jurja Gagarina u Novom Beogradu	28/02	RP	92,0	8,0	0,0	100
1057	Regulacioni plan Bulevara kralja Aleksandra za blokove između ulica Bulevar kralja Aleksandra, Stanislava Semčevića, Toneta Tomšića, Vranjske i Gvozdičeve (blokovi C19 i C20)	28/02	RP	98,0	2,0	0,0	87
1058	Regulacioni plan Bulevara kralja Aleksandra za blokove između ulica Bulevar kralja Aleksandra, Sindeličeve, Požarevačke, Kneza Ive od Semberije, Žarka Zrenjanina i Starca Vujadina	28/02	RP	49,0	3,0	48,0	100
1059	Regulacioni plan Bulevara kralja Aleksandra za blokove između ulica Bulevar kralja Aleksandra, Vjekoslava Kovača, Milana Rakica, Cara Jovana Crnog, Hektorovićeve i Batulove	28/02	RP	87,8	0,4	11,8	100
1060	Regulacioni plan naselja Minjevo	20/02	RP	78,0	6,0	16,0	93
1061	Regulacioni plan naselja Umka	5/03	RP	75,0	21,0	4,0	98
1062	Regulacioni plan dela Mesne zajednice "Sportski centar" na teritoriji opštine Čukarica, „Sl. list grada Beograda“	10/03	RP	67,0	15,0	18,0	70
1065	Regulacioni plan područja između ulica Kneza Viseslava, Petra Martinovića, Beogradskog bataljona i Žarkovačke - lokacija Mihajlovac	12/03	RP	33,0	21,0	46,0	48
1066	Regulacioni plan blokova 41a, 41 i dela Bloka 43 u Novom Beogradu	12/03	RP	100,0	0,0	0,0	100
1116	Urbanistički projekat naselja Cerak 2	19/82	UP	81,0	0,0	19,0	99

Tabelarni prikaz stepena realizacije

Grafikon 1 – procenat realizacije planiranih namena

Grafikon 2 – procenat realizacije javnih namena

značajno su veći ili manji od onih definisanih važećim planom);

- neusaglašenost plana sa Zakonom o planiranju i izgradnji (planom su dati gabariti objekata, nisu dati urbanistički parametri, katastarsko stanje neusaglašeno sa planskim rešenjem, nedefinisan pojam javnog i ostalog zemljišta - blokovske garaže, centri mesnih zajednica i sl.).

Stepen realizacije planiranih namena i kapaciteta iz važećeg plana prikazan je u tri kategorije:

- realizovano u skladu sa važećim planom i planskim osnovom;
- realizovano u suprotnosti sa

važećim planom i planskim osnovom i

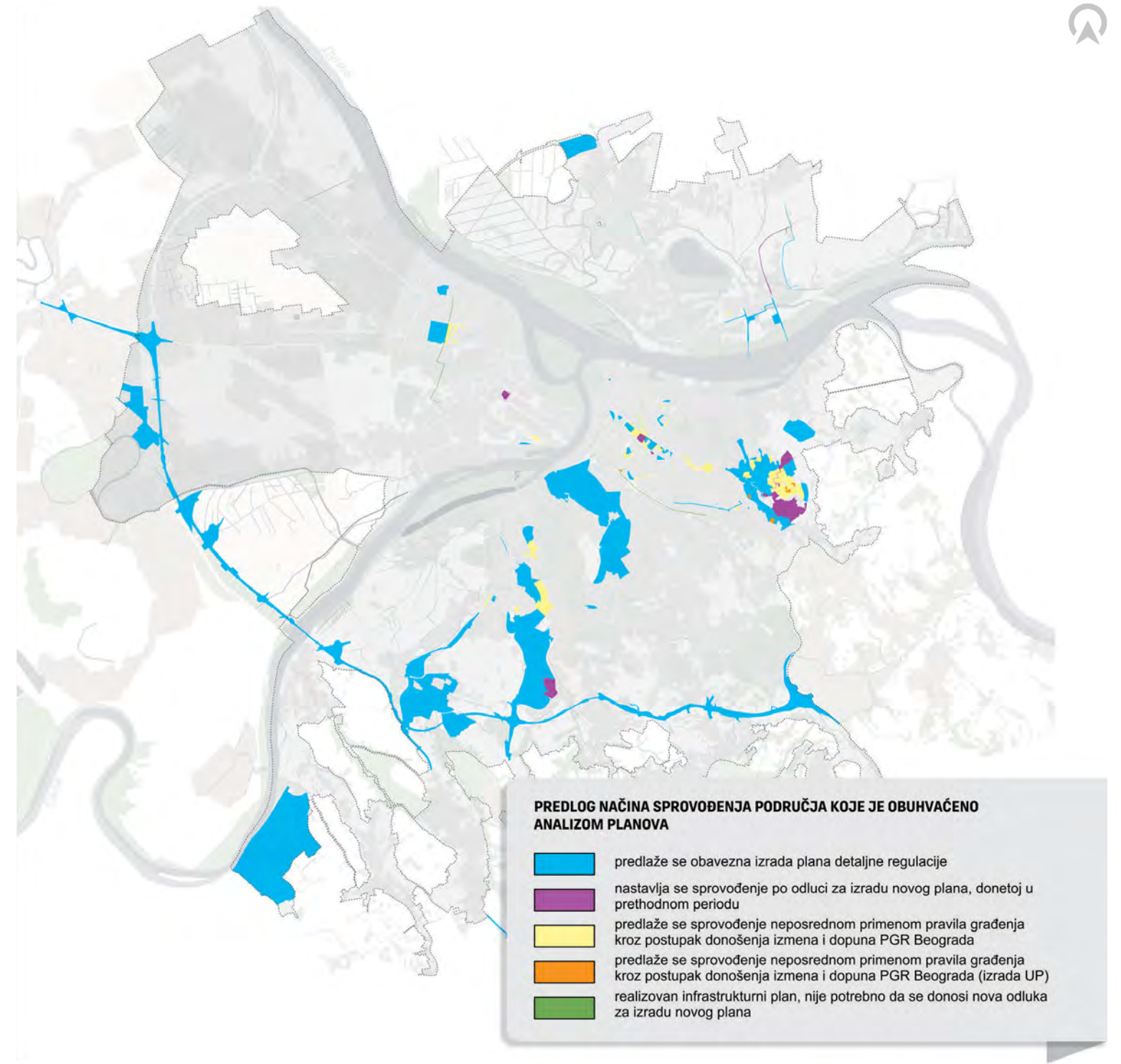
- nerealizovano, odnosno zadržano postojeće stanje izgrađenosti.

Nakon analize prema navedenim kriterijumima, predložene su smernice za dalju aktivnosti za sprovođenje planskih rešenja na tri načina:

- predlaže se obavezna izrada plana detaljne regulacije na područjima gde je na terenu sprovedena planirana namena, ali nisu formirane parcele javne namene, zatim na područjima na kojima je stepen izgradnje u suprotnosti sa planiranim rešenjem, kao i na područjima na kojima nije došlo

do realizacije planiranih rešenja iz određenih razloga, koje je potrebno preispitati;

- nastavlja se sprovođenje po odluci za izradu novog plana, donetoj u prethodnom periodu, koji je u proceduri izrade ili donošenja;
- predlaže se sprovođenje neposrednom primenom pravila građenja kroz postupak donošenja izmena i dopuna PGR Beograda za manje lokacije, za koje u okruženju već postoje važeći planovi detaljne regulacije i definisane regulacije javnih saobraćajnica.

PREDLOG NAČINA SPROVOĐENJA PODRUČJA KOJE JE OBUHVAĆENO ANALIZOM PLANOVA

- predlaže se obavezna izrada plana detaljne regulacije
- nastavlja se sprovođenje po odluci za izradu novog plana, donetoj u prethodnom periodu
- predlaže se sprovođenje neposrednom primenom pravila građenja kroz postupak donošenja izmena i dopuna PGR Beograda
- predlaže se sprovođenje neposrednom primenom pravila građenja kroz postupak donošenja izmena i dopuna PGR Beograda (izrada UP)
- realizovan infrastrukturni plan, nije potrebno da se donosi nova odluka za izradu novog plana

Za planove kojima je definisana planirana podzemna infrastrukturna mreža, koja je realizovana u prethodnom periodu, nije definisan predlog daljeg sprovođenja.

Rezultat Analize

Rezultat Analize su kataloški listovi planova **sa smernicama o daljim aktivnostima** za sprovođenje planskih rešenja na predmetnom području, definisanim granicama za izradu novih planova detaljne regulacije i **prioritetima za njihovo donošenje**, kako bi se u što kraćem roku omogućila realizacija planiranih namena.

Kataloški listovi važećeg plana, u zavisnosti od teme plana, sadrže:

- postojeće stanje izgrađenosti fizičke strukture u granicama važećeg plana;
- izvod iz odgovarajućeg grafičkog priloga važećeg plana;
- uporednu tabelu planiranih namena i urbanističkih parametara (važećeg plana i PGR Beograda);
- stepen realizacije planiranih kapaciteta i smernice za dalju plansku razradu

Zaključak Analize

U zaključku Analize definisana su područja, koja su prioritet za novu plansku razradu, nakon stavljanja van snage, odnosno nakon zakonski definisanog vremenskog perioda važnosti od najviše 25 godina, koji je definisan članom 11. Zakona o planiranju i izgradnji.

Na područjima, na kojima je definisana obavezna izrada plana detaljne regulacije, **prioritet za novu plansku razradu** imaju:

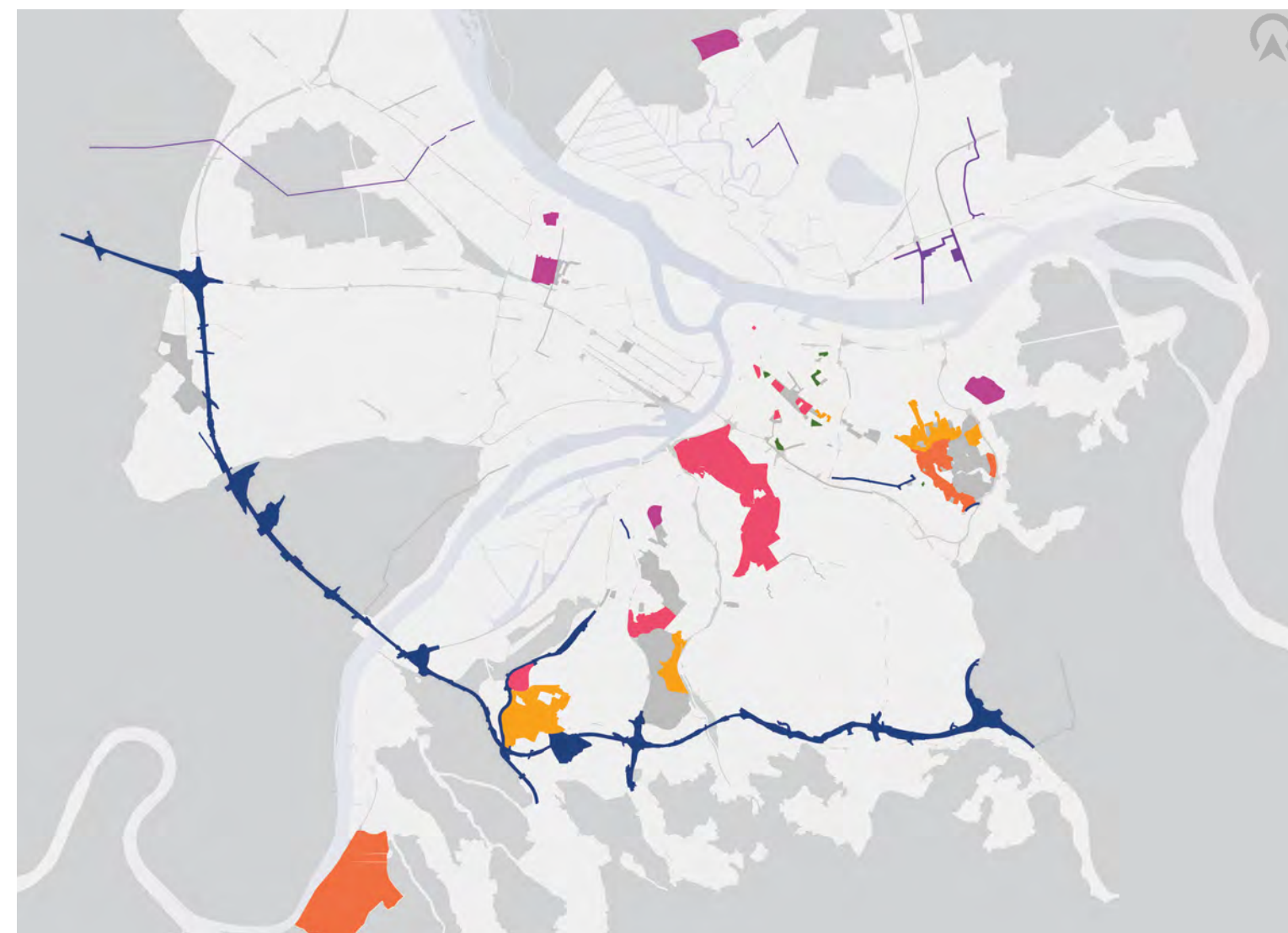
Primer kataloškog lista - Regulacioni plan naselja Kneževac - Kijevo, „Sl. list grada Beograda“ br. 1/00

1. **trase saobraćajnica za koja je potrebno definisati javni interes**, kao što su saobraćajnice za koje se godinama unazad čuvaju koridori, a čija realizacija nije završena;
2. **trase infrastrukturnih koridora**, koje su neophodne za funkcionisanje infrastrukture grada, a čija realizacija nije završena u skladu sa ranijim planovima;
3. **područja u kojima nije u potpunosti realizovan javni interes**, odnosno objekti socijalne infrastrukture (kao što su predškolske ustanove i škole, zdravstvene ustanove i drugi objekti javnih službi), kao i komunalne površine i objekti;
4. **područja sa većim brojem objekata koji imaju zaštitu kulturnih ili prirodnih dobara ili pripadaju celinama pod zaštitom**
5. **područja na geološki nestabilnim terenima**, za koja je potrebno definisati mere za sanaciju;
6. **područja na kojima su neplanski izgrađeni objekti, suprotno**

važećem planu, za koje je potrebno sagledati mogućnosti i način uklapanja u planski izgrađeno gradsko tkivo;

7. **ostala područja**, koja su u građevinskom smislu realizovana, ali nisu sprovedena u katastru, a za čije je sprovođenje, odnosno definisanje javnog interesa i građevinskih parcela obavezna izrada novog plana.

Za područja, koji su realizovana u skladu sa planom ili imaju stepen realizacije preko 80%, a u kojima je definisan javni interes i sprovedeni su u katastru, predloženo je sprovođenje neposrednom primenom plana generalne regulacije, kroz buduću izmenu važećeg PGR Beograda ili izradu novog plana generalne regulacije.

Predlog prioriteta za izradu novih planova detaljne regulacije

PROSTORNI PLAN PODRUČJA POSEBNE NAMENE NACIONALNOG FUDBALSKOGRADIONA – II FAZA

SPATIAL PLAN OF THE SPECIAL - PURPOSE AREA OF THE NATIONAL FOOTBALL STADIUM – II PHASE

Tekst priredio: Milan Cvetković, dipl.prostorni planer

Odgovorni planeri: Milan Cvetković, dipl.prostorni planer i Božidar Bojović, dipl.prostorni planer

Republika Srbija se kandidovala za organizovanje Međunarodne specijalizovane izložbe „EXPO 2027“ koja bi se održala u Beogradu od 15. maja do 15. avgusta 2027. godine sa predloženom temom „Igraj za čovečanstvo – sport i muzika za sve“ (Play for Humanity – Sport and Music for All). Kompleks „EXPO 2027“, u neposrednoj blizini Nacionalnog stadiona, je planiran kao multifunkcionalna celina sastavljena od izložbenih hala, paviljona, pratećih uslužnih, komercijalnih i smeštajnih kapaciteta, kao i tehničkih i infrastrukturnih objekata a sve prema standardima i propisima međunarodnih institucija, a pre svih BIE (Bureau of International Exhibitions).

The Republic of Serbia is a candidate for organising the International Specialised Exhibition “EXPO 2027,” to be held in Belgrade from 15 May until 15 August 2027, with the proposed theme “Play for Humanity – Sport and Music for All”. The EXPO 2027 Complex, in the immediate proximity of the National Stadium, is planned to be a multifunctional unit that consists of exhibition halls, pavilions, accompanying service, commercial and accommodation facilities, as well as technical and infrastructural buildings according to the standards and regulations of the international institutions, primarily the Bureau of International Exhibitions (BIE).

Uvod

EXPO izložbe su globalni događaji koji istražuju odabranu temu kroz zanimljiva i impresivna otkrića. Među različitim kategorijama sajмова, specijalizovane izložbe su dizajnirane da odgovore na precizan izazov sa kojima se čovečanstvo suočava. Održavaju se u intervalu između dve svetske izložbe i ograničene su u trajanju do tri meseca.

Beogradski sajam, iako najveća sajamска institucija u Srbiji, svojim ograničenim prostornim mogućnostima, kapacitetima, otežanom pristupačnošću i stanjem objekata i infrastrukture ne zadovoljava standarde neophodne za organizovanje ovakvih manifestacija.

Takođe, novi programi, standardi, tehnologija, kao i potrebe za visokim stepenom fleksibilnosti koji karakteriše ove vrste institucija zahtevaju savremeni i inovirani pristup realizaciji izložbenog prostora.

Kako bi se pristupilo realizaciji kompleksa „EXPO 2027“, Vlada Republike Srbije je donela Odluku o izmeni i dopuni Odluke o izradi Prostornog plana područja posebne namene Nacionalnog fudbalskog stadiona¹, a na osnovu Zaključka Vlade Republike Srbije² kojim je Projekat izgradnje objekata u cilju realizacije međunarodne specijalizovane izložbe „EXPO BELGRADE 2027“ sa pratećim sadržajima proglašen za projekat od značaja za Republiku Srbiju.

Koncept razvoja ovog prostora predstavlja deo šireg plana urbanističkog razvoja Beograda, i on uključuje novi Nacionalni stadion sa kapacitetom od 52.000 posetilaca, maloprodajni kompleks, kao i sam

Idejno rešenje, Fenwick Iribarren architects

sajamski prostor. Sva tri elementa su povezana centralnim urbanim šetalištem, koje bi se u budućnosti moglo produžiti i do reke Save, što bi podrazumevalo novi koncept urbane ekspanzije grada Beograda.

Lokacija održavanja manifestacije EXPO 2027 se nalazi na strateškoj poziciji, neposredno uz Nacionalni stadion i proteže se uz obilaznicu oko Beograda, između reke Save i Novog Beograda. Blizina aerodroma, auto-puta, planirane železnice i reke Save čine ovaj budući kompleks izuzetno pristupačnim.

Površina obuhvaćena granicom plana iznosi oko 167 ha.

U međuvremenu, na 172. sednici Generalne skupštine BIE (Bureau International des Expositions), koja je održana 21.06.2023. godine, nakon četiri kruga glasanja, Beograd je glasovima većine članova izabran za domaćina specijalizovane izložbe EXPO 2027.

Postojeće stanje

Plansko područje u morfološkom smislu pripada levoj dolinskoj strani, odnosno aluvijalnoj ravni reke Save, tzv. novobeogradskom aluvijalnom platou. U prirodnim uslovima ovaj deo aluvijalne zaravnine, sa kotama ~ 69-74 m_{mnv}, često je bio plavljen (sve do izgradnje Savskog odbrambenog nasipa). Površina terena ima vrlo blag do subhorizontalni nagib od 2-3°. Na severnoj strani nalazi se zemunski lesni plato. U okviru ovog ravničarskog terena postoje ostaci starih mrtvaja i bara, koje su u velikoj meri izmenile svoj prvobitni izgled, pre svega izradom savremenih meliorativnih hidrotehničkih kanala po njihovim središnjim delovima.

Karakteristika šireg područja je odsustvo površinskih rečnih tokova i prisustvo mreže melioracionih kanala čija je namena da za vreme visokih padavina dreniraju viškove vode. Mereni nivo podzemne vode je na dubini 0,8-3 m od površine terena,

1: „Službeni glasnik RS“ br. 18/2022
2: br. 351-5082/2022 od 30.06.2022. godine

između apsolutnih kota 69 i 71,5 mnv. Međutim, realno je očekivati da je pri maksimalnom nivou teren vodozasićen do površine terena. Oscilacije vode su 1-3 m. Na snižavanje podzemnih voda pored meliorativnih radova izvestan uticaj ima i stalno crpljenje vode u reni bunarima koji su raspoređeni uz obalu reke Save.

Poljoprivredne površine

Na predmetnom području dominantno su zastupljene intenzivno obrađivane poljoprivredne površine. Poljoprivredno zemljište je druge, treće, četvrte i pete katastarske klase, od kojih je svako od njih srednje teškog sastava, teškog sastava ili zemljište u procesu zaslanjivanja i lesiviranja.

Poljoprivredne površine ispresecane su melioracionim kanalima koji pripadaju slivu kanala Galovica. Duž kanala, obostrano se pružaju pojasevi vegetacije koju čine grupe drveća ili kompleksni, strukturno bogati ugari.

Postojeće poljoprivredne površine

Infrastruktura

Na predmetnom području nije realizovana instalacija gradskog sistema kanalizacije i vodovoda, dok kapaciteti elektroenergetske i telekomunikacione mreže nisu dovoljni da podmire planirane kapacitete izgradnje. Područje je jedino snabdeveno gasom s obzirom da je u okviru granice plana realizovan transportni gasovod radnog pritiska od 50 bar.

Saobraćajne površine

Prostor u okviru granice Plana nalazi se na teritoriji gradske opštine Surčin, istočno od Obilaznice Beograda (Državni put IA reda A1), i u postojećem stanju je neizgrađen.

U okviru granice plana nalazi se ulica Trg Zorana Đinđića koja je u postojećem stanju na delu od Vojvođanske ulice do kanala Galovica u rangu ulice II reda, a dalje ka jugu, ka reci Savi ulica nižeg ranga i lokalnog karaktera, sa osnovnom funkcijom opsluge poljoprivrednih površina i objekata

u funkciji poljoprivrede. Na delu od centra Surčina do kanala Galovica nalazi se postojeća ulica za dvosmerni saobraćaj, sa obostranim zelenilom i trotoarima. Regulacija predmetne saobraćajnice na pomenutom delu je promenljiva i kreće se i do 50 m u zoni centra Surčina. Na delu od kanala Galovica ka nasipu i reci Savi prolazi preko poljoprivrednih površina i sadrži samo kolovoz okvirne regulacije od 6 m kojim se odvija dvosmerni motorni saobraćaj.

Pored pomenutog, u granici se nalazi i lokalni put, takođe za potrebe poljoprivrede, koji denivelisano (van granice Plana) prelazi preko Obilaznice Beograda.

Linijama javnog gradskog transporta putnika opslužen je samo mali deo koji se nalazi u obuhvatu ovog plana i pripada centralnom delu Surčina.

Zaštita vodoizvorišta

Prostor definisan granicom plana nalazi se u široj zoni zaštite izvorišta podzemnih voda, u skladu sa Rešenjem kojim su određene zone sanitarne zaštite na administrativnoj teritoriji grada Beograda za izvorišta podzemnih i površinskih voda koje služe za vodosnabdevanje grada Beograda³. Slivno područje kanala Galovica obuhvatilo je praktično najveći deo jugoistočnog Srema, od padina Fruške gore do Save, jer su u nju prevedene i vode kanala Petrac.

Galovica je za Beograd svakako najznačajniji sremski kanal, jer svojim donjim tokom prolazi kroz užu zonu sanitarne zaštite izvorišta beogradskog vodovoda.

Zaštita izvorišta podrazumeva preduzimanje svih mera u cilju očuvanja kvaliteta površinskih i podzemnih voda, odnosno zaštita istih od zagađivača ili štetnih dejstava koji mogu trajno uticati na zdravstvenu ispravnost voda izvorišta.

Za potrebe izgradnje planiranih objekata i kompleksa dozvoljava se plansko nasipanje terena u prostoru obuhvata Plana. Nasipanje terena (do planirane kote) izvesti u skladu sa preporukama prethodnih i planiranih inženjerskogeoloških istraživanja, i to isključivo materijalom koji ne ugrožava kvalitet zemljišta/tla i podzemnih voda. Nasipanje terena uskladiti sa postojećim i planiranim objektima sistema za prikupljanje i odvođenje fekalnih i atmosferskih voda, kao i sa postojećom i planiranom melioracionom kanalskom mrežom, u skladu sa uslovima JKP BVK i nadležnih organa i organizacija.

Opšti i posebni ciljevi razvoja

Osnovni cilj razvoja je da se u skladu sa principima održivog razvoja planski definišu uslovi za realizaciju kompleksa „EXPO 2027“ kao multifunkcionalnog prostora namenjenog za organizaciju međunarodnih manifestacija od najvećeg značaja za Republiku Srbiju.

Na osnovu osnovnog cilja izdvojeni su posebni ciljevi:

- dostupnost područja različitim vidovima saobraćaja;
- opremanje područja mrežom i objektima komunalne infrastrukture;
- zaštita i uravnoteženo korišćenje prirodnih potencijala i resursa;
- smanjenje zagađenja i pritiska na životnu sredinu.

Idejno rešenje, Fenwick Iribarren architects

Koncepcija prostornog razvoja

Koncepcija prostornog razvoja predmetnog područja se zasniva na:

- zakonskoj regulativi u oblasti planiranja i izgradnje;
- planskim i ostalim razvojnim dokumentima;
- standardima, propisima i pravilnicima koje propisuje Međunarodni biro za izložbe (Bureau International des Expositions – BIE);
- prethodnoj studiji opravdanosti i Prostorno-programskom rešenju, dostavljenim od strane Naručioaca izrade plana.

Svetska izložba „EXPO 2027“ predstavlja događaj od međunarodnog značaja koji okuplja skoro sve zemlje sveta radi razmene znanja i pronalaženja rešenja za savremene globalne izazove. Svetska izložba „EXPO 2027“ je prilika za saradnju na globalnom nivou i predstavlja

platformu koja okuplja na jednom mestu predstavnike velikog broja zemalja, kompanija i međunarodnih organizacija, i koja privlači milione posetilaca. Prva ovakva izložba je održana u 19. veku u Londonu, i posle velikog uspeha koji je postigla i drugi gradovi su nastavili sa organizacijom manifestacije, koja danas baštini tradiciju održavanja od preko 150 godina. Manifestacijom upravlja Kancelarija za međunarodne izložbe (Bureau International des Expositions) sa sedištem u Parizu.

U junu 2022. godine Republika Srbija je kandidovala Beograd za domaćina manifestacije „EXPO 2027“ sa temom „Igra(j) za čovečanstvo – sport i muzika za sve“. Vizija izložbe „EXPO 2027“ je da kroz „snagu igre“ postane najveća proslava globalnog oporavka. Misija izložbe „EXPO 2027“ je podizanje otpornosti društva na izazove pruzrokovane nepredvidivim budućim

dogadajima, povratak lokalne zajednice na zasluženu poziciju, visoko u sistemu vrednosti, gde joj je i mesto. Suštinski cilj manifestacije je stvaranje održivih zajednica, u kojima svako ima ulogu u društvu, osećaj svrhe i priliku da napreduje.

Koncepcija Prostornog plana je zasnovana na viziji novog gradskog – specijalizovanog centra sa Nacionalnim fudbalskim stadionom i kompleksom „EXPO 2027“ kao prostorno – funkcionalnim celinama sa objektima i pratećim sadržajima koji ispunjavaju sve međunarodne standarde za organizaciju velikih međunarodnih manifestacija (izložbe, kongresi, konferencije, koncerti, sportska takmičenja...).

Idejno rešenje, Fenwick Iribarren architects

Planskim rešenjem se u skladu sa Prethodnom studijom opravdanosti i Prostorno-programskim rešenjem, zasnovanim na preporukama i smernicama iz Master plana za kompleks „EXPO 2027“, planira kompleks „EXPO 2027“, ukupne površine oko 113 ha.

Kompleks „EXPO 2027“ je planiran kao multifunkcionalni prostor koji pored opremljenih prostora u funkciji osnovne namene za izložbeni prostor sadrži i prateće komercijalne i smeštajne kapacitete koji treba da obezbede logističku podršku kako bi predmetni prostor mogao da preraste u značajan ekonomski i turistički centar za grad Beograd i Republiku Srbiju. Planirano je da u toku trajanja manifestaciju poseti više od 4 miliona posetilaca ili nešto preko 43.000 posetilaca dnevno.

Planirani kompleks „EXPO 2027“ obuhvata tri prostorno-funkcionalne celine:

- Prostorno-funkcionalna celina E1 je planirana kao izložbeni prostor sa planiranim objektima - paviljonima i pratećim sadržajima (multifunkcionalne hale, kongresne dvorane, konferencijske sale, saobraćajne i infrastrukturne površine).
- Prostorno-funkcionalna celina E2 je namenjena za realizaciju pratećih smeštajnih kapaciteta za potrebe učesnika manifestacije i pratećim komercijalnim sadržajima.
- Prostorno-funkcionalna celina E3 je namenjena za realizaciju pratećih komercijalnih sadržaja za učesnike i posetioce manifestacije.

Matrica saobraćajne mreže Prostornog plana je zasnovana na saobraćajnom rešenju iz Prostornog plana područja posebne namene Nacionalnog fudbalskog stadiona⁴ kojim je predviđeno višestrano povezivanje predmetnog područja

na različite vidove saobraćaja. To je obezbeđeno planiranim povezivanjem sa postojećom Vojvodanskom ulicom i planiranim denivelisanim priključcima na postojeću deonicu Državnog puta IA reda A1, E-75, Obilaznica Beograda i planiranu deonicu Novi Beograd – Surčin kao dela auto-puta E-763 (Nova Vinogradska). Takođe, Prostornim planom područja posebne namene Nacionalnog fudbalskog stadiona, je u cilju bolje saobraćajne dostupnosti planirana i veza predmetnog područja sa beogradskim aerodromom „Nikola Tesla Beograd“, preko planirane trase linije BG voza (linija 4), dok je Planom mesta za postavljanje plutajućih objekata na vodnom zemljištu na teritoriji grada Beograda⁵ data mogućnost povezivanja sa centrom Beograda putem vodnog saobraćaja.

Regionalni značaj područja posebne namene i funkcionalne veze sa okruženjem

Regionalni aspekt razvoja područja posebne namene se sagledava kroz mogućnosti da prostor kompleksa „EXPO 2027“ sa Nacionalnim fudbalskim stadionom bude generator budućih promena u okruženju, koje su očekivane i koje se mogu odnositi na:

- proširenje i unapređenje postojeće turističke ponude Beograda novim savremenim kompleksom u funkciji MICE (Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions) turizma;
- promociju Beograda za organizatora velikih međunarodnih sajetskih, kongresnih, privrednih i kulturnih manifestacija;
- prezentaciju kulturnih vrednosti i predstavljanje novog, savremenog imidža Republike Srbije.

Postojeća turistička ponuda Beograda obuhvata postojeće objekte (Beogradski sajam, Sava centar i dr.) koji su u prošlosti bili domaćini velikih sajetskih, kongresnih i drugih privrednih i kulturnih manifestacija. Nažalost, većina postojećih objekata je izgrađena u periodu pre 2000. godine i funkcionalno i tehnološki ne zadovoljava savremene trendove za organizaciju velikih međunarodnih manifestacija i događaja. Izgradnja savremenog multifunkcionalnog kompleksa „EXPO 2027“ u blizini Nacionalnog fudbalskog stadiona, sa obezbeđenim lako dostupnim različitim vidovima saobraćaja privući će pažnju domaćih i stranih turista iz bližeg i šireg okruženja. Organizacija svetske izložbe „EXPO 2027“ je prilika za promociju Beograda i prezentaciju srpske kulture i tradicije kao globalno prihvaćene zajedničke i univerzalne vrednosti. Takođe, to je

NAMENA POVRŠINA	postojeće (ha) (orijentaciono)	(%)	ukupno planirano (ha) (orijentaciono)	
				(%)
površine javne namene				
saobraćajne površine	1,9	1,1	32,4	19,4
kompleks EXPO 2027			113	67,7
izložbeni prostor	/	/	83,1	
prateći smeštajni kapaciteti			6,9	
prateći komercijalni sadržaji			22,9	
vodne površine	2,1	1,3	1,1	0,7
zelene površine	/	/	7,1	4,2
infrastrukturne površine	/	/	13,4	8,0
ukupno javne namene	4	2,4	167	100
površine ostalih namena				
poljoprivredne površine	163	97,6	/	/
ukupno ostale namene	163	97,6	/	/
UKUPNO	167	100	167	100

Tabela bilansa površina

Referalna karta: Posebna namena prostora

šansa za predstavljanje novog imidža Republike Srbije koji se pokazuje kroz transformaciju tradicionalne ekonomije zasnovane na resursima u modernu ekonomiju, gde su ključni znanje i stručnost ljudi.

Drumski saobraćaj

Unutar prostora obuhvaćenog granicom Prostornog plana, planirane su saobraćajnice Nova 1, Nova 2, Nova 3, kao i Nova 4. U produžetku Nove

4 se nastavlja Trg Zorana Đinđića koja se u centru Surčina povezuje sa Vojvodanskom ulicom.

Raskrsnica ulica Vojvodanske i Trga Zorana Đinđića će omogućiti očekivani protok saobraćaja, odnosno funkcionisaće u punom kapacitetu po realizaciji ovih saobraćajnica sa elementima poprečnog profila planiranim njihovim važećim planovima, imajući u vidu da će u neposrednom planskom području tranzitni saobraćaj

4: „Službeni glasnik RS“, br. 31/22

5: „Službeni list grada Beograda“, br. 37/21, 94/21 i 84/22

preko petlje Jakovo biti usmeren ka autoputu Beograd – Južni Jadran (E-763).

Takođe, saobraćajnica Nova 4 se preko planiranog denivelisanog ukrštaja tipa „pola deteline“ povezuje sa deonicom Novi Beograd – Surčin kao delom autoputa E-763 (Nova Vinogradska).

Veza sa širom saobraćajnom mrežom ostvaruje se i južno od petlje „Surčin jug“ („Južni Jadran“), između pomenute petlje i petlje „Ostružnica“, gde je planiran još jedan denivelisani ukrštaj (petlja „Nacionalni stadion“) planirane saobraćajnice Nova 3 i Državnog puta IA reda A1, E75, Obilaznica Beograda.

Planirana denivelisana raskrsnica je tipa „truba“ i definisana je u skladu sa kriterijumima iz Prostornog plana područja infrastrukturnog koridora auto-puta E-75, deonica Beograd – Niš⁶. Navedena petlja „Nacionalni stadion“ je definisana Prostornim planom područja posebne namene Nacionalnog fudbalskog stadiona i nalazi se van granice Prostornog plana.

Železnički saobraćaj

Prostornim planom područja posebne namene Nacionalnog fudbalskog stadiona je za potrebe opsluženja Nacionalnog fudbalskog stadiona i pratećih sadržaja predviđen produžetak trase linija BG voza, na pravcima Zemun – Aerodrom Nikola Tesla – Nacionalni stadion (linija 4) i Nacionalni stadion – Obrenovac (linija 7).

Od planirane železničke stanice Nacionalni stadion do celine E1 – izložbeni prostor potrebno je predvideti industrijski kolosek koji bi se pružao u pojasu između postojećeg Državnog

puta IA reda A1, E-75, i planskog područja.

Planiranje ovog industrijskog koloseka će biti predmet posebnog planskog dokumenta, nakon definisanja konačnih elemenata situacionog i nivelacionog plana kako same železničke pruge pomenute Linije 4 BG voza, tako i železničke stanice Nacionalni stadion.

Vodne površine

Područje plana pripada HMS „Galovica“ i „Petrac“. Najbliži vodotok je reka Sava.

Na području plana su postojeći melioracioni kanali: kanal Galovica, kanal 2, kanal 2-3, kanal 2-6, kanal 2-3-8, kanal 2-3-7, kanal 3, kanal 6 i kanal Petrac. Svi kanali su deo HMS „Galovica“ i „Petrac“. Postojeći kanali su recipijenti atmosferskih voda sa područja plana. Atmosferske vode se pre upuštanja u melioracione kanale preko odgovarajućih separatora naftnih derivata dovode do potrebnog stepena sanitarne i tehničke ispravnosti. Planira se zadržavanje postojeće kanalske mreže uz eventualno proširenje kapaciteta i funkcija.

Na osnovu izvršene hidrološko-hidrauličke analize i definisanog režima upuštanja atmosferskih voda sa novih površina (faza II) kompleksa nacionalnog stadiona, neophodno je predvideti objekte za retenziranje dodatnih atmosferskih voda koje su planirane da se upuste u HMS „Petrac“ i „Galovica“.

Ukoliko se pokaže da su prijemni kapaciteti melioracionih kanala u okviru HMS „Petrac“ i „Galovica“ nedovoljni da se obezbedi prijem retenziranih atmosferskih voda, potrebno je sagledati

dopunska tehnička rešenja za prijem ukupno bilansiranih atmosferskih voda sa razmatranog sliva.

Potrebno je u fazi implementacije izraditi sveobuhvatnu studiju uređenja voda na području Surčinskog donjeg polja, kojom bi se definisao potreban vodni režim hidromelioracionog sistema uzimajući u obzir postojeću i planiranu namenu prostora i infrastrukture i njihov uticaj na vodne objekte i vodni režim. Takođe, potrebno je izraditi i poseban Elaborat o uticaju na izvorište i objekte vodosnabdevanja, obzirom da se područje plana nalazi u široj zoni zaštite izvorišta beogradskog vodovoda.

Kompleks „EXPO 2027“

Planirani kompleks „EXPO 2027“ obuhvata sledeće prostorno-funkcionalne celine:

- *Celina E1 - izložbeni prostor*
- *Celina E2 - prateći smeštajni kapaciteti*
- *Celina E3 - prateći komercijalni sadržaji.*

Pravila uređenja i građenja za kompleks „EXPO 2027“ su data po funkcionalnim celinama i definisana su u skladu sa smernicama, preporukama i zaključcima iz Master plana za kompleks „EXPO 2027“.

Celina E1 - izložbeni prostor

Pravila uređenja i građenja za celinu E1 - izložbeni prostor se definišu u skladu sa tehničkim preporukama i standardima koje propisuje Međunarodni biro za izložbe (Bureau International des Expositions – BIE). Izložbeni prostor je planiran na građevinskoj parceli E1 površine od oko 83 ha, čija je parcelacija

Idejno rešenje, Fenwick Iribarren architects

dozvoljena ali tako da minimalna površina građevinske parcele iznosi 5 ha.

Celina E1 - izložbeni prostor je planirana kao multifunkcionalni prostor namenjen za nacionalne i međunarodne događaje: izložbe i kongrese od najvećeg državnog značaja. U okviru osnovne namene mogući su i prateći kompatibilni sadržaji iz oblasti obrazovanja, kulture, zdravlja, sporta kao i komercijalni sadržaji (ugostiteljstvo, trgovina, turizam, poslovanje, zabava...). U okviru Celine E1, je planirano više paviljona (univerzalni paviljoni, internacionalni/korporativni paviljon, tematski i nacionalni paviljon). Pored paviljona planiraju se i multifunkcionalne hale, kongresne dvorane, konferencijske sale, hoteli i sportski tereni.

Izložbene hale su u nizu rasporedene duž centralne, pokrivene i prirodno provetrene Urbane ulice - promenade, koja kulminira ogromnim kružnim trgom, gde se nalaze glavni tematski paviljoni i nacionalni paviljon Republike Srbije. Ovo ujedno predstavlja i ključne tačke prostora, svojevrsne arhitektonske ikone u okviru celokupnog kompleksa „EXPO 2027“.

Glavna ideja je da se stvori slobodan i bogato uređeni javni prostor između sajamskih hala i paviljona, čime se obezbeđuje prostor za veliki broj aktivnosti, organizaciju manjih manifestacija i različitih iskustava, kao i „iznenađenja“ za hiljade posetilaca manifestacije, u skladu sa glavnom temom „EXPO 2027“ Igra(j) za čovečanstvo – sport i muzika za sve.

Prostore između sajamskih hala, moguće je natkriti dinamičnim pergolama koje talasasto natkrivaju prostor između hala i prelaze preko centralnog šetališta.

Iste dinamične pergole je moguće koristiti i na velikom kružnom trgu, stvarajući na taj način svojevrsnu harmonizaciju u arhitektonskom izražaju kompleksa u celini.

Celina E2-prateći smeštajni kapaciteti

Za realizaciju pratećih smeštajnih kapaciteta definisana je građevinska parcela E2 orijentacione površine oko 6,9 ha. Planom definisanu granicu građevinske parcele E2 nije dozvoljeno menjati. Parcela za prateće smeštajne kapacitete je namenjena za korisnike i zaposlene u kompleksu "EXPO 2027" i u okviru nje su planirani objekti za smeštaj⁷ kao što su hoteli, apart hoteli i sl., a u skladu sa Pravilnikom o standardima za kategorizaciju ugostiteljskih objekata za smeštaj. Planirana je realizacija oko 1400 smeštajnih jedinica za potrebe posetilaca i učesnika izložbe, s obzirom da se u toku trajanja manifestacije očekuje više od 4 miliona posetilaca ili nešto preko 43.000 posetilaca dnevno.

Sa smeštajnim kapacitetima su kompatibilni komercijalni sadržaji iz oblasti trgovine, administracije i

uslužnih delatnosti koje ne ugrožavaju životnu sredinu i ne stvaraju buku, a čine prateće sadržaje uz smeštajne kapacitete. Takođe u celini E2 mogu biti zastupljeni i komplementarni sadržaji iz oblasti obrazovanja, zdravstva, sporta i rekreacije i sl. (za zaposlene u kompleksu).

Arhitektonski i oblikovni iskaz objekata pri projektovanju potrebno je stilski uskladiti sa namenom objekata u kompleksu „EXPO 2027“.

Celina E3 - prateći komercijalni sadržaji

Za realizaciju pratećih komercijalnih sadržaja definisana je građevinska parcela E3 orijentacione površine oko 23 ha. Planom definisanu granicu građevinske parcele E3 nije dozvoljeno menjati.

Parcela za prateće komercijalne sadržaje je namenjena za sadržaje korisnika kompleksa „EXPO 2027“ i nisu dozvoljene kompatibilne namene osim objekata tehničke infrastrukture.

Pejzažno-arhitektonsko uređenje Celine E3 treba da je reprezentativnog karaktera, odnosno da estetski i kvalitativno doprinosi planiranoj osnovnoj nameni prostora, kao i celokupnom kompleksu „EXPO 2027“.

Smernice za sprovođenje plana

Sprovođenje Prostornog plana se vrši direktno (neposredno) za sve planirane namene, kako je to prikazano na Referalnoj karti br. 4 „Karta sprovođenja sa parcelacijom“ u R 1:1000.

Za planirane namene površina koje se sprovode direktno (neposredno), Prostorni plan predstavlja osnov za izdavanje informacije o lokaciji, lokacijskih uslova, kao i za izradu projekta preparcelacije/parcelacije i urbanističkog projekta i osnov za formiranje građevinskih parcela javnih namena u skladu sa Zakonom o planiranju i izgradnji⁸. Prostornim planom se daje mogućnost faznog sprovođenja saobraćajnica. Površine planirane za izgradnju saobraćajnica i komunalne

infrastrukture mogu se dalje parcelisati projektom parcelacije/preparcelacije i formirati više građevinskih parcela u okviru definisane regulacije javne saobraćajne površine tako da svaka građevinska parcela predstavlja deo funkcionalne celine u sklopu Planom definisane namene i regulacije.

Uslovljenosti van granice planskog obuhvata

Povezivanje kompleksa Toplotnog izvora - TI sa pumpnom stanicom – Ostružnica, veza predmetnog područja sa vodovodnom mrežom u raskrsnici ulica Vojvodanska i Dr Ivana Ribara, kao i veza sa kanalizacionom mrežom u bloku 45, biće predmet dalje planske razrade kroz izradu planova detaljne regulacije.

Za potrebe realizacije projekta izgradnje primarnih objekata Batajničkog kanalizacionog sistema – kolektora i crpnih stanica, PPOV Batajnica, kao i objekata Batajničkog kanalizacionog sistema koji do sada nisu bili obuhvaćeni planskom i tehničkom dokumentacijom doneta je Odluka o izradi Prostornog plana područja posebne namene Batajničkog kanalizacionog sistema⁹.

Produžetak trase linije BG voza preko aerodroma Nikola Tesla do Nacionanog stadiona i kompleksa „EXPO 2027“ biće predmet posebnog planskog dokumenta.

Prioritetna planska rešenja, mere i instrumenti implementacije

Realizacija kompleksa „EXPO 2027“ sa pratećom saobraćajnom i komunalnom infrastrukturom predstavlja prioritet u razvoju Republike Srbije i Grada Beograda.

Kao prioritetne aktivnosti u realizaciji, izdvajaju se sledeće:

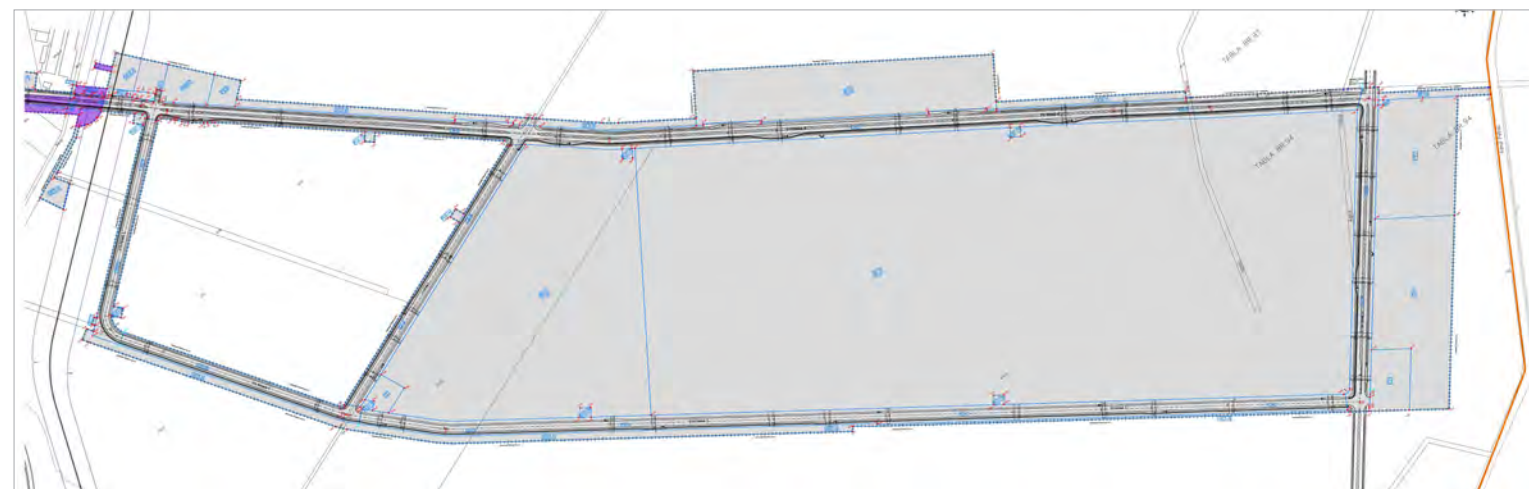
- nasipanje terena do kote maksimalnog nivoa podzemne izdani u cilju zaštite od plavljenja;
- za uredno vodosnabdevanje područja plana neophodna je izgradnja dva cevovoda dimenzija min $\varnothing 400\text{mm}$, koja se povezuju na postojeće cevovode, sa jedne strane na $\varnothing 700\text{mm}$ u Vojvodanskoj ulici i sa druge na $\varnothing 400\text{mm}$ u raskrsnici Vojvodanske i Dr Ivana Ribara.
- za povezivanje planiranih namena na Batajnički kanalizacioni sistem neophodno je izgraditi/dograditi sledeće primarne objekte:
  - dograditi KCS „Surčin 1“,
  - izgraditi KCS „Surčin 2“,
  - izgraditi KCS „Zemun polje 1“,
  - izgraditi cevovod koji povezuje KCS „Surčin 1“ i KCS „Surčin 2“,
  - izgraditi potisni/gravitacioni cevovod KCS „Surčin 2“–KCS „Zemun polje 2“,
  - izgraditi PPOV „Batajnica“.
- izgradnja transformatorske stanice (TS) 110/10 kV „Nacionalni stadion“;
- izgradnja elektroenergetskih vodova 110 kV od planirane TS 110/35 kV „Beograd 44 - Surčin“ do planirane TS 110/10 kV „Nacionalni stadion“, odnosno duž ulica: Nova 1, Nova 4 i infrastrukturnog koridora IK;

- izgradnja telekomunikacione (tk) kanalizacije od postojeće tk kanalizacije izgrađene duž Vojvodanske ulice do predmetnog područja, odnosno duž ulica: Trg Zorana Đinđića, Nova 1 i Nova 4, kao i od Ulice Dr Ivana Ribara do predmetnog područja, odnosno duž ulica: Nova 1, Nova 4 i koridora koji je u obuhvatu drugog planskog dokumenta;
- izgradnja kompleksa GMRS/MRS „Nacionalni stadion“;
- izgradnja priključnog transportnog gasovoda, pritiska $p=50$ bar-a od postojećeg transportnog gasovoda RG 05-02 pritiska $r=50$ bar do kompleksa GMRS/MRS „Nacionalni stadion“.

Osnovna organizaciona mera implementacije Prostornog plana podrazumeva:

1. definisanje međusobnih obaveza, prava i odgovornosti u implementaciji planskih rešenja, između Republike Srbije i Grada Beograda sa jedne strane, kao i investitora sa druge strane;
2. formiranje institucija i radnih tela za implementaciju pojedinih planskih rešenja, u zavisnosti od oblasti i nivoa intervencije;
3. praćenje realizacije planskih rešenja, monitoring i evaluacija od strane Republike Srbije, Grada Beograda i investitora.

Implementaciju Prostornog plana posredno prate i sprovode: Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture i organi Grada Beograda nadležni za poslove urbanizma, građevinskih poslova, inspekcije, komunalnih poslova i dr.

Referalna karta: Karta sprovođenja

7: „Službeni glasnik RS“, br. 83/2016 i 30/2017

8: Službeni glasnik RS“, br. 72/09, 81/09, 64/10 – Odluka US, 24/11, 121/12, 42/13 – Odluka US, 50/13 – Odluka US, 98/13 – Odluka US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-dr.zakon, 9/20 i 52/21

9: „Sl.glasnik RS“, br.67/21

GENERALNI PLAN BEOGRADA 1923.

THE 1923 MASTER PLAN OF BELGRADE

Autor: dr Zlata Vuksanović-Macura, dipl. inž. arh, viši naučni saradnik, Geografski institut „Jovan Cvijić“ SANU, Beograd

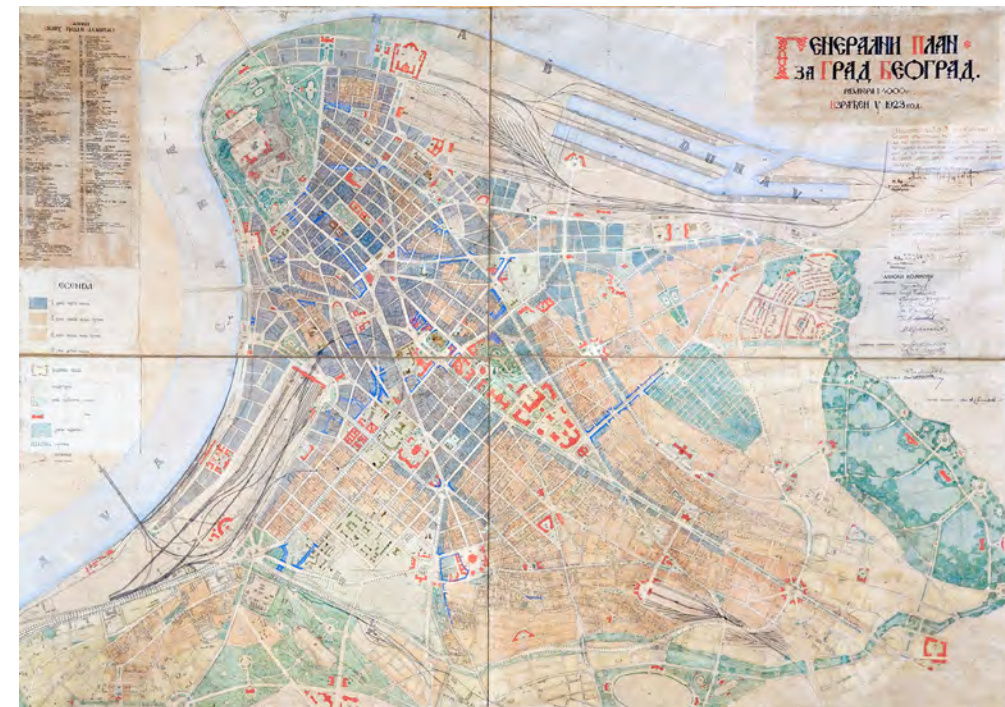
Generalni plan za Grad Beograd, koji je izrađen 1923. i usvojen 1924 godine, bio je prvi sveobuhvatan urbanistički plan Beograda koji je kombinovao regulaciono i estetsko planiranje. Njegov autor bio je inženjer ruskog porekla Đorđe Pavlovič Kovaljevski, koji je bio vodeći urbanista u Beogradu između dva svetska rata. Generalni plan Beograda je bio složen dokument sa rešenjima koja su bila odraz tada preovlađujućih tehnika i estetskih postavki o planiranju i uređenju modernog grada. Ovaj tekst sažeto prikazuje kompleksnost procesa izrade i sadržaja Generalnog plana, kao i njegove najznačajnije kompozicione elemente koji su, u većoj ili manjoj meri, doprineli današnjem izgledu Beograda.

The City of Belgrade Master Plan, developed in 1923 and adopted in 1924, was the first comprehensive urban plan of Belgrade that combined regulation and aesthetic planning. It was prepared by George Pavlovic Kovalevsky, an engineer of Russian origin and a leading urban planner in Belgrade between the two world wars. The Master Plan of Belgrade was a complex document that employed prevailing techniques and aesthetic settings of the day. This article gives a brief overview of the complexity of the development process and contents of the Master Plan, including its most important elements of composition that had, more or less, contributed to the appearance of Belgrade as it is today.

Uvod

Pre jednog veka, 1923. godine, Opština grada Beograda izradila je Generalni plan za Grad Beograd (slika 1).¹ Bio je to prvi sveobuhvatan urbanistički plan Beograda koji je kombinovao regulaciono i estetsko planiranje.² Izradio ga je Đorđe Pavlovič Kovaljevski, inženjer ruskog porekla i vodeći urbanista u Beogradu između dva svetska rata. Generalni plan Beograda iz 1923. godine budio je interesovanja istraživača³, ali je bio i osporavan⁴. U ovom tekstu fokus je na kompleksnosti procesa izrade i sadržaju Generalnog plana, kao i na njegovim najznačajnijim kompozicionim elementima koji su, u većoj ili manjoj meri, doprineli današnjem izgledu Beograda.

Uobičajeno je da se pod Generalnim planom iz 1923. godine podrazumeva jedan list plana u razmeri 1:4.000 koji se čuva u Urbanističkom zavodu Beograda.⁵ Ipak, činjenica je da je to bio složen dokument.⁶ Činili su ga tekstualni deo plana nazvan Izveštaj o Generalnom planu za grad Beograd⁷; kao i propratni izveštaj za pristanište i kejeve i propratni izveštaj za železnicu. Grafički prilozi su bili izrađeni u razmeri 1:25000, 1:10000, 1:4000 i 1:2500 i sadržali su namenu zemljišta i regulacije. Poseban prilog bio je plan sa glavnim niveletama. Pored ovoga bili su urađeni podužni i poprečni profili ulica. Plan vodovoda je takođe bio urađen, ali ne i plan kanalizacije. Za rešenje železnice,

Slika 1. Generalni plan za grad Beograd izrađen 1923 god. (Urbanistički zavod Beograda, bez signature)

te pristaništa i kejeve bili su urađeni i predmeri sa predračunom radova. Bila je izrađena i skica za Novi Beograd na levoj obali Save (nije bila sastavni deo usvojenog dokumenta).⁸

Društveni kontekst i inicijativa za izradu Generalnog plana

Formiranje nove države donelo je Beogradu broje prednosti i potencijale za napredak. Među ovim prednostima bio je i pomeranje državne granice za oko 170 kilometara na sever, koja je do 1918. godine ležala duž Save i Dunava.

Geografski položaj Beograda je pružao mogućnosti različitog saobraćajnog povezivanja. Povećana je atraktivnost i interes za izgradnju i druga ulaganja u prestonici. Priliv stanovništva u Beograd, iz sela i raznih krajeva zemlje, bio je intenzivan i dominantan u odnosu na druge veće gradove u novoformiranoj Kraljevini.

Međutim, u ratom razorenom i opljačkanom gradu, postojali su i brojni problemi. Trećina stambenog fonda je bila uništena u ratnim dejstvima, pri čemu je i kvalitet predratnog fonda

1: Ovaj tekst je napisan na osnovu istraživanja autora sprovedenog tokom izrade doktorske disertacije: Vuksanović-Macura, Zlata. (2016). *Generalni plan Beograda 1923: komparacija planiranog i ostvarenog*. Doktorska disertacija. Beograd: Univerzitet u Beogradu, Arhitektonski fakultet.

2: Macura, Vladimir. (1983). *Urbano planiranje u Srbiji 19. i 20. veka*. Beograd: Beograd projekt, Centar za planiranje urbanog razvoja.

3: Nedić, Svetlana. (1977). Generalni urbanistički plan Beograda iz 1923. *Godišnjak grada Beograda*, XXIV, 301–310.

4: Maksimović, Branko. (1980). Vrednosti Generalnog plana Beograda od 1923. godine i njihovo poništenje, *Godišnjak grada Beograda*, XXVII, 239–269.

5: Jedan originalan list Generalnog plana iz 1923. godine, čuva se u Muzeju grada Beograda pod inventarnim brojem Ur_16672. Reč je o otisku na plavom ozalidu sa potpisima članova Komisije za izradu Generalnog plana i Đorđa Kovaljevskog, glavnog autora plana. Vuksanović-Macura, Zlata i Banković, Angelina. (2018). *Mere grada. Karte i planovi iz Zbirke za arhitekturu i urbanizam Muzeja grada Beograda*. Beograd: Muzej grada Beograda, str. 138-143.

6: Nažalost, očuvanost građe je veoma slaba i često su sačuvani samo fragmenti.

7: Opština grada Beograda. (1923). *Izveštaj o Generalnom planu za grad Beograd koji je izradila Komisija sastavljena rešenjem Odbora i Suda opštine beogradske od 29. maja 1922. godine*. Beograd.

8: Somborski, Miloš. (1951). Razvoj Beograda između dva rata. U *Beograd: Generalni urbanistički plan* (str. 40–51). Beograd: Izvršni odbor N.O. Beograda.

bio loš.⁹ Komunalna infrastruktura je bila nerazvijena, kao i ulična mreža. Nisu postojali urbanistički planovi već samo parcijalne regulacije pojedinih delova grada. Pored toga, nedostajao je reprezentativan centar dostojan nove prestonice. Da bi se iskoristili stvoreni potencijali i usmerio razvoj Beograda, njegovih sistema i struktura, izrada Generalnog plana bila je viđena kao neophodan i važan uslov.

Međunarodni urbanistički konkurs za Generalni plan

Ideja o izradi Generalnog plana došla je od Udruženja srpskih inženjera i arhitekata. Opštinska vlast je već 1919. godine prihvatila njihovu inicijativu.¹⁰

Proces izrade Generalnog plana započeo je sprovođenje međunarodnog javnog konkursa za uređenje i proširenje Beograda. Konkurs je trebalo da donese prostorna, urbanistička, arhitektonska, kompoziciona, saobraćajna i druga rešenja koja bi bila ugrađena u Generalni plan. Prvo je opštinska vlast imenovala Odbor za izradu Programa konkursa. Odbor je imao 28 članova i činili su ga profesori Univerziteta, arhitekta i inženjeri, lekari, trgovci, industrijalci, visoki državni i opštinski činovnici.¹¹ Njegova ključna figura bio je arhitekta Dragutin Đorđević, profesor i kasnije starešina Arhitektonskog odeljenja Tehničke škole u Beogradu.

Izveštaj Odbora je štampan u publikaciji *O uređivanju Beograda* i predstavljao je programsku osnovu međunarodnog konkursa.¹² Pred učesnike je postavljen

Slika 2. Konkursni rad „Prestonica Karadorđevića“, autori: Emil Hope i Oto Šental

zahtev da predlože plan širenja i uređenja grada koji ne zahteva skupa rešenja i gde su kultura, trgovina, administracija i vojska poželjne funkcije, uz različite vidove stanovanja. Takođe je trebalo da iskoriste položaj grada i komunikacioni potencijal, da daju rešenja za pristaništa, kejove i železnički saobraćaj (uključujući i unutrašnju železnicu, odnosno metro), kao i da predvide dispoziciju 58 objekata, uglavnom javnih zgrada.

Konkurs je raspisan i sproveden od septembra 1921. do maja 1922. godine.¹³ Na konkursu su sigla 22 projekta. Dolazili su iz šest zemalja – Austrije, Nemačke, Mađarske, Rumunije, Čehoslovačke (slika 2). Iz Kraljevine SHS stigla su dva rada, iz Vršca i Ljubljane, a među učesnicima nije bilo nijednog autorskog tima iz Beograda. Ukupno je bilo 53

učesnika - arhitekti, urbanisti, inženjeri i geodeti. Učesnici beogradskog konkursa bili su priznati stručnjaci u sredinama iz kojih su dolazili, bavili su se problemima uređenja grada, pojedini su pobeđivali na urbanističkim konkursima koji su realizovani u Evropi i šire, ili su imali značajna arhitektonska ostvarenjima. Mnogi od njih su i pre konkursa bili povezani sa uređenjem Beograda preko različitih projekata.

Žiri konkursa, među kojima su bili i predstavnici udruženja inženjera Francuske i Švajcarske, odlučio je da ne dodeli prvu nagradu, već su tri rada dobila ravnopravnu drugu nagradu. Bili su to predlozi – iz francuske *Urbs Magna*, iz Budimpešte *Santé, beauté, commerce et traffic* i iz Beča *Singidunum novissima*. Ukupno je dodeljeno 18 nagrada, priznanja i otkupa.

Ideje koje su iznosili učesnici konkursa bile su odraz onovremenih stavova o uređenju grada kao celine, a ne po segmentima. Da bi prevazišli probleme sa kojima se suočavao savremeni grad oni su koristili konvencionalne estetske postavke ukorenjene na prelazu 19. u 20. vek, ali koje su istovremeno činile prevladajući manir u planiranju grada.

Proces izrade i koncept Generalnog plana

Kako nije bila dodeljena prva nagrada na međunarodnom konkursu, odnosno nije postojao tim koji bi dalje radio na izradi dokumenta Generalnog plana, Opština grada Beograda je formirala posebnu Komisiju za izradu Generalnog plana. Na njegovom čelu bio je gradonačelnim Dobra Mitrović, a stručni deo su činili arhitekti Andra Stevanović, Dragutin Đorđević i Vlada Mitrović. Članovi Komisije bili su i predstavnici ministarstava građevina, saobraćaja i železnice, kao i gradski odbornici.¹⁴

Komisija je imala tri sekcije, a svaka od njih se bavila jednom od glavnih tema Generalnog plana. Jedno je bila Sekcija za pristaništa i kejove u kojoj je glavni inženjer bio Milan Nešić, budući gradonačelnik Beograda. Sekciju za pitanja železnice vodio je Ranislav Avramović, američki student i u tom trenutnu verovatno najveći domaći stručnjak za ovu oblast.

Na čelu Sekcije za unutrašnju regulaciju grada bio Đorđe Pavlović Kovaljevski, inženjer ruskog porekla koji je tokom celokupnog međuratnog perioda bio vodeći urbanista u Beogradu (slika 3). Kovaljevski je bio i šef Biroa za izradu

Slika 3. Đorđe Pavlović Kovaljevski (Istorijski arhiv Beograda)

Generalnog plana, koji je delovao kao tehnička podrška Komisiji.

Nacrt Generalnog plana koji je izradila Komisija usvojio je Opštinski odbor 10. avgusta 1923. godine. Osnovni koncept nacrtu plana koji je računao na vremenski obuhvat od dve decenije, počivao je na povezivanju Beograda, Zemuna i Pančeva u jedinstven beogradski region, povezanosti sistema železnice, rečnog saobraćaja i gradskog tkiva, reprezentativnom centru prestonice, razvijenoj uličnoj mreži i formiranju beogradskih predgrada sa njihovim centrima – Žarkovo, Rakovica, selo Banjica.¹⁵

Međutim, posle gotovo osam meseci razmatranja u Ministarstvu građevina

31. maja 1924. godine usvojen je dokument koji se bitno razlikovao od njegovog nacrtu. Suština unetih izmena odnosila se na odustajanje od uređenja beogradskog regiona uz znatno smanjenje teritorijalnog obuhvata, kao i načelno usvajanje rešenja železnice i pristaništa. To sve je imalo krupne posledice na realizaciju planirane ulične matrice. Takođe je zahtevalo izradu novih planova za širu teritoriju.

Generalni plan kao simbol prestonice

Teme koje je pokrивao Generalni plan izraden 1923. i usvojen 1924. godine bili su: forma grada, monumentalno središte, kompleks državno-upravnih zgrada, poslovno-stambeni centar, trgovci i terase, stanovanje, parkovi i šume, sportska igrališta, industrijske zone, bulevari i ulice, mostovi, železničke pruge i stanice, pristaništa i hidrotehnički objekti. Nadalje će biti navedeni oni kompozicioni i sadržajni elementi plana koji su, osim funkcije, nosili i izrazito estetski i reprezentativni karakter.

Glavni kompozicioni element Generalnog plana bio je sistem osovina, odnosno naglašenih linijskih pravaca koji počinju i završavaju se nekim važnim objektima ili prostorima. Mnogi evropski gradovi druge polovine 19. i početka 20. veka zasnivali su svoje planove na kompozicijama koje su stvarali koristeći različite akse i žižene tačke.¹⁶ Istaknute osovine predviđene Generalnim planom Beograda iz 1923. godine bile su na pravcu Vasine i Kosovske ulice, zatim potez od planirane zgrade berze na Terazijama do Vračarskog platoa, kao i duž ulica Kralja Aleksandra i Kneza

9: Vuksanović-Anič, Draga. (1968). Urbanistički razvitak Beograda u periodu između dva svetska rata (1919–1941). *Istorija XX veka, Zbornik rakova IX*, 447–512.

10: Pajević, B[ora] M. (1923). *Regulacija Beograda 1867–1923*. Beograd: Grafički institut „Narodna Misao“.

11: Marković, Zarije. (1920). Uređenje Beograda, *Tehnički list*, 7–8, 61–66.

12: Opština grada Beograda. (1920). *O uređenju Beograda: Izveštaj komisije, određene od strane odbora opštine grada Beograda*. Beograd; Opština grada Beograda. (1921).

Program stečaja za izradu generalnog plana o uređenju i proširenju Beograda. Beograd.

13: O međunarodnom konkursu videti u: Vuksanović-Macura, Zlata. (2015). San o gradu. *Međunarodni konkurs za urbanističko uređenje Beograda 1921–1922*. Beograd: Orion art.

14: Opština grada Beograda. (1923). *Izveštaj o Generalnom planu za grad Beograd koji je izradila Komisija sastavljena rešenjem Odbora i Suda opštine beogradske od 29. maja 1922. godine*. Beograd

15: Vuksanović-Macura, Zlata. (2016). *Generalni plan Beograda 1923: komparacija planiranog i ostvarenog*. Doktorska disertacija. Beograd: Univerzitet u Beogradu, Arhitektonski fakultet.

16: Đokić, Vladan. (2004). *Urbana morfologija: grad i gradski trg*. Beograd: Arhitektonski fakultet.

Slika 4. Monumentalno središte, detalj Generalnog plana 1923.

Miloša. Manje akse su se protezale od planirane zgrade opere u Manježu do Crkve Svetog Marka na Tašmajdanu, duž ulica: Palmotičeve, Starine Novaka i Cara Dušana, kao i kraća osovina od Crvenog krsta do planirane železničke stanice na Vračaru. Međutim, od planiranih devet osovina delimično su realizovane tri: Berza-Vračarski plato i one koje su išle duž znatno ranije formiranih ulica Kralja Aleksandra i Kneza Miloša.

Najstariji deo Beograda koji obuhvata nekadašnju Varoš u Šancu, Terazije i okolinu, deo Palilule i Zapadnog Vračara, Generalni plan je video kao siti (city), odnosno poslovno središte grada sa prevladajućim trgovačkim sadržajima i prestižnim stanovanjem. Glavni pravac modernizacije centra

bila je rekonstrukcija, odnosno zamena starog i dotrajalog fonda novim stambeno-poslovnim platama. Stambeno-poslovne palate isticale su se svojom veličinom. Volumen, gabarit, masa bile su njihove odlike. Beogradski siti iz Generalnog plana iz 1923. godine je realizovan kroz male čestice, parcele i zgrade, i vremenom je dobijao željeni izgled prestonice.

Planirano monumentalno središte (slika 4) bilo je najvažniji deo reprezentativnog Beograda. Bila je to ambiciozna i duga kompozicija od Dečanske ulice do spoja ulica Kraljice Marije i Kralja Aleksandra. Monumentalno središte se sastojalo od tri deonice. Početni deo kompozicije bio je Trg vojvode Mišića (danas Nikole Pašića) (slika 5) sa novim zgradama

Dvorskog kompleksa i Parlamentom. Drugi deo, prostor Starog groblja, od Takovske do Beogradske ulice, trebalo je uglavnom da zauzmu zgrade ministarstava. Treća celina je bila Univerzitet na Trkalištu, od Beogradske ulice i završno sa Parkom Ćirila i Metodija. Ova tri ansambla komponovana kao celovit i snažan potez koji je središtu Beograda trebalo da obezbedi prestiž. Ukupno 32 zgrade bile su planirane da oblikuju i postignu zadovoljavajući estetski efekat monumentalnog ansambla. Slična namera bila je prisutna i u planiranom kompleksu državnih zgrada smeštenih u sedam blokova duž Ulice kneza Miloša (slika 6).

Generalni plan iz 1923. godine, kao krucijalnu urbanističku novinu u odnosu na prethodne beogradske planove doneo je zamisao izgradnje trgova po celom gradu, tako da svaki gradski kraj ima jedan, dva ili više ovakvih javnih prostora. Ukupno je bio planiran 41 gradski trg. Trgovi su mogli biti ma koje proširenje ispred javnih zgrada, neke posebno obrađene raskrsnice, ali i otvorena kružna raskrsnica (roundabout) sa ili bez spomenika u sredini, ili značajno proširen profil ulice na nekoj deonici, kao i sasvim klasično shvaćen trg kao javni prostor ovičen zgradama. Oblik trgova zavisio je od sasvim lokalne situacije postojećih ulica, položaja nekog javnog objekta, začelih zelenih površina u blizini itd. Jedan od planiranih, ali nerealizovanih trgova bila je Aleksandrova zvezda smeštena u središnjem delu Ulice kralja Aleksandra, na današnjem Lionu. Pored trgova, Generalni plan je predvideo i formiranje takozvanih gradskih terasa, što su bili vidikovaci smešteni na povoljnim mestima unutar gradskog tkiva. Ta mesta su, prema Generalnom

Slika 5. Planirani izgled Trga vojvode Mišića, sa Parlamentom i okolnim zgradama

planu bila: Terazijska terasa, Kalemegdanska terase, Kosačićeva terasa, Plato crkve Sv. Save, Laudonov šanac i, na Topčiderskom brdu.

Najznačajnija i najveća postignuća u realizaciji Generalnog plana iz 1923. godine bilo je formiranje novoprojektovane ulične matrice. U međuratnom periodu u Beogradu je formirano nešto manje od hiljadu novih ulica. Rekonstrukcija ulica radi uspostavljanja funkcionalne ulične mreže unutar gradskog tkiva obuhvatala je proširenje postojećih ulica, a u manjoj meri probijanjem novih kroz izgrađene blokove. Ulična mreža je proširivana i rekonstruisana radi uspostavljanja boljih i efikasnijih unutrašnjih veza, a što je bilo povezano i s razvojem različitih vrsta saobraćaja – automobilski, tramvajski i dr. Značajni rezultati ostvareni su i na kaldrisanju i asfaltiranju ulica i postavljanju trotoara. To je doprinosilo udobnijem saobraćaju, kvalitetnijem životu i reprezentativnijem izgledu prestonice. Među drugim rešenjima koja je predvideo Generalni plan, a koja su realizovana, treba istaći park na terenu današnje Zvezdarske

Slika 6. Kompleks državnih zgrada u Ulici kneza Miloša (MGB, UR_6545)

godine, to je svakako jedan od najvažnijih urbanističkih dokumenata u istoriji njegovog planiranja. Način na koji je izrađen, veliki međunarodni konkurs koji mu je prethodio i koji je bio svojevrsan presedan među evropskim konkursima tog vremena, obuhvat tema koje je Generalni plan pokrenuo i obradio, daju mu posebno mesto i u istoriji modernog planiranja Srbije dugoj gotovo dva veka. Imajući u vidu i da je većina crteža i tekstova koji su činili celinu dokumenta ovog Generalnog plan zagubljena i uništena, te da su ostali samo fragmenti, zbog toga je važno da originalni primerak koji se čuva u Urbanističkom zavodu bude tretiran kao kulturno dobro.¹⁷

Prihvatanje urbanističkih planova kao kulturnog dobra je od velike važnosti za grad na koji se odnosi jer predstavlja jedan od ključnih dokumenata za proučavanje njegovog razvoja, doprinosi očuvanju identiteta grada, a u širem smislu, doprinosi očuvanju zajedničkog, nacionalnog nasleđa.

17: Vuksanović-Macura, Zlata i Banković, Angelina. (2018). Stvarajući kulturno dobro: planovi Urbanističkog zavoda Beograda. U Gligorijević, Žaklina i Graovac, Ana (ur.), 70 godina Urbanističkog zavoda Beograda. Knj. 4, Eseji (str. 96–102). Beograd: Urbanistički zavod Beograda

PGR ŠINSKIH SISTEMA U BEOGRADU SA ELEMENTIMA DETALJNE RAZRADE DRUGE LINIJE METRO SISTEMA – I ETAPA

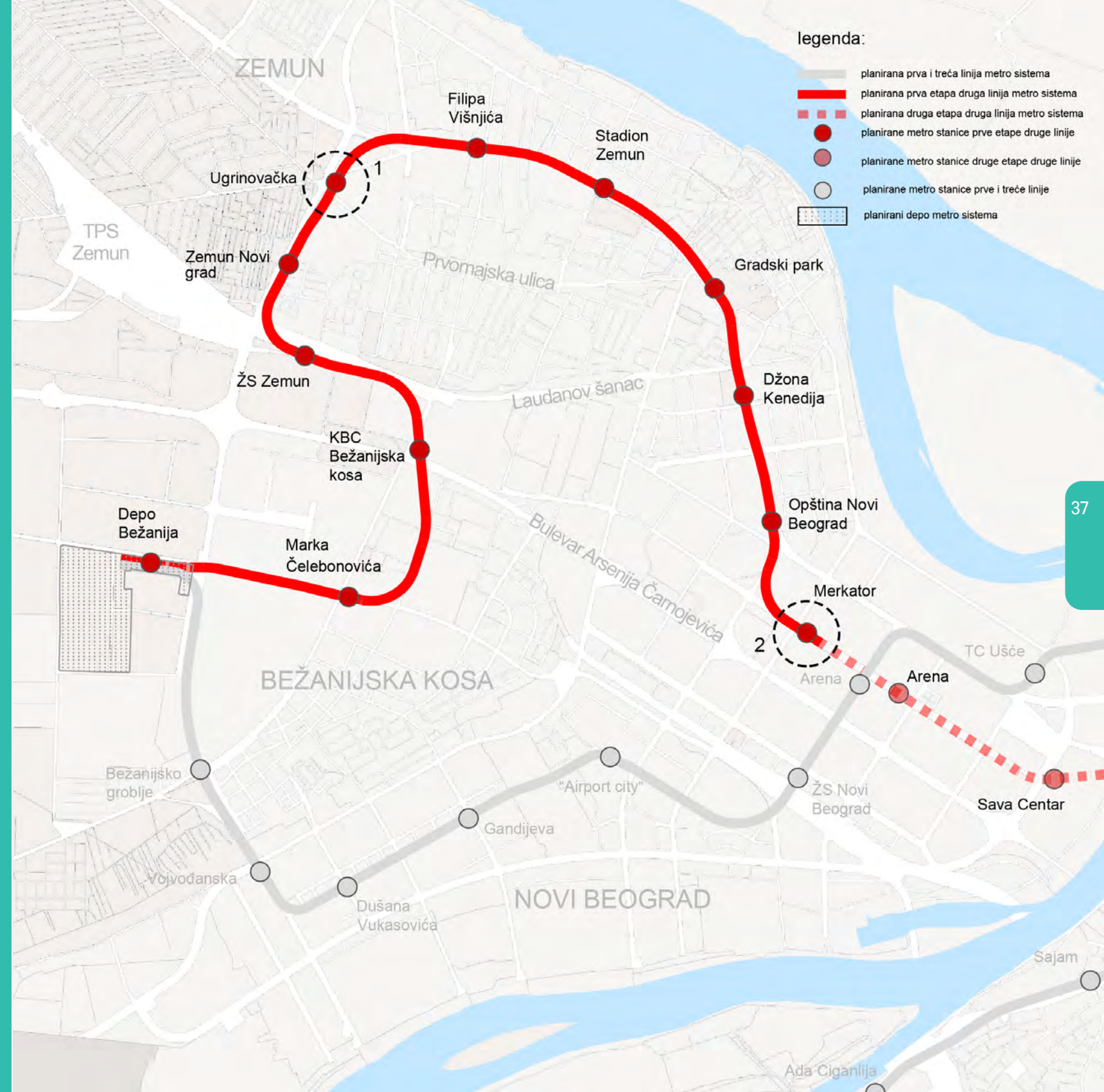
THE GENERAL REGULATION PLAN OF THE RAIL SYSTEM IN BELGRADE WITH ELEMENTS OF DETAILED DEVELOPMENT OF THE SECOND LINE OF THE METRO SYSTEM – I STAGE

Tekst priredili: Marija Kosović, mast.inž.arh. i Predrag Krstić, dipl.inž.sao.

Odgovorni urbanisti: Predrag Krstić, dipl.inž.sao., Marija Kosović, mast.inž.arh. i Mila Milovanović, dipl.inž.arh.

Razvoj sistema javnog transporta putnika u Beogradu u narednom periodu baziraće se na većoj ulozi šinskih sistema. Metro mreža treba da čini okosnicu razvoja sistema na gradskom području a železnica na metropolitanskom području grada. Metro mrežu, prema sadašnjim planovima, treba da čini u osnovi sistem od 3 linije koje bi se kasnije dalje razvijale shodno transportnim zahtevima i razvoju gradskog područja. Planom generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade za prvu fazu prve linije metro sistema započeta je planska razrada metro mreže u Beogradu. Nakon toga planski je sagledana II faza prve linije metro sistema na delu od stanice Pančevački most do Mirijevo. Izradom Plana generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade druge linije metro sistema – I etapa, nastavlja se plansko sagledavanje svih elemenata metro sistema na deonici Depo Bežanija – stanica Merkator.

In the following period, the development of the public passenger transport system in Belgrade will be based on a more significant role of the rail system. The metro network should represent the backbone of developing the system in the city area, and the same goes for the railway in the metropolitan city area. According to the current plans, the basis of the metro network should consist of 3 metro lines that would be expanded later on depending on the transport requirements and development of the urban area. The planning development of the metro network in Belgrade commenced with the General regulation plan of the rail system in Belgrade with elements of detailed development for the first phase of the metro system's first line. After that, the II phase of the metro system's first line was planned in detail for the part running from station Pancevacki most to Mirijevo. By developing the General regulation plan of the rail system in Belgrade with elements of detailed development of the metro system second line – I stage, the planning development of all elements of the metro system for the section Depo Bezanija – station Merkator shall continue.

Povod za izradu Plana generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade druge linije metro sistema – I etapa (u daljem tekstu: Plan) je dalje detaljno plansko razrađivanje metro sistema. S obzirom da je prva metro linija detaljno razrađena, nastavljena je razrada druge metro linije.

PGR-om šinskih sistema za prvu fazu prve linije metro sistema¹ (u daljem tekstu: PGR šinskih sistema) detaljno je razrađena prva faza prve linije metroa ali je na strateškom-generalnom nivou definisana i trasa druge metro linije. Razvoj metro sistema zasniva se na kombinovanom pristupu, jer metro sistem treba da doprinese rešavanju postojećih saobraćajnih problema i obezbedi kvalitetniju realizaciju mobilnosti stanovništva, ali i da bude generator razvoja gradskog tkiva i pojedinih gradskih pravaca i područja. Druga metro linija planirana je tako da poveže Bežanijsku kosu preko Zemuna, Novog Beograda, Savskog trga, Vračara i Južnog bulevara sa Mirijevom, odnosno početno – završnom stanicom prve metro linije.

S obzirom da su mala odstupanja trase prve etape druge metro linije od prezentovanog rešenja u okviru PGR-a šinskih sistema, ovaj Plan nije imao proceduru Ranog javnog uvida. U elaboratu za rani javni uvid, trasa metroa je od depoa na Bežanijskoj kosi preko saobraćajnice T6 išla do ž.s. Zemun, dok se ovim Planom predlaže devijacija trase tako da se opsluži Kliničko-bolnički centar Bežanijska kosa. Ovim predlogom olakšava se i ulazak trase u prostor depoa na Bežanijskoj kosi zbog velikog broja postojećih i planiranih elektroenergetskih nadzemnih vodova visokog napona.

Prvom etapom detaljne razrade druge linije metro sistema obuhvaćen je deo linije od Bežanijske kose do Novog Merkatora, a u skladu sa dinamikom izrade idejnog rešenja metro sistema. Predmet plana je trasa prve etape pomenute linije dužine oko 11,7 km, 12 metro stanica, 6 evakuaciono-ventilacionih šahtova i depo metro sistema na Bežanijskoj kosi. Granicom Plana obuhvaćen je prostor od planiranog depoa na Bežanijskoj kosi do planirane metro stanice Merkator, trasom - Kliničko bolnički centar Bežanijska kosa, saobraćajnica T6, Ugrinovačka ulica, Bulevar Mihajla Pupina i Bulevar Zorana Đinđića, u delovima gradskih opština Novi Beograd i Zemun. Površina obuhvaćena Planom iznosi oko 247 ha, a površina nadzemnih zona iznosi oko 135 ha.

Vodenje trase ove metro linije planira se površinski u okviru depoa metro sistema u dužini od oko 0,8 km, podzemno u plitkom iskopu (Cut&Cover) duž Ulice Marka Čelebonovića od depoa metro sistema do metro stanice Marka Čelebonovića u dužini od 1,2 km i podzemno u dubokom iskopu (TBM mašinom - "Tunnel boring machine") od metro stanice Marka Čelebonovića do metro stanice Merkator u dužini od oko 9,7 km.

Duž trase su planirane sledeće metro stanice:

- Depo Bežanija (u okviru depoa metro sistema koji se planira zapadno od saobraćajnice T6, naspram Novog Bežanijskog groblja i Veletržnice),
- Marka Čelebonovića (u južnom delu raskrsnice Marka Čelebonovića i Norveške ulice),
- KBC Bežanijska kosa (u okviru autobusnog terminusa na raskrsnici saobraćajnice T4 i Dr Žorža Mateja),

- ž.s. Zemun (u okviru železničkog zemljišta ispred železničke stanice Zemun),
- Zemun Novi grad (u okviru autobusnog terminusa na raskrsnici Novog Novosadskog puta i Kupreške ulice),
- Ugrinovačka (u okviru planiranog autobusnog terminusa između Ugrinovačke, Novog Novosadskog puta i Prvomajske ulice),
- Filipa Višnjića (u okviru skvera između Banijske, Ugrinovačke ulice i Ulice Rada Končara),
- Stadion Zemun (na mestu južnog ulaza u stadion),
- Gradski park (u okviru parka u zoni Vrtlarske ulice),
- Džona Kenedija (u okviru Bulevara Mihajla Pupina na raskrsnici sa Ulicom Džona Kenedija),
- Opština Novi Beograd (u okviru Bulevara Mihajla Pupina ispred ulaza u Istorijски arhiv) i
- Merkator (u okviru Bulevara Zorana Đinđića u zoni raskrsnice sa Bulevarom umetnosti).

Navedene metro stanice su planirane kao podzemne stanice koje su sačinjene od više etaža, dok je samo stanica Depo Bežanija planirana kao površinska stanica.

S obzirom na to da su metro stanice pretežno podzemni objekti koji na površini tla imaju samo pristup, evakuaciono stepenište i rešetke za hlađenje tehničkih prostorija, metro stanice su tretirane kao sadržaji u okviru namena koje su planirane na površini terena.

Stoga se, ovim Planom detaljno razrađuju nadzemne zone koje su namenjene izgradnji objekata metro sistema i nalaze se neposredno uz

trasu ili na samoj trasi prve etape druge metro linije. Zone ispod kojih u dubokom iskopu prolazi tunnel metro sistema bez nadzemnih elemenata se detaljno ne razradjuju. Površine između granice Plana i granice nadzemnih zona, iznad podzemnih – tunnelskih deonica metro sistema koje nisu planirane i razrađivane ovim Planom, već PGR-om Beograda² i ostalim važećim urbanističkim i prostornim planovima, sprovode se po navedenim planovima uz obaveznu saradnju sa JKP Beogradskim metroom i vozom i Sekretarijatom za javni prevoz. Koristeći ovu metodologiju izrade Plana, prostor u obuhvatu Plana je podeljen na 15 zasebnih celina koje su tretirane kao standardni planovi detaljne regulacije, a prostor između njih se planira i sprovodi uz uslovljenosti vezane za fundiranje objekata i broj podzemnih etaža.

Metro stanice su pozicionirane tako da se ostvari što bolja pristupačnost putnicima i intermodalnost sistema javnog transporta putnika. U okviru metro stanice ž.s. Zemun intermodalnost se ostvaruje sa železničkim sistemom odnosno BG vozom, u metro stanici Depo Bežanija očekuje se povezivanje sa trećom linijom metro sistema, a u ostalim stanicama metro sistema ostvaruje se intermodalnost sa autobuskim podsistemom javnog transporta putnika.

U okviru nadzemne granice Plana planirane su sledeće namene:

površine javnih namena:

- saobraćajne površine (mreža saobraćajnica, ostale površine u funkciji saobraćaja (javni parking (park&ride), terminus, depo (SP2, SP3, SP5), i železnica (ŽEL)),
- površine za infrastrukturne objekte

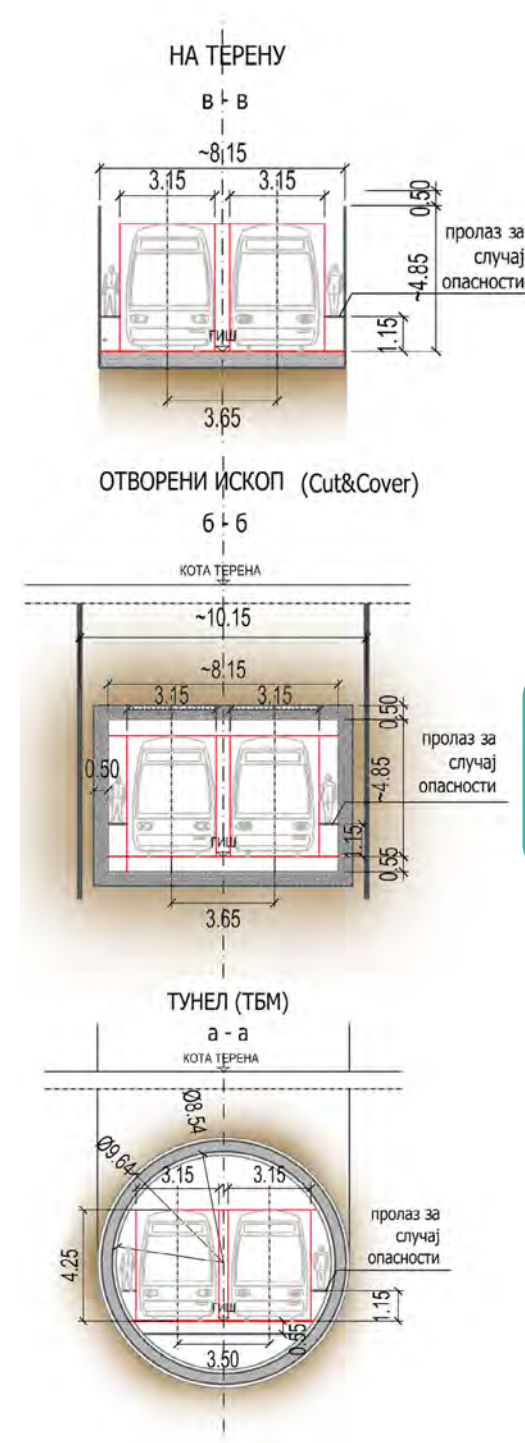
- i komplekse (transformatorska stanica (TS), priključno-razvodno postrojenje (PRP) i automatska telefonska centrala (ATC)),
- komunalne površine i objekti (groblje (KP1) i pijaca (KP2)),
- zelene površine (park (ZP1), skver (ZP2), zelene površine u otvorenom stambenom bloku (3P4) i zaštitni zeleni pojas (ZP5)),
- šume,
- površine za objekte i komplekse javnih službi (osnovne škole (J2), srednjoškolske ustanove (J3), specijalizovana zdravstvena zaštita (J7) i kompleksi posebne namene (J11)).

površine ostalih namena:

- mešoviti gradski centri (zona mešovitih gradskih centara u zoni srednje spratnosti (M5)),
- površine za komercijalne sadržaje (zona komercijalnih sadržaja u zoni niske spratnosti (K3) i zona pratećih komercijalnih sadržaja (K4)),
- površine za privredne zone (privredno-komercijalna zona (P2)).

Planirane namene u okviru granice Plana definisane su na osnovu važeće urbanističke dokumentacije, generalne i detaljne razrade, a metro sistem je integrisan u planirano gradsko tkivo na način da se u najvećoj mogućoj meri ostvari kontinuitet u planiranju nadzemnih zona.

Metro sistem se sastoji od trase metro sistema, metro stanica, evakuaciono-ventilacionih šahtova i depoa metro sistema. S tim u vezi definisana su pravila za svaki pomenuti element metro sistema kao i pravila njihovog integrisanja u gradsko tkivo i planirane namene.

Slika 1. Poprečni profili trase metro sistema

1: Plan generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade za I fazu prve linije metro sistema („Službeni list grada Beograda“ br. 102/21)

2: Planom generalne regulacije građevinskog područja sedišta jedinice lokalne samouprave – grad Beograd (celine I-XIX) („Službeni list grada Beograda“ br. 20/16, 97/16, 69/17, 97/17, 72/21 i 27/22)

Metro stanice

Metro stanica predstavlja stanicu javnog gradskog transporta na koridoru metroa, sa pripadajućim sadržajima (biletarnice, sanitarni čvorovi, kancelarije, tehničke prostorije), horizontalne i vertikalne komunikacije i stanični plato. U okviru stanice mogu se naći i komercijalni sadržaji (trgovina i ugostiteljstvo).

Metro stanice su planirane u okviru analitički definisane zone metro stanice koja je prikazana na grafičkim priložima.

Pravila građenja površinske metro stanice

Metro stanica Depo Bežanijska kosa planirana je kao slobodnostojeći objekat maksimalne visine venca od 12 m koja je se svojom pozicijom nalazi u okviru saobraćajne površine – depoa metro sistema. Jedan od pristupa metro stanici planiran je sa Saobraćajnice 2a-2a (produžetak Ulice Marka Čelebonovića) a preko formiranog staničnog platoa, kao objedinjen pristup sa planiranom metro stanicom treće metro linije, takođe u okviru depoa Bežanija. Pristup je potrebno obezbediti stepenicama, eskalatorima i liftovima. Kota poda prizemne etaže je maksimalno 0.2 m viša od kote staničnog platoa. Objekat je potrebno projektovati u duhu savremene arhitekture uz korišćenje novih tehničko-tehnoloških rešenja u cilju energetski efikasnije gradnje. Krov projektovati kao ravan odnosno plitak kosi krov. Metro stanica mora imati priključak na vodovodnu, kanalizacionu, elektroenergetsku i telekomunikacionu mrežu.

Pravila građenja podzemne metro stanice

Podzemne metro stanice planirane su ispod saobraćajnih površina, javnih zelenih površina, površina za objekte i komplekse javnih službi. Dubina stanica određena je kotom gornje ivice šine i iznosi orijentaciono:

- 77,86 mnv za stanicu Marka Čelebonovića,
- 76,68 mnv za stanicu KBC Bežanijska kosa,
- 74,5 mnv za stanicu ž.s. Zemun,
- 71,73 mnv za stanicu Zemun novi grad,
- 77,62 mnv za stanicu Ugrinovačka,
- 71,3 mnv za stanicu Filipa Višnjića,
- 81,39 mnv za stanicu Stadion Zemun,
- 58,2 mnv za stanicu Gradski park,
- 57,1 mnv za stanicu Džona Kenedija,
- 58,4 mnv za stanicu Opština Novi Beograd,
- 58,3 mnv za stanicu Merkator.

Stanicu je potrebno realizovati u više etaža s tim da je minimalna svetla visina etaže 3,2 m kao i podhodnika. Prilazi metro stanicama definisani su u skladu sa procenjenim obimom putnika a ne manje od 2, osim metro stanici ž.s. Zemun koja može imati samo jedan pristup (zbog fizičkog ograničenja površinskih železničkih koloseka). Minimalan broj pristupa za nesmetano funkcionisanje metro stanice ostvariti sa javne površine. Dodatne pristupe moguće je ostvariti i sa ostalih površina u javnom korišćenju (npr. iz zona komercijalnih sadržaja ili mešovitih gradskim centara u okviru kojih je velika frekvencija korisnika prostora – npr. tržni centri i dr.). Nadzemni delovi podzemne metro stanice (objekti ili nadstrešnice u funkciji pristupa metro stanicama (ulazi/

izlazi koji sadrže stepeništa, elevatore i eskalatore), evakuacioni izlazi i objekti ili rešetke tehničkih prostorija stanice za potrebe ventilacije i odvođenja dima) ne mogu se pozicionirati u okviru kolovoza i tramvajske baštice. Maksimalna kota venca objekta nadzemnog dela podzemne metro stanice (nadstrešnice pristupa, lifta, evakuacionog izlaza) je 6 m od kote trotoara. Nadzemni delovi podzemne metro stanice, ne smeju biti na manjoj udaljenosti od 1,5 m od regulacione linije bloka.

Ventilacione otvore na ravnom terenu prema datom pravilu treba projektovati u nivou terena, odnosno na visini od 20cm od nivoa terena, a u slučaju kada to tehnički nije moguće maksimalna visina venca ventilacionog otvora je 3m. Predmetne otvore pozicionirane na trotoaru saobraćajnice projektovati u nivou terena.

Nije dozvoljeno ograđivati ih, već arhitektonski uklopiti u teren ili u parterno uređenje zelenih površina. Ventilacione otvore i druge tehničke otvore u funkciji stanice neophodno je projektovati na minimum 8 m od otvora stambenih i poslovnih objekata, kao i van zone kolovoza i tramvajskih baštica. Nije dozvoljeno planiranje nadzemnih otvora stanice u okviru planiranog kompleksa osnovne škole. U skladu sa prostornim mogućnostima projektovati parkirališta za bicikle u okviru zone metro stanice. Minimalni stepen opremljenosti komunalnom infrastrukturom metro stanice je priključak na vodovodnu, kanalizacionu, elektroenergetsku i telekomunikacionu mrežu. Infrastrukturni sistemi koji se planiraju kroz zonu podzemne metro stanice, mogu se voditi u prostoru između gornje ploče objekta stanice i konstrukcije saobraćajnice ili pešačke/biciklističke staze odnosno parternog rešenja javne zelene površine, ili u

prostoru između bočne kontrukcije objekta stanice i regulacione linije saobraćajnice odnosno regulacione linije javne zelene površine, ili u okviru metro stanice u posebno planiranim kasetama ili galerijama. Posebne uslovljenosti definisane su za metro stanicu Gradski park koja se nalazi u okviru površine kulturnog dobra i stoga su obavezna zaštitna arheološka iskopavanja i istraživanja. Takođe, realizacija metro stanice ž.s. Zemun je uslovljena je izmeštanjem postojećeg „seveso“ postrojenja koje se nalazi u njenoj neposrednoj okolini.

Evakuaciono-ventilacioni šahtovi

Evakuaciono-ventilacioni šaht je tehnički objekat u funkciji metro sistema koji se sastoji od evakuacionog stepeništa, ventilacionog šahta i drugih tehničkih prostorija u funkciji izvlačenja dima u slučaju požara, kao i održavanja metro sistema. Ukoliko je rastojanje evakuacionih stepeništa dve susedne metro stanice veće od 762 m, potrebno je definisati evakuaciono-ventilacioni šaht.

Evakuaciono-ventilacioni šaht potrebno je pozicionirati u okviru analitički definisane zone šahta koja je prikazana na grafičkim priložima.

Pravila građenja evakuaciono-ventilacionih šahtova

Evakuaciono-ventilacioni šahtovi su planirani u okviru regulacije saobraćajnice, javnih zelenih površina, komunalne površine, šume i železnice. Planirani su između metro stanica:

- Depo Bežanija i Marka Čelebonovića,
- Marka Čelebonovića i KBC Bežanijska kosa,
- KBC Bežanijska kosa i ž.s. Zemun,

- Ugrinovačka i Filipa Višnjića,
- Filipa Višnjića i Stadion Zemun,
- Stadion Zemun i stanice Gradski park,
- Džona Kenedija i Opština Novi Beograd,
- Opština Novi Beograd i Merkator.

Nadzemni delovi šahta (evakuacioni izlazi i objekti ili rešetke tehničkih prostorija stanice za potrebe ventilacije i odvođenja dima) ne mogu se pozicionirati u okviru kolovoza i tramvajske baštice. Nadzemni delovi šahta koji nisu u ravni terena ne smeju biti na manjoj udaljenosti od 1,5 m od regulacione linije bloka. Ventilacione otvore kao i druge tehničke otvore u funkciji šahta ne ograđivati, već ih arhitektonski uklopiti u teren ili parterno uređenje zelenih površina. Nadzemne otvore šahta na ravnom terenu projektovati u nivou terena, odnosno na visini od 20 cm od nivoa terena, a u slučaju kada to tehnički nije moguće maksimalna visina venca ventilacionog otvora je 3m. Ventilacione otvore ne ograđivati, arhitektonski ih uklopiti u teren i parterno uređenje. Navedeni otvori moraju biti pozicionirani na minimum 8 m od otvora stambenih i poslovnih objekata i van zone kolovoza i biciklističkih staza. Minimalni stepen opremljenosti komunalnom infrastrukturom šahta je priključak na vodovodnu, kanalizacionu, elektroenergetsku i telekomunikacionu mrežu.

Pravila građenja depoa metro sistema

Depo metro sistema treba da obezbedi dnevno, preventivno i korektivno održavanje voznih sredstava, održavanje infrastrukture, garažiranje voznih sredstava, nadgledanje radne mreže i testiranje voznih sredstava. Depo

treba da sadrži stanicu za servisiranje, postrojenje za pranje vozova, objekat za održavanje vozova, fiksno postavljenu radionicu za održavanje, koloseke za garažiranje, objekte za administrativne poslove, parking za automobile, drumski pristup za automobile i kamione, centar za kontrolu rada i probni kolosek.

U okviru parcele depoa dozvoljena je izgradnja više objekata u funkciji depoa kao i napajanja električnom energijom. Planirani objekti su po položaju na parceli slobodnostojeći ili jednostrano uzidani maksimalne visine venca 15m s tim da je potrebno poštovati i apsolutne vrednosti visine venca u zaštitnoj zoni aerodroma. Kota prizemlja objekata je maksimalno 0,2 m viša od kote pristupa, a pristup se planira sa saobraćajnica Nova 2 i Nova 4. U okviru depoa planirana je interna saobraćajna mreža u okviru minimalnog procenta slobodnih i zelenih površina na parceli koji iznosi 70%. Obavezno je formiranje drvoreda duž internih saobraćajnica. Objekat je potrebno projektovati u duhu savremene arhitekture sa radnim odnosno plitkim kosim krovom. Objekti moraju imati priključak na vodovodnu i kanalizacionu mrežu, električnu energiju i telekomunikacionu mrežu i toplovodnu ili gasovodnu mrežu ili drugi alternativni izvor energije.

Ograničenja trasiranja metro sistema

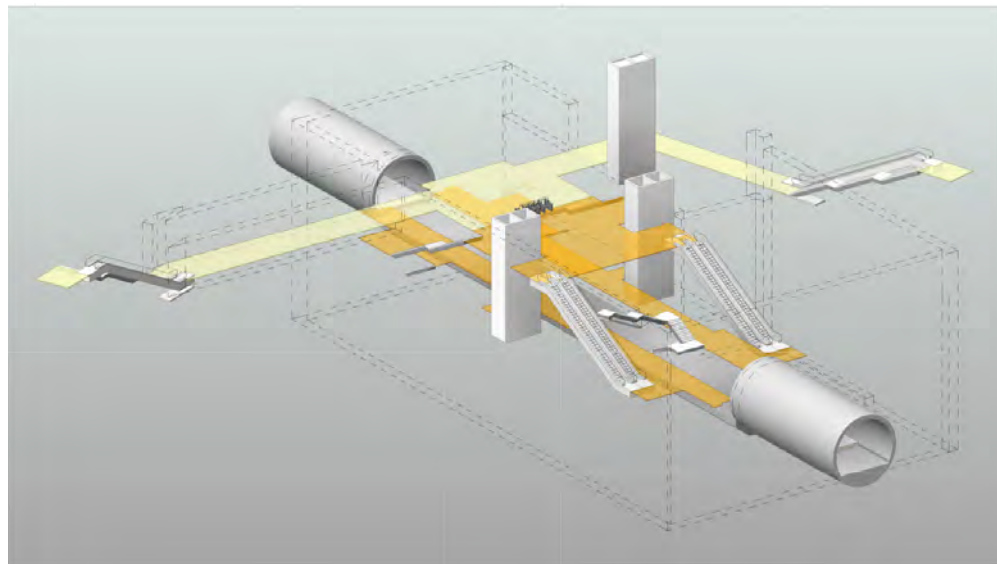
Osnovna ograničenja trasiranja metro sistema sastoje se osim od tehničkih ograničenja samog sistema, i od ograničenja postojeće i planirane izgradnje, kulturnog nasleđa, geologije i postojeće i planirane primarne infrastrukturne mreže.

Trasa metro sistema planirana je kroz zaštićena kulturna dobra i to arheološko nalazište Antički Taurunum

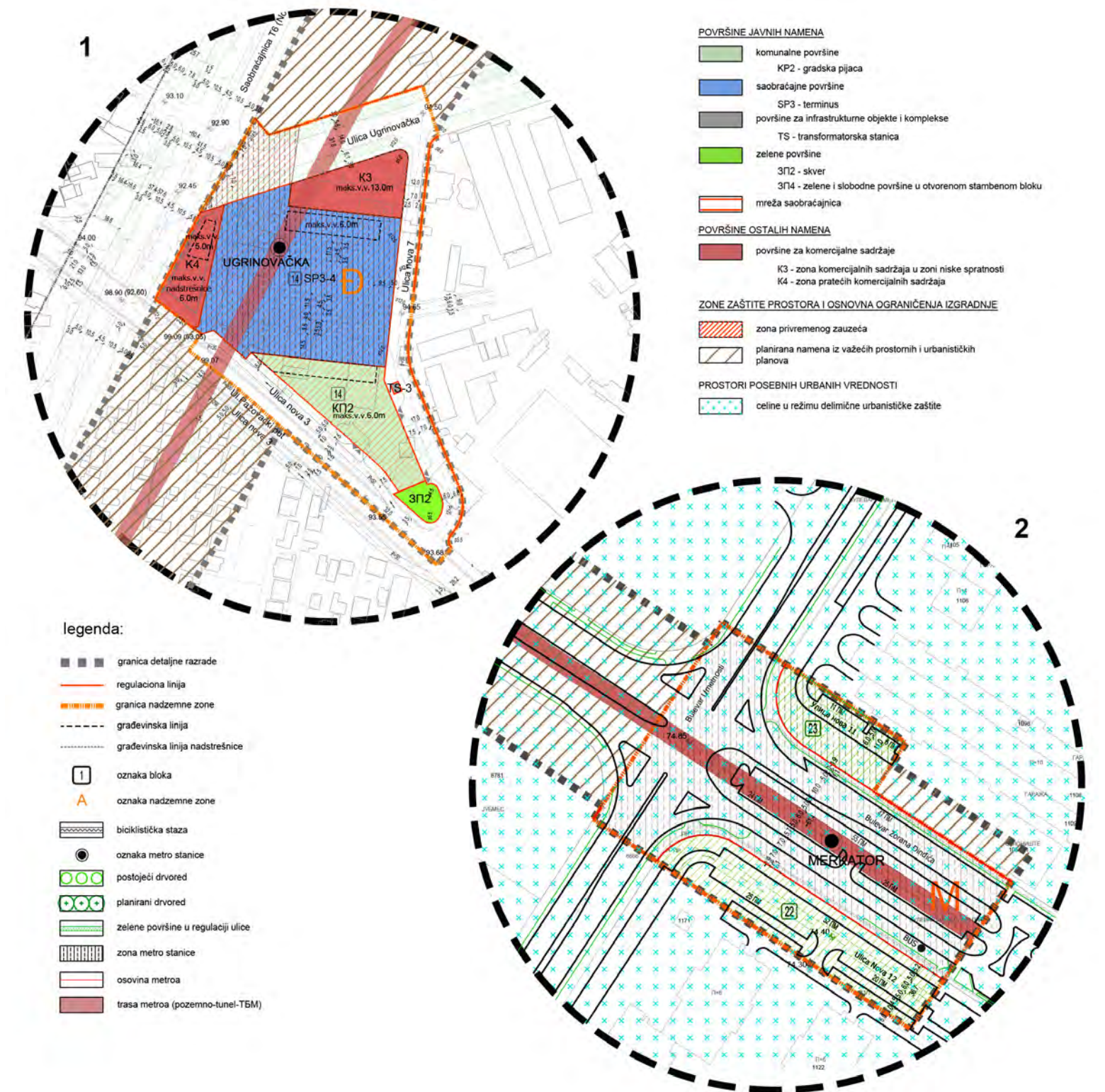
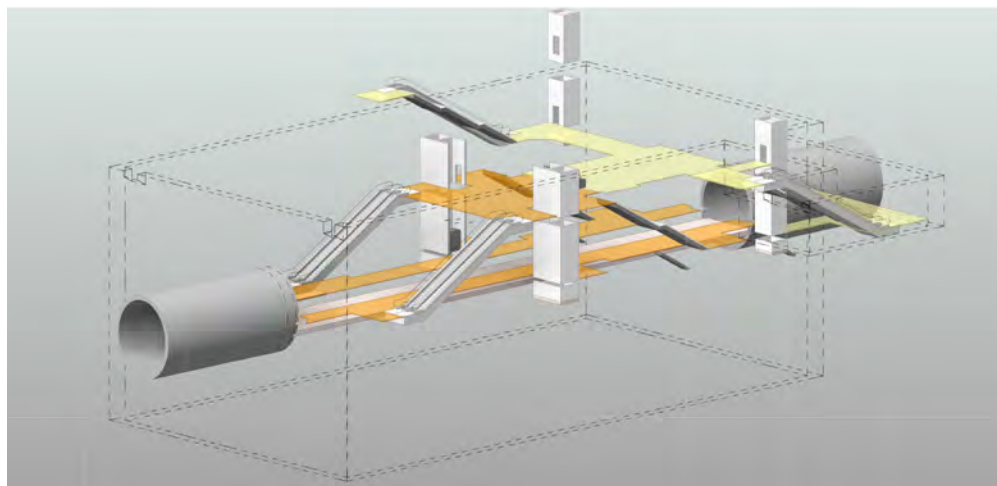
i prostorno kulturno istorijske celine Staro jezgro Zemuna i Centralne zone Novog Beograda i s tim u vezi potrebno je obaviti prethodna istraživanja u zonama otvorenog iskopa (zone metro stanica i evakuaciono-ventilacionih šahtova) iako je metro sistem planiran tako da u najmanjoj mogućoj meri zadire u predmetna područja. Prva etapa druge metro linije u zoni Bežanijske kose i Zemuna trasirana je u povoljnim terenima za izgradnju dok je u zoni Novog Beograda u zoni uslovno povoljnih terena. U zoni Senjskog trga trasa metro sistema prolazi pored ostataka lesnog odseka.

Što se tiče ograničenja vezanih za primarnu infastrukturu najveća su vezana za postojeći kanalizacioni sistem u Ugrinovačkoj ulici i za postojeće elektroenergetske kablove 110 kV u Bulevaru Zorana Đinđića, koji će kroz dalju tehničku razradu projekta metroa biti planirani za izmeštanje.

Slika 2. Aksonometrijski prikaz javnih prostora metro stanice Ugrinovačka

Slika 3. Aksonometrijski prikaz javnih prostora metro stanice Merkator

PGR ŠINSKIH SISTEMA U BEOGRADU SA ELEMENTIMA DETALJNE RAZRADE ŽELEZNIČKE PRUGE OD ZEMUNSKOG POLJA DO REKE SAVE - ETAPA 1 - DEONICA ZEMUNSKO POLJE - NACIONALNI STADION

THE GENERAL REGULATION PLAN OF THE RAIL SYSTEM IN BELGRADE WITH ELEMENTS OF
DETAILED DEVELOPMENT OF THE RAILWAY LINE FROM ZEMUN POLJE TO THE SAVA RIVER –
STAGE 1 – SECTION ZEMUN POLJE – NATIONAL STADIUM

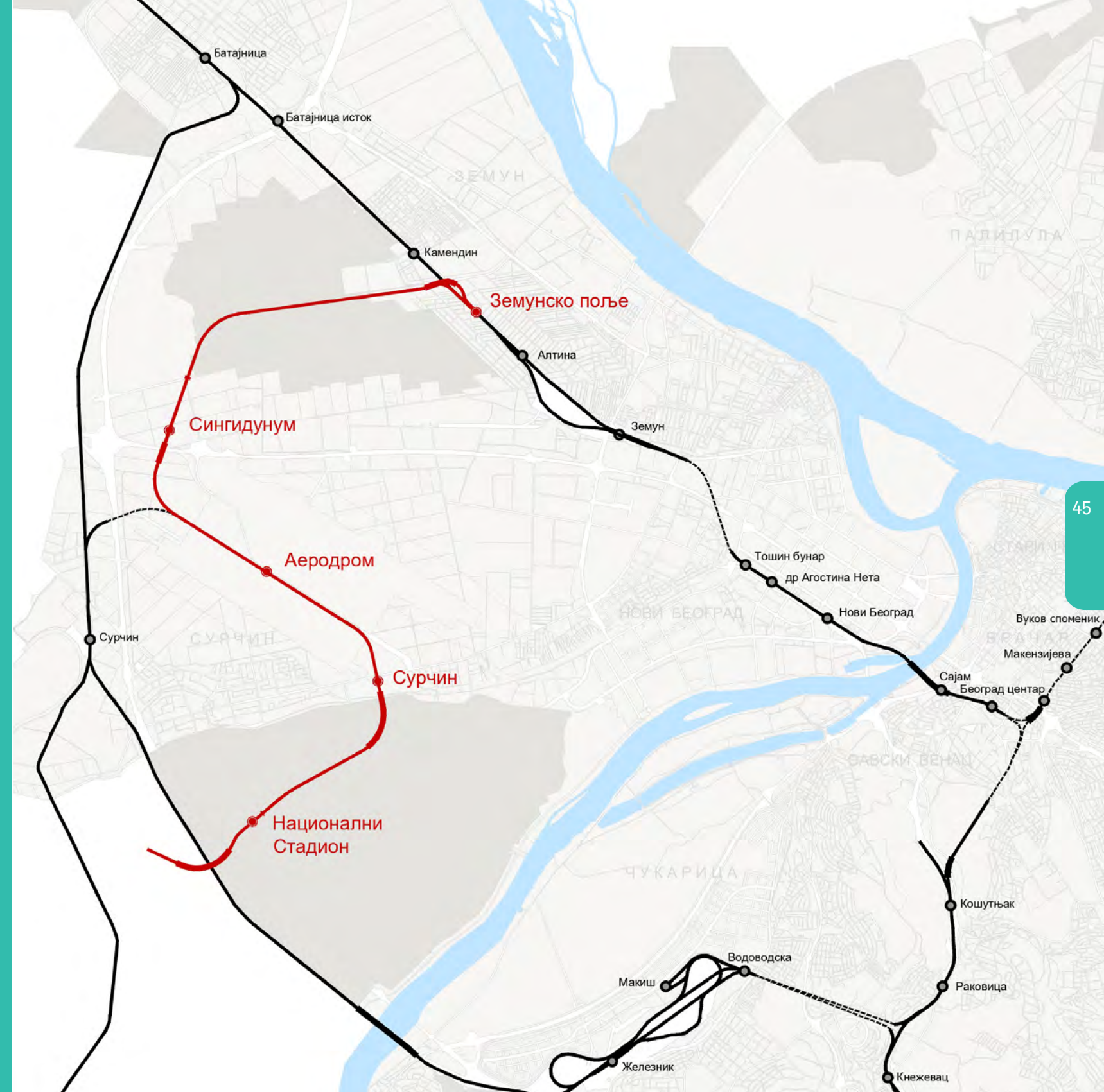
Tekst priredili i rukovodili izradom Plana: Aleksandar Ilić, dipl.inž.grad. i dr Marija Lalošević, dipl.inž.arh.

Konsultant: Sanja Đorđević, dipl.inž.arh.

Uži radni tim: Predrag Krstić, dipl.inž.sao., Smiljka Živančev, inž.grad., Marija Kosović, mast.inž.arh., Darija Arsenović, mast.inž.arh.,
Milica Hadži Arsenović, mast.inž.urb.

PGR železničke pruge Zemunsko polje – Nacionalni stadion predstavlja fazu izrade PGR-a šinskih sistema u Beogradu kojim se detaljno razrađuje prva etapa železničke pruge od Zemunskog polja do reke Save, odnosno deonica Zemunsko polje – Nacionalni stadion. Pruga dužine oko 17,7 km je planirana za putnički saobraćaj, kao dvokolosečna, elektrificirana i opremljena savremenim SS i TT uređajima, za brzine vozova do 120km/h, sa službenim mestima za potrebe putnika: železnička stanica Zemunsko polje, stajalište Singidunum, stajalište Aerodrom, stajalište Surčin i železnička stanica Nacionalni stadion. Plansko rešenje definisano je na osnovu „Idejnog rešenja pruge od Zemunskog polja do Nacionalnog stadiona“ (VS Infradesign doo, Beograd, 2023. godine).

The General regulation plan of the rail system for the section Zemun Polje – National Stadium represents a phase in developing the General regulation plan of the rail system in Belgrade that develops in detail the first stage of the railway line from Zemun Polje to the Sava River, i.e. the section Zemun Polje – National Stadium. The railway of about 17.7 km length is planned for passenger transport, as the double track, electrified and equipped with modern signalling and safety and telecommunication devices, for the train speed of 120 km/h, with official locations for the passengers: train station Zemun Polje, Singidunum stop, Airport stop, Surcin stop and train station National Stadium. The plan has been defined based on the "Preliminary design of the railway from Zemun Polje to National Stadium" (VS Infradesign doo, Belgrade, 2023).

Intro i timeline projekta

Izradi Plana generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade železničke pruge od Zemuskog polja do reke Save - etapa 1 - deonica Zemunsko polje - Nacionalni stadion (u daljem tekstu: PGR železničke pruge Zemunsko polje - Nacionalni stadion ili Plan) pristupilo se na osnovu Odluke o izradi Plana generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade („Službeni list grada Beograda“, br. 56/18 i 40/21). Odlukom je definisano fazno donošenje Plana generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade čija je jedna od faza ovaj Plan.

U Republici Srbiji u toku je modernizacija železničkog sektora koji obuhvata investicije u velike infrastrukturne projekte koji podrazumevaju izgradnju brzih pruga, rekonstrukciju železničkih stanica, kao i unapređenje mreže železnice na administrativnom području grada Beograda.

U skladu sa Planom generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu planirano je uvođenje i realizacija nove linije BG voza prema Aerodromu „Nikola Tesla Beograd“ i dalje ka naselju Surčin, odnosno ka Nacionalnom stadionu i kasnije kroz područje opštine Surčin ka Obrenovcu.

Komisija za planove Skupštine grada Beograda je na 285. sednici održanoj 09. novembra 2022. godine usvojila *Informaciju o pokretanju izrade Planova generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade železničke pruge od Zemuskog polja do reke Save - etapa 1 - deonice Zemunsko polje - Nacionalni stadion i*

etape 2 - deonica Nacionalni stadion - reka Sava. Definisan je obuhvat prve etape detaljne razrade železničke pruge od Zemuskog polja do reke Save - deonica Zemunsko polje - Nacionalni stadion, koja je predmet ovog Plana.

Ministarsvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture RS je kao prioritetni projekat definisalo izradu planske dokumentacije za Etapu 1 - deonica Zemunsko polje - Aerodrom Nikola Tesla - Nacionalni stadion (januar, 2023. godine).

Planirano rešenje nove linije BG voza prema Aerodromu „Nikola Tesla Beograd“ i dalje ka naselju Surčin, odnosno ka Nacionalnom stadionu je prezentovano na Ranom javnom uvidu, u sklopu Plana generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade za I fazu prve linije metro sistema („Službeni list grada Beograda“ br. 102/21 i 6/23) (u daljem tekstu: PGR šinskih sistema u Beogradu), u periodu od 03. februara do 06. marta 2020. godine. Komisija za planove Skupštine grada Beograda je usvojila Izveštaj o ranom javnom uvidu u PGR šinskih sistema na 165. sednici 18. februara 2021. godine.

U fazi pripreme Nacrta Plana, pribavljeni su uslovi od 58 organa, posebnih organizacija, imalaca javnih ovlašćenja i drugih institucija, kojima je Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove 27. aprila 2023. godine uputio materijal radi izdavanja uslova i drugih značajnih podataka koji su neophodni za izradu Nacrta Plana.

PGR železničke pruge Zemunsko polje - Nacionalni stadion je izlagan na javnom uvidu u periodu od 3. oktobra do 1. novembra 2023. godine. Ovaj tekst

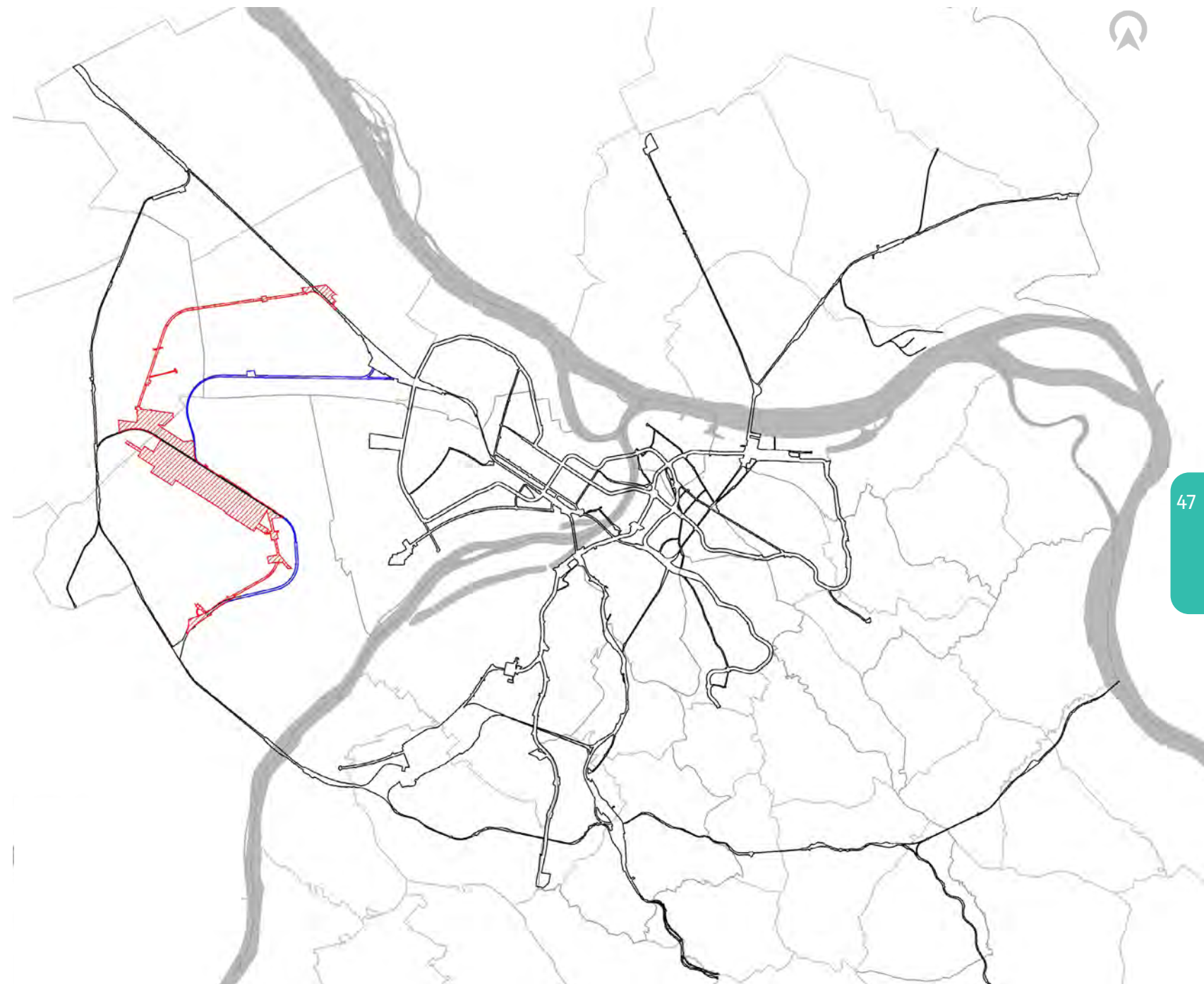
priređen je u vreme javnog uvida i daje prikaz Nacrta planskog rešenja.

Predmet izrade Plana je detaljna razrada železničke pruge od Zemuskog polja do Nacionalnog stadiona. Pruga je, u skladu sa projektnim zadatkom i uslovima imaoca javnih ovlašćenja, planirana kao dvokolosečna, elektrificirana i opremljena savremenim SS i TT uređajima, sa službenim mestima za potrebe putnika: železnička stanica Zemunsko polje, stajalište Singidunum, stajalište Aerodrom, stajalište Surčin i železnička stanica Nacionalni stadion. Pruga se planira za putnički saobraćaj, za brzine vozova do 120 km/h. Dužina planirane pruge iznosi oko 17,7 km.

Planirana deonica Zemunsko polje - Nacionalni stadion omogućiće bolju mobilnost putnika od/do Aerodroma „Nikola Tesla Beograd“, mobilnost putnika od/do Nacionalnog stadiona i područja planiranog za EXPO, kao i vezu stanovnika ovog dela grada sa užim centrom grada.

Izgradnja predmetne pruge podstaći će dalji razvoj područja kroz koje prolazi i dodatno afirmisati i valorizovati prednosti železničkog šinskog sistema u sistemu transportnih usluga.

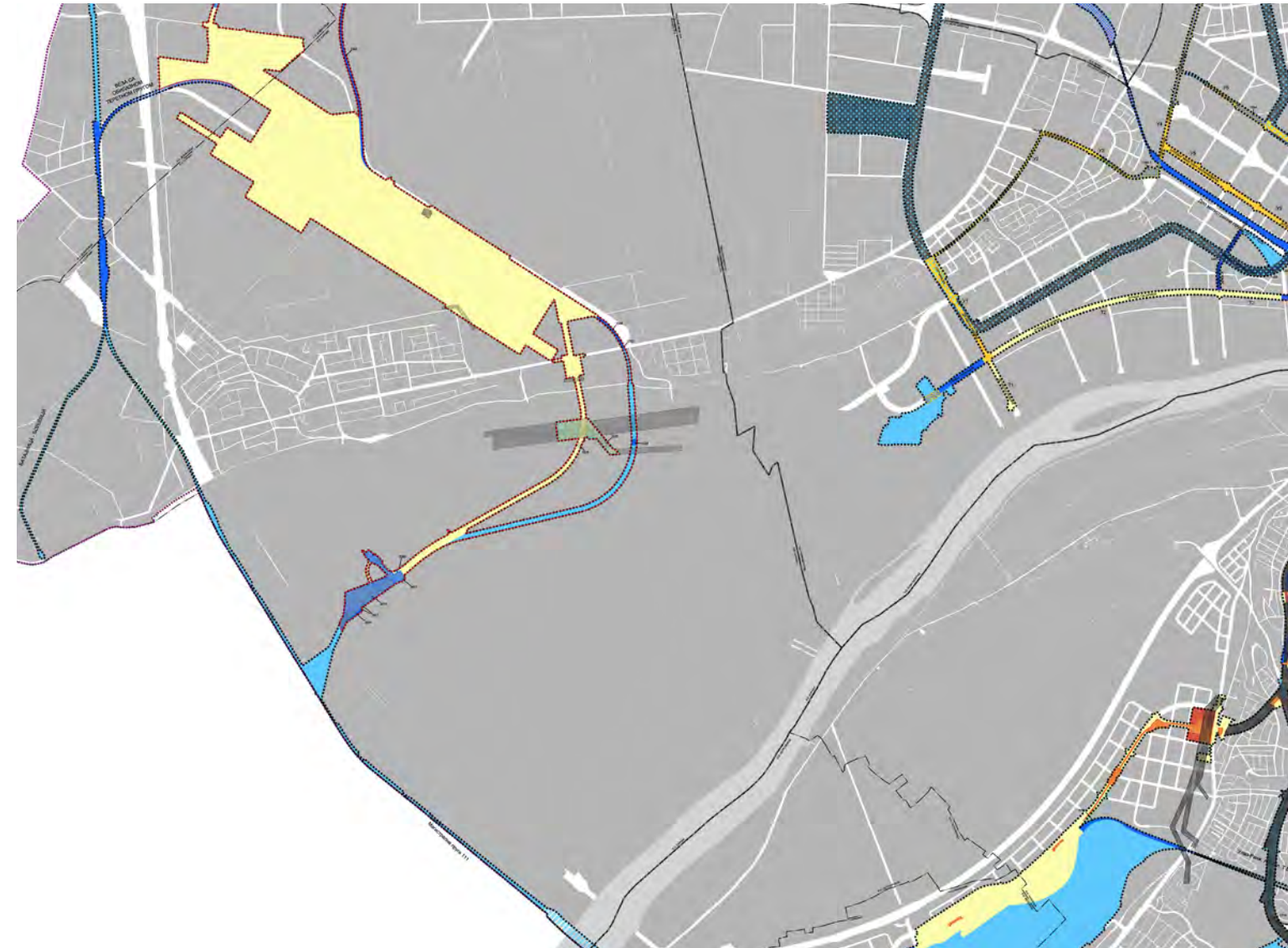
Plansko rešenje definisano je na osnovu „Idejnog rešenja pruge od Zemuskog polja do Nacionalnog stadiona“, koje je dostavljeno obrađivaču Plana od strane Investitora izrade Plana - Direkcije za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda, juna 2023. godine. Idejno rešenje izradio je VS Infradesign doo, Beograd, 2023. godine. Proces izrade idejnog i planskog rešenja koordinisan je u Sektoru za železnice i intermodalni transport Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture RS.

Obuhvat PGR-a železničke pruge Zemunsko polje – Nacionalni stadion u okviru PGR šinskih sistema u Beogradu:
crveno – obuhvat detaljne razrade predmetne deonice
plavo – prethodno definisana trasa koja se ukida

- - - - - granica PGR-a železničke pruge Zemunsko polje - Nacionalni stadion
- granica PGR-a šinskih sistema u Beogradu
- granica Generalnog urbanističkog plana
- granica katastarskih opština (K.O.)
- granica opština
- sprovođenje neposrednom primenom pravila građenja - površinske deonice
- sprovođenje neposrednom primenom pravila građenja - mostovske deonice

Grafički prikazi načina sprovođenja PGR-a železničke pruge Zemunsko polje – Nacionalni stadion (površina obuhvata 660,11 ha)

- sprovođenje neposrednom primenom pravila građenja izradom urbanističkog projekta
- sprovođenje neposrednom primenom pravila građenja - detaljna razrada važećeg prostornog plana
- sprovođenje na osnovu važećih prostornih i urbanističkih plan površinske deonice
- sprovođenje na osnovu važećih prostornih i urbanističkih plan podzemne deonice
- sprovođenje na osnovu važećih prostornih i urbanističkih plan mostovske deonice
- sprovođenje na osnovu važećeg plana detaljne regulacije koji se menja i dopunjuje obaveznom izradom UP-a
- obavezna detaljna razrada - površinske deonice
- obavezna detaljna razrada - podzemne deonice
- obavezna izrada plana detaljne regulacije - mostovske deonice
- sprovođenje neposrednom primenom pravila građenja za met i obavezna izrada plana detaljne regulacije za tramvajski siste
- lokacije za koje je obavezna saradnja sa nadležnom institucijom
- lokacije za koje je obavezna izrada projekta (pre)parcelacije
- zaštitna zona dalekovoda
- zaštitna zona trafostanice
- zona privremenog zauzeća

Planski osnov

Kompleksnost Plana očitava se i kroz Planski osnov. Planski osnov za izradu i donošenje Plana predstavljaju: Regionalni prostorni plan administrativnog područja grada Beograda („Službeni list grada Beograda“, br. 10/04, 38/11 i 86/18); Generalni urbanistički plan Beograda 2021 („Službeni list grada Beograda“, br. 11/16); Prostorni plan područja posebne namene Nacionalnog fudbalskog stadiona („Službeni glasnik RS“, br. 31/22); Prostorni plan područja posebne namene Nacionalnog fudbalskog stadiona – druga faza („Službeni glasnik RS“, br. 9/23); Prostorni plan područja posebne namene infrastrukturnog koridora železničke pruge Beograd – Subotica – državna granica (Kelebija) („Službeni glasnik RS“, br. 32/17 i 57/19); Prostorni plan područja posebne namene međunarodnog vodnog puta E80 – Dunav (Panevroski koridor VIII) („Službeni glasnik RS“, br. 14/15); Prostorni plan područja infrastrukturnog koridora Auto-puta E-75, deonica Beograd – Niš („Službeni glasnik RS“, br. 69/03); Prostorni plan područja infrastrukturnog koridora granica Hrvatske – Beograd (Dobanovci) („Službeni glasnik RS“, br. 69/03, 147/14 i 80/21).

Metodologija PGR-a sa elementima detaljne razrade

PGR železničke pruge Zemunsko polje – Nacionalni stadion sadrži **dva segmenta**:

- **generalni deo** – u okviru kog se vrše izmene i dopune Plana generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu (obuhvat 660,11 ha) i
- **deo sa elementima detaljne razrade** za deonicu železničke pruge Zemunsko polje – Nacionalni stadion (obuhvat 593,90 ha).

Kako je od usvajanja Plana generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade za I fazu prve linije metro sistema došlo do promene trase i nivelacije linije 4 BG voza, u tekstualnom delu Plana, u poglavlju „Odnos prema pravilima uređenja i građenja PGR-a šinskih sistema“, navedene su sve posledične izmene i dopune tekstualnog dela PGR-a šinskih sistema u Beogradu.

U granici ovog Plana menjaju se sledeći grafički prilozi Plana generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu: šira situacija; šira situacija – železnički sistem; postojeća namena površina; planirana namena površina; način sprovođenja plana; način sprovođenja plana – železnički sistem.

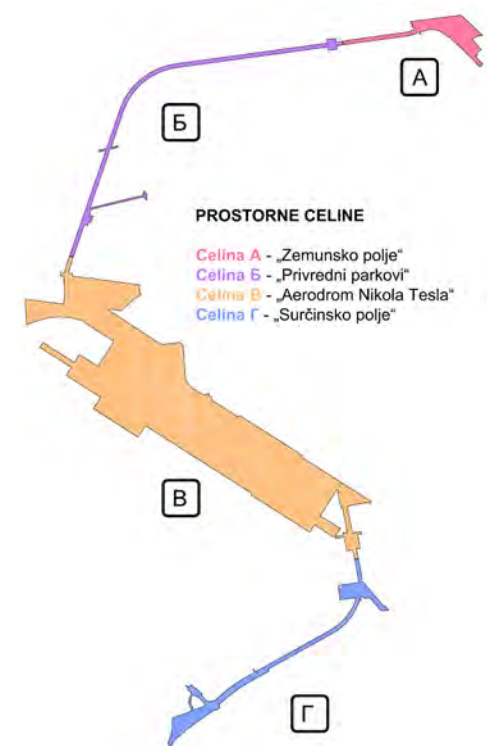
Grafički prilozi generalnog dela PGR-a železničke pruge Zemunsko polje – Nacionalni stadion izrađeni su u razmeri 1:2500 (granica plana generalne regulacije) i 1:10000 (postojeća namena površina, planirana namena površina, način sprovođenja plana i način sprovođenja plana – železnički sistem). Grafički prilozi detaljne razrade izrađeni su u razmeri 1:1000.

Elementi detaljne razrade

Granica detaljne razrade

Granicom detaljne razrade PGR-a železničke pruge Zemunsko polje – Nacionalni stadion obuhvaćen je prostor od postojeće železničke stanice „Zemunsko polje“, preko planiranih stajališta „Singidunum“, „Aerodrom Nikola Tesla“ i „Surčin“ do planirane železničke stanice „Nacionalni stadion“.

Trasa prolazi područjima katastarskih opština Zemun polje, Dobanovci i Surčin. Trasa preseca područje naselja Altina, područje planirano za dalji razvoj Aerodroma „Nikola Tesla Beograd“ kao i zone spontano nastale pretežno stambene izgradnje uz aerodrom Nikola Tesla. Granica Plana potom

Šema - Karakteristične prostorne celine

preseca surčinsko polje i završava se u zoni Nacionalnog stadiona, tangirajući Nacionalni stadion sa severozapadne strane.

Površina detaljne razrade PGR-a železničke pruge Zemunsko polje – Nacionalni stadion iznosi **593,90 ha**.

Karakteristične prostorne celine

Teritorija detaljne razrade PGR-a železničke pruge Zemunsko polje – Nacionalni stadion podeljena je na **4 karakteristične prostorne celine**, definisane u odnosu na karakteristike područja kroz koje prolazi trasa planirane železničke pruge.

Karakteristične celine su: Celina **A** – „Zemunsko polje“; Celina **B** – „Privredni parkovi“; Celina **C** – „Aerodrom Nikola Tesla“; Celina **D** – „Surčinsko polje“.

Teritorija predmetnog Plana mrežom saobraćajnica je podeljena na **24 bloka**.

Postojeća namena površina

U obuhvatu Plana zastupljene su sledeće namene površina: Površine javnih namena (vodne površine, zelene površine, površine za objekte i komplekse javnih službi – instituti i naučno-istraživački centri (J5), mreža saobraćajnica, železnica, površine za infrastrukturne objekte i komplekse) i površine ostalih namena (površine za stanovanje, površine za komercijalne sadržaje, površine za privredne zone, poljoprivredne površine, neizgrađeno zemljište).

Planirana namena površina

Planirane površine javnih namena:

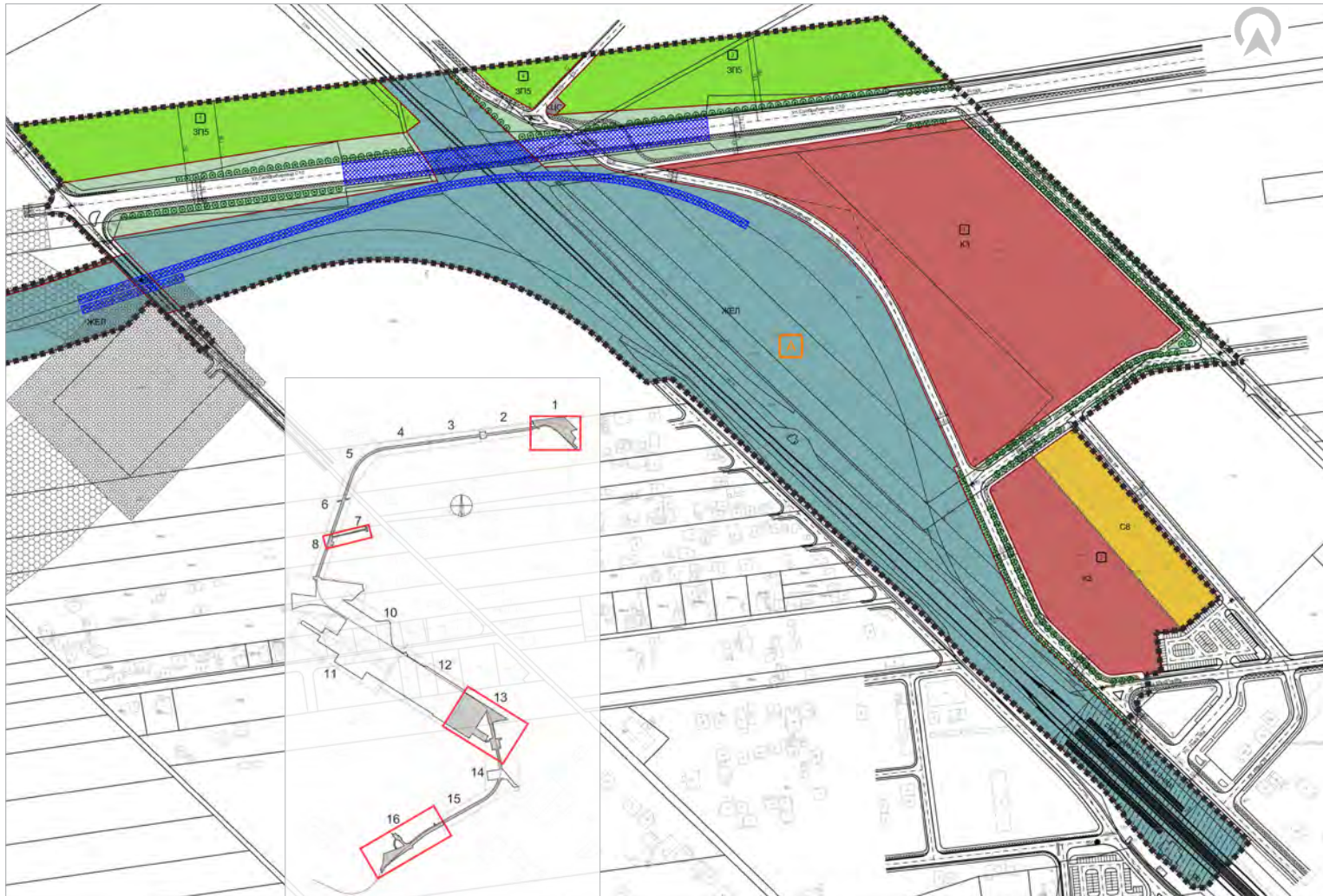
- saobraćajne površine:
  - železnica (ŽEL)
  - mreža saobraćajnica
  - integrisana kolsko – pešačka staza
  - saobraćajne površine: javni parking (park&ride) (SP2) i površine rezervisane za dalji razvoj aerodroma (SP6)
- površine za infrastrukturne objekte i komplekse:
  - priključno-razvodno postrojenje (PRP)
  - separator (SEP)
  - infrastrukturni koridor (IK)
  - kanalizaciona crpna stanica (KCS)
  - transformatorska stanica (TS)
- zona infrastrukturnih površina u funkciji aerodroma (IP)
- zelene površine:
  - skver (ZP2)
  - zaštitni zeleni pojas (ZP5)
- vodne površine (VP).

Planirane površine ostalih namena:

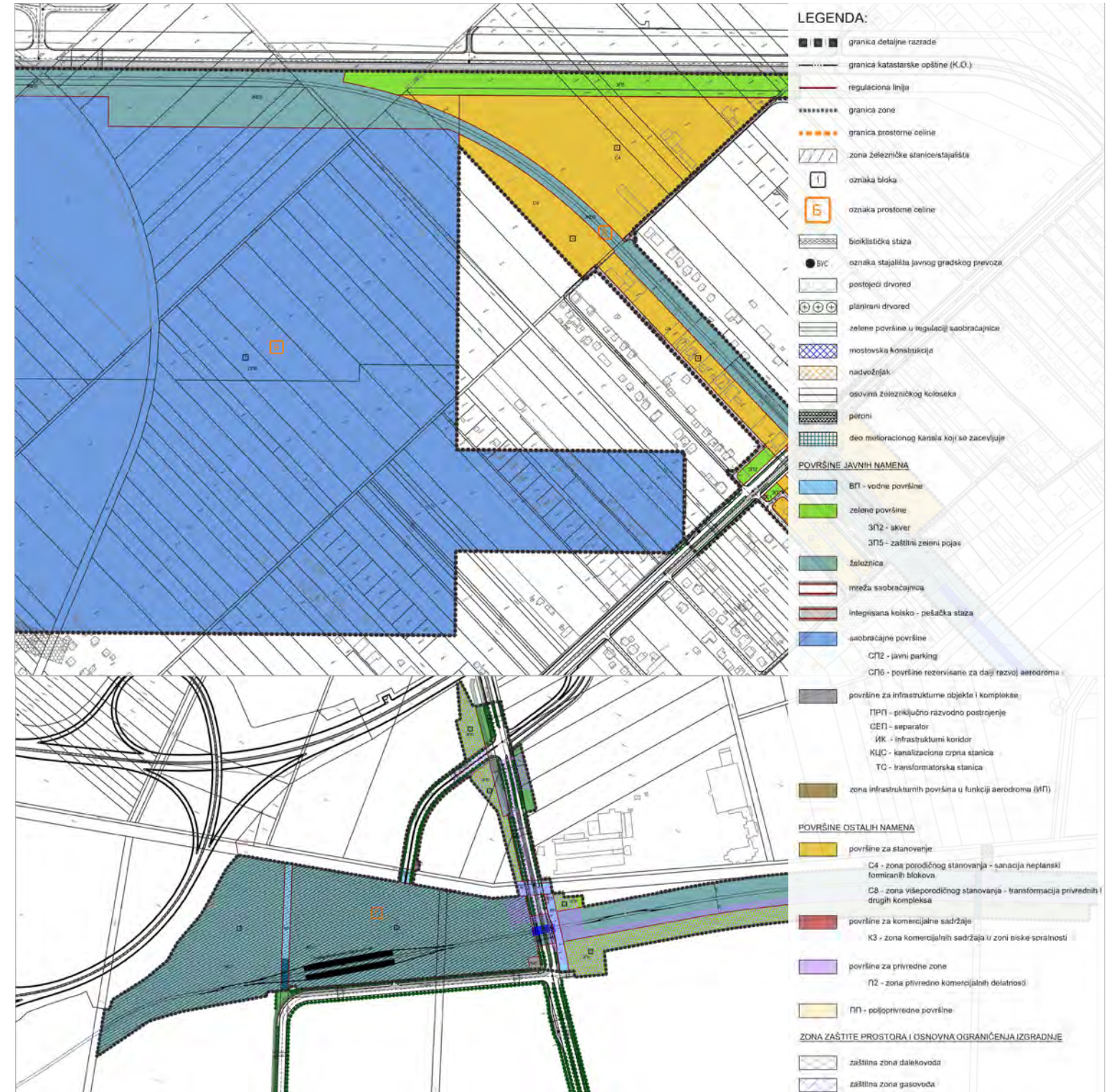
- površine za stanovanje:
  - zona porodičnog stanovanja – sanacija neplanski formiranih blokova (S4)
  - zona višeporodičnog stanovanja – transformacija privrednih i drugih kompleksa (S8)
- površine za komercijalne sadržaje:
  - zona komercijalnih sadržaja u zoni niske spratnosti (K3)
- površine za privredne zone:
- zona privredno-komercijalne delatnosti (P2)
- poljoprivredne površine (PP).

Tabela bilansa površina

NAMENA POVRŠINA	postojeće (ha) (orijentaciono)	(%)	ukupno planirano (ha) (orijentaciono)	(%)
površine javne namene				
mreža saobraćajnica	8,35	1,41	20,8	3,51
integrisana kolsko - pešačka staza	/	/	0,56	0,09
saobraćajne površine	/	/	346,35	58,32
vodne površine	1,61	0,27	1,38	0,23
površine za objekte i komplekse javnih službi	2,17	0,37	/	/
zelene površine	2,40	0,40	10,25	1,73
železnica	5,40	0,91	105,66	17,79
površine za infrastrukturne objekte i komplekse	1,03	0,17	2,24	0,38
zona infrastrukturnih površina u funkciji aerodroma	0,18	0,03	0,9	0,15
ukupno javne namene	21,14	3,56	488,2	82,20
površine ostalih namena				
površine za stanovanje	13,1	2,21	10,45	1,76
površine za komercijalne sadržaje	5,98	1,01	6,18	1,04
površine za privredne zone	12,64	2,13	78,68	13,25
poljoprivredne površine	532,26	89,62	10,43	1,76
neizgrađeno zemljište	8,96	1,51	/	/
ukupno ostale namene	572,94	96,47	105,74	17,80
UKUPNO U OBUHVATU PLANA	593,9	100	593,9	100

Grafički prikazi segmenata planirane namene detaljne razrade PGR-a željezničke pruge Zemunsko polje – Nacionalni stadion (površina obuhvata 593,90 ha)

Ulična mreža

U okviru granice Plana nalaze se drumske saobraćajnice koje na određen način utiču na poziciju planirane trase i planskog rešenja i obrnuto, trasa železničke pruge uslovlila je nešto drugačiju organizaciju ulične mreže u gravitacionoj zoni planirane železničke infrastrukture.

Elementi situacionog i nivelacionog plana i poprečni profili definisani su u okviru odgovarajućeg grafičkog priloga. Situacioni i nivelacioni plan ulica u okviru granice Plana definisan je na osnovu postojećeg stanja i prilagođen je terenu i kotama obodnih izvedenih saobraćajnica sa primerenim padovima. Visinske kote u ovom Planu date su orijentaciono, što ostavlja mogućnost da se u daljim fazama razrade, u fazi izrade projekata, nivelaciono prilagode terenu i fizičkoj strukturi objekata, kao i zahtevima proizašlim iz uslova za postavljanje komunalne infrastrukture.

Tokom razrade planskog saobraćajnog rešenja kroz tehničku dokumentaciju, ukoliko se iznađe prihvatljivije rešenje u investiciono-tehničkom smislu, dozvoljena je preraspodela sadržaja poprečnih profila, kao i instalacija, unutar Planom definisane regulacije saobraćajnica.

Železnički saobraćaj

Na osnovu detaljnijih karakteristika koridora u pogledu: topografije, geološkogeotehničkih uslova za projektovanje, zona zaštite, namene površina i položaja naselja, položaja postojeće i planirane saobraćajne i tehničke infrastrukture, predmetna železnička pruga se planira kao dvokolosečna i namenjena je isključivo

za putnički saobraćaj. Elementi donjeg i gornjeg stroja pruge usvojeni su za brzinu 120 km/h.

Na deonici od Zemunskog polja do Nacionalnog stadiona, planirana su sledeća službena mesta:

- **Železnička stanica Zemunsko polje** km 0+000 (postojeća stanica na magistralnoj pruzi Beograd – Novi Sad – Subotica – državna granica)
- **Stajalište Singidunum** km 7+270 (novo stajalište)
- **Stajalište Aerodrom** km 11+030 (novo stajalište)
- **Stajalište Surčin** km 14+000 (novo stajalište)
- **Železnička stanica Nacionalni stadion** km 17+800 (nova stanica).

Opis trase pruge

Ukupna dužina planirane železničke pruge Zemunsko polje – Nacionalni stadion iznosi oko 17,7 km, po segmentima:

- od železničke stanice Zemunsko polje do stajališta Singidunum – 7,1 km
- od stajališta Singidunum do stajališta Aerodroma „Nikola Tesla“ – 3,7 km
- od stajališta Aerodroma „Nikola Tesla“ do stajališta Surčin – 3,1 km
- od stajališta Surčin do stanice Nacionalni stadion – 3,8 km.

Ovim planskim rešenjem predviđeno je odvajanje predmetne trase pruge iz železničke stanice Zemunsko polje (km 12+458.93 magistralne pruge).

Stanica Zemunsko polje je međustanica na magistralnoj pruzi br. 105 (Beograd

Centar – Stara Pazova – Novi Sad – Subotica – državna granica – Kelebija). U njoj se obavljaju transportno-komercijalne operacije vezane za prijem i otpremu putnika u regionalnom i gradsko-prigradskom saobraćaju. Stanica Zemunsko polje u postojećem stanju raspolaže sa 6 koloseka (dva glavna prolazna, dva prijemno otpremna i dva štitna koloseka i izvlačnjaka koji se završavaju elastičnim grudobranom). Planirano je da se trasa pruge Zemunsko polje – Aerodrom Nikola Tesla – Nacionalni stadion, posebnim kolosecima za svaki smer direktno poveže sa stanicom Zemunsko polje.

Za vozove u smeru ka Aerodromu i Nacionalnom stadionu, desni kolosek počinje na kraju skretnice br.12 i to je uzeto za početnu stacionažu (km 0+000.00) pruge Zemunsko polje – Aerodrom Nikola Tesla – Nacionalni stadion. Desni kolosek pruge odvaja se sa postojećeg šitnog koloseka sa dve uzastopne krivine, i ukršta se sa magistralnom prugom na km 0+870. Za prelazak desnog koloseka preko magistralne pruge i Kurirske ulice, planira se nadvožnjak, čime se izbegava formiranje putnog prelaza u nivou i omogućava maksimalni kapacitet pruge. U daljem sprovođenju Plana, stubove nadvožnjaka pozicionirati tako da ne smetaju dodavanju koloseka sa spoljnih strana magistralne pruge, kojim je u perspektivi planirano da se stanica Beograd Centar poveže četvorokolosečnom prugom sa stanicom Batajnica.

Za smer ka stanici Zemunsko polje, levi kolosek prelazi preko Kurirske ulice nezavisnim nadvožnjakom paralelno desnom koloseku, nakog čega ulazi u stanicu, gde se novoplaniranom levom skretnicom vezuje na kolosek br. 1.

Na km 1+000.00 trasa prolazi pored transformatorske stanice TS 110/35kV „Beograd 9“, nakog čega je planirana krivina R=700 m sa prelaznicama L=50 m kroz koju su koloseci razdvojeni po smerovima dovedeni u paralelni položaj na razmaku 4,5 m. Dalje se trasa dugačkim pravcem vodi ka planiranom naselju „Singidunum“, gde krivinom R=950 m sa prelaznicama L=130 m skreće ka Auto-putu E70. Na km 6+250.00 pruga se denivelisano ukršta sa planiranim Lokalnim putem br.14 koji naselje Singidunum povezuje sa petljom „Aerodrom“ na auto-putu E-70. Pruga mostom prelazi preko Lokalnog puta br.14.

Za potrebe naselja Singidunum, kao i za putnike koji bi sa autoputa presedali na BG Voz, na km 7+270.00 planirano je stajalište Singidunum.

Preko auto-puta (privremene deonice Državnog puta IA reda A1) (km 7+650.00), pruga prelazi mostom, kojim se osim auto-puta prelazi preko ulice Nova 5 (km 7+880.00), koja je predviđena Planom detaljne regulacije za kompleks Aerodroma „Nikola Tesla Beograd“. Planirana pruga i Auto-put se ukrštaju na putnoj stacionaži Autoputa na km 7+469.50, između Čvora 123 „Petlja Beograd“ i Čvora 15401 „Petlja Bujanj potok (petlja Leštane)“.

Trasa pruge krivinom radijusa R=704m sa prelaznicama L=195 m skreće ka pravcu koji je paralelan Putu za aerodrom.

Master plan Aerodroma koji obrađuje strategiju i razvoj aerodroma, ne predviđa izgradnju druge PSS do 2043. godine, što omogućava da se trasa kroz aerodromski kompleks vodi po terenu.

Pruga kroz kompleks aerodroma prolazi pravcem dužine 3,75 km. Na tom pravcu se na km 10+970.00 planira stajalište „Aerodrom“.

Na km 11+450.00 pruga prolazi pored TS 35/10kV „Aerodrom“, a na km 11+512.00 preseca Ulicu Nova 11, gde se formira putni prelaz u nivou. Dalje, krivinom R=700 m sa prelaznicama L=195 m trasa pruge skreće ka Vojvođanskoj ulici. Spuštanjem pruge u usek omogućeno je da Vojvođanska ulica nadvožnjakom pređe preko planirane trase pruge.

Na km 14+000.00 planira se stajalište „Surčin“.

Po prolasku ovog stajališta, trasa pruge se vodi vijaduktom dužine oko 1km koji je planiran u krivini radijusa R=780 m sa prelaznicama L=155 m. Vijaduktom se pruga vodi preko Državnog puta Novi Beograd-Surčin (km 14+870.00).

Nakon vijadukta trasa pruge nastavlja pravcem, a potom se krivinom radijusa R=2000 m i prelaznicama L=50 m uvodi u stanični pravac, koji je definisan na osnovu potrebne dužine staničnih koloseka i najpovoljnijeg mesta ukrštanja sa Ulicom Nova 4 (km 17+436.00).

Pruga je planirana u nasipu, tako da Ulica Nova 4, prolazi podvožnjakom ispod pruge.

Stanica Nacionalni stadion ima 4 koloseka i završna je stanica pruge u ovoj fazi. Za naredne faze, ostavljena je mogućnost produženja trase pruge ka Obrenovcu, što će biti predmet obrade posebnog planskog dokumenta.

Tehnički uslovi:

- Širina koloseka iznosi 1435 mm.
- Poluprečnik krivine na otvorenoj pruzi iznosi min 300 m.
- Nagib nivelete na otvorenoj pruzi iznosi max 12.50/oo.
- Nagib nivelete u stanici na pravcu iznosi max 10/oo.
- Razmak koloseka na otvorenoj pruzi planirati na 4,5 m.
- Razmak između osa koloseka u službenom mestu iznosi min 4,75 m.

Tokom razrade planskog rešenja železničke pruge kroz tehničku dokumentaciju, ukoliko se iznađe prihvatljivije rešenje u investiciono-tehničkom smislu, dozvoljena je preraspodela sadržaja poprečnih profila, elemenata situacionog i nivelacionog plana kao i instalacija, unutar Planom definisane regulacije železničke pruge.

Železnička stanica Zemunsko polje

Ovim planskim rešenjem planira se odvajanje predmetne železničke pruge iz stanice Zemunsko polje (km 12+458.93 magistralne pruge). Stanica Zemunsko polje je predviđena za prijem i otpremu putnika u regionalnom i prigradsko-gradskom saobraćaju i ima 6 koloseka.

Kota GIŠ (gornja ivica šina) stanice je 84,26 mnv. U okviru stanice Zemunsko polje su izgrađeni peroni, nadstrešnice i pothodnik čime je omogućen denivelisan pristup putnika peronima bez prelaska preko koloseka u nivou. Dozvoljena je rekonstrukcija postojećih objekata, modernizacija objekata, intervencije na investicionom i tekućem održavanju, kao i realizacija svih sadržaja planiranih potvrđenom projektnom i tehničkom dokumentacijom.

Zona železničke stanice definisana je građevinskim linijama prikazanim na odgovarajućem grafičkom prilogu.

Stajalište Singidunum

Stajalište Singidunum je planirano na km 7+270 predmetne železničke pruge. Stajalište je planirano sa dva bočna perona dužine 160 m i širine 4 m, po jednom za svaki smer vožnje. Kota GIŠ stanice je 94,38 mnv.

Perone međusobno povezati pothodnikom. Perone opremiti sa modularnim nadstrešnicama za zaštitu putnika od atmosferskih uticaja, mobilijarom i opremom za informisanje i usmeravanje putnika.

Stajalište se nalazi uz:

- Ulicu Nova 9 u okviru čije regulacije je planirano BUS i TAXI stajalište
- otvorenu parking površinu tipa P&R (zona SP2).

Stajalište Aerodrom

Stajalište Aerodrom je planirano na km 11+030 predmetne železničke pruge. Stajalište je planirano sa dva bočna perona dužine 160m i širine 4 m, po jednom za svaki smer vožnje. Kota GIŠ stanice je 95,48 mnv.

Perone međusobno povezati pothodnikom. Stajalište se nalazi uz ulicu Put za aerodrom. U kontaktnom području, u okviru područja definisanog Planom detaljne regulacije za kompleks aerodroma „Nikola Tesla Beograd“, gradske opštine Surčin, Novi Beograd i Zemun („Službeni list grada Beograda“, br. 36/20), biće organizovan šatl linijski prevoz do terminala aerodroma „Nikola Tesla Beograd“ za potrebe putnika.

Stajalište Surčin

Stajalište Surčin je planirano na km 14+000 predmetne železničke pruge. Stajalište je planirano sa dva bočna perona dužine 160 m i širine 4m, po jednom za svaki smer vožnje. Kota GIŠ stanice je 93,16 mnv. Perone međusobno povezati pothodnikom. Perone opremiti sa modularnim nadstrešnicama za zaštitu putnika od atmosferskih uticaja, mobilijarom, i opremom za informisanje i usmeravanje putnika.

Stajalište se nalazi uz ulicu Nova 8 u okviru čije regulacije je planirano TAXI stajalište i parking mesta koja se mogu koristiti u sistemu P&R.

Železnička stanica Nacionalni stadion

Građevinski kompleks železničke stanice Nacionalni stadion čine tri građevinske parcele, ukupne površine oko 12,81 ha.

Osnovna namena površina kompleksa je železnička stanica. U okviru zone železničke stanice planira se izgradnja stanične zgrade za potrebe putnika i službenog osoblja, objekat za SS i TT (za smeštaj uređaja i opreme), stuba GSM-R za potrebe pruge, službenog parkinga, perona, pothodnika i dr.

U okviru osnovne namene dozvoljeni su prateći kompatibilni sadržaji iz oblasti obrazovanja, kulture, zdravstva, sporta kao i komercijalni sadržaji (ugostiteljstvo, trgovina, turizam, poslovanje, zabava, smeštajni kapaciteti, izložbeni prostori, multifunkcionalni prostori ...), servisni, logistički i tehnički sadržaji, parkinzi i garaže, infrastrukturne i komunalne površine i objekti. Odnos osnovne i kompatibilne namene je 30% : 70%.

Dozvoljena je izgradnja više objekata u funkciji osnovnih i komplementarnih sadržaja kao i objekata tehničke infrastrukture. U prostoru između građevinske i regulacione linije moguća je realizacija infrastrukturnih i tehničko-tehnoloških objekata kao što su: trafostanice i mernoregulacione stanice, portirnice, nadstrešnice, prostori za odlaganje smeća, reklamni stub/toranj, bilbord panoi, i sl. Njihovo minimalno rastojanje od regulacione linije iznosi 3 m, a ni jedan njihov deo ne može prelaziti regulacionu liniju.

Maksimalni indeks zauzetosti kompleksa iznosi 35%.

Maksimalna visina planiranih objekata je 25 m i definisana je kao najviša kota krovne konstrukcije u odnosu na nultu kotu. Veće visine su dozvoljene nakon verifikacije urbanističkog projekta na nadležnoj komisiji i uz saglasnost nadležnih institucija.

Za objekte koji nemaju korisnu BRGP (totemi, čelične konstrukcije, nadstrešnice, tehničko-tehnološki objekti, telekomunikacioni stubovi, reklamni panoi i sl.), visina objekta se određuje prema tehnološkim potrebama, a u skladu sa uslovima nadležnih institucija.

Minimalni procenat slobodnih i zelenih površina u kompleksu iznosi 65%.

Minimalni procenat zelenih površina u direktnom kontaktu sa tlom (bez podzemnih objekata i/ili etaža) u kompleksu iznosi 15%.

Melioracioni kanal se zadržava delom u otvorenom toku, a delom se zacevljuje. Zacevljenje kanala izvesti na deonici prolaza ispod pruge prema tehničkim

uslovima. Ukrštanje zacevljenog dela kanala sa prugom izvesti pod pravim uglom. Otvoreno korito kanala je širine oko 13 m i iznad njega je zabranjena gradnja.

Dozvoljena je fazna izgradnja objekata u kompleksu, tako da svaka faza predstavlja funkcionalnu i arhitektonsku celinu.

Obavezna je izrada jedinstvenog urbanističkog projekta za građevinski kompleks železničke stanice Nacionalni stadion.

Saobraćajni elementi, pristup i parkiranje:

- železnička stanica Nacionalni stadion je planirana na km 17+780 železničke pruge
- stanica je planirana sa dva ostrvska perona dužine 160 m i širine 8 m, koji su smešteni između koloseka br.1 i 2 i između koloseka br.3 i 4
- kota GIŠ stanice je 79,86 mnv
- perone međusobno povezati pothodnikom, čime će biti omogućen denivelisan pristup putnika bez prelaska preko koloseka u nivou
- pristup pothodniku omogućiti obostranim stepeništima u odnosu na osu pothodnika i rampama, dok za potrebe osoba sa smanjenom mobilnošću predvideti liftove
- perone opremiti sa modularnim nadstrešnicama za zaštitu putnika od atmosferskih uticaja, mobilijarom, i opremom za informisanje i usmeravanje putnika
- projektnom dokumentacijom predvideti ugradnju dve proste kolosečne veze u zoni stanice, za mogućnost prelaska vozova sa jednog na drugi kolosek

- zoni kompleksa železničke stanice Nacionalni stadion se pristupa sa ulica: Nova 10, Nova 4 (veza tipa uliv-izliv), Ulice Nova 1 (veza sa punim programom)
- za zaposlene u železničkoj stanici obezbediti 1PM/3 zaposlena.
- za kompatibilne namene parkiranje rešiti u okviru pripadajuće parcele u skladu sa važećim normativima.

Površine rezervisane za dalji razvoj aerodroma – SP6

Kompleks rezervisan za budući razvoj aerodroma (zona SP6) obuhvata prostor namenjen budućem razvoju aerodroma i realizaciju u periodu posle 2043. godine.

Pravila građenja za kompleks rezervisan za budući razvoj aerodroma data ovim Planom preuzeta su iz Plana detaljne regulacije za kompleks aerodroma „Nikola Tesla Beograd“, gradske opštine Surčin, Novi Beograd i Zemun („Službeni list grada Beograda“, br. 36/20). Plansko rešenje je u najvećoj meri bazirano na planskoj i tehničkoj dokumentaciji izrađenoj u periodu izrade Plana detaljne regulacije za kompleks aerodroma „Nikola Tesla Beograd“ i uslovima nadležnih institucija i podrazumeva izgradnju: druge poletno-sletne staze na minimalnom udaljenju od 1920 m od postojeće PSS, sa svom pripadajućom infrastrukturom (rulne staze, platforme i sl.), novog putničkog terminala, pratećih servisnih, logističkih i tehničkih sadržaja, a u skladu sa budućim potrebama razvoja vazdušnog saobraćaja. Posebni uslovi za izgradnju poletno-sletne staze i objekata u okviru kompleksa, definisani su u skladu sa posebnim uslovima zaštite vazdušnog saobraćaja.

Kroz izradu prethodne studije opravdanosti sa generalnim projektom, po obavljenoj saradnji sa nadležnim institucijama i javnim komunalnim preduzećima, utvrditi konkretne sadržaje, kapacitete izgradnje i rešenja saobraćajne i komunalne infrastrukture.

Zaštita i unapređenje životne sredine

Sekretar Sekretarijata za urbanizam i građevinske poslove doneo je Rešenje o pristupanju izradi strateške procene uticaja planiranih namena na životnu sredinu Plana generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade za I fazu prve linije metro sistema („Službeni list grada Beograda“, br. 30/18).

Strateškom procenom analizirano je postojeće stanje i Planom predložena rešenja i definisane mere koje imaju za cilj da se uticaji na životnu sredinu na razmatranom prostoru svedu u granice prihvatljivosti, odnosno doprinesu sprečavanju, smanjenju ili otklanjanju svakog značajnijeg štetnog uticaja na životnu sredinu.

U tom kontekstu, u toku daljeg sprovođenja i realizacije planskog dokumenta, planom su date mere i uslovi koji se odnose na: zaštitu vazduha; zaštitu površinskih i podzemnih voda i zemljišta; zaštitu od buke i vibracija; zaštitu prirodnih vrednosti, kulturnih dobara i podizanja javnih zelenih površina; zaštitu od nejonizujućeg zračenja; upravljanje otpadom.

Strateška procena izlagana je na javnom uvidu zajedno sa planskim rešenjem.

Zaštita kulturnog nasleđa

Sa aspekta zaštite nepokretnih kulturnih dobara i u skladu sa Zakonom o kulturnom nasleđu („Službeni glasnik RS“ br. 129/21), plansko područje nalazi se u okviru evidentiranih arheoloških lokaliteta „Vrbaš“ (bronzano doba) i „Soko salaš - PK Zemun“ (antika), koji uživaju status dobara pod prethodnom zaštitom koja je trajna po čl. 32 Zakona o kulturnom nasleđu. Lokalitet „Vrbaš“ zauzima područje aerodroma „Nikola Tesla Beograd“ i njegove okoline. Zabeleženi su nalazi sa nekropole spaljenih pokojnika sa prelaza bronzanog u gvozdeno doba. Lokalitet „Soko salaš - PK Zemun“ leži sa desne strane autoputa Beograd - Zagreb i zahvata veću površinu.

Prilikom obrade zemlje nailazi se na obilje rimske keramike, novac od bronzne, sitne metalne predmete, opeku i šut od objekata. Verovatno je da se radi o ostacima nekog većeg naselja iz antičkog perioda koje se nalazilo neposredno uz komunikaciju koja je u antičko vreme vodila od Zemuna (Taurunum) prema Sremskoj Mitrovici (Sirmium).

Planom je definisana obavezna primena propisanih mera zaštite arheoloških lokaliteta.

Zaštita prirode i prirodnih dobara

Prema Centralnom registru zaštićenih prirodnih dobara i dokumentaciji Zavoda za zaštitu prirode Srbije, obuhvat Plana se ne nalazi unutar zaštićenog područja za koje je sproveden ili pokrenut postupak zaštite, kao ni u prostornom obuhvatu ekološki značajnih područja ekološke mreže RS.

Vrednosti predmetnog područja jesu prirodi bliski ekosistemi u okruženju predmetnog područja, kao što su šumski ekosistemi i kompleksi, vlažna staništa, zabareni tereni, livade i pašnjaci, prirodne celine koje su povezane vodotocima i krajrečnom vegetacijom i vegetacijom pored puteva, visoka vegetacija i slično, zbog čega je planirano njihovo očuvanje u najvećoj mogućoj meri.

Planskim rešenjem predviđeno je podizanje novih zaštitnih zelenih pojaseva višespratnog autohtonog zelenila (drvoređi u kombinaciji sa različitim vegetacionim formama) u skladu sa predeonim karakteristikama područja, sa izraženom funkcijom zaštite od vetra, buke, aerozagađenja i dr.

Vodne površine

Vode sa predmetnog područja pripadaju Vodnoj jedinici „Beograd“, melioracionom području Beograd Sava 1, koje obuhvata kanalsku mrežu hidromelioracionog sistema „Galovica“, hidromelioracionog sistema „Petrac“ i hidromelioracionog sistema „Zidina“.

Glavni kanal Galovica odvodi vodu kanalske mreže u reku Savu preko crpne stanice „Galovica“. Neposredno pored crne stanice „Galovica“ na ulivu u reku Savu se nalazi crpna stanica „Petrac“, koja odvodi vode iz kanala Surčinski (Petrac), van granice Plana. Kanalska mreža i crpne stanice su dimenzionisane za odvodnjavanje poljoprivrednog zemljišta. Imajući u

vidu da je došlo do promene namene zemljišta i razvoja urbanizacije na ovom području, potrebno je uraditi analizu mogućnosti funkcionisanja kanalske mreže i kapaciteta crpnih stanica u uslovima nove izgradnje. Uraditi tehničku dokumentaciju sa novim ulaznim parametrima kako bi se odredili potrebni kapaciteti kanalske mreže i crpnih stanica za evakuaciju novih količina vode.

Sve vode sa ovog područja, atmosferske, podzemne i površinske se evakušu preko postojećeg sistema melioracionih kanala, čija je osnovna svrha odvodnjavanje poljoprivrednih površina.

Površine ostalih namena - S4, S8, K3 i P2

Pravila građenja data ovim Planom za zone S4 i P2 preuzeta su iz Plana detaljne regulacije za kompleks aerodroma „Nikola Tesla Beograd“, gradske opštine Surčin, Novi Beograd i Zemun („Službeni list grada Beograda“, br. 36/20). Pravila za zone S8 i K3 preuzeta su iz Plana detaljne regulacije naselja „Altina 2“ u Zemunu („Službeni list grada Beograda“, br. 80/16).

Poljoprivredne površine

Trasa planirane železnice prolazi kroz poljoprivredno zemljište KO Zemun Polje, KO Dobanovci i KO Surčin. U postojećem stanju poljoprivredno zemljište se intenzivno koristi. Izgradnja planiranih sadržaja ima za posledicu trajno zauzeće ovih površina i njihovo isključivanje iz primarne poljoprivredne proizvodnje u regulaciji planirane železničke pruge.

Posebne smernice za sprovođenje Plana

Planom se propisuje obavezna izrada jedinstvenog urbanističkog projekta za građevinski kompleks železničke stanice Nacionalni stadion.

U toku sprovođenja planskog rešenja u prostornim celinama „Privredni parkovi“ i „Aerodrom Nikola Tesla“ potrebno je pribaviti saglasnost Direktorata civilnog vazduhoplovstva, u skladu sa odredbama Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni glasnik RS“, broj 73/10, 57/11, 93/12, 45/15 66/15 - dr.zakon, 83/18 i 9/20).

Za realizaciju objekta putničkog terminala u zoni S6 (javne saobraćajne površine rezervisane za dalji razvoj aerodroma) u periodu posle 2043. godine, obavezno je raspisivanje internacionalnog arhitektonskog konkursa.

U okviru izrade tehničke dokumentacije za železničku prugu predvideti objekte za zaštitu od buke – zvučne barijere, shodno Pravilniku o tehničkim uslovima podsistema infrastruktura („Službeni glasnik RS“, br. 39/23).

Kroz sprovođenje Plana i izradu tehničke dokumentacije obezbediti nesmetanu komunikaciju divljih životinja sa obe strane pruge (naročito strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta, lovnih vrsta i vrsta vezanih za vlažna staništa), izgradnjom ekoloških prelaza (prolaza) za životinje duž trase, i to: u celini „Privredni parkovi“ najmanje dva ekološka prelaza (prolaza), a u celini „Surčinsko polje“ najmanje jedan ekološki prelaz (prolaz) na pravcu Bežanijskog lesnog odseka. Tačnu poziciju, veličinu i vrstu ekoloških

prelaza (prolaza) precizirati shodno realnim potrebama u saradnji sa Zavodom za zaštitu prirode Srbije, a u skladu sa Pravilnikom o specijalnim tehničko-tehnološkim rešenjima koja omogućavaju nesmetanu i sigurnu komunikaciju divljih životinja („Službeni glasnik RS“, br. 72/2010).

Odnos prema postojećoj planskoj dokumentaciji

Kompleksnosti planskog rešenja doprinosi preklapanje sa velikim brojem važećih planskih dokumenata, koji se posledično ovim Planom menjaju i dopunjuju, odnosno stavljaju van snage u delu obuhvata detaljne razrade.

Ostvareni kapaciteti	POSTOJEĆE (orijentaciono)	UKUPNO PLANIRANO (post.+novo) (orijentaciono)
Ukupna površina Plana	593,90 ha	593,90 ha
Neto površina blokova*	578,72 ha	429,37 ha
Površine javne namene		
BRGP infrastrukturnih kompleksa	380 m ²	1800 m ²
BRGP železnice	300 m ²	35000 m ²
BRGP saobraćajnih kompleksa	/	10000 m ²
BRGP objekata i kompleksa javnih službi	/	/
Ukupno površine javne namene	680 m²	46800 m²
Površine ostalih namena		
BRGP stanovanja (zone C4 i C8)	21320 m ²	30699 m ²
BRGP komercijalnih sadržaja (zone K3)	7000 m ²	61838 m ²
BRGP privrednih delatnosti (zone P2)	15000 m ²	240145 m ²
Ukupno površine ostalih namena	43320 m²	332682 m²
UKUPNA BRGP	44000 m²	379482 m²
Broj stanova	160	172
Broj stanovnika	430	475
Broj zaposlenih	350	3140
Prosečan indeks izgrađenosti**	0,007	0,08
Gustina stanovanja ***	0,7	1,02

* Bez saobraćajne mreže, železnice, vodnih površina ...

** Prosečan indeks izgrađenosti je odnos ukupne BRGP i neto površine blokova u m²

*** Gustina stanovanja je odnos planiranog broja stanovnika i neto površine blokova u ha

Uporedni prikaz ukupnih postojećih i planiranih kapaciteta – orijentaciono –
PGR železničke pruge Zemunsko polje – Nacionalni stadion

PGR BLOKOVSKIH SAOBRAĆAJNICA SA PARKING PROSTORIMA NA TERITORIJI GRADA BEOGRADA

THE GENERAL REGULATION PLAN OF THE ROADS IN THE BLOCKS WITH PARKING SPACES ON THE TERRITORY OF THE CITY OF BELGRADE

Tekst priredile i rukovodile izradom Plana: mr Lidija Jovanović Nenadović, dipl.inž.arh. i Jasna Mitrović, mast.inž.grad.

Grafičke priloge priredila: Katarina Čavić-Lakić, dipl.inž.pejz.arh.

Neujednačen tretman interne ulične mreže unutar otvorenog bloka u važećoj planskoj dokumentaciji nametnuo je drugačiji planski pristup, kako bi se stvorila mogućnost za upravljanjem saobraćajnicama i kapacitetima za parkiranje vozila.

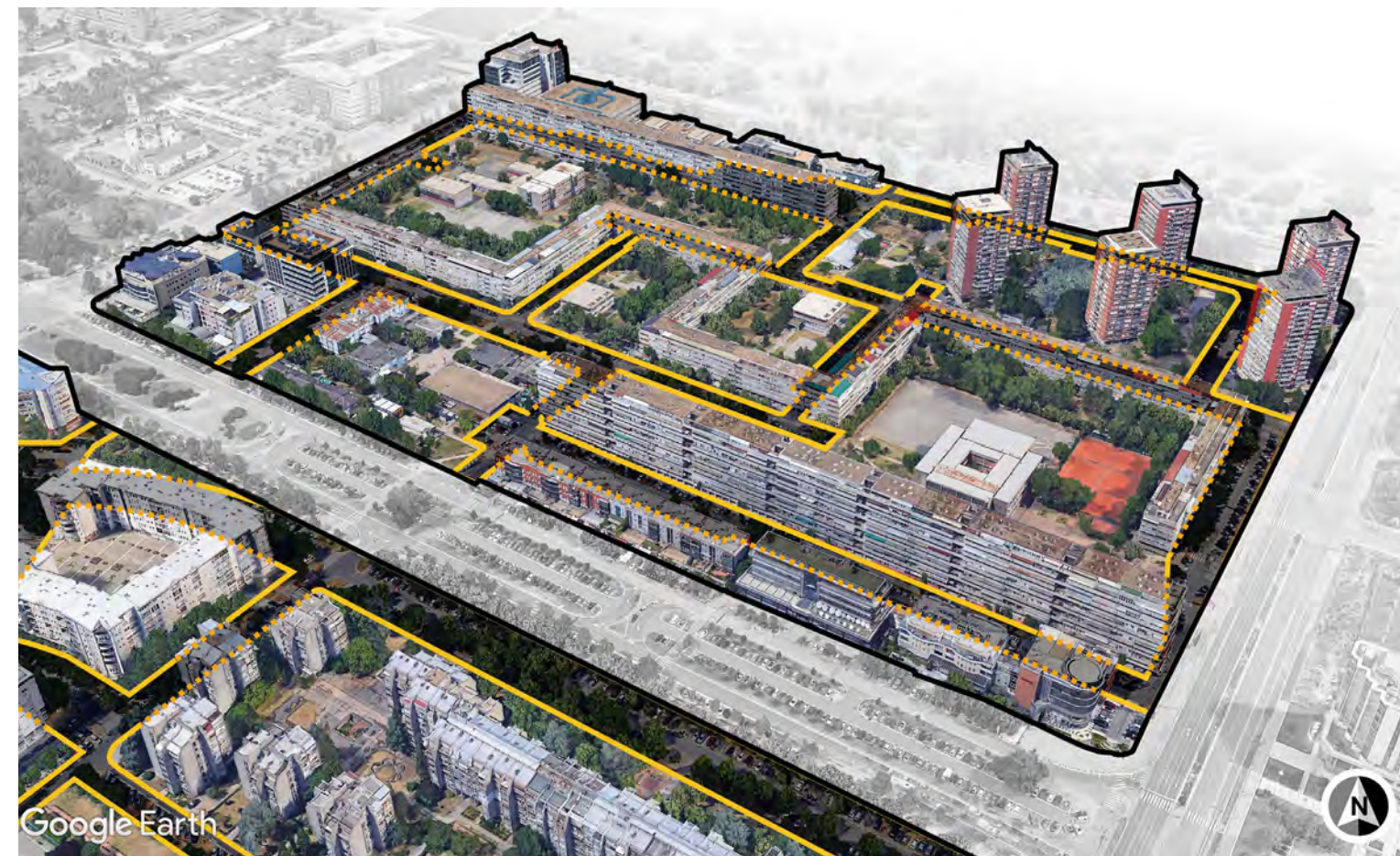
Rešenjima ovog Plana, kroz više prostornih faza, u skladu sa prostornim mogućnostima i potrebama sadržaja u neposrednom okruženju, biće definisana regulacija javnih saobraćajnih površina - saobraćajnica i parking prostora, njihovo uređenje i korišćenje, kao i kapaciteti saobraćajne i komunalne infrastrukture. Pored definisanja načina daljeg sprovođenja ovih površina, sve navedeno treba da obezbedi i bezbedno odvijanje dinamičkog, stacionarnog i pešačkog saobraćaja.

Saobraćajnice otvorenog bloka predstavljaju važan gradski resurs i unapređenje opštih uslova korišćenja i upravljanja njima predstavlja osnov zaštite javnog interesa, kao i zaštite kulturnih, graditeljskih i prirodnih vrednosti ovih prostora.

The unequal treatment of the internal street network inside of the open block under the valid planning documentation has imposed a different planning approach to create possibility for the road management and the parking capacities.

The regulation of the public traffic surfaces – roads and parking spaces, their regulation and use, as well as the capacities of traffic and utilities infrastructure are defined under this Plan's design through several spatial stages under the spatial potentials and the needs for amenities in the immediate surroundings. In addition to defining the manner of further implementation of this area's planned use, the above-mentioned should also ensure safe traffic – dynamic, stationary and pedestrian.

The roads in open blocks represent a vital city resource, and improvement of their general conditions of use and management represents the foundation for the protection of the public interest, as well as the protection of cultural, developers and natural values of these spaces.

Obuhvat PGR-a u bloku 21

Povod

Osnovne postavke Plana bazirane su na potrebi definisanja urbanističkog tretmana ulične mreže otvorenog bloka kroz plansku dokumentaciju, u skladu sa prostornim, ekonomskim, sociološkim i ekološkim aspektima razvoja grada Beograda, kao i stvaranja mogućnosti za upravljanje saobraćajnicama i kapacitetima za parkiranje vozila, kao gradskim resursom. Imajući u vidu da važeća planska dokumentacija, od uticaja na predmetni prostor, nema definisan odnos prema mreži internih saobraćajnica otvorenog bloka, ukazala

se potreba osavremenjivanja planskog pristupa ovoj temi.

Generalni urbanistički plan Beograda ne prepoznaje otvoreni blok kao tip stanovanja, već pripada grupi višeporodičnog stanovanja, bez adekvatnog osvrtu na pripadajuću mrežu internog saobraćaja.

Plan generalne regulacije Beograda nije dao mogućnost sprovođenja sekundarne ulične mreže i formiranje građevinskih parcela direktnom primenom pravila građenja. Parcelisanje i formiranje građevinskih parcela

internih saobraćajnica i parkinga u zonama višeporodičnog stanovanja u postojećim organizovanim naseljima – otvoreni blok (S9), može se definisati, a kasnije i sprovesti izradom nekog drugog planskog dokumenta.

Tema

Tema planskog dokumenta jeste tretman saobraćajne mreže u okviru otvorenih blokova, koje je PGR Beograda definisao kao deo građevinskog kompleksa organizovanog stambenog naselja u funkciji stanovanja, u režimu javnog korišćenja, za koje je predviđeno

spровоđenje neposrednom primenom pravila građenja na nivou zone (otvoreni blok - S9), bez mogućnosti direktnog formiranja građevinskih parcela internih saobraćajnica.

Takođe, budući daje u planovima detaljne regulacije na snazi, interna saobraćajna mreža u okviru otvorenih blokova, tokom poslednjih godina, imala neujednačen planerski tretman, ovim planskim dokumentom se ponovo razmatraju prostori pokriveni relevantnom/ važećom planskom dokumentacijom, u segmentu saobraćajnog rešenja.

Cilj

Sekretarijat za saobraćaj Gradske uprave grada Beograda, kao investitor, u skladu sa prioritetima iz njihove nadležnosti, inicirao je izradu Plana.

Cilj izrade predstavlja stvaranje planskog osnova za zaštitu i unapređenje predmetnog prostora, definisanjem regulacije, uglavnom postojeće sekundarne ulične mreže otvorenog bloka (lokalnog karaktera), planiranjem saobraćajnog rešenja i rešenja pripadajuće infrastrukturne mreže.

Formiranjem građevinskih parcela blokovskih saobraćajnica sa pripadajućim parking prostorima, u skladu sa programskim zadatkom, unapredili bi se opšti uslovi korišćenja predmetnog prostora, razmotrila mogućnost povećanja broja parking mesta, unapredilo upravljanje saobraćajnicama i kapacitetima za parkiranje vozila u cilju:

- rekonstrukcije i održavanja interblokove mreže javnih saobraćajnih površina (saobraćajnica i parking prostora),

- komunalnog i infrastrukturnog opremanja,
- obezbeđenja adekvatnog pristupa objektima i sadržajima u neposrednom okruženju,
- bezbednosti odvijanja svih vidova saobraćaja (dinamički, stacionarni, pešački),
- analize potencijala (sadržaja) uličnih profila u skladu sa prostornim mogućnostima,
- zaštite javnog interesa i zaštićenih vrednosti otvorenog bloka, zaštite i unapređenja prirodnih, kulturnih i graditeljskih vrednosti,
- utvrđivanja pravila uređenja i građenja za planirane namene i propisivanja načina sprovođenja Plana.

Planskim rešenjem, kroz više faza, biće definisan način uređenja i korišćenja prostora ulične mreže otvorenog bloka, preispitana rešenja važećih planskih dokumenata i sprovedenih urbanističkih rešenja, biće definisane površine, trase i kapaciteti saobraćajne i komunalne infrastrukture, analiziran potencijal (sadržaj) uličnih profila u skladu sa prostornim mogućnostima i definisan način daljeg sprovođenja ovih površina.

Analiza i planska razrada stacionarnog i dinamičkog saobraćaja, na predmetnom prostoru i u neposrednom okruženju Plana, može biti predmet drugog planskog dokumenta.

Preduslovi

Preduslov za početak izrade predmetnog Plana bio je saradnja sa Sekretarijatom za zaštitu životne sredine - Odeljenje za procenu uticaja planova i programa na životnu sredinu i pribavljanje pozitivnog mišljenja za izradu svake faze Plana,

nakon čega se stiže uslov da Gradska uprava grada Beograda započne izradu svake faze planskog dokumenta.

Ograničenje i izazov

Najveće ograničenje pri izradi Plana predstavlja činjenica da su otvoreni blokovi na teritoriji Beograda koncipirani, i u najvećem procentu izvedeni, u periodu 50-ih i 90-ih godina XX veka, kada su stepen motorizacije i pravila za dimenzionisanje sekundarne ulične mreže bili značajno drugačiji. Stoga je bio izazov ispoštovati zahtev programskog zadatka koji se odnosi na usklađivanje saobraćajnog rešenja sa aktuelnom planskom regulativom.

Proces izrade

Tokom procesa izrade Plana, potrebno je proći kroz više stepena valorizacije:

- analiza izvedenog stanja saobraćajne mreže u granici plana, i objekata u okruženju
- analiza potrebnih pravaca, pristupnih tačaka i širina regulacije potrebnih za nesmetano korišćenje i održavanje postojećih i planiranih objekata i prostora u okruženju
- odnos prema zaštićenim prostorima, vrednostima i ograničenjima (definisanje elemenata zaštite i ograničenja)
- poštovanje relevantne planske i tehničke regulative vezane za saobraćajne i infrastrukturne sisteme i njihovo usklađivanje sa predloženim rešenjima Plana
- mogućnost aktiviranja i unapređenja prostora i povećanje dostupnosti i eksploatacije prostora, tokova kretanja, pozicije i kapaciteta saobraćajne mreže
- definisanje mera zaštite, unapređenja i pravila korišćenja

i uslova sprovođenja Plana, kako saobraćajnih tako i infrastrukturnih rešenja.

Plansko rešenje

Plansko rešenje je rezultat sveobuhvatnog i multidisciplinarnog pristupa planiranja i sagledavanja predmetnog prostora i šireg okruženja i integrisanja:

- uslova, smernica i rešenja iz postojeće relevantne planske dokumentacije
- izvedenih rešenja iz planskih dokumenata koja su stavljena van snage
- uslova iz programskog zadatka Gradske uprave Grada Beograda - Sekretarijata za saobraćaj
- uslova nadležnih institucija i javnih komunalnih preduzeća
- referentnog sistema ulica na teritoriji Grada Beograda - kategorizacija ulične mreže
- zaključaka sa niza radnih sastanaka, sa predstavnicima Grada i nadležnim institucijama, vezanim za formiranje granice, opštih i posebnih uslova izrade, sprovođenja i realizacije, uređenje i održavanje predmetnog prostora.

Na osnovu Odluke, za potrebe svake faze Plana, pristupa se izradi Strateške procene uticaja planiranih namena na životnu sredinu, kao sastavnog dela svake faze.

I faza

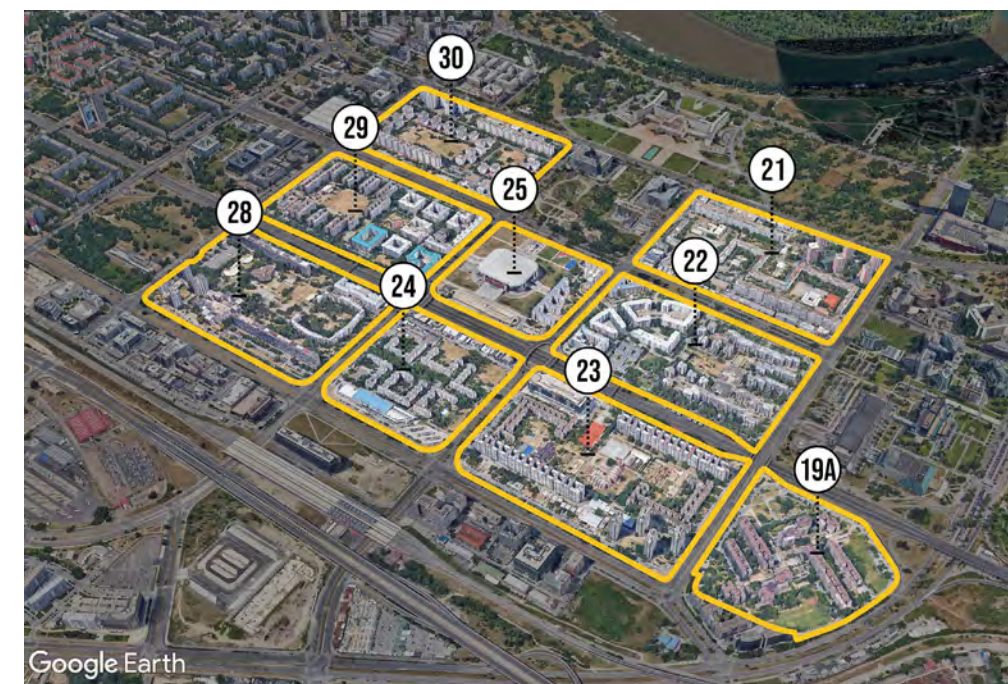
U toku je izrada Prve faze kojom će se definisati građevinske parcele postojeće funkcionalne saobraćajne mreže na prostoru otvorenih blokova centra Novog Beograda (blokovi 19a, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29 i 30) u skladu

sa merama integrativne zaštite iz Odluke o utvrđivanju centralne zone Novog Beograda za prostorno kulturno-istorijsku celinu (blokovi 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29 i 30) („Službeni glasnik RS”, br. 6/2021) i Referentnim sistemom ulica na teritoriji Grada Beograda.

Imperativ I faze plana bio je izrada rešenja uz posebno poštovanje prethodnih planskih rešenja, kao i stepena zaštite predmetnog prostora u svojstvu proglašenog nepokretnog kulturnog dobra, a u skladu sa savremenim potrebama dinamičkog i stacionarnog saobraćaja i savremenog tretmana predmetnog prostora.

Naredne faze će biti definisane u saradnji sa nadležnom institucijom Gradske uprave Grada Beograda - Sekretarijatom za saobraćaj.

I faza – opseg posmatranja

STUDIJA MOGUĆEG RAZVOJA URBANIH BAŠTA NA TERITORIJI GRADA BEOGRADA

THE STUDY OF THE POTENTIAL DEVELOPMENT OF URBAN GARDENS ON THE TERRITORY OF THE CITY OF BELGRADE

Tekst priredila: mr urb. Anica Teofilović, dipl.inž.pejz.arh.

Rukovodioci: mr urb. Anica Teofilović, dipl.inž.pejz.arh. i Sara Tilinger, dipl.inž.pejz.arh.

Radni tim: Dragoslav Ristanović, dipl.inž.arh., Zorana Vasiljević, dipl. inž. arh. master, Sonja Kostić, dipl.ist.umetnosti, Ivica Tornjanski, dipl.inž.geo., Danica Munižaba, dipl.inž.sao., Nikola Urošević, dipl.inž.sao., Zoran Mišić, dipl.inž.maš, Snežana Krstić, s.inž.grad.spec., Ljiljana Savković, grad.teh., Dragan Milosavljević, dipl.inž.el., Aleksandra Sajić, geod.teh., Tijana Dević, graf.teh.

Studija je imala za cilj da preispita mogućnosti i uslove za razvoj urbanih bašta u Beogradu, predloži potencijalna područja, pravila za njihovo uređenje, kao i moguće instrumente za njihovu realizaciju. Na osnovu sprovedenog istraživanja primera dobre prakse u svetu i kod nas, detaljna prostorno-funkcionalna analiza područja grada izvršena je primenom sveobuhvatnog metodološkog procesa koji je podrazumevao definisanje kriterijuma i postupka sa više istraživačkih i analitičkih iteracija. Sinteza dobijenih podataka rezultirala je predlogom 70 potencijalnih područja za formiranje urbanih bašta, tipskih modela urbanih bašta prema sadržaju i neophodnoj opremi, kao i ključni elementi za donošenje odgovarajuće odluke za njihovo osnivanje.

The Study aims to review the possibilities and conditions for the development of urban gardens in Belgrade, suggest potential areas, their design rules and potential instruments for their realisation. Based on the implemented research of good practice examples here and globally, the detailed spatial and functional analysis of the city area is carried out by the application of the comprehensive methodological process that entailed defining criteria and procedures with several research and analytical iterations. The result of the synthesis of the obtained data is a proposal for 70 potential areas where urban gardens could be established, with typical models of urban gardens depending on their facilities and necessary equipment, including the key elements for adopting appropriate decisions for their establishment.

Uvod

Proizvodnja hrane na teritoriji grada Beograda, kao izuzetno važan činilac sigurnosti Beograđana po pitanju prehrane, odvija se na obradivom poljoprivrednom zemljištu (njive, vrtovi, voćnjaci, vinogradi i livade) kao delatnost koja je uređena planskom i zakonskom regulativom. Pored navedenog, uzgajanje hrane se odvija u gradu, na površinama u javnoj ili privatnoj svojini, kao zasadi jestivih i ukrasnih biljaka u formi malih okopavanih leja, u kojima pojedinci ili grupe građana uzgajaju voće, povrće, začinske biljke i/ili cvetne kulture, za sopstvene potrebe ili (ređe) prodaju.

Na teritoriji Beograda, ovakve površine su evidentirane u okviru dvorišta individualnih kuća (privatne bašte), ali i na neizgrađenim površinama, kao neformalne bašte (tzv. baštenske kolonije), u blizini naselja kolektivnog stanovanja, pretežno u srednjoj zoni grada. Baštenske kolonije u Beogradu datiraju od 60-ih godina 20. veka do danas. Nastaju samoinicijativom i organizacijom najčešće stanovnika nastanjenih u obližnjim kolektivnim zgradama bez privatnog dvorišta.

Prvu organizovanu urbanu baštu na teritoriji Beograda uspostavila je zajednica urbanih baštovana „Baštalište“, 2013. godine u Slancima.

Imajući u vidu tradiciju postojanja samoinicijativno organizovanih urbanih bašta (baštenske kolonije), kao i pionirske poduhvate organizovanja istih tokom poslednje decenije, može se konstatovati da je očigledna **potreba** stanovnika za obradom zemljišta, proizvodnjom hrane, boravkom u prirodi i druženjem sa sugrađanima.

U dugogodišnjoj tradiciji ovog vida baštovanstva, istovremeno sa dobrobitima i potrebom za ovom aktivnosti, kao **problem** je, pored ostalog, evidentan pravno neregulisan sistem njihovog osnivanja i korišćenja. Problem se prepoznaje u činjenicama da ove bašte nisu u vlasništvu korisnika, ne postoji formalna organizacija podržana od strane Grada Beograda, niti uređeno pravo korišćenja parcela.

Uočene potrebe i konstatovani problemi predstavljaju **polaznu osnovu i povod** za odluku Grada Beograda, Službe glavnog uraniste grada Beograda da inicira i finansira izradu Studije mogućeg razvoja urbanih bašta na teritoriji grada Beograda (u daljem tekstu: Studija), kako bi se ova problematika na odgovarajući način preispitala i prepoznao najbolji način za njeno regulisanje.

Studiju je izradio Urbanistički zavod Beograda JUP, u periodu od 22. decembra 2022. godine do 22. maja 2023. godine.

Predmet Studije su urbane bašte, kao prostori u kojima pojedinci ili grupe građana uzgajaju voće, povrće, začinske biljke i/ili cvetne kulture u gradu, na površinama u javnoj ili privatnoj svojini, prevashodno za sopstvene potrebe (retko za prodaju). Takođe, predmet rada je građevinsko područje grada Beograda, odnosno određena područja na kojima potencijalno postoje uslovi i mogućnosti da se osnuju i funkcionišu urbane bašte.

Cilj izrade Studije je bio da se preispitaju regulativne, prostorne i funkcionalne mogućnosti i uslovi za razvoj urbanih bašta u Beogradu, da se iznađu potencijalna područja za njihovo

osnivanje i definišu pravila za uređenje. Takođe, cilj je bio i da se definiše pravno regulatorni okvir kojim bi se obezbedila procedura osnivanja urbanih bašta.

Značaj obrađene teme ogleda se u obezbeđivanju dovoljne količine hrane, fizički i finansijski dostupne, a samim tim i sigurnost urbanog stanovništva po pitanju prehrane. Dodatno, značaj obrađene teme potvrđuje činjenica o uslugama i dobrobitima koje urbane bašte kao ekosistemi pružaju korisnicima, lokalnoj zajednici, a samim tim i celokupnom društvu. Na prvom mestu je proizvodnja zdrave hrane (uz prateće materijalne benefite), kao ključna svrha urbanih bašta. Ne manje značajna je njihova društvena uloga, odnosno izuzetno veliki pozitivni uticaj baštovanstva na zdravlje korisnika (psihofizički benefiti boravka i rada u bašti, opuštanje i oslobađanje od stresa, osećaj zadovoljstva pri izvođenju aktivnosti koje se vole i u kojima se uživa, pozitivne promene u životnim navikama i dr).

Pored navedenog, društvena dimenzija urbanih bašta se ogleda na polju društvene kohezije i jačanja lokalne zajednice, odnosa korisnika prema proizvodnji hrane, kulturi ishrane i životnoj sredini, identitetu i mogućnosti razvoja osećaja vezanosti za mesto, a tako i jačanju posvećenosti i brige o mestu i susedstvu. Konačno, može se reći da urbane bašte imaju i pozitivan uticaj i na kvalitet životne sredine u gradovima. Porožno tlo i sezonska vegetacija urbanih bašta pozitivno utiče na regulisanje mikroklimatskih uslova (temperatura, vlažnost vazduha...), a samim tim i ublažavanje efekata toplotnog ostrva, kao i prirodno kruženje atmosferskih voda.

Primeri dobre prakse evropskih i svetskih gradova

Osnivanja, uređenje, održavanje i korišćenje urbanih bašta tokom poslednjih decenija je sve više aktuelno u mnogim gradovima sveta. Navedeni trend je još više izražen tokom poslednje dve decenije usled sve lošijeg kvaliteta, a sve veće cene dostupne hrane, a s druge strane sve veće prostorne skučenosti i socijalne otuđenosti stanovnika grada. Različiti pravno-ekonomski sistemi dovode do različitih inicijativa i niza kreativnih rešenja, koja se uz manje ili veće modifikacije mogu primeniti i u drugim državama i gradovima. Kao polazna osnova izradi Studije, obrađeni su primeri dobre prakse šest gradova (dva u regionu, tri u Evropi i jedan u Americi), i to: „Banjalučka gradska bašta“ (osnovana 2018. godine) (Banja Luka, Republika Srpska), „Gradski vrt Stenjevec“ (2014) (Hrvatska, Zagreb), Opštinski urbani povrtnjak Marusi (The Municipal urban vegetable garden of Maroussi) (2012) (Grčka, Atina), The Paddock Allotments (1926) (Engleska, London, Opština Merton), Udruženje kolonije Gottsundagipen (Koloniföreningen Gottsundagipen) (1980) (Švedska, Upsala) i Urbana bašta Lafayette Greens (Lafayette Greens urban garden) (2011) (SAD, Detroit).

Za navedene primere urbanih bašta analizirani su podaci vezani na oblike osnivanja, područje primene, oblike organizovanja i korišćenja urbanih bašta. S tim u vezi, prikupljeni su raspoloživi podaci o: autentičnom lokalnom nazivu i definiciji za urbanu baštu koja se lokalno koristi; godini početka razvoja (primene) urbane bašte; povodu za realizaciju; institucijama / telima koje su nadležne (odgovorne) za

Slika 1. Gradski vrt Stenjevec (Zagreb Mrakužić, B. (2018). Projekt Gradski vrtovi. Epoha zdravlja, 10 (1), 3-6. Preuzeto 08.02.2023. ca <https://hrcak.srce.hr/192719>)

Slika 2. The Paddock Allotments, London (Merton, Idverde. (2021). London Borough of Merton & idverde ALLOTMENT GARDENERS' GUIDELINES. Preuzeto 09.03.2023. ca: <https://www.merton.gov.uk/system/files/MERTON%20ALLOTMENT%20GUIDELINES.pdf>)

osnivanje urbanih bašta; područjima, tj. delovima grada u kojima se osnivaju urbane bašte, kao i nivo organizacije; načinu organizacije i korišćenja; načinu implementacije (zakonska rešenja); problemima sa kojima se susreću korisnici i uočenim specifičnostima.

Kao zaključak izvršene analize izdvajamo najvažnije informacije. U većini evropskih i svetskih gradova postoje registrovana udruženja građana koja, u saradnji sa gradom, kroz projekte,

osnivaju urbane bašte. Uglavnom se radi o organskom uzgoju hrane, pri čemu građani dobijaju stručnu pomoć u formi edukacije o urbanom baštovanstvu. Pojedini gradovi osnivanje urbanih bašta regulišu odlukama, zaključcima, ugovorima i sl. Podela zemljišta za obradu često se zasniva na socijalnim kriterijumima. Korišćenje zemljišta je najčešće besplatno, a grad donira opremanje urbane bašte, seme, vodu i dr.

Urbane bašte u važećim planskim dokumentima Beograda

U urbanističkom planiranju Beograda tema baštenskih kolonija (urbane bašte) obrađena je u: Generalnom urbanističkom planu Beograda („Sl. list grada Beograda“, br. 11/16) (u nastavku: GUP Beograda), Planu generalne regulacije građevinskog područja sedišta jedinice lokalne samouprave – grad Beograd (celine I - XIX) („Sl. list grada Beograda“ br. 20/16, 97/16, 69/17, 97/17, 72/21 i 27/22) (u nastavku: PGR Beograda) i Planu generalne regulacije sistema zelenih površina Beograda („Sl. list grada Beograda“ br. 110/19) (u nastavku: PGR SZP Beograda).

GUP-om Beograda se na ostalim zelenim površinama u srednjoj i rubnoj zoni grada predlaže podsticanje organske poljoprivrede na otvorenom, biljne proizvodnje u okviru staklenika i plastenika i hidroponske proizvodnje. Osim toga, na građevinskom zemljištu za ostale namene predlaže se **uspostavljanje baštenskih kolonija** i podsticanje proizvodnje cvetnih kultura, pečuraka i rasada do privođenja zemljišta nameni. Ovim dokumentom prepoznato je da ovakva proizvodnja hrane ima skromne ekonomske, ali značajne socijalne i ekološke efekte na unapređenje kvaliteta života u gradovima.

U PGR Beograda je propisano da formiranje baštenskih kolonija i mogućnosti ekstenzivne proizvodnje hrane bez upotrebe hemijskih sredstava mogu se realizovati na kategoriji zemljišta „ostale zelene površine“ u zavisnosti od specifičnih karakteristika lokacije. U okviru poglavlja 5.7. Ostale zelene površine, definisano je, pored ostalog, da je moguća ekstenzivna

proizvodnja hrane, bez upotrebe veštački sintetizovanih materija, kao i **formiranje baštenskih kolonija**.

PGR SZP Beograda kao osnovni planski dokument kojim se reguliše razvoj zelene infrastrukture Beograda, podržao je osnivanje baštenskih kolonija (urbanih bašta) kako je definisano u PGR Beograda. U okviru poglavlja 1.7. Zelene površine u okviru površina ostalih namena, podpoglavljju 1.7.7.1. Baštenske kolonije (Urbane bašte), ovim planom su definisana opšta pravila uređenja i građenja baštenskih kolonija.

Postupak formiranja predloga potencijalnih područja za urbane bašte

Postupak formiranja predloga potencijalnih područja za osnivanje urbanih bašta na teritoriji grada Beograda obuhvatio je više istraživačkih i analitičkih iteracija, sprovedenih na osnovu definisanih kriterijuma, a koji za rezultat ima predlog od 70 potencijalnih područja svrstanih u četiri kategorije.

Kriterijumi za određivanja potencijalnih područja za urbane bašte

Imajući u vidu primere dobre prakse i rezultate različitih istraživanja, potencijalna područja za razvoj urbanih bašta na teritoriji Beograda određena su na osnovu kriterijuma koji su definisani u dve grupe. **Prva grupa kriterijuma** podrazumeva prostorni aspekt i obuhvata kriterijume koji se odnose na prostorne mogućnosti i raspoloživost područja, prirodne i kulturne vrednosti prostora, ciljane grupe potencijalnih korisnika i pristupačnost. **Druga grupa kriterijuma** podrazumeva funkcionalni aspekt i obuhvata kriterijume koji se

odnose na infrastrukturnu opremljenost potencijalnih područja i eventualna ograničenja.

I grupa obuhvata sledeće kriterijume:

1. Povoljnost područja za osnivanje urbanih bašta analizirana je sa aspekta **prostorne mogućnosti i raspoloživosti**, pri čemu su razmatrane četiri kategorije: Površine na kojima **postoje urbane bašte** (bez obzira na planiranu namenu); površine koje su važećim planskim dokumentima **planirane kao „Ostale zelene površine“**, u okviru kojih je, pored ostalog, moguće osnivanje urbanih bašta; površine koje su važećim planskim dokumentima planirane za različite javne i ostale namene, ali u ovom trenutku **nisu privedene nameni**; i površine koje su **građani predložili** tokom ankete sprovedene u okviru Projekta „Inicijativa za gradske baštenske zajednice“. Osnivanja urbanih bašta u okviru dvorišta osnovnih škola i dr, zahteva posebnu studijsku analizu, kao i koncept organizovanja i vođenja urbane bašte.
2. Područje za osnivanje urbane bašte sa aspekta **zaštićenih prirodnih i kulturnih vrednosti** je povoljno ili nepovoljno u zavisnosti od postojanja zaštićenih prirodnih i kulturnih dobra, a uslovno povoljno je ukoliko se područje potencijalno za osnivanje urbane bašte nalazi u granicama objekata geonasleđa i arheoloških lokaliteta, pri čemu je bavljeno baštovanstvom moguće pod određenim uslovima koji su navedeni u kataloškom listu.
3. Područje za osnivanje urbane bašte sa aspekta **geologije** je: povoljno, ukoliko su u pitanju inženjerskogeološki rejoni I (povoljni tereni za urbanizaciju)

i II (uslovno povoljni tereni za urbanizaciju); uslovno povoljno, inženjerskogeološki rejon III (nepovoljan teren za urbanizaciju) – obuhvata potencijalna, umirena, sanirana i fosilna klizišta i terena sa visokim nivoom podzemne vode; i nepovoljno, inženjerskogeološki rejon IV (izrazito nepovoljan teren za urbanizaciju) – obuhvata aktivna klizišta.

4. Analiza pogodnosti područja za osnivanje urbane bašte vršena je u odnosu na **ciljane grupe potencijalnih korisnika**, koje, na osnovu međunarodnih i domaćih iskustava, dominantno predstavljaju stanovnici koji žive u objektima kolektivnog stanovanja. Za ove potrebe uzete su u obzir realizovane zone višeporodičnog stanovanja planirane u PGR Beograda.

5. **Pristupačnost** potencijalnom području za osnivanje urbane bašte analizirana je sa aspekta dolaska **pešice**, javnim gradskim prevozom i automobilom. Područje za osnivanje urbane bašte sa aspekta dolaska pešice je povoljno ukoliko se u gravitacionom području, koje predstavlja pešačka izohrona (400m) oko urbane bašte, nalazi kolektivno stanovanje, a nepovoljno je ukoliko se u gravitacionom području koje predstavlja pešačka izohrona (1000m) oko urbane bašte ne nalazi kolektivno stanovanje. Područje za osnivanje urbane bašte sa aspekta dolaska **javnim gradskim prevozom** (JGPP) je povoljno ukoliko se u gravitacionom području, koje predstavlja pešačka izohrona (400m) oko urbane bašte, nalazi stanica javnog prevoza putnika i ukoliko je opslužena sa više od 3 linije JGPP, a nepovoljno

ukoliko se u gravitacionom području, koje predstavlja pešačka izohrona (1000m) oko urbane bašte ne nalazi stanica javnog prevoza putnika. Konačno, područje za osnivanje urbane bašte sa aspekta dolaska **automobilom** je povoljno ukoliko se u gravitacionom području, koje predstavlja pešačka izohrona (400m) oko urbane bašte, nalazi ulična mreža i površine na kojima je moguće parkiranje vozila, a nepovoljno, ukoliko se u gravitacionom području, koje predstavlja pešačka izohrona (1000m) oko urbane bašte, nije izvedena ulična mreža. Opcije na području između navedene dve granične izohrone, u sva tri aspekta smatra se uslovno povoljnim.

II grupa obuhvata sledeće kriterijume:

6. **Infrastrukturalna opremljenost** potencijalnog području za osnivanje urbane bašte analizirana je sa aspekta mogućnosti priključenja (korišćenja) vodovoda, fekalne kanalizacije, elektromreže, a na osnovu definisanih pojedinačnih kriterijuma za svaku mrežu. Kao ograničenje se smatra postojanje podzemnih vodova vodovodne, kanalizacione, elektro, toplovodne i gasovodne mreže, na predloženom području za urbanu baštu, s čim u vezi su definisana pravila ograničenja u kataloškom listu.

Opis postupka određivanja potencijalnih područja za urbane bašte

Postupak određivanja potencijalnih područja za urbane bašte podrazumevao je prostornu analizu teritorije Beograda prema prvih pet definisanih kriterijuma, na sledeći način.

Evidentiranje **postojećih urbanih bašta** (baštenske kolonije) na teritoriji grada, formiranih spontanom organizacijom stanovnika, izvršeno je prvenstveno na osnovu rezultata Projekta „Kartiranje i vrednovanje biotopa Beograda“ iz 2007. godine. Postojanje urbanih bašta na površinama koje su ovim Projektom prepoznate kao baštenske kolonije, provereno je sagledavanjem realne situacije na ortofoto snimku Beograda (izvor: Google Earth). Prilikom ovog postupka evidentirane su i postojeće urbane bašte nastale nakon 2007. godine, odnosno one koje nisu postojale u periodu izrade Projekta. U daljem postupku analizirane su „**Ostale zelene površine**“ (OZP), koje su, pored ostalog predviđene za osnivanje urbanih bašta, preuzete iz važećih planskih dokumenata (PGR Beograda i PGR SZP Beograda), na površini od oko 4.300ha. Planirane „Ostale zelene površine“ su analizirane sa aspekta **raspoloživosti**, odnosno da li su područja: neizgrađena (slobodna), delimično izgrađena (u manjem delu) ili dominantno izgrađena. Nakon ovog filtera, iz dalje analize se izuzimaju površine koje su izgrađene.

Pored navedenog, sistem eliminacije je podrazumevao planirane **specifičnosti** površina planiranih kao „Ostale zelene površine“, odnosno da li su planirane kao: zaštitni zeleni pojas, zaštitna zona vodoizvorišta, zaštitna zona aerodroma ili zaštićena okolina Manastira Slanci. Nakon ovog filtera, iz dalje analize se izuzimaju sve površine koje imaju planiranu specifičnost.

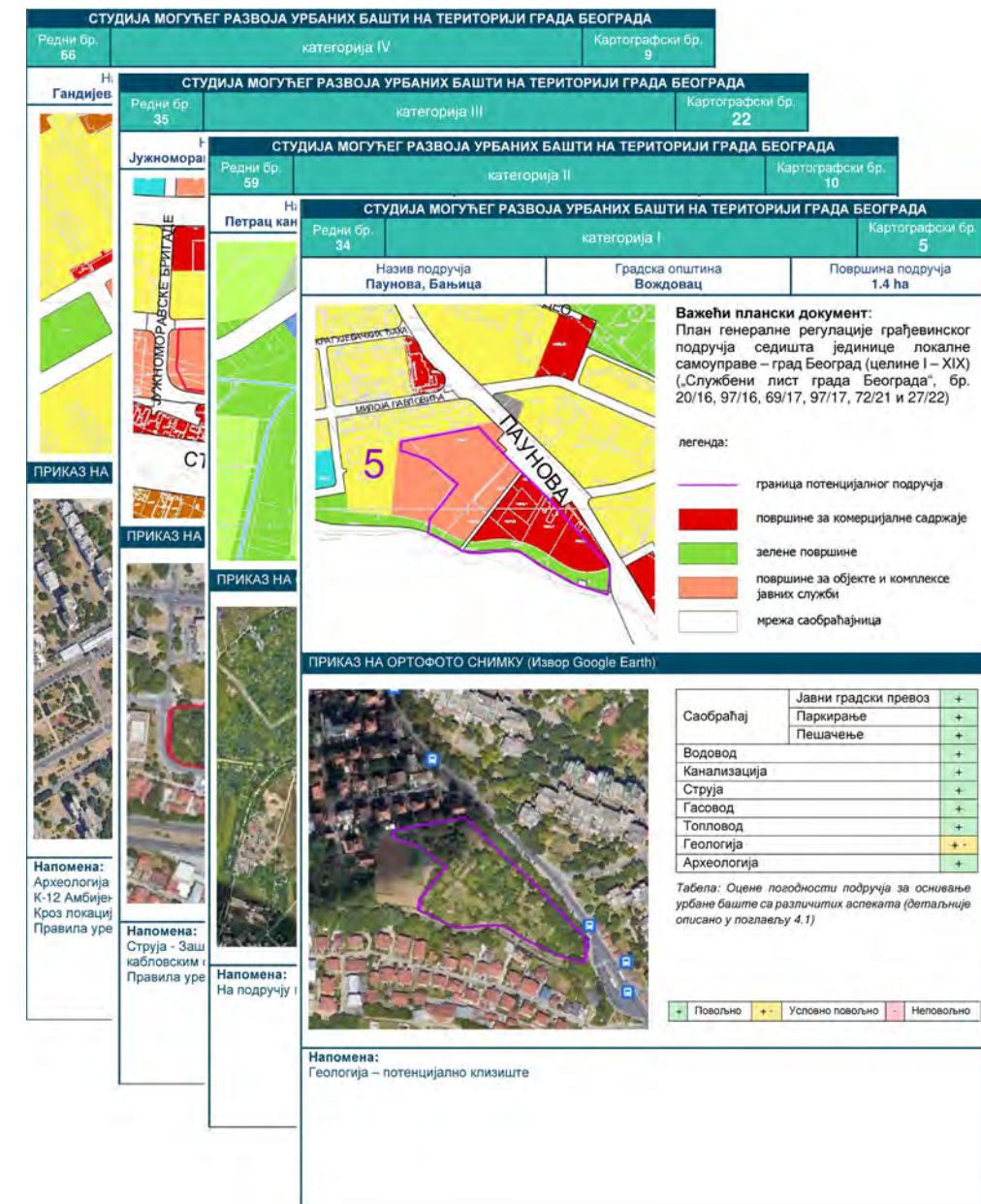
Konačno, eliminacioni faktor predstavljala je **pešačka udaljenost** Ostalih zelenih površina od kolektivnog stanovanja, kao mesta stanovanja potencijalnih korisnika urbanih bašta (kriterijum br. 4).

U kompaktno izgrađenim delovima Beograda, na poželjnoj pešačkoj pristupačnosti (kriterijum br. 5) u odnosu na područja kolektivnog stanovanja, kao mesta stanovanja potencijalnih korisnika urbanih bašta, na osnovu ortofoto snimka (izvor: Google Earth), evidentirane su površine koje **nisu privedene nameni**, odnosno nisu izgrađene objektima različitih javnih i ostalih namena (stanovanje, javne službe, privreda, javne zelene površine), nisu pošumljene i dr, u skladu sa važećim planskim dokumentima.

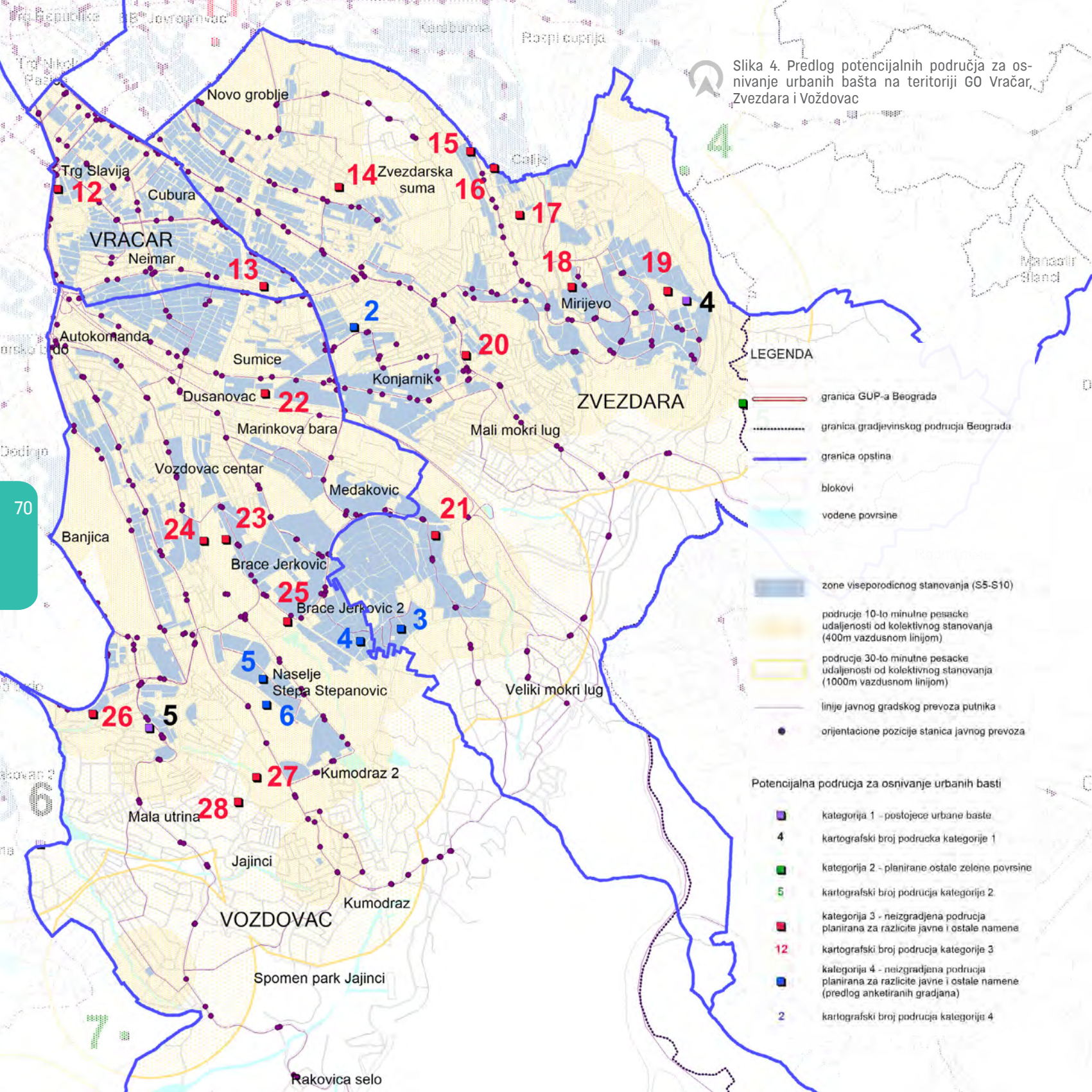
Analizirane su površine koje su **predložili građani** tokom ankete sprovedene u okviru Projekta „Inicijativa za gradske baštenske zajednice“, a u odnosu na prethodno postavljene kriterijume prostornih mogućnosti za pronalaženje potencijalnih područja za urbane bašte, na osnovu čega su optimalna područja uvrštena u predlog potencijalnih područja.

Područja prepoznata kao potencijalna za urbane bašte kroz prethodna četiri koraka, analizirana su **sa aspekta zaštite prostora**, odnosno da se, prema kriterijumu br. 2 ne nalaze u granicama zaštićenih prirodnih i kulturnih dobra. Izuzetak su predstavljala područja objekata geonasleđa i arheoloških lokaliteta, na kojima je, kao uslovno povoljnim područjima, moguće osnivati urbane bašte pod određenim uslovima. Područja prepoznata kao potencijalna za urbane bašte kroz prethodna četiri koraka, analizirana su i sa aspekta **geologije** (kriterijum br. 3).

Kroz prethodno naveden postupak istraživanja izdvojeno je ukupno 70 potencijalnih područja za osnivanje urbanih bašta, svrstanih u četiri kategorije. Analiza izdvojenih područja

Slika 3. Primeri kataloških listova za predložena potencijalnih područja

nastavljena je prema sledećem postupku.

Analizirana je i ocenjena **pristupačnost** izdvojenih 70 potencijalnih područja sa aspekta dolaska pešice, javnim gradskim prevozom i automobilom, primenom kriterijuma br. 5. Analiza potencijalnih područja sa aspekta dolaska javnim gradskim prevozom i automobilom, smatra se i analizom **opremljenosti** potencijalnih područja stajalištima javnog gradskog prevoza putnika i parking prostorima/mestima.

Konačno, analizirana je i ocenjena **infrastrukturna opremljenost** izdvojenih 70 potencijalnih područja sa aspekta mogućnosti priključenja (korišćenja) vodovoda, fekalne kanalizacije, elektromreže, kao i toplovodne i gasovodne mreže (kriterijum br. 6). Rezultati ove analize nisu presudni za osnivanje urbane bašte, već samo utiču na kvalitet organizacije i bavljenja baštovanstvom. Informacije o opremljenosti prikazane su u kataloškim listovima. Važno je imati u vidu da je analiza opremljenosti vodovodnom mrežom, odnosno mogućnost priključenja na istu, rađeno isključivo u cilju formiranja higijensko-sanitarnog čvora korisnika urbane bašte, a ne za potrebe zalivanja bašte za šta se preporučuje tehnička voda i/ili kišnica.

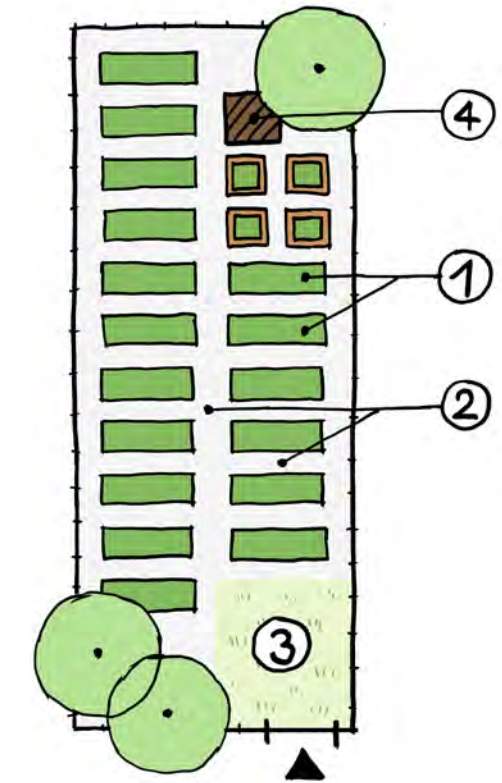
Predlog potencijalnih područja za urbane bašte

Nakon izvršene analize prema navedenom postupku, a na osnovu definisanih 6 kriterijuma, za osnivanje urbanih bašta predloženo je **ukupno 70 potencijalnih područja** u četiri kategorije.

Predložena potencijalna područja prikazana su na grafičkim priložima (Slika 4), kao i na kataloškim listovima (Slika 3).

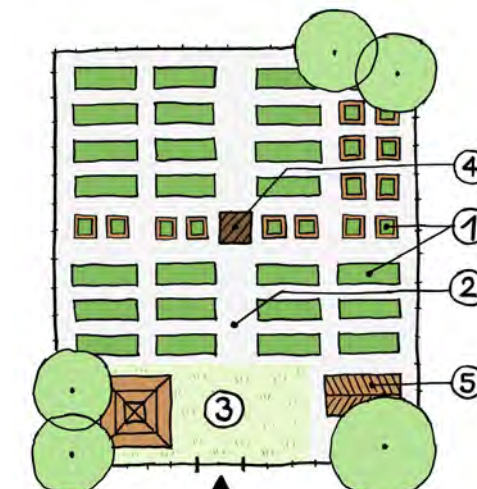
Predlog tipova urbanih bašta i pravila za njihovo uređenje

Urbana bašta je prostor u okviru koga, na malim **obrađivim površinama**, organizovana grupa građana uzgaja voće, povrće, začinske bilje i/ili cvetne kulture, prevashodno za sopstvene potrebe.

Slika 5. Prvi (osnovni) tip urbane bašte

Autor skica: Sara Tilinger

Slika 6. Drugi (prošireni) tip urbane bašte

Slika 7. Treći (kompleksan) tip urbane bašte

Osnovni sadržaj:

1. Obradive površine i/ili uzdignute leje
2. Pristupne staze
3. Zajednički prostor na ulazu u baštu sa nadstrešnicom za sedenje i druženje
4. Kompostište
5. Lične ili zajednička ostava za alat
6. Prostor za rekreaciju, društvene događaje i igru dece
7. Voćnjak
8. Zaštitni zeleni pojas unutrašnjim obodom urbane bašte

Urbane bašte su najčešće pozicionirane u srednjoj zoni grada, na površini u javnoj ili privatnoj svojini, kao privremena delatnost. U zavisnosti od veličine prostora, broja korisnika, sredstava koja se izdvajaju, urbane bašte imaju skromnije ili obuhvatnije sadržaje i različitu organizaciju prostora.

Na osnovu sprovedenog istraživanja primera dobre prakse u Svetu i kod nas, ovom Studijom su predložena **3 tipa urbane bašte** sa osnovnim sadržajem, kako je dato na slikama 5, 6 i 7 (Autor skica: Sara Tilinger).

Pored navedenog osnovnog sadržaja, u pogledu **opreme**, svaki od navedena tri tipa urbanih bašta **minimalno** treba da sadrži: cisternu sa tehničkom vodom za zalivanje, mobilni toalet, manju cisternu sa pijaćom vodom za najneophodnije higijenske potrebe i kantu za otpatke.

Idealno je da postoji mokri čvor priključen na gradski vodovod i kanalizaciju, kao i bunar sa tehnički čistom vodom za zalivanje biljaka.

U zavisnosti od raspoložive površine potencijalnog područja za osnivanje urbane bašte, moguće je, kao modul, jedan tip urbane bašte ponavljati više puta ili kombinovati više različitih tipova.

Pravila za uređenje urbanih bašta

Pravila za uređenje urbane bašte definisana u Studiji obuhvataju opšta pravila koja se odnose na sva tri tipa urbane bašte i posebna pravila vezana za određene specifičnosti područja. Pravila ponašanja, prava i odgovornost korisnika urbane bašte treba urediti posebnim pravilnikom.

Opšta pravila su:

1. minimalna površina za osnivanje urbane bašte je 1.500 m² (0,15ha);
2. površina jedne obradive površine je 25-50 m²;
3. biljke se mogu saditi i u uzdignute leje;
4. biljke koje je dozvoljeno uzgajati su zeljaste i žbunaste vrste povrća, voća i cveća, kao i stabala voća pojedinačna ili u formi voćnjaka;
5. gajenje pčela u potencijalnim područjima za urbane bašte moguće je uz izradu posebne studije kojom će biti analizirane mogućnosti, optimalan obim i broj košnica, definisana pravila i mere kontrole;
6. za uzgoj biljaka zabranjena je upotreba pesticida i herbicida (tretman biljaka i zemljišta);
7. potrebno je da postoji pešački pristup svakoj pojedinačnoj obradivoj površini;
8. širina pristupne staze između obradivih leja je minimalno 60cm;
9. širina pristupne staze (slobodne površine) između ivice urbane bašte i obradive leje je minimalno 1m;
10. pristupne staze treba da su zemljane ili zastrte prirodnim poroznim materijalom (kamene ploče polagane u zemlju, pesak ili šljunak, rizla, drveni elementi,...);
11. zajednički prostor, u zavisnosti od tipa urbane bašte, može da sadrži zajednički prostor za sedenje u zaseni (od jednog ili više stabala ili od nadstrešnice), ostavu za alat, cisternu sa tehničkom / pijaćom vodom, bunar ili hidrant, mobilni toalet ili zajednički sanitarni čvor, kante za odlaganje nerazgradivog otpada; pored navedenog može da sadrži i manji rasadnik i ogleđnu baštu, poljanu za rekreaciju

- i društvene događaje, dečije igralište;
12. nadstrešnica treba da bude od prirodnog materijala, montažno-demontažnog tipa;
13. ostava za alat treba da bude prizemni objekat od drveta, montažnog karaktera, maksimalne površine do 10 m² u osnovi, za koji nije potrebna građevinska dozvola u skladu sa članom 144. Zakona o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS”, br. br. 72/09, 81/09, 64/10 – Odluka US, 24/11, 121/12, 42/13 – Odluka US, 50/13 – Odluka US, 98/13 – Odluka US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-dr.zakon, 9/20 i 52/21);
14. komunalna infrastruktura nije obavezna za osnivanje urbane bašte (iako je izvršena analiza opremljenosti potencijalnih područja za urbane bašte);
15. biljke zalivati vodom iz cisterne sa tehničkom vodom i/ili bunara; ne preporučuje se zalivanje vodom sa gradske vodovodne mreže (pijaća voda);
16. ukoliko je moguće, poželjno je obezbediti osnovnu infrastrukturu do zajedničkog prostora za sve korisnike, i to: sistem za snabdevanje vodom i odvodnjavanje, priključak za kanalizaciju i zajednički sanitarni čvor;
17. kompleks treba ograditi drvenom ogradom sa puzavicama, a u slučaju veće urbane bašte, unutrašnjim obodom kompleksa treba posaditi stabla, formirati drvored i/ili podići zaštitni zeleni pojas, prevashodno prema saobraćajnicama;
18. Neophodno je obezbediti sakupljanje otpada obezbeđivanjem posebnih prostora i dovoljnog broja kontejnera za prikupljanje i reciklažu, kao i transport otpada, u skladu sa zakonima kojima je

uređeno upravljanje otpadom i drugim važećim propisima iz ove oblasti.

Posebnim pravilima definisan je stav u odnosu na područja koja se nalaze u zoni duže koncentracije zagađenog vazduha na lokalnom nivo, a prema aktuelnim merenjima zagađenja, kao i koja se nalaze u blizini izvora emisije zagađujućih materija; područja koje se nalaze na arheološkom lokalitetu ili u odnosu na potencijalno prirodno dobro, kao i u odnosu na pojedine infrastrukturne vodove (npr. ukoliko se na potencijalnim područjima za urbane bašte nalaze primarni cevovodi (veći od Ø200 mm), u koridoru zaštite cevovoda ukupne širine od oko 20 m (odnosno oko 10 m sa obe strane u odnosu na spoljnu ivicu cevovoda), nije dozvoljena sadnja biljaka direktno u zemljište).

Odluka kao put ka realizaciji

Za organizovano osnivanje urbanih bašta neophodno je doneti Odluku na nivou grada Beograda, konkretno za potencijalna područja za osnivanje urbanih bašta predložena ovom Studijom. S tim u vezi, definisani su neophodni elementi koje treba da sadrži predmetna Odluka, u sledećih četrnaest osnovnih poglavlja: I - Osnovne odredbe, II - Tipovi urbanih bašta, III - Obezbeđivanje zemljišta za urbanu baštu, IV - Uređenje i opremanje zemljišta u svrhu proizvodnje hrane, V - Postupak davanja urbanih bašta na korišćenje, VI - Kriterijumi za dobijanje obradive parcele na korišćenje, VII - Postupak utvrđivanja predloga liste, VIII - Ugovor o davanju na korišćenje obradive parcele, IX - Način korišćenja urbanih bašta, X - Kontrola korišćenja urbane bašte, XI – Postupak uklanjanja urbane bašte, XII - Primena ove odluke,

XIII - Kaznene odredbe i XIV - Prelazne i završne odredbe.

Zaključak

Uvažavajući preko sedamdeset godina dugu tradiciju urbanog baštovanstva u Beogradu, održanu samoinicijativnom organizacijom stanovnika, odnosno njihovom potrebom za obradom zemljišta, proizvodnjom hrane, boravkom u prirodi i druženjem sa sugrađanima, ovom studijskom istraživanju se pristupilo kako bi se razmotrile mogućnosti organizovanog, usmerenog i pravno regulisanog razvoja urbanih bašta po uzoru na primere dobre prakse svetskih i evropskih gradova. Uzimajući u obzir evidentne probleme, Studijom su preispitane mogućnosti i uslovi za razvoj urbanih bašta u Beogradu.

Kao rezultat rada predloženo je 70 potencijalnih područja za formiranje urbanih bašta, svrstanih u četiri kategorije. Takođe, predložena su tri tipa urbanih bašta, osnovni sadržaj svakog tipa i neophodna oprema, kao i pravila za njihovo uređenje. Pored navedenog, rezultat predstavlja i postavljena metodologija rada, kao i kriterijumi sa više istraživačkih i analitičkih iteracija kao ključ i za naredna istraživanja.

Kako bi prethodni rezultati rada mogli biti operacionalizovani i realizovani, neophodno je donošenje gradske Odluke o osnivanju urbanih bašta. S tim u vezi, definisani su neophodni elementi koje treba da sadrži predmetna Odluka, što čini još jedan od rezultata Studije. Ključne elemente koje treba da reguliše predmetna Odluka odnose se na obezbeđivanje zemljišta za urbanu baštu, njegovo uređenje i opremanje u svrhu proizvodnje hrane, postupak

davanja urbanih bašta na korišćenje, kriterijume po kojima zainteresovana lica mogu dobiti obradivu površinu na korišćenje, način korišćenja urbane bašte, definisanje ugovornih obaveza i dr.

Za realizaciju rezultata rada predmetne Studije, odnosno osnivanje i dugoročno i održivo funkcionisanje organizovanih urbanih bašta, navodimo da je neophodna podrška institucija grada i/ili opštine, kao i aktivnosti u više paralelnih koraka. Kao prvo, iniciranje, izrada i usvajanje Odluke o osnivanju, organizaciji i korišćenju urbanih bašta na teritoriji Beograda. Zatim, obezbeđivanje konkretnih lokacija (katastarska parcela) za osnivanje urbanih bašta, dodatnim preispitivanjem predloženih potencijalnih područja za osnivanje urbanih bašta (sa najboljim karakteristikama) predloženih ovom Studijom i njihovo osnovno opremanje. Pored navedenog, za dugoročnu i održivu saradnju između različitih aktera uključenih u upravljanje zajedničkim urbanim baštama (pre svega se misli na saradnju zajednice baštovana i grada ili opštine) potreban je transparentan i otvoren participativan proces, poverenje i ravnopravan pristup.

PLAN DETALJNE REGULACIJE NASELJA VIŠNJICA, GRADSKA OPŠTINA PALILULA

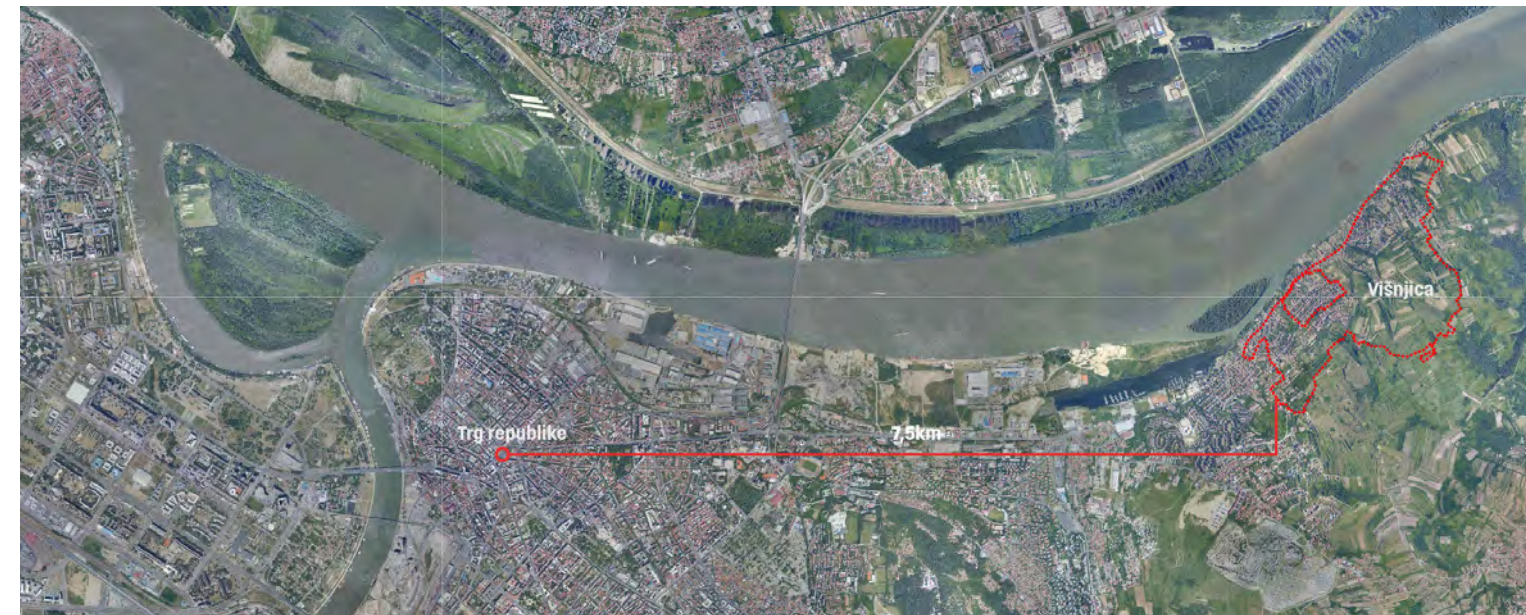
DETAILED REGULATION PLAN OF THE SETTLEMENT VISNJICA, URBAN MUNICIPALITY PALILULA

Priredila: Maja Joković Potkonjak, dipl.inž.arh.

Odgovorni urbanisti: Maja Joković Potkonjak, dipl.inž.arh. i Gordana Lučić, dipl.inž.arh.

Višnjica, naselje na oko 7 km od centra grada u podnožju Višnjičkog brda. Poslednje urbano naselje na desnoj obali reke Dunav pre velike krivine, kada reka naglo menja pravac od istoka ka severu. Planom detaljne regulacije naselja Višnjica obuhvaćena je teritorija od oko 167 ha. Na osnovu prirodnih karakteristika, stvorenih urbanih i suburbanih formi i planskih uslovljenosti, formirani su ciljevi izrade ovog planskog dokumenta. Posebni ciljevi dati su kroz: definisanje kapaciteta izgradnje u skladu sa potencijalom i mogućnostima prostora, planskim i infrastrukturnim uslovljenostima, uređenje dva postojeća vodotoka prirodnih korita potoka Gradine i Majdan, zaštitu vizura, afirmaciju kulturnih i arheoloških lokaliteta Ramadan, Ad Octavum i Crkvom Svetog Nikole, kao i kroz unapređenje investicionog potencijala prostora.

Višnjica is a settlement under Visnjica Hill, about 7 km from the city centre. It is the last urban settlement on the right bank of the Danube River before the river suddenly curves and changes its course from the east towards the north. The Detailed regulation plan of the settlement Visnjica covers the territory of about 167 ha. Based on its natural characteristics, created urban and suburban forms and its planning limitations, the goals of developing this planning document have been formed. The specific objectives are given through defining the construction capacities in accordance with the potential and possibilities of the area, planning and infrastructure limitations, regulating two existing watercourses natural beds – Gradina and Majdan Do streams, protection of collimation lines, affirmation of cultural and archaeological sites Ramadan, Ad Octavum and Saint Nicolas Church, and improvement of the investment potential of the area.

Slika 1. Naselje Višnjica (udaljenost od Trga republike)

Uvod

Višnjica, naselje na oko 7 km od centra grada u podnožju Višnjičkog brda. Poslednje urbano naselje na desnoj obali reke Dunav pre velike krivine, kada reka naglo menja pravac od istoka ka severu. Tragovi naseljavanja ovog područja datiraju iz keltskog i rimskog perioda. Razvojni uspon vezan je za period Vizantije i osmanlijskog carstva, da bi značaj ovog mesta opadao posle austro-turskih ratova.

Slika 2. Naselje Višnjica - pogled sa Dunava

U administrativnom smislu naselje Višnjica pripada Gradskoj opštini Palilula i do 1970. godine vodilo se kao selo Višnjica, kada se sa ostalim prigradskim naseljima priključuje Beogradu. Sadašnje naselje Višnjica obuhvata površinu od oko 80 ha i u njemu živi oko 8500 stanovnika.

O poreklu imena naselja susrećemo se sa tri pretpostavke. Po jednoj verziji ime naselja se vezuje za period Turaka, kada je Višnjica bila sandžak (baza) i

kada je po predanju mesto dobilo ime po devojci Višnji, koja je sebi oduzela život jer joj Turci nisu dozvolili da se uda za voljenog čoveka. Druga verzija je vezana za polja višanja koje su dobro uspevale na ovom području, a treća verzija se povezuje sa imenom majke Miloša Obrenovića, Višnjom Obrenović, imajući u vidu da je Miloš, dolaskom na vlast, naselio Višnjicu stanovništvom iz drugih krajeva Srbije.

Planski razvoj područja

U mapi *Okolina Beograda 1721.* (kapetan Amana i Cernić, Molta, Kajzer), prvi put na kartografskoj karti krupne razmere evidentirano je naselje Višnjica.

U generalnim planovima Beograda, područje naselja Višnjica, ulazi u obuhvat grada tek kroz *Generalni urbanističkog plana* Beograda iz 1972. godine. U tadašnjoj viziji razvoja Beograda na desnoj obali Dunava, prepoznaje se ideja o formiranju novog naselja iznad

postojećeg naselja Višnjica. Takav koncept razvoja podržan je i Izmenama i dopunama *Generalnog urbanističkog plana* do 2002. godine iz 1984. godine, kao i *Generalnim planom Beograda 2021* iz 2003. godine i *Generalnim urbanističkim planom* iz 2016. godine, koji je zajedno sa Planom generalne regulacije građevinskog područja sedišta jedinice lokalne samouprave – grad Beograd, predstavljao planski osnov za *Plan detaljne regulacije naselja Višnjica*.

Odluka o izradi Plana detaljne regulacije naselja Višnjica, gradska opština Palilula („Službeni list grada Beograda“, br. 76/16), koji je predmet ovog prikaza, doneta je na sednici Skupštine grada Beograda 18.07.2016. godine.

Inicijativu za izradu planskog dokumenta pokrenula je *Direkcije za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda J.P.* imajući u vidu prirodni potencijal područja, pravce urbanog razvoja Beograda date *Generalnim urbanističkim planom Beograda* („Službeni list grada Beograda“ br. 11/16), kao i *Planom generalne regulacije građevinskog područja sedišta jedinice lokalne samouprave – grad Beograd* (celine I - XIX) („Službeni list grada Beograda“ br. 20/16, 97/16, 69/17, 97/17, 72/21, 27/22 i 45/23), odnosno vizijom formiranja novog naselja na obroncima Višnjičkog brda, kao i potrebom za sanacijom neplanski započetih aktivnosti u delu naselja iznad matičnog.

Na osnovu prirodnih karakteristika, stvorenih urbanih i suburbanih formi i planskih uslovljenosti, formirani su ciljevi izrade ovog planskog dokumenta. Opšti ciljevi diktirani su zakonskom regulativom: definisanje površina

Slika 3. Okolina Beograda 1721.

javne i ostale namene, pravila uređenja i građenja predmetnog prostora, saobraćajno i infrastrukturno opremanje.

Posebni ciljevi dati su kroz: definisanje kapaciteta izgradnje u skladu sa potencijalom i mogućnostima prostora, planskim i infrastrukturnim uslovljenostima, uređenje dva postojeća vodotoka prirodnih korita potoka Gradine i Majdan do, zaštitu

vizura, afirmaciju kulturnih i arheoloških lokaliteta Ramadan, Ad Octavum i Crkvom Svetog Nikole, kao i kroz unapređenje investicionog potencijala prostora.

Prirodne odlike područja

Naselje Višnjica formiralo se između reke Dunav i severozapadnih obronaka Višnjičkog brda. Karakter područja daje razučeno pobrđe, izraženog nagiba

Slika 4. Konfiguracija terena

od 5° do 10°, razigrana konfiguracija terena, koju podstiču korita bujičnih potoka. Orijentacija padine ka Dunavu, vizure ka centru Beograda i banatskom delu grada, dinamika pejzaža, kao i stalna vazдушna strujanja doprinose privlačnosti ovog područja. Sageološkog aspekta osnovni morfološki oblici nastali su radom jezerske i rečne erozije, a modifikovani su delovanjem procesa površinskog raspadanja i padinskih procesa, pre svega površinskog

spiranja i kliženja. Nivo podzemne vode je uglavnom konstantan, sa manjim sezonskim oscilacijama. Pravac gravitacije podzemnih voda je ka Dunavu. Prihranjivanje izdani se vrši infiltriranjem atmosferskih padavina i vodama iz zaleđa.

Podzemne vode nalaze se na 2 – 8 m od površine, što je uslovljeno dubinom vodonepropusnih tercijernih sedimenata.

Na lokaciji su utvrđene i pojave savremenih geodinamičkih procesa klizanja (aktivna i umirena klizišta).

Istorijski aspekt

Tragovi naseljavanja područja Višnjice, kao i njen značaj, datiraju iz perioda Rimljana i Kelta. Razvija se u vreme Vizantije i osmanlijskog carstva, a Jovan Cvijić u „Zborniku naselja srpskih zemalja“ iz 1903. godine navodi: „Višnjica, Mali Carigrad na Dunavu, naselje iz turskog perioda mada neki tvrde da ima starijih keltskih i rimskih tragova.“

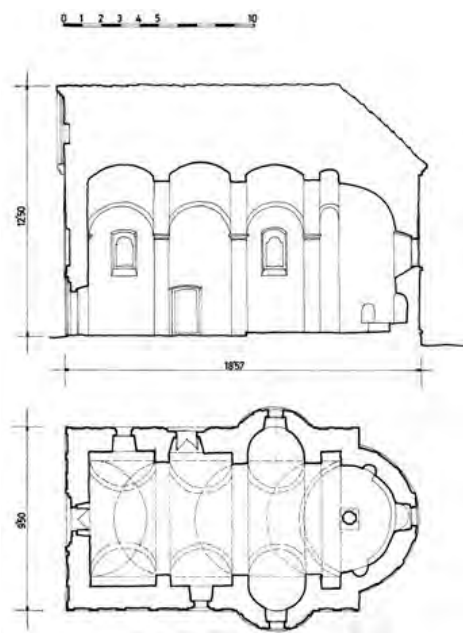
Postojanje tragova iz navedenih perioda svedoče lokaliteta:

- Zaštićeno nalazište *Ad Octavum* utvrđenje i nekropole u neposrednoj naselja kontaktu sa planskim dokumentom. „Ad Octavum je vizantijsko utvrđenje koje je u VI veku podigao car Justinijan. Pravougaonog je oblika, površine oko 180x100 m, okruženo masivnim bedemima debljine pet metara, koji su građeni od tesanika vadjenih u obližnjem kamenolomu. Brojni fragmenti keramike, opeka, crepova i jedva vidljivi obrisi zidova unutar bedema, govore o stambenim zgradama koje su postojale u sklopu ovog lokaliteta. Ostaci arhitekture potvrđuju istorijske podatke o snažnom utvrđenju u sklopu limesa, sagrađenom kao zaštita vizantijske teritorije od upada varvarskih plemena stacioniranih na levoj obali Dunava. Objekat se nalazio na osmoj rimskoj milji od Singidunuma, a zapadno od njega prostiru se nekropole. Sahranjivanje je vršeno u grobovima izvedenim od opeke ili slobodnim ukopavanjem u zemlju. Mali broj grobova sadrži

grobni inventar koji se sastoji od gledosane keramike, skromnog nakita, gvozdениh ostataka aplika sa odela i oruđa. Utvrđenje sa nekropolama, kao i konstatovani tragovi starijih i mladih kultura (rimске i srednjovekovne) na još neispitanim delovima, govore da je ovaj teren bio nastanjen tokom dužeg perioda, od antike do kasnog srednjeg veka." (Preuzeto sa sajta ZZZK Beograda. Za navedeni lokalitet doneto je *Rešenje Zavoda za zaštitu spomenika kulture grada Beograda* br. 1/2 od 12.06.1965.)

- „Arheološko nalazište *Ramadan* nalazi se 200 metara južno od sela Višnjica. Na osnovu bogatih površinskih nalaza keramike, novca, kao i profila zidova kuća koji su vidljivi u useku puta, Muzej grada Beograda je 1964. godine vršio probna arheološka iskopavanja u neposrednoj blizini Ramadan česme. Konstatovani su ostaci bogatog rimskog naselja sa kulturnim slojem debljine 1,5 m. Naselje je konstatovano na površini od oko 800 m. Otkriveni su zidovi dveju kuća, koji idu do dubine 1,37 m. U slojevima, pored ostataka stambene arhitekture, nađen je i raznovrstan prateći materijal – ostaci tegula, fragmenti keramike, delovi gvozdениh predmeta (brava, sekira i sl.), prstenja i drugi ostaci predmeta materijalne kulture. Na osnovu nalaza novca, ovo rimsko naselje može se datovati u vreme od II do IV veka n. e. Kulturni slojevi rimskog naselja na lokalitetu Ramadan sadrže materijal koji je od velike važnosti za proučavanje rimske materijalne kulture na beogradskom području, a posebno za proučavanje rimskog limesa“

Slika 5. Crkva Sv. Nikole proglašena je za nepokretno kulturno dobro 2005. godine („Službeni glasnik RS“, br 108/05)

- (preuzeto sa sajta ZZZK Beograda) Za navedeni lokalitet doneto je *Rešenje Zavoda za zaštitu spomenika kulture grada Beograda* br. 633/7 od 08.11.1965.

Sredinom XIX veka, 1842. godine, stanovnici Višnjice u nameri da istovremeno sa hramom podignu i školu grade *Crkvu Sv. Nikole u Višnjici* na starom crkvištu, arheološkom lokalitetu koji sadrži ostatke iz Srednjeg veka. U arhitektonskom smislu crkva je podignuta kao skladna jednobrodna građevina sa polukružnom apsidom na istočnoj strani i polukružnim pevnicama na severnoj i južnoj strani. Zidana je kamenom, omalterisana i zasvedena poluoblíčastim svodom.

U svedenoj obradi fasada, na kojima duž cele površine teče friz slepih arkada, jasno su uočljivi elementi srpske srednjovekovne arhitekture. Zapadnim

pročeljem dominira dekorativno obrađen portal sa nišom u kojoj je smeštena predstava patrona hrama, izvedena u tehnici mozaika. Unutrašnji prostor crkve je jedinstven i sastoji se od oltarskog prostora i naosa sa severnom i južnom pevnicom.

Ikonostas je izrađen u novije vreme. Severozapadno od crkve nalazi se dvospratni zvonik kvadratne osnove, izveden u opeci i pojačan kontraforima. Crkva predstavlja arhitektonsko-urbanističku vrednost, kao karakterističan primer sakralne arhitekture u Srbiji u doba kneza Miloša, kada su barokni uticaji zamenjeni nasleđem srpske srednjovekovne umetnosti, što se pre svega vidi u prečišćenoj dekoraciji fasada.

Crkva Sv. Nikole proglašena je za nepokretno kulturno dobro 2005. godine („Službeni glasnik RS“, br 108/05)

Planska vizija naselja Višnjica

Planom detaljne regulacije naselja Višnjica obuhvaćena je teritorija od oko 167 ha. U postojećem stanju oko 19 ha koristilo se kao površine javne namene, oko 48 ha kao površine za stanovanje i preostalih 99 ha predstavljale su poljoprivredne površine, delom aktivno korišćene za povrtarstvo, a delom bez aktivnosti.

Uvidom na terenu identifikuju se delovi naselja u planski formiranim blokovima (uz ulice Isaka Njutna i Leonarda da Vinčija) koji su izgrađeni na osnovu *Detaljnog urbanističkog plana naselja Višnjica, Izmene i dopune* („Sl. list grada Beograda“, br. 11/78, 7/79 i 10/86) i koje karakteriše pravilno postavljeni slobodnostojeći objekti sa predbaštama, na geometrijski pravilnim parcelama širine fronta oko 18 m i površine oko 650 m², spratnosti P+1+Pk. Prosečan indeks izgrađenosti je oko 0,5 a indeks zauzetosti oko 20%. Na velikom delu područja Plana zastupljeno je stanovanje u blokovima koji nisu pravilno formirani jer ne postoji pravilno razvijena sekundarna ulična mreža. Izgrađeno tkivo uz ove ulice se karakteriše slobodnostojećim i jednostrano uzidanim objektima nepravilno postavljenim u odnosu na postojeću regulacionu liniju i bočne i zadnje granice parcele. Pretežna spratnost objekata je P+1+Pk a evidentirani su pojedinačni objekti spratnosti P+2+Pk. Namena objekata je pretežno stambena, a na pojedinačnim parcelama, komercijalna namena je jedina ili pretežna.

Na višim delovima padine, na severnom i severozapadnom području Plana objekti su skoncentrisani uz poprečne ulice i nekategorisane puteve, na

parcelama koje imaju veće okućnice sa obradivim površinama. Na najvišim kotama padine u odnosu na Dunav, stanovanje je opkoljeno velikim poljoprivrednim i neartikulisanim zelenim površinama i potpuno nestaje. Na jugoistočnom području Plana, takođe na višim delovima padine, iznad planski formiranih blokova, evidentirana je neplanska izgradnja stambenih objekata za porodično i višeporodično stanovanje, koje karakteriše izgradnja više objekata na jednoj parceli sa substandardnim međusobnim rastojanjima, spratnosti do P+2+Pk.

Prosečan indeks izgrađenosti u neplanski formiranim blokovima je oko 0,9 a indeks zauzetosti oko 30%.

Na području Plana, uočen je nedostatak trgovinskih i uslužnih delatnosti kao pratećih sadržaja stanovanja.

U obuhvatu Plana nalazi se parohijska Crkva Svetog oca Nikolaja sa pratećim objektima (stari i novi parohijski dom), groblje u površini od 0,74 ha. Groblje se neplanski širi i nije infrastrukturno povezano sa gradskom mrežom, nije ograđeno i nema osnovne i prateće sadržaje.

Saobraćajna mreža je nerazvijena i sniženog nivoa usluge a infrastrukturna opremljenost je takođe na niskom nivou i ne zadovoljava potrebe stanovnika.

U obuhvatu Plana nisu evidentirane površine u funkciji socijalne infrastrukture. U širem okruženju Plana evidentiran je objekat Osnovne škole „Ivan Milutinović“ u Ulici Maršala Tita br. 101. Predškolskih ustanova nema, a za potrebe smeštaja dece predškolskog uzrasta prenamenjen je objekat isturenog odeljenja Osnovne škole „Ivan

Milutinović“ u ulici Dečjoj br. 1.

Planom detaljne regulacije naselja Višnjica formirano je 58 urbanističkih blokova, opredeljeno je oko 56 ha za potrebe javnih namena, oko 98 ha za površine namenjene stanovanju, oko 15 ha za površine mešovitih gradskih centara i komercijalne sadržaje.

Planom detaljne regulacije naselja Višnjica na osnovu postojećeg stanja, prirodnih i stvorenih činilaca, strukturalno i morfološki definisane su tri prostorne celine:

- **celina uz Ulicu maršala Tita i Četvrtu Flavijeve legije**, predstavlja staro naselje – selo Višnjica. U ovoj celini cilj Plan je usmeren na dopunu nedostajućih sadržaja neophodnih za kvalitetan standard stanovnika. Planiraju se objekti obrazovanja i socijalne infrastrukture, zdravstvena ustanova, ustanova socijalne zaštite i predškolske ustanove. Primenom tipologije karakteristične za *Zone mešovitih gradskih centara u zoni niske spratnosti – M6.1*, duž Ulice maršala Tita i Četvrtu Flavijeve legije, kroz prožimanje saržaja komercijale i stanovanja, data je mogućnost podizanja atraktivnosti ovog poteza. Podzону M6.1 karakterišu minimalne građevinske parcele od 400 do 500 m² zavisno od tipologije objekta (slobodnostojeći, jednostrano uzidan i dvostrano uzidan), poštovanje građevinskih linija u blokovima gde su objekti dobrog boniteta, maksimalni indeks zauzetosti 35%, indeks izgrađenosti 1,25 i spratnost do P+2+Pk. Kada je u pitanju samo tkivo naselja, van ulaznog pravca u naselje, primenom diskretnijih, a efikasnih intervencija u zoni starog naselja,

težilo se afirmaciji postojeće ulične mreže uz rekonstrukciju u delovima gde je neophodno obezbediti potrebnu protočnost i nivo opremljenosti infrastrukturom. Primenom tipologije karakteristične za *Zone porodičnog stanovanja u perifernoj zoni grada* – S2 poštovala se primarna struktura naselja: struktura, parcele i dominantna spratnosti. Minimalna površina nove građevinske parcele je 300 m², maksimalni indeks zauzetosti do 35%, indeks izgrađenosti 0,8 i spratnost do P+1+Pk/Ps.

- **celina neplaski formirane izgradnje na teritoriji od Ulice Leonarda Da Vinčija do granice Plana**, predstavlja područje koje karakteriše realizacija objekata bez građevinske dozvole na matrici katastarskih parcela tipičnih za poljoprivredno zemljište. Urbanizacija navedenog prostora planirana je kroz formiranje saobraćajne mreže shodno konfiguraciji terena, strukturi parcela, i mogućoj transformaciji prostora, primenom tipologije karakteristične za *Zone porodičnog stanovanja – sanacija neplaski formiranih blokova* – S4.1 do 4.3. Planom su definisani stambeni blokovi sa umereno prisutnim komercijalnim sadržajima i potrebnim objektima obrazovne i socijalne infrastrukture. Urbanistički parametri za podzone S4.1 i S4.2 približno su slični: minimalna površina nove građevinske parcele je 300 m², maksimalni indeks zauzetosti do 40%, spratnost do P+1+Pk/Ps, osim u indeksu izgrađenosti koji za podzону S4.1 iznosi 1,0, a za zonu S4.2 iznosi 0,8. Razlog ove

razlike daleko manjeg obima je prisutna neplanska gradnja u ovoj podzoni i mogućnosti razvijanja u kavalitetnijem vidu porodičnog stanovanja. Izuzetak u ovom području predstavlja zona S4.3. gde se objekti zadržavaju u sadašnjem obimu.

- **celina novo naselje** obuhvata neizgrađeno područje na obroncima Višnjičkog brda i locirano je u zaleđu postojećeg naselja Višnjica. Konfiguracija terena, inženjersko-geološke karakteristike i postojeća katastarska matrica, inicirala je planiranu saobraćajnu mrežu i izbor tipologije u okviru Zone stanovanja u novim kompleksima - S10, kao i *Zone mešovitih gradskih centara u zoni niske spratnosti* – M6.2 i *Zone komercijalnih sadržaja* - M3.1. Novo naselje karakteriše dominantna porodična izgradnja sa planiranim centrom naselja u središtu celine, pratećim sadržajima komercijale i neophodnim objektima obrazovanja (predškolske ustanove, osnovne škole i srednja škola) i ustanovom kulture. Planiran je širi spektar tipologija objekata od slobodnostojećih do niza, indeks zauzetosti do 30%, indeks izgrađenosti varijabilan shodno veličini parcele od 0,3 do 0,5 i spratnost do P+1+Pk/Ps za zonu stanovanja, odnosno indeks zauzetosti do 35%, indeks izgrađenosti do 1.0 i spratnost do P+2+Pk/Ps za zonu mešovitih gradskih centara i indeks zauzetosti do 50%, indeks izgrađenosti do 1,8 i spratnost do P+2+Pk/Ps za komercijalne sadržaje u centru novog naselja planirani su da pruže mogućnost realizacije naselja nešto višeg kvaliteta stanovanja.

Specifično mesto, kako svojim položajem, tako i funkcijom u naselju, predstavlja predviđeni sportski centar, koji svojim sadržajem treba da upotpuni planirani standard stanovnika, kao i planirani (namenski) park na lokalitetu Ramadan.

Nove potrebe naselja Višnjica za oko 11000 stanovnika, realizovane su kroz planiranje četiri predškolske ustanove, dve osnovne škole, srednje škole, zdravstvene ustanove, socijalne ustanove, ustanove kulture i rekonstrukciju i proširenje postojećeg groblja.

Planskim rešenjem, kao i primenjenim standardima obezbeđena je adekvatna saobraćajna i infrastrukturna mreža. Planirana saobraćajna mreža oslikava zahtevnu konfiguracija terena koja je predstavljala limitirajući kriterijum za razvoj mreže linija javnog gradskog prevoza putnika. Konačno rešenje definisano je produženjem linije javnog gradskog prevoza putnika od terminusa u Ulici maršala Tita preko Ramadanske ulice, Nove 4, Nove 14 do planiranog terminusa u Novoj 4. Planirana linija gradskog prevoza savladava visinsku razliku od oko 82 mnv do 16 1mnv.

Sa problemom visinske razlike od oko 100 m, susrela se i infrastrukturna mreža, a da bi se obezbedio konfor stanovnicima planirana su dva rezervoara za potrebe pijaće vode za dve visinske zone, kanalizaciona mreža, gasna mreža sa dve merno-regulacione stanice.

Izbor i odluka, da naselje Višnjica bude dominantno planirano za razvoj porodičnog stanovanja, proizašao je iz realnih potreba za ovim tipom naselja, kao i iz samog položaja lokacije, koje se

nalazi na samom obodu kontinuirano izgrađenog područja Beograd, a u blizini gradskog centra.

Planom date mogućnosti za: prezentaciju arheoloških lokaliteta, razvoj različitih sadržaja uz reku, različitih vidova sporta i rekreacije u zaleđu, formiranje specijalizovanih centara iz domena nautike, zdravstva, edukacije, sporta, stvorile su podlogu za afirmaciju područja Višnjice, ne samo kao atraktivne zone porodičnog stanovanja, već širinom ponude i kao turistički destinacije na mapi Beograda.

Slika 6. Planirana namena površina

PLAN DETALJNE REGULACIJE ZA PODRUČJE IZMEĐU NASELJA DREN I ULICA TOPLIČIN VENAC I DRENJANSKI PUT U LAZAREVCU

DETAILED REGULATION PLAN FOR THE AREA BETWEEN THE SETTLEMENT DREN AND STREETS TOPLICIN VENAC AND DRENJANSKI PUT IN LAZAREVAC

Tekst priredili: Aleksa Ristić, mast.inž.arh. i Biljana Đergović, dipl.inž.arh.

Rukovode izradom Plana: Biljana Đergović, dipl.inž.arh. i Biljana Kostić, dipl.inž.arh.

Cilj izrade Plana detaljne regulacije za područje između naselja Dren i ulica Topličin venac i Drenjanski put u Lazarevcu je formiranje novog gradskog perifernog centra. Konceptu razvoja istočne periferne gradske zone pristupilo se kroz sagledavanje prostornih mogućnosti, neposrednog i šireg okruženja, radi formiranja novog stambenog naselja sa svim neophodnim osnovnim i pratećim sadržajima. Opšti cilj izrade planskog dokumenta je definisanje osnovnih prostornih rešenja, površina javne i ostale namene, saobraćajno i infrastrukturno opremanje lokacije, ispitivanje kapaciteta izgradnje u skladu sa mogućnostima prostora i investicionim potencijalima, težeći savremenom humanom stambenom naselju koje odlikuje visok standard stanovanja, dostupnost javnim sadržajima, atraktivnost i zdravo okruženje.

The goal of developing the Detailed regulation plan for the area between settlement Dren and streets Toplicin Venac and Drenjanski put in Lazarevac is to establish a new urban periphery centre. The concept of developing the eastern urban periphery zone is done by overviewing spatial potentials and immediate and wider surroundings for the purpose of establishing new residential settlement with all the necessary basic and accompanying amenities. The general goal of the planning document is to define basic spatial design, the areas for public use and other types of use, providing of the necessary infrastructural and transport conditions for the site, to examine the construction capacities in accordance with the possibilities of the area and investment potentials, striving for the modern, humane residential settlement characterised by a high standard of living, accessibility of public amenities, attractiveness and healthy environment.

Slika 1. Šira situacija

Povod i opšti ciljevi izrade Plana

Izradi Plana detaljne regulacije za područje između naselja Dren i ulica Topličin venac i Drenjanski put u Lazarevcu (u daljem tekstu: Plan) pristupilo se na osnovu Odluke o izradi Plana detaljne regulacije za područje između naselja Dren i ulica Topličin venac i Drenjanski put u Lazarevcu („Službeni list grada Beograda“, br. 94/22) koju je Skupština Gradske opštine Lazarevac donela na sednici održanoj 18.10.2022. godine, a na inicijativu gradske opštine Lazarevac i saglasnost Službe glavnog urbaniste grada Beograda. Cilj izrade Plana je da se kroz sagledavanje prostornih mogućnosti predmetne lokacije, neposrednog okruženja i šireg okruženja definišu osnovna prostorna rešenja, površine javne i ostale namene,

pravila uređenja i građenja predmetnog prostora, saobraćajno i infrastrukturno opremanje lokacije, kapaciteti izgradnje u skladu sa mogućnostima prostora, planskim i infrastrukturnim uslovljenostima i investicionim potencijalima. Opštinska uprava je u saradnji sa Službom glavnog urbaniste dala inicijativu i pokazala spremnost za transformaciju predmetnog područja iz pseudo urbanog stanovanja u novi gradski centar u perifernoj zoni.

Planski obuhvat

Prostor obuhvaćen Planom se nalazi u perifernoj zoni, u severoistočnom delu Gradske opštine Lazarevac i predstavlja neizgrađeni deo gradske teritorije, između naselja Dren i ulica Topličin venac i Drenjanski put.

Površina Plana je oko 68 ha.

Plan je bio izložen na Ranom javnom uvidu u prostorijama gradske opštine Lazarevac u periodu od 27. marta do 10. aprila 2023. godine.

Postojeća namena površina

Pretežna postojeća namena korišćenja zemljišta su uglavnom površine za porodično stanovanje, neizgrađeno zemljište i poljoprivredne površine, mahom oranice. U obuhvatu Plana nisu evidentirane površine za objekte i komplekse javnih službi. Na predmetnom području površine javnih namena su mreže saobraćajnica i vodene površine. Postojeće površine ostalih namena su površine za stanovanje, poljoprivredne površine, neizgrađeno zemljište i šume.

Površine za stanovanje

U istočnom i zapadnom delu Plana izgrađeni su objekti porodičnog stanovanja. Parcele su uglavnom pravougaonog oblika. Katastarske parcele na kojima su izgrađeni objekti (za porodično stanovanje kao i pomoćni objekti) su površine od oko 450 m² do oko 3500 m². Katastarske parcele imaju direktan pristup na ulicu. Pretežno je izgrađen po jedan objekat porodičnog stanovanja, sa pratećim pomoćnim objektom, na jednoj katastarskoj parceli. Objekti su slobodnostojeći, dobrog boniteta. Postojeći objekti su pretežno spratnosti od P do P+1+Pk. Dvorišta su uređena sa dosta zelenila. Prisutne su i površine pod voćarskim i povrtarskim zasadima u okviru parcela individualnog stanovanja. Na nekim površinama unutar okućnica, formirani su plastenici za podizanje i gajenje uglavnom povrtarskih vrsta biljaka.

Poljorivredne površine

Na parcelama na kojima preovlađuju intenzivna i ekstenzivna poljoprivreda, gaje se ratarske kulture, a prisutne su i površine pod voćarskim i povrtarskim zasadima na obradivim površinama

Neizgrađeno zemljište

Neizgrađeno građevinsko zemljište predstavljaju pojedinačne neizgrađene katastarske parcele koje se nalaze u okviru pretežno izgrađenih blokova.

Šume

Na većim površinama, obodom granice Plana sa jugozapadne strane, omeđene obradivim površinama, prisutne su kompaktne celine pod gustim zasadima drveća. Manji šumarci, živice i grupe

Slika 2. Postojeća namena površina

drveća, prostiru se pretežno obodom parcela, duž međa i potoka.

Plansko rešenje

Planskim rešenjem definisane su površine javne i ostale namene. U okvirima javnih namena planirana je mreža saobraćajnica, površine za objekte i komplekse javnih službi i javne zelene površine (park, skver, zeleni koridor). Ostale namene planirane su kroz četiri tipologije stanovanja.

Površine javnih namena

Mreža saobraćajnica

Uz jugoistočnu granicu Plana, planirana je saobraćajnica, koja prema PGR-u Lazarevca predstavlja gradsku saobraćajnicu "nultog" reda koja predstavlja deo spoljnog

gradskog prstena. Ova saobraćajnica predstavlja ujedno i okosnicu za predmetno područje, zajedno sa Ulicom Branislava Milutinovića, koja se produžava do Drenjanskog puta, koji tangira predmetno područje sa istočne strane. Planirane saobraćajnice unutar granice Plana su četvrtog reda (u skladu sa PGR-om Lazarevca). To su gradske ulice kojim se obezbeđuje pristup sadržajima u okviru planiranih namena. Saobraćajnice unutar granica predmetnog Plana, planiraju se u funkciji pristupnih i sabirnih ulica, uz poštovanje postojeće parcelacije i prostornih ograničenja (izgrađeni objekti, denivelacija terena i dr.).

Javni gradski prevoz putnika

Opsluživanje predmetnog područja linijama javnog prevoza, odnosno razvoj javnog prevoza putnika ovog prostora

planiraće se u skladu sa razvojnim planovima Sekretarijata za javni prevoz.

Površine za objekte i komplekse javnih službi

Planirani su objekti i kompleksi javnih službi i to predškolska ustanova, osnovna škola, ustanova socijalne zaštite i ustanova državne, gradske i opštinske uprave.

Planirana je predškolska ustanova maksimalnog kapaciteta 270 korisnika (sa ukupno 21 grupom, od čega 10 jaslenih, 8 vrtičkih grupa i 3 grupe pripremnog predškolskog programa).

Planirana je osnovna škola kapaciteta 720 učenika, raspoređenih u 24 odeljenja, sa radom u jednoj smeni. U okviru planirane osnovne škole, planira se ostvarivanje pripremnog predškolskog programa, kapaciteta za rad 4 grupe (25 dece predškolskog uzrasta/grupi, ukupno 100 dece), sa odgovarajućim brojem soba, sa posebnim dvorištem, ulazom, garderobama i sanitarnim čvorom.

U okviru centra za socijalnu zaštitu biće organizovano pružanje usluga socijalno ugroženim kategorijama za veliki broj korisnika različitih kategorija koji su korisnici usluga centra za socijalni rad.

Planirane zelene površine

Analizom postojećeg stanja mapirano je nekoliko vrednih biotopa koje je bilo neophodno očuvati i privesti javnoj nameni, planiranih kao skverovi i parkovske površine.

Mapirane biotope je u prirodnoj sprezi očuvao potok Krivaja, koji je PGR-om bio predviđen da se ucevi i na njegovoj trasi

planirana je saobraćajnica najvišeg reda, poprečnog profila od 15 m. Realizacijom planirane saobraćajnice bi trebalo da se premosti prirodna prepreka daljeg širenja izgrađenog područja, neposredno uz granicu obuhvata PDR-a. S obzirom na planirano ucevljenje potoka, bilo je neophodno simulirati prirodni proces i translatorno izmestiti zeleni linijski koridor lokalnog karaktera, odnosno formirati zelenu promenadu.

Postojeće zelene površine, sa dobrim bonitetom odraslog zelenila je važno očuvati u celini i dati im sponu, odnosno zelenu promenadu koja će održati kontinuitet zelenila, njegov dalji kontrolisani progres i doprineti ekološkim vrednostima novog naselja.

Zeleni koridor (promenada)

Planirani su zeleni koridori ukupne površine oko 1,4 ha kao pejzažno uređene javne zelene površine, namenjene javnom korišćenju koje imaju funkciju povezivanja zelenih površina u jedinstven sistem zajedno sa planiranim površinama skvera i parka. Zeleni koridori planiraju se kao pretežno parkovsko-promenadni tip uređenja prostora sa šetalištem, odnosno pešačkim stazama koje mogu biti dopunjene i biciklističkim stazama.

Park

Planirani su parkovi ukupne površine oko 1,1 ha, gde je neophodno sačuvati postojeće kvalitetno zelenilo (stabla lišćarskog drveća) i prostor dopuniti novim zatravljenim površinama na kojima će se saditi drveće, šibljje, poleglo žbunje, puzavice i sezonsko cveće. Sadržaji u parku treba da budu tematski koncentrisani i da

zadovolje sve starosne grupe, pri čemu treba voditi računa o veličini zelene površine, definisanom podtipu parka, mikrolokaciji, njenom značaju za prostornu celinu i grad, prirodnoj i kulturnoj vrednosti prostora.

Skver

Planirani su skverovi ukupne površine oko 0,6ha. Intencija je sačuvati postojeće kvalitetno zelenilo (stabla lišćarskog drveća) i prostor dopuniti novim zatravljenim površinama na kojima će se saditi drveće, šibljje, poleglo žbunje, puzavice i sezonsko cveće.

Šuma

Šuma se planira duž istočne granice plana kao zeleni pojas zaštite od negativnih ekoloških uticaja sa kopova iz rudarskog basena „Kolubara“, ukupne površine oko 3,5 ha. Uz već postojeće šumarke koji se sastoje od listopadnog drveća različitog boniteta, predvideti sadnju listopadnog drveća i šibljja u skladu sa postojećim prirodnim fitocenoza koje su karakteristične za predmetno područje.

Drvoredi u regulaciji saobraćajnica

Planiraju se drvoredi u svim planiranim saobraćajnicama u kojim postoje prostorne mogućnosti.

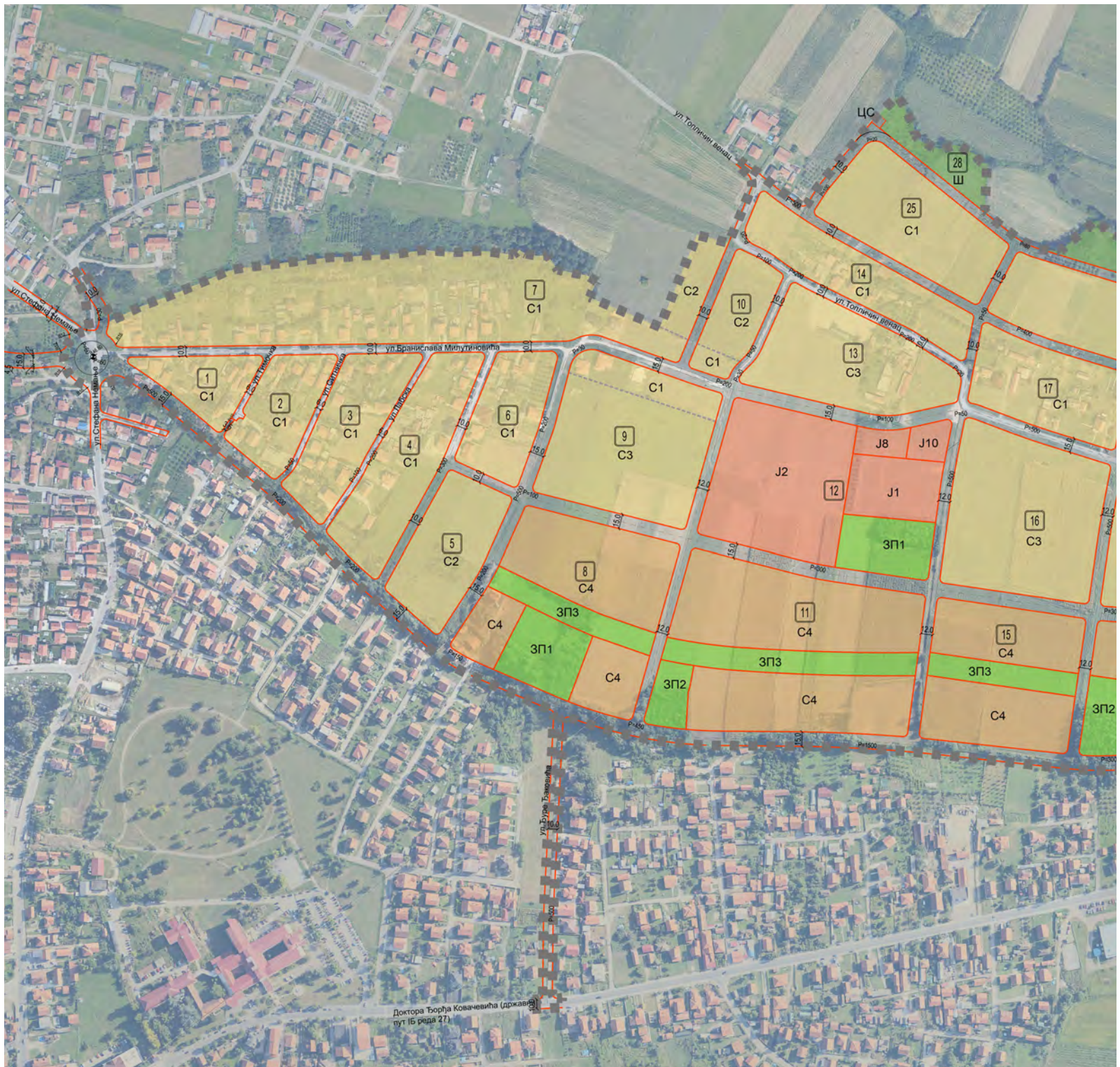
Površine ostalih namena

Planirane površine za stanovanje

• Zona C1

U izgrađenim blokovima i obodnim delovima obuhvata Plana, planirana je zona porodičnog stanovanje u objektima spratnosti P+1+Pk/Ps, indeks

- LEGENDA:**
- ■ ■ граница Plana
  - regulaciona linija
  - граница zone
  - 1 oznaka bloka
- POVRŠINE JAVNIH NAMENA**
- površine za objekte i komplekse javnih službi
    - J1 - predškolske ustanove
    - J2 - osnovne škole
    - J8 - ustanove socijalne zaštite
    - J10 - ustanove državne, gradske i opštinske uprave
  - zelene površine
    - ЗП1 - park
    - ЗП2 - skver
    - ЗП3 - zeleni koridor (promenada)
  - Ш - šume
  - mreža saobraćajnica
  - površine za infrastrukturne objekte i komplekse
    - ЦС - crpna stanica
- POVRŠINE OSTALIH NAMENA**
- površine za stanovanje
    - C1 - zona porodičnog stanovanja
    - C2 - zona porodičnog stanovanja-kuće u nizu
    - C3 - zona višeporodičnog stanovanja
  - površine za stanovanje sa delatnostima
    - C4 - zona višeporodičnog stanovanja sa delatnostima

Slika 3. Predlog planirane namene površina

Slika 4. Predlog fizičke strukture

zauzetosti parcele („Z“) je do 30% i procenat slobodnih i zelenih površina na parceli je min. 70% / minimalni procenat zelenih površina u direktnom kontaktu sa tlom (bez podzemnih objekata i/ili delova podzemnih objekata).

• **Zona C2**

Porodično stanovanje u objektima u nizu je prelazna tipološka forma, iz porodičnog stanovanja u slobodnostojećim objektima, ka višeporodičnom stanovanju u objektima srednje spratnosti. Plan predviđa tipologiju individualnog stanovanja u dvostrano uzidanim objektima, odnosno u kućama u nizu. Tipologija kuće u nizu, spratnosti P+1+Pk/Ps, predstavlja urbano individualno stanovanje, na malim parcelama, adekvatne gustine, u perifernoj gradskoj zoni. Planirani su maksimalni urbanistički parametri indeksa zauzetosti parcele („Z“) do 40% i procenat slobodnih i zelenih površina na parceli je min. 60% / minimalni procenat zelenih površina u direktnom kontaktu sa tlom (bez podzemnih objekata i/ili delova podzemnih objekata).

• **Zona C3**

Planirano je višeporodično stanovanje pretežno u centralnim blokovima novog naselja. Planirani su slobodnostojeći objekti na parceli, srednje spratnosti P+3.

Zonu definišu maksimalni urbanistički parametri indeksa zauzetosti parcele („Z“) je do 30% i procenat slobodnih i zelenih površina na parceli je min. 70% / minimalni procenat zelenih površina u direktnom kontaktu sa tlom (bez podzemnih objekata i/ili delova podzemnih objekata) iznosi 40% od površine parcele.

Planirane površine za stanovanje sa delatnostima

• **Zona C4**

Na obuhvaćenom području planira se zona za izgradnju objekata višeporodičnog stanovanja sa delatnostima koja podrazumeva kombinaciju komercijalnih sadržaja sa stanovanjem. U prizemlju planiranih objekata obavezni su komercijalni sadržaji iz oblasti trgovine i uslužnih delatnosti koje ne ugrožavaju životnu sredinu i ne stvaraju buku. Na pojedinačnim građevinskim parcelama u okviru ove zone, podrazumevani komercijalni sadržaji mogu biti dominantna ili jedina namena.

Stanovanje sa delatnostima u parteru objekata je planirano u blokovima koji se nalaze planiranu saobraćajnicu najvišeg reda, koja će biti spona između planiranog naselja i izgrađenih blokova van obuhvata plana. Na taj način će se formirati novi linijski gradski centar sa objektima kolektivnog stanovanja i sa poslovanjem u parteru.

Zonu karakterišu maksimalni urbanistički parametri indeksa zauzetosti parcele („Z“) je do 30%, spratnost objekata: P+3 i procenat slobodnih i zelenih površina na parceli je min. 70% / minimalni procenat zelenih površina u direktnom kontaktu sa tlom (bez podzemnih objekata i/ili delova podzemnih objekata).

PDR ZA NASELJA VELIKA MOŠTANICA I PEĆANI, GO ĆUKARICA

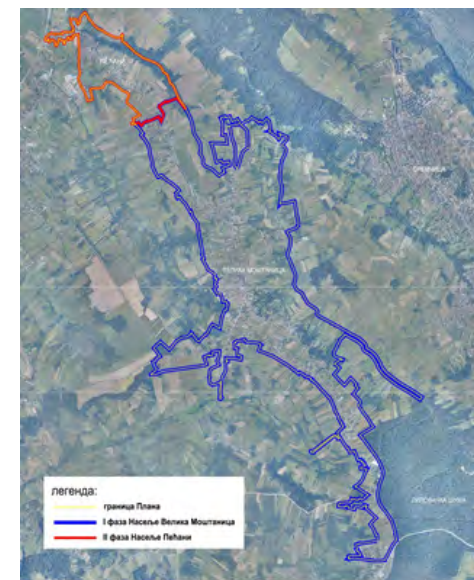
DETAILED REGULATION PLAN FOR THE SETTLEMENTS VELIKA MOSTANICA AND PECANI, URBAN MUNICIPALITY ĆUKARICA

Tekst priredila: Vesna Isajlović, dipl.inž.arh.

Odgovorni Urbanisti: Vesna Isajlović, dipl.inž.arh. i Senka Mihajlovski Božinović, dipl.inž.arh.

Planskim rešenjem, a na osnovu analiziranih prostornih ograničenja i potencijala, definišu su pravila za očuvanje i unapređenje prirodnih i kulturnih vrednosti kao značajnih obeležja predela, verifikuju se predeone vrednosti Beograda i otvara mogućnost za održivo korišćenje prostora i upravljanje predelom kao suštinskim zadatkom. Sprovedenjem plana, blizina Beograda i planirane namene u okruženju dale bi potpuno novi karakter ovom delu grada, podižući njegovu opštu atraktivnost, standard stanovanja i povećanje broja stanovnika.

On the basis of the analysed spatial restrictions and potentials, the Plan defines the rules for preservation and improvement of the natural and cultural values as the significant characteristics of the land, verifying Belgrade landscape values and opening the possibility for sustainable use of the area and land management as the primary task. By implementing this plan, the vicinity of Belgrade and the planned use in the surroundings would give a completely new character to this part of the city, increasing its general attractiveness, housing standard and the settlements' population.

Slika 1. Ortofoto prikaz i položaj naselja

Uvod

Izradi Plana detaljne regulacije naselja Velika Moštanica i Pećani pristupilo se na osnovu Odluke o izmeni i dopuni Odluke o izradi plana detaljne regulacije naselja Velika Moštanica, gradska opština Ćukarica („Službeni list grada Beograda“, br. 43/23).

U skladu sa Odlukom Plan će se donositi fazno:

- Prvom fazom izrade Nacrta plana obuhvatiće se naselje Velika Moštanica u površini od 645 ha;
- Drugom fazom izrade Nacrta plana obuhvatiće se naselje Pećani u površini od 113 ha.

Obuhvaćen je deo teritorije gradske opštine Ćukarica, odnosno deo katastarskih opština Velika Moštanica, Pećani, Umka i Sremčica, ukupne površine oko 757 ha.

Postojeće korišćenje zemljišta

Velika Moštanica i Pećani spadaju u naselja srednje veličine u perifernoj zoni grada gradske opštine Ćukarica, smešteni su na obrisima valovite Šumadije u delu između Savske i Ibarske magistrale i jednim delom se graniče sa Lipovačkom šumom.

Prisutan je veliki procenat veoma nepovoljnih terena za izgradnju, odnosno aktivnih klizišta što predstavlja jedno od ograničenja za dalji razvoj i uređenje naselja. Naselja su se razvijala linijski duž glavnih saobraćajnih pravaca, a na delovima naselja koji su geološki nepovoljni zastupljene su zelene površine.

Razudenost morfologije terena, heterogenost litološkog sastava, kao i stanje raspadnutosti stenskih masa prouzrokovalo je formiranje veoma složenog režima podzemnih voda. Glavne hidrogeološke karakteristike ovog prostora uslovljava Ostružnička reka sa svojim pritokama (Moštanički i Sremački potok koji su u sadašnjem stanju zapušteni, neregulisani i neodržavani). Na predmetnom prostoru su utvrđena aktivna i umirena klizišta i uslovno stabilne padine (potencijalna klizišta).

Dominantna namena je porodično stanovanje. Zastupljeni su i pojedini javni sadržaji.

Prirodna ograničenja uslovlila su niske gustine stanovanja, nepravilnu parcelaciju, nedefinisane pristupe parcelama i veliki broj spontano izgrađenih objekata. Postojeća fizička struktura datira iz vremena kada su Velika Moštanica i Pećani pretežno predstavljali vikend naselja.

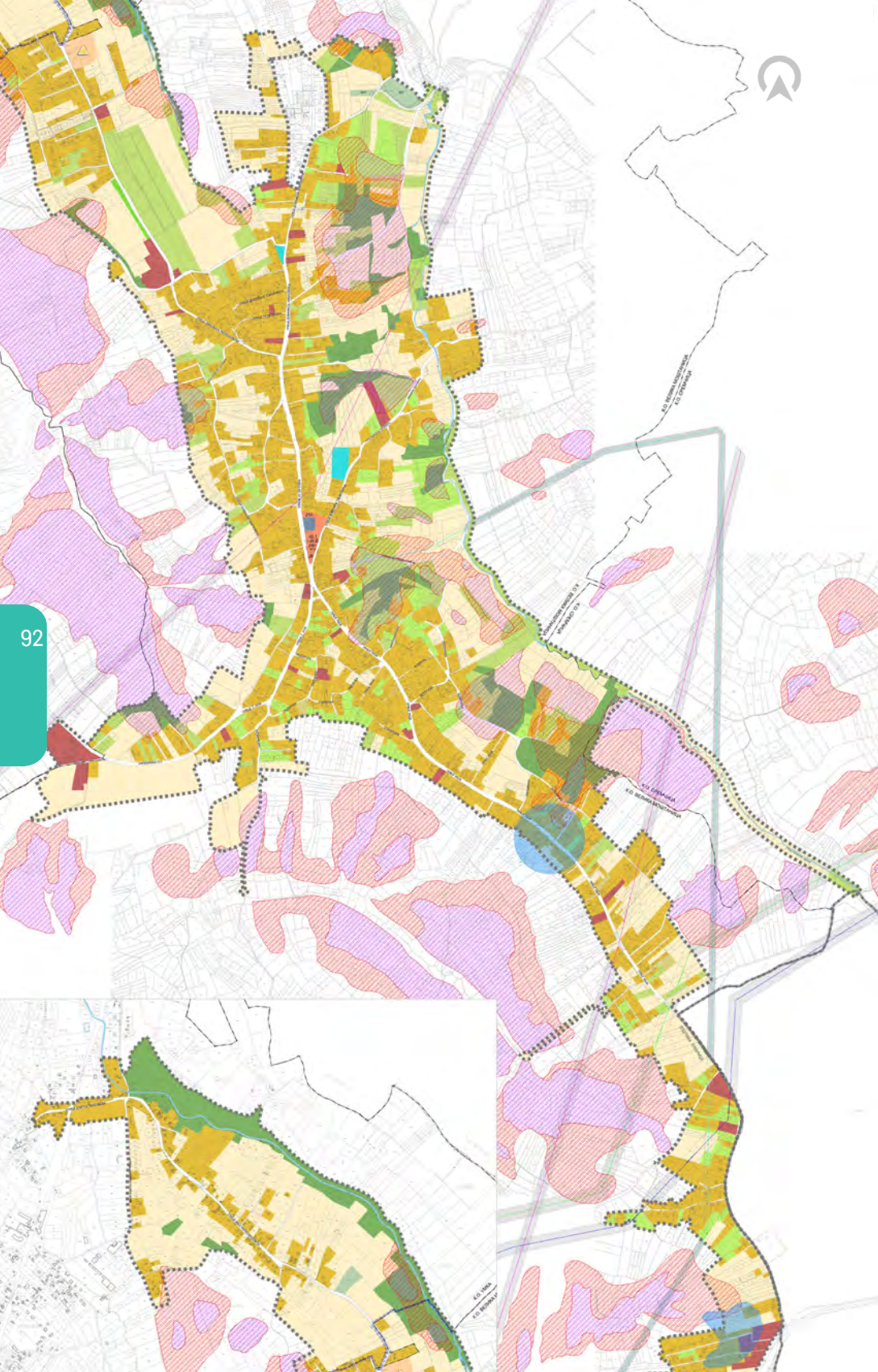
Na osnovu poslednjeg popisa stanovništva iz 2023. godine na području naselja Velika Moštanica i Pećani, ukupan broj stanovnika je oko 4100.

Kako oba naselja karakterišu izrazite funkcionalne promene koje se ogledaju u pretvaranju agrarnih delatnosti u uslužne, nužno je sprovesti racionalnije korišćenje zemljišta i transformaciju stambenog u poslovni prostor, planiranje objekata javnih i komercijalnih delatnosti u funkciji podizanja nivoa kvaliteta života, kao i poboljšanje infrastrukturne opremljenosti uz očuvanje zelenih površina.

Površine ostalih namena su: površine za stanovanje, površine za komercijalne sadržaje, površine za verske objekte i komplekse, poljoprivredne površine, ostale zelene površine, prirodno regulisane zelene površine i neizgrađeno zemljište.

Površine javnih namena su: mreža saobraćajnica, površine za objekte i komplekse javnih službi, vodne površine, zelene površine, šume, komunalne površine i površine za sportske objekte i komplekse.

Naselje Velika Moštanica ostvaruje vezu sa naseljima na jugoistočnoj strani (Meljak, Stepoevac i dalje ka Lazarevcu), kao i sa naseljem Rušan i delovima Beograda (Petlovo brdo, Žarkovo, ...) preko Ibarskog puta koji je delimično obuhvaćen granicom Plana na južnoj strani. Ibarski put je deo Državnog puta IB reda 22 (Beograd - Ljig - Gornji Milanovac - Preljina - Kraljevo - Raška - Novi Pazar - Ribariće - državna granica sa Crnom Gorom (granični prelaz Mehov Krš)).

LEGENDA:

- ■ ■ ■ granica Plana
- □ □ □ granica faze
- granica katastarske opštine (K.O.)
- ▬▬▬▬ granica gradske opštine
- granica bloka

POVRŠINE JAVNIH NAMENA

- BP-vodne površine
- površine za objekte i komplekse javnih službi
  - J1-predškolske ustanove
  - J2-osnovne škole
  - J6-ustanove primarne zdravstvene zaštite
  - J10-ustanove državne, gradske i opštinske uprave
- depandansi javnih službi/radne jedinice u okviru javnih službi
  - J1-D - depandansi predškolske ustanove

- zelene površine
- šume
- komunalne površine
  - KP11-groblje
  - KP12-gradska pijaca
- površine za sportske objekte i komplekse
- mreža saobraćajnica
- postojeći stub nadzemnog voda 110kV
- postojeći nadzemni vod 400kV
- zaštitni pojas nadzemnog voda 400kV
- postojeći nadzemni vod 220kV
- zaštitni pojas nadzemnog voda 220 kV
- postojeći nadzemni vod 110kV
- zaštitni pojas nadzemnog voda 110kV
- postojeći nadzemni vod 35kV
- zaštitni pojas nadzemnog voda 35kV

POVRŠINE OSTALIH NAMENA

- površine za porodično stanovanje
- površine za višeporodično stanovanje
- površine za verske objekte i komplekse
- ostale zelene površine
- površine za komercijalne sadržaje
- poljoprivredne površine
- prirodno regulisane zelene površine
- neizgrađeno zemljište

ZONE ZAŠTITE PROSTORA I OSNOVNA OGRANIČENJA IZGRADNJE

POJEDINAČNA KULTURNA DOBRA I ARHEOLOŠKI LOKALITETI

- spomenik kulture
- arheološki lokaliteti

INŽENJERSKOGEOLOŠKI REJON IVA5 - IZRAZITO NEPOVOLJAN TEREN

- aktivno klizište sa akutnim procesom klizanja
- aktivno klizište sa sa privremeno umirenim procesom klizanja

Slika 2. Postojeća namena površina

Veza sa naseljima koja se nalaze severozapadno u odnosu na Veliku Moštanicu i Pečani (Umka, Ostružnica), ostvaruje se preko ulica Sedmog jula i Milije Stanojlovića, kao i preko ulica Ivka Milosavljevića, Mihajla Gajića Kale i dalje Karadorđeve.

Sve navedene saobraćajnice povezuju se sa Savskom magistralom koja je deo Državnog puta IB reda 26 (Beograd – Obrenovac – Šabac – Loznica – državna granica sa Bosnom i Hercegovinom (granični prelaz Mali Zvornik)).

Takođe, sa Ostružnicom vezu predstavlja put koji ide kroz Ostružničku šumu, dok Ulica Šumske ekonomije povezuje Veliku Moštanicu sa naseljem Sremčica. Saobraćajni pravac koji čine ulice: Prvog maja, Sedmog jula, kao i Milije Stanojlovića (koja se nalazi van granice Plana) predstavlja Državni put IIB reda 343 (Umka – Velika Moštanica – Meljak).

Prema funkcionalniom rangiranju ulične mreže, u okviru granice Plana nalazi se Ibarski put u rangu magistale, kao i ulice: Prvog maja, Sedmog jula, Živojina Tabakovića, Milovana Milenkovića, Desetog oktobra, Ivka Milosavljevića, Blagoja Rankovića, Mihajla Gajića Kale i Dobrivoja Jovanovića, sve u rangu ulice drugog reda. Ostale saobraćajnice deo su sekundarne ulične mreže.

U postojećem stanju područje u obuhvatu granice opsluženo je autobuskim linijama javnog gradskog prevoza putnika koje saobraćaju duž ulica: Dobrivoja Jovanovića, Milovana Milenkovića, Živojina Tabakovića, Desetog oktobra, Ivka Milosavljevića, Mihajla Gajića Kale i Prvog maja.

U ulici Živojina Tabakovića nalazi se okretnica linije minibusa koja saobraća do naselja Gorica u Sremčici.

U postojećem stanju, parkiranje vozila se u najvećoj meri realizuje unutar pripadajućih parcela.

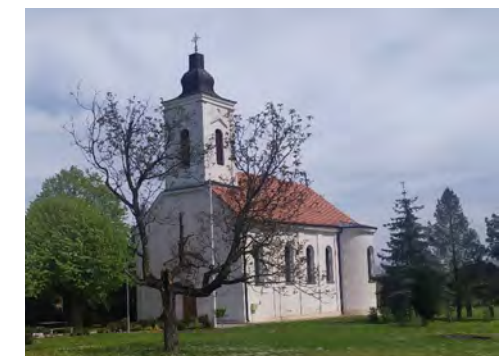
Na parcelama porodičnog stanovanja zastupljeno su velike površine pod uređenim zelenilom. Takođe na velikom broju parcela nalaze se voćnjaci, vinogradi i dr. Dominantnu namenu na predmetnom području čini porodično stanovanje u spontano nastalim blokovima, sa više objekata na parceli, većim delom dobrog boniteta. Objekti su slobodnostojeći, povučeni u odnosu na saobraćajnicu ili prilazni put. Na većim parcelama su poljoprivredna domaćinstva, a na manjim porodično stanovanje i vikend-rezidencijalno stanovanje. Najveća koncentracija objekata je u zoni ulica: Milovana Milenkovića, Desetog oktobra, Prvog maja i Sedmog jula, koje predstavljaju okosnice naselja.

Slika 3. Porodično stanovanje

Postojeći komercijalni sadržaji (trgovina i usluge) su zastupljeni duž glavnih saobraćajnih pravaca.

U okviru područja Plana nalazi se: spomenik kulture Crkva rođenja Svete Bogorodice sa Boračkim grobljem i dva evidentirana arheološka lokaliteta Svetovsko groblje (107) i Medovište (111). Crkva rođenja Svete Bogorodice sa Boračkim grobljem u Velikoj Moštanici je podignuta 1858. godine (osvećena 1859. godine) na mestu starije crkve a utvrđena za kulturno dobro 1983. godine. Sagrađena sredinom XIX veka u duhu tradicije srpske sakralne arhitekture, predstavlja značajan spomenik razvoja graditeljstva svog vremena i sredine u kojoj je nastala. U crkvi se čuvaju retka dela slikarstva, zlatarstva, kao i knjiško-arhivski predmeti nastali u prvoj polovini i sredinom XIX veka. Nadgrobni spomenici u porti crkve (ukupno 128) poznati su u selu pod nazivom Boračko groblje. Posvećeni su žiteljima naselja i okoline, poginulim ili umrlim u ratovima 1876-1878, 1883-1885, Balkanskim, Prvom i Drugom svetskom ratu.

Slika 4. Crkva rođenja Svete Bogorodice

U središnjem delu naselja na raskrsnici saobraćajnica Živojina Tabakovića i Desetog oktobra ispred objekta Doma Zdravlja nalazi se spomenik podignut u znak sećanja na pale borbe u periodu od 1912. do 1918. godine za oslobođenje naroda i otadžbine, kao i palim borcima u Narodnooslobodilačkom

ratu od 1941. do 1945. godine. Takođe u školskom dvoruštu orljentisana prema ulici Desetog oktobra se nalazi bista posvećena pesniku Branku Radičeviću. Na delu parcela u obuhvatu Plana prisutne su njive, povrtnjaci, voćnjaci i livade. Očuvanjem i daljim razvijanjem mreže zelenih površina unutar predmetnog naselja i povezivanjem sa šumama u okruženju stvara se kvalitetan ekološki okvir za funkcionisanje naselja.

U neposrednom okruženju predmetnog prostora nalaze se šumski masivi (šume Sremački rt, Gorica i Lipovica). To su uređeni šumski ekosistemi kojima se gazduje na osnovu operativnih planskih dokumenata gazdovanja šumama. Pozicija i uloga koju ovi masivi imaju u izgradnji spoljašnjeg gradskog prstena čini ih nosećim elementima zelene infrastrukture. Očuvanjem i daljim razvijanjem mreže zelenih površina unutar predmetnog naselja i povezivanjem sa šumama u okruženju stvara se kvalitetan ekološki

Slika 5. Bista Branka Radičevića

okvir za funkcionisanje naselja. Unutar prostornog obuhvata plana, duž Moštaničkog i Stojkovačkog potoka i na nepristupačnim terenima nalaze se ostaci šuma i šumi bliska staništa. U istoj zoni nalaze se mozaično očuvani vetlandi. Upravo zona duž postojećih vodotokova predstavlja ekološki najvredniji prostor i prirodne koridore čije je očuvanje planski prioritet i strateško pitanje održivog planiranja naselja. Zeleni prostori u zonama postojećeg stanovanja (uređene okućnice i bašte) na svom nivou upotpunjuju sliku sistema zelenih površina naselja koji je u dobroj meri očuvan i funkcionalan što predstavlja dobit za stanovnike, a potencijal u planiranju prostora.

Postojeća šuma Gorica zaštićena je kao trajno dobro, jer predstavlja deo sistema zelenila i okosnicu novih površina pod šumom.

U naselju nema realizovanih dečjih ustanova. Osnovna škola „Branko Radičević“ u Velikoj Moštanici je osnovana 1846. godine. U odnosu na površinu kompleksa i broj smena, prostor osnovne škole ne ispunjava propisane građevinske i funkcionalne

Slika 6. Postojeće zelene površine

normative i potrebne slobodne površine van objekta koju čine dvorište, vežbalište i ostali prateći sadržaji. Na predmetnom području u okviru OŠ „Branko Radičević“ nalazi se depandans sa prostornim kapacitetom za oko 50 dece. Prostor ne ispunjava propisane normative u pogledu izgrađenih površina. Privatni sektor se uključio u rešavanje nedostajućih prostora tako da su u okviru individualnih objekata formirane dve dečje ustanove.

U ulici 10. oktobra br. 2 nalazi se objekat Zdravstvene stanice, čiji je deo namenjen komercijalnoj nameni (samoposlugi). U neposrednoj blizini nalazi se i mesna zajednica „Velika Moštanica“. smeštena u Ulici 10. oktobra br. 18.

Slika 7. OŠ „Branko Radičević“

Slika 8. Dom zdravlja „Simo Milošević“

Na osnovu odluke Gradske opštine Čukarica, na prostoru između pošte i objekta u kome se nalaze komercijalni sadržaji i Dom zdravlja „Dr Simo Milošević“, formirana je mini-pijaca od 6 tezgi.

U naselju Velika Moštanica postoji staro groblje zatvorenog tipa gde su sahrane moguće samo u već postojećim grobnim mestima. U naselju Pećani takođe postoji groblje zatvorenog tipa gde su sahrane moguće samo u već postojećim grobnim mestima. Prilaz groblju je iz Ulice Ivka Miloševića.

U okviru granice plana nalaze se sledeći sportski objekti i kompleksi: otvoreni sportski teren uz Ul. Dobrivoja Jovanovića i sportski kompleks FK Velika Moštanica u ul. Živojina Tabakovića.

Na osnovu poređenja sa sličnim lokacijama i stanja u okruženju može se konstatovati da na kvalitet životne sredine ovog prostora najveći uticaj imaju saobraćaj, infrastrukturna neopremljenost i poljoprivredne delatnosti, dok su ostale aktivnosti od manjeg značaja.

Kvalitet vazduha se generalno može oceniti kao dobar. Južnim delom granica plana se nalazi u kontaktu sa Lipovačkom šumom koja u velikoj meri pozitivno utiče na kvalitet vazduha predmetnog prostora.

Obzirom na postojeću slabu infrastrukturnu opremljenost, moguće prisustvo neadekvatno izvedenih septičkih jama i priključenje otpadnih voda direktno u površinske vode verovatno je da kvalitet površinskih voda, a posredno i podzemnih voda i zemljišta, ne zadovoljava sve parametre

definisane zakonskom regulativom. Na području Plana izvedeni su dalekovodi 35, 110, 220 i 400 kv, unutar čije zaštitne zone su na pojedinim lokacijama evidentirani objekti namenjeni stanovanju. S obzirom na negativan uticaj nejonizujućeg zračenja na zdravlje ljudi neophodno je definisati zone građenja van zaštitnih zona postojećih i planiranih dalekovoda.

Potencijali prostora i osnovna ograničenja izgradnje

Osnovna ograničenja su veoma nepovoljni tereni za izgradnju - aktivna klizišta, neusklađenost postojećeg i katastarskog stanja, neplanski izgrađeni objekti različitog boniteta, nedovoljan kapacitet javnog gradskog prevoza i nedostatak infrastrukture za pešake, bicikliste i mirujuća saobraćaj, zastarela i neodgovarajuća komunalna infrastruktura ili nelegalno izvedeni vodovi tehničke i komunalne infrastrukture, zagađeni bunari i visoke podzemne vode, nepostojanje kanalizacione mreže, stara i neefikasna prenosna i distributivna elektromreža i objekti, nedovoljni kapaciteti javnih službi i objekata, loša praksa upravljanja otpadom, deponovanje i nizak stepen reciklaže i neadekvatna prevencija zagađenja životne sredine.

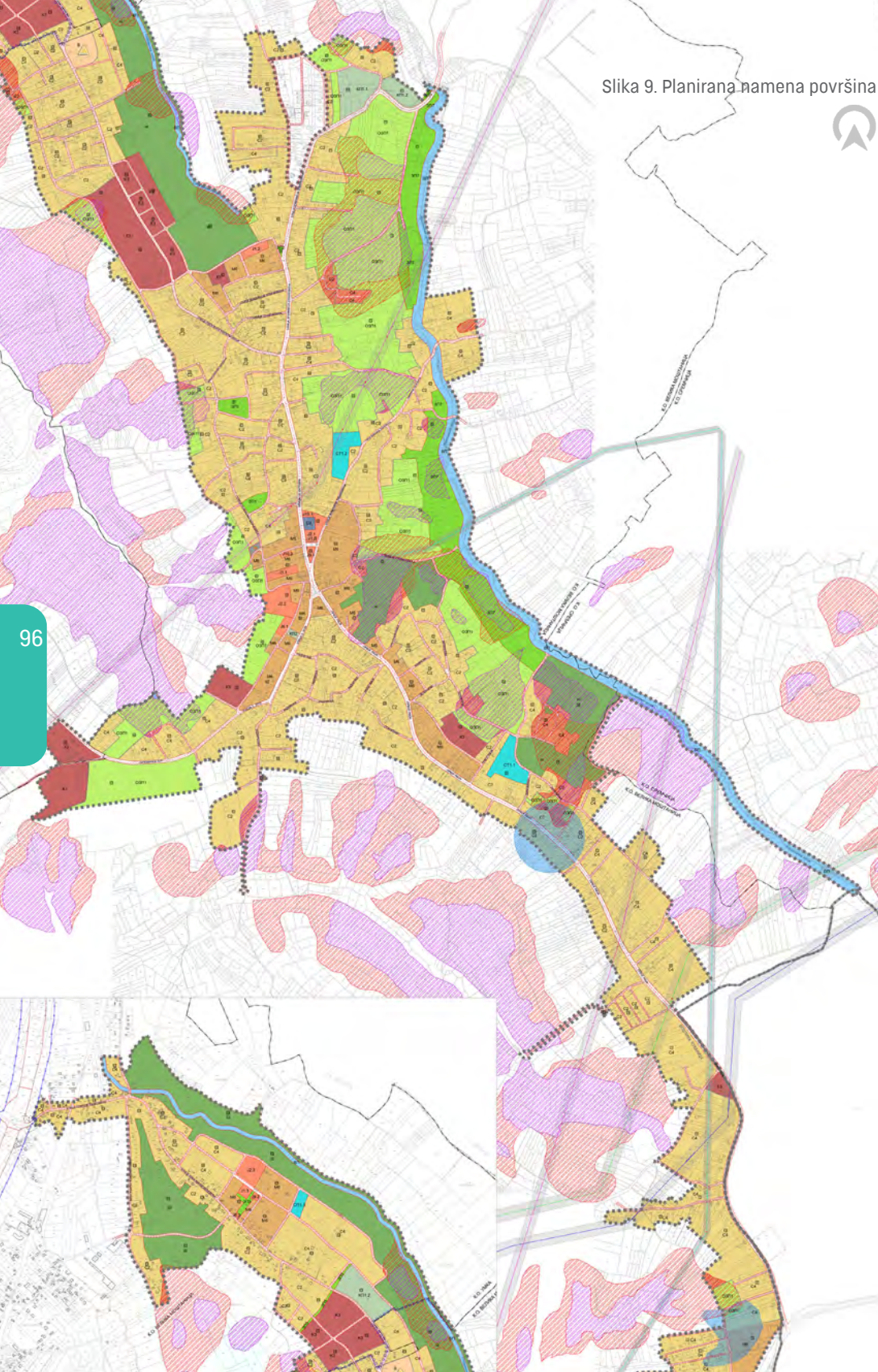
Potencijali su povoljan položaj i laka saobraćajna dostupnost velikog intenziteta; mogućnost za efikasnije korišćenje građevinskog zemljišta i izgradnju; mogućnosti za planiranje komercijalnih delatnosti i stvaranja uslova za zapošljavanje stanovnika; mogućnost aktiviranja postojećih šuma u rekreativne svrhe kao i proširenja površina pod šumama; mogućnost aktiviranja zelenih koridora duž Moštaničkog i Stojkovačkog potoka i na

terenima pod klizištima; visok stepen ozelenjenosti prostora. Povećanje standarda stanovanja i planiranje održivog naselja.

Opšti ciljevi izrade plana

Cilj izrade Plana je planska razrada naselja Velika Moštanica i Pećani:

- Definisane površine javne i ostale namene i pravila uređenja i građenja predmetnog prostora.
- Obezbeđivanje uslova za viši nivo urbanizacije u bloku koji bi omogućio postepeni preobražaj ruralnog u urbani način stanovanja i rada.
- Povećanje i transformacija javnih sadržaja.
- Kontrola inteziteta izgradnje između postojećeg i novoizgrađenog građevinskog fonda, odnosno slobodnog i izgrađenog prostora u bloku.
- Planiranje površina za individualnu izgradnju kao očekivanog dominantnog vida rešavanja stambenih potreba u budućnosti.
- Saobraćajno i infrastrukturno opremanje postojećih i novoplaniranih zona.
- Definisane kapaciteta izgradnje u skladu sa mogućnostima prostora, planskim i infrastrukturnim uslovljenostima i investicionim potencijalima.
- Definisane regulacije vodotokova.
- Sanacija geološki nestabilnih terena.
- Planiranje i razvoj zelenih masiva, uvećanje šumovitosti, razvoj prirodi bliskog predela sa mrežom zelenih koridora duž vodotokova.
- Zaštita kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta planiranjem šuma, javnih zelenih površina, baštenskih kolonija i vrtova.

Slika 9. Planirana namena površina

- LEGENDA:**
- granica Plana
  - granica PPPPIH infrastrukturnog koridora brze saobraćajnice I-II reda Oslužnica-Obrnjenovac
  - granica faze
  - granica katastarske opštine (K.O.)
  - granica gradske opštine
  - regulaciona linija
  - granica zone
  - 1 oznaka bloka
- POVRŠINE JAVNIH NAMENA**
- B1- vodne površine
  - površine za objekte i komplekse javnih službi:
    - J1- predškolske ustanove
    - J2- osnovne škole
    - J6- ustanove primarne zdravstvene zaštite
    - J9- ustanove kulture
    - J10- ustanove državne, gradske i opštinske uprave
  - depandansi javnih službi/radne jedinice u okviru javnih službi:
    - J1-D - depandansi predškolske ustanove
  - zelene površine:
    - 3P11-park
    - 3P12-skver
    - 3P13-rg
    - 3P15-zaštitni zeleni pojas
    - 3P11-zeleni koridor
  - U-šume
  - komunalne površine:
    - K11- groblje
    - K12- gradska pijaca
  - površine za sportske objekte i komplekse:
    - C11- sportsko - rekreativni kompleks
  - mreža saobraćajnica
  - površine za infrastrukturne objekte i komplekse:
    - postojeći stub naponskog voda 110kV
    - planirana TC 35/10 kV
    - postojeći nadzemni vod 400kV
    - zaštitni pojas nadzemnog voda 400kV
    - postojeći nadzemni vod 220kV
    - zaštitni pojas nadzemnog voda 220 kV
    - postojeći nadzemni vod 110kV
    - zaštitni pojas nadzemnog voda 110kV
    - postojeći nadzemni vod 35kV
    - zaštitni pojas nadzemnog voda 35kV
- POVRŠINE OSTALIH NAMENA**
- površine za porodično stanovanje:
    - C2- zona porodičnog stanovanja u formiranim gradskim blokovima u prevlaštir zoni
    - C4- zona porodičnog stanovanja - sanacija neplanski formiranih blokova
  - površine za podstieće porodično stanovanje (C2,C4) na aktivnom klizištu
  - površine za višeporodično stanovanje:
    - C3- zona višeporodičnog stanovanja u postojećim organizovanim naseljima - otvoreni blok
  - B- površine za verske objekte i komplekse
  - ostale zelene površine:
    - O3P11 - zone ostalih zelenih površina
  - površine za komercijalne sadržaje:
    - K5- zona komercijalnih sadržaja u zoni niske spratnosti
  - mešoviti gradski centri:
    - M6- zona mešovitih gradskih centara u zoni niske spratnosti
- ZONE ZAŠTITE PROSTORA I OSNOVNA OGRANIČENJA IZGRADNJE**
- POJEDINAČNA KULTURNA DOBRA I ARHEOLOŠKI LOKALITETI**
- KULTURNA DOBRA**
- spomenik kulture
- DOBRA KOJA UŽIVAJU PRETHODNU ZAŠTITU**
- arheološki lokaliteti
- INŽENJERSKOGEOLOŠKI REJON IVAS - IZRAZITO NEPOVOLJAN TEREN**
- aktivno klizište sa akutnim procesom klizanja
  - aktivno klizište sa se privremeno umirenim procesom klizanja

Izrada Nacrta plana sastoji se iz dve faze:

- Prva faza obuhvata područje naselje Velika Moštanica
- Druga faza obuhvata naselje Pećani.

Predlog planskog rešenja

Prilikom formiranja koncepta plana pošlo se od želje da se budućim korisnicima pruži kvalitetno plansko rešenje sa svim potrebnim sadržajima.

Konceptualni okvir planiranja sadržan je u Planu generalne regulacije, prema kome su na ovom području planirane površine za stanovanje, komercijalne sadržaje, mešovite gradske centre, verske objekte i komplekse, sportske objekte i komplekse, vodne površine, ostale zelene površine, površine za objekte i komplekse javnih službi, infrastrukturne objekte i komplekse, zelene površine, šume, komunalne površine i mrežu saobraćajnica.

Planirane nove površine za stanovanje treba da zaokruže postojeće blokove seoskog, mešovitog i porodičnog stanovanja, sa većim parcelama i sa nižom spratnošću, sa uređenjem koje treba da obezbedi stabilnost terena i posebnim pravilima za umirena klizišta.

Kako je Velika Moštanica naselje sa izrazitim funkcionalnim promenama koje se ogledaju u pretvaranju agrarnih delatnosti u uslužne, nužno je sprovesti racionalnije korišćenje zemljišta i transformaciju stambenog u poslovni prostor, planiranje objekata javnih i komercijalnih delatnosti u funkciji podizanja nivoa kvaliteta života, kao i poboljšanje infrastrukturne opremljenosti uz očuvanje zelenih površina.

Predložene planirane namene površina su:

- **Površine javnih namena:** vodne površine, površine za objekte i komplekse javnih službi, zelene površine, šume, komunalne površine mreža saobraćajnica, površine za infrastrukturne objekte i komplekse i površine za sportske objekte i komplekse.
- **Površine ostalih namena:** površine za stanovanje, površine za komercijalne sadržaje, mešoviti gradski centri, površine za verske objekte i komplekse i ostale zelene površine.

PDR NASELJA RUŠANJ, DELA DRŽAVNOG PUTA IB REDA BR. 22 (IBARSKE MAGISTRALNE) I PRIVREDNE ZONE UZ DRŽAVNI PUT IB REDA BR. 22 (IBARSKU MAGISTRALU), GO ČUKARICA

DETAILED REGULATION PLAN FOR THE SETTLEMENT RUSANJ, A PART OF THE IB-CLASS STATE ROAD NO. 22 (IBAR MAJOR ROAD) AND COMMERCIAL ZONE ALONG THE IB-CLASS STATE ROAD NO. 22 (IBAR MAJOR ROAD), URBAN MUNICIPALITY CUKARICA

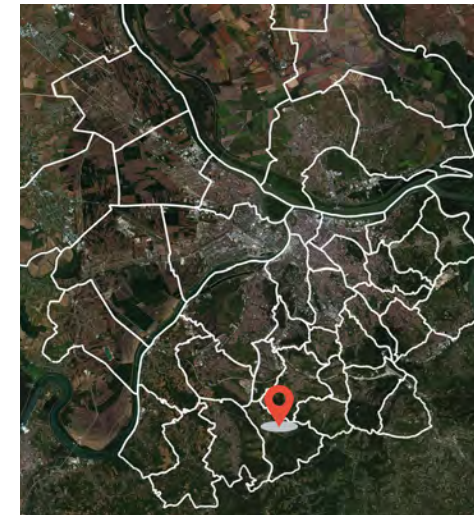
Tekst priredila: Biljana Dergović, dipl.inž.arh.

Grafiku priredila: Aleksandra Džinić, mast.inž.urb.

Rukovodile izradom Plana: Biljana Dergović, dipl.inž.arh. i Jelena Jović, dipl.inž.arh.

Pripremajući predlog planskog rešenja naselja Rušanj najpre su analizirana ranija rešenja data Izmenama i dopunama detaljnog urbanističkog plana naselja Rušanj. Dosadašnja urbanizacija naselja je tekla sporo i bila je delimična, kanalizacioni sistem u naselju nije realizovan, kao ni gasifikacija naselja. Intencija novog planskog rešenja je stvaranje uslova za opremanje naselja svom neophodnom infrastrukturom, razvoj privredne zone uz Ibarsku magistralu koja će generisati brži razvoj naselja, formiranje linijskog centra duž ulaznih pravaca kao zone novih javnih prostora, komercijalnih i kulturnih sadržaja, mesta okupljanja građana. U cilju unapređenja prirodnih vrednosti područja planirano je uređenje javnih zelenih površina i šuma formiranjem urbanih oaza, a sve u cilju stvaranja mirnog okruženja povoljnog za porodičan život.

In preparing the proposal of the plan for the settlement Rusanj, the earlier plans provided for under the Amendments to the Detailed Urban Plan of the settlement Rusanj have been analysed first. This settlement urbanisation so far has been slow and partial, both the sewerage system and the gasification in the settlement were not realised. The new plan intends to create conditions for providing the necessary infrastructure for the settlement, development of the commercial zone along the Ibar Main Road that will generate accelerated development of the settlement, establishing the line hub along the entry routes as the zone for new public spaces, commercial and cultural facilities – places for gathering of the citizens. For the purpose of improving the natural values of the area, the plans include landscaping of public green spaces and forests by establishing urban oases aimed at creating peaceful environment beneficial for family life.

Slika 1. Lokacija naselja Rušanj

Izradi Plana detaljne regulacije naselja Rušanj, dela državnog puta IB reda br. 22 (Ibarske magistrale) i privredne zone uz državni put IB reda br. 22 (Ibarsku magistralu), gradska opština Čukarica pristupilo se na osnovu Odluke o izradi Plana¹. Plan je bio izložen na ranom javnom uvidu u periodu od 05.06.2023. godine do 20.06.2023. godine. Prikaz plana je baziran na Elaboratu za rani javni uvid.

Osnovni ciljevi izrade Plana su: definisanje pravila uređenja i građenja površina javne namene kako bi se stvorili uslovi za opremanje naselja saobraćajnom, infrastrukturnom i socijalnom mrežom i izgradnju objekata javnih službi; definisanje površina ostale namene i pravila uređenja i građenja u skladu sa potencijalima i ograničenjima prostora; očuvanje i unapređenje uslova životne sredine; oplemenjivanje prostora i poboljšanje standarda stanovanja; planiranje naselja Rušanj kao zaokružene urbane

Slika 2. Šira situacija

celine u perifernoj gradskoj zoni i stvaranje centra opšteg gradskog značaja².

Planski obuhvat i postojeća namena površina

Planom detaljne regulacije naselja Rušanj, dela državnog puta IB reda br. 22 (Ibarske magistrale) i privredne zone uz državni put IB reda br. 22 (Ibarsku magistralu), gradska opština Čukarica obuhvaćena je kompletna teritorija naselja Rušanj, planirana privredna zona uz Ibarsku magistralu od petlje kod groblja Orlovača prema jugu duž zapadne strane naselja, uključujući planirani kompleks posebne namene zapadno od Ibarske magistrale, do granica gradskog građevinskog

područja definisanih PGR-om Beograda, a južno od pomenute granice obuhvata postojeću parcelu državnog puta i zaštitni pojas uz državni put IB reda br. 22 (Ibarsku magistralu) obostrano, u dužini oko 4 km sve do granice Plana generalne regulacije saobraćajnice sa infrastrukturom u koridoru planiranog državnog puta IB reda br. 22 (Ibarska magistrala), na teritoriji gradskih opština Čukarica, Barajevo, Obrenovac i Lazarevac. **Površina obuhvaćena Planom iznosi oko 467 ha.**

Postojeće korišćenje zemljišta

Postojeće stanovanje naselja Rušanj egzistira u dva tipa - porodično i višeporodično stanovanje. Procentualno su najviše zastupljeni objekti porodičnog stanovanja dobrog boniteta, spratnosti P+1+Pk, na velikim parcelama (površine oko 10 ari) sa uređenim dvorištima. Višeporodično stanovanje postoji na samo jednoj lokaciji, u Ulici oslobođenja, sa objektima forme otvorenog bloka i slobodnim prostorom opremljenim mobilijarom za dečiju igru i rekreaciju. Visina objekata je od P+2+Pk do P+4. Uz Ibarsku magistralu zastupljeni su manji kompleksi privrednih delatnosti u vidu zanatskih proizvodnih pogona i skladišta u funkciji tih namena. Postojeći komercijalni sadržaji se nalaze duž Ulice Trinaestog septembra, kao prateći sadržaji stanovanja (trgovina i usluge). Objekti su spratnosti od P do P+Pk/1, različitog boniteta. Evidentan je nedostatak ugostiteljskih objekata, većih trgovinskih lanaca i zanatskih radnji u naselju. U granici obuhvata Plana u funkciji su dve stanice za snabdevanje gorivom kao prateći

1: Odluka o izradi Plana detaljne regulacije naselja Rušanj, dela državnog puta IB reda br.22 (Ibarske magistrale) i privredne zone uz državni put IB reda br.22 (Ibarsku magistralu), gradska opština Čukarica („Službeni list grada Beograda“, br. 95/21)

2: Odluka o izradi Plana generalne regulacije saobraćajnice sa infrastrukturom u koridoru planiranog državnog puta IB reda br. 22 (Ibarska magistrala), na teritoriji gradskih opština Čukarica, Barajevo, Obrenovac i Lazarevac („Službeni list grada Beograda“, br. 40/21)

Slika 3. Postojeće stanje

sadržaji Ibarskog puta („Knez Petrol“ i „CryoGas“). Drugi komercijalni sadržaji koji su zastupljeni duž Ibarske magistrale su poslovni kompleksi, skladišta građevinskog materijala, stovarišta, kao i uslužne delatnosti i ugostiteljstvo (restoran „Srpski dvor“). U naselju Rušanj funkcioniše jedan dom za stara lica u privatnom vlasništvu - „Sigurno doba“, u Ulici Moravska br. 1.

U obuhvatu Plana delimično su se zadržale poljoprivredne površine, gde

se gaje ratarske kulture, a prisutne su i površine pod voćarskim i povrtarskim zasadima. Neizgrađene parcele su uglavnom neuređene travnate površine, ali i parcele u neposrednoj blizini porodičnih kuća koje stanovnici koriste za bavljenje poljoprivredom.

U okviru „Spoljašnjeg prstena“ sistema zelenih površina, u perifernoj zoni grada, nalaze se „Rušanjsko-Ripanjске“ šume (GJ „Košutnjačke šume“), koje delimično obuhvataju prostor unutar granice predmetnog plana. Pretežno u

formi klinova, kao manji šumski masivi i šumarci, prostiru se do poljoprivrednih površina i parcela sa porodičnim stanovanjem.

U naselju Rušanj postoji staro i novo groblje. Staro groblje je zatvorenog tipa, gde su sahrane moguće samo na postojećim grobnim mestima. Novo groblje se nalazi na rubu naselja, ograđeno je i uređeno. U delu kompleksa se nalazi muslimansko groblje. Teren je u padu, pristupne staze su u blagom nagibu a grobna mesta su uređena kao stepenišni nivoi. Kolski prilaz groblju je jednosmeran i neuređen. U okviru kompleksa organizovan je parking i kolske staze. Na formiranom trgu za ispraćaj izgrađene su dve kapele i prodavnica.

Mesna zajednica Rušanj se nalazi u Ulici Trinaesti septembar br. 27, u objektu grupe javnih službi u kome su još dom kulture, klub penzionera, biblioteka i dom zdravlja. U okviru objekta nalazi se i predškolska ustanova, vrtić „Bubamara“. Parkiranje je obezbeđeno u regulaciji ulice, a istočno od objekta se nalazi park sa spomenikom i mobilijarom za igru dece. Spomenik i spomen ploča podignuti su u znak sećanja na pale borce iz naselja Rušanj u narodnooslobodilačkoj borbi u periodu od 1941. do 1945. godine.

Kompleks osnovne škole „Aca Milosavljević“ nalazi se u Ulici Školska br.7. Školska zgrada datira iz 1930. godine i jedna je od najstarijih u Beogradu. Prva škola u Rušnju je osnovana 1870. godine u privatnoj kući Stepana Ružića, poznatoj po nazivu „Ružičev čardak“.

U okviru granice plana nalazi se fudbalski teren FK Rušanj u Ul. Rate Petrovića br. 3. U okviru postojećeg

kompleksa se nalazi i prateći objekat sa pomoćnim sportskim sadržajima i komercijalnim delatnostima. U Rušnju postoje dva pravoslavna hrama. Hram Prepodobne Petke Paraskeve je parohijska crkva. U okviru kompleksa crkve Svete Petke Paraskeve se nalazi objekat crkve prizemne spratnosti, parohijski dom spratnosti P+2 koji u jednom delu poseduje salu za prijem i prodavnica. Na ulazu u crkvenu portu sagrađena je i nadstrešnica. Hram Svetog velikomučenika Georgija je zadužbina jedne porodice i u njemu su bogoslužjenja znatno ređa. Nalazi se u dvorištu restorana „Srpski dvor“.

Postojeće saobraćajne površine

Postojeću primarnu uličnu mrežu u obuhvatu Plana čine saobraćajnica Ibarski put, u rangu magistralne saobraćajnice i ulica Trinaestog septembra, u rangu Ulice drugog reda. U postojećem stanju, Ibarska magistrala ima, u smeru od Beograda dve saobraćajne trake, dok u smeru prema Beogradu jednu saobraćajnu traku, kojim se odvija lokalni, prigradski i međumesni prevoz putnika. Duž Ibarske magistrale je došlo do intenzivne koncentracije sadržaja. Postoji problem direktnog pristupa tangentnim parcelama na/sa Ibarske magistrale. Ulica Trinaesti septembar predstavlja okosnicu saobraćaja u naselju Rušanj, prolazeći kroz centar naselja. U postojećem stanju je ulica drugog reda sa jednom saobraćajnom trakom po smeru, kojom se odvija i javni prevoz putnika.

Postojeće površine za infrastrukturne objekte i komplekse

Predmetni prostor, kao i celo naselje Rušanj pripada III i IV zoni

vodosnabdevanja grada Beograda. U okviru granice Plana postoji izgrađena vodovodna distributivna mreža manjih prečnika a ne postoji gradska kanalizaciona mreža. Napajanje električnom energijom predmetnog područja orijentisano je na transformatorske stanice (TS): 35/10 kV „Resnik“ i 110/35/10 kV „Beograd 35 - Sremčica“. Predmetno područje, u okviru granice Plana, pripada kablovskom području automatske telefonske centrale (ATC) „Rušanj“. U granici Plana izvedeni su i u fazi eksploatacije: magistralni (transportni) gasovod MG 05/II Ostružnica – Beli Potok i glavna merno-regulaciona stanica GMRS „Cerak“.

Osnovna ograničenja

Osnovna ograničenja u planiranju obuhvaćenog područja, na koja će se posebna pažnja obratiti u fazi izrade nacрта plana i definisanja planskog rešenja u skladu sa uslovima nadležnih institucija su:

- geološkomorfološke karakteristike terena – klizišta;
- postojeći i planirani dalekovodi sa zaštitnim pojasevima;

Slika 4. Ograničenja

- postojeća izgrađenost i nepravilna parcelacija;
- nedostatak infrastrukture;
- manjak objekata javnih funkcija i snabdevačkih punktova.

Plansko rešenje

Konceptom planskog rešenja podržan je postojeći trend mirnog porodičnog naselja planiranjem slobodnostojećih porodičnih stambenih objekata, uz mogućnost formiranja zona ekskluzivnog (rezidencijalnog) stanovanja.

Evidentirani nedostatak komercijalnih sadržaja u naselju biće kompenzovan planiranjem linijskog centra duž Ulice Trinaestog septembra - mešovitog gradskog centra u zoni niske spratnosti. Planiranjem privredno-komercijalne zone uz Ibarsku magistralu aktivira se razvojni potencijal naselja, kao i šireg područja.

U okviru planiranih zelenih površina predviđena je realizacija sadržaja za aktivan odmor i rekreaciju, kao i punktova - zelenih oaza za okupljanje stanovnika naselja.

Slika 5. Prikaz linijskog centra

Slika 6. Urbane oaze

Planirane površine za objekte i komplekse javnih službi

Predškolske ustanove

U odnosu na ukupni planirani broj stanovnika (7149), potrebno je obezbediti kapacitete za oko 70% dece predškolskog uzrasta, odnosno, 525 dece, te su shodno tome u obuhvatu Plana planirana dva kompleksa predškolskih ustanova, oba maksimalnog kapaciteta (270 dece).

Osnovne škole

U odnosu na planirani broj stanovnika (7149) potrebno je obezbediti kapacitete za 715 dece školskog uzrasta. Planira se proširenje kompleksa OŠ „Aca Milosavljević“, kao i dogradnja objekta za ukupan kapacitet osnovne škole od 720 učenika, raspoređenih u 24 odjeljenja sa po 30 učenika, sa radom u 1 smeni. Dogradnjom se planira ukupan broj od 24 nastavne prostorije (učionice).

Planirano proširenje kapaciteta postojeće OŠ će uticati na poboljšanje standarda i smanjenje deficita u

Slika 7. Planirana namena

građevinskoj površini objekta i površini kompleksa.

Zdravstvene ustanove

U obuhvatu Plana primarna zdravstvena zaštita stanovništva se obavlja u okviru radne jedinice Doma zdravlja „Dr Simo Milošević“ – Čukarica – Ambulanta Rušanj, u Ulici Trinaestog septembra.

Postojeći objekat primarne zdravstvene zaštite se zadržava. Planira se njegova rekonstrukcija, dogradnja i nadgradnja u cilju povećanja kapaciteta, u skladu sa planiranim brojem stanovnika. Maksimalna planirana spratnost

objekta ustanove primarne zdravstvene zaštite je P+1.

Ustanove socijalne zaštite

Prema iskazanim potrebama Sekretarijata za socijalnu zaštitu, u objektu Mesne zajednice planira se klub za odrasla i stara lica, površine oko 150 m², kapaciteta 50 korisnika, koji bi zadovoljavao potrebe najstarijih sugrađana sa područja naselja Rušanj. Planira se rekonstrukcija i prenamena postojećeg objekta predškolske ustanove u objekat socijalne zaštite spratnosti do P+1.

Ustanove kulture

Jedan od bitnih elemenata za formiranje funkcionalnog centra naselja predstavljaju sadržaji kulture. U okviru postojećeg objekta Mesne zajednice postoji biblioteka i višenamenska sala. Planirana je rekonstrukcija objekta, tako da se omogući laka transformacija prostora u višenamensku salu za kamerne koncerte, predstave, promocije, predavanja, književne večeri ili galeriju sa gostujućim izložbama. Državna uprava i administrativne službe Postojeći objekat mesne zajednice je spratnosti P+1 i ukupne BRGP oko 1300 m². Planira se rekonstrukcija objekta mesne zajednice i preraspodela prostora tako da budu opredeljene prostorije za mesnu zajednicu, višenamensku salu i biblioteku.

Kompleksi posebne namene

U skladu sa PGR-om mreže vatrogasnih stanica³ planirana je vatrogasna stanica (J11-1) u južnom delu planskog obuhvata, uz Ibarsku magistralu.

U okviru kompleksa vatrogasne stanice moguća je realizacija sledećih sadržaja: vatrogasni objekat, vatrogasni toranj, interna stanica za snabdevanje gorivom, sportsko-rekreativne površine, manipulativne površine, zelene i slobodne površine.

Za vatrogasnu stanicu planirani su maksimalni urbanistički parametri: indeks zauzetosti na parceli do 40%; visina objekta 9 m a visina vatrogasnog tornja 15 m.

U zapadnom delu planskog obuhvata, uz Ibarsku magistralu planiran je kompleks posebne namene (J11-2).

Saobraćajne površine sa pratećom infrastrukturnom mrežom

Primarna ulična mreža ostaje kao u postojećem stanju. Deonica Ibarske magistrale, državnog puta IB reda broj 22, na potezu od raskrsnice sa Ulicom pilota Mihaila Petrovića do Ulice 13. septembra uvodi saobraćaj u naselje Rušanj. Za pristup sadržajima u kontaktnom prostoru naselja Rušanj planira se servisna saobraćajnica. U saradnji sa nadležnim institucijama biće definisani broj i pozicija priključaka na Ibarsku magistralu. Ulica 13. septembra ostaje u rangu ulice drugog reda. Planira se formiranje okretnice linije 532 u zoni ukrštanja ulica Oslobođenja i Oslobođenja 8. deo i produžetak linije 531 do nove lokacije u neposrednom okruženju groblja.

U saradnji sa nadležnim institucijama biće planirano kompletno infrastrukturno opremanje naselja (izgradnja vodovodne mreže odgovarajućeg kapaciteta, izgradnja fekalne i atmosferske kanalizacije, uređenje postojećih potoka Šindrakovac i Kijevački potok, izgradnja dvosistemskog nadzemnog voda 2x110 kV, priključenje planiranih objekata na distributivnu elektroenergetsku mrežu, izgradnja pristupne telekomunikacione mreže, izgradnja čeličnog distributivnog gasovoda od GMRS „Cerak“ do naselja Rušanj i merno-regulaciona stanica MRS „Rušanj“, čime bi se stekli uslovi za priključenje planiranih potrošača na predmetnom području na gasovodnu mrežu).

Komunalne površine

Planirano je uređenje kompleksa starog groblja, infrastrukturno opremanje i izgradnja kapele kao i proširenje novog

groblja, za potrebe stanovnika naselja Rušanj i za ostala gravitirajuća naselja.

Zelene površine i šume

Zadržavaju se i unapređuju postojeće šume koje doprinose značajnom umanjenju zagađenja vazduha filtrirajući i suspendujući nusprodukte izduvnih gasova magistralne saobraćajnice u neposrednom okruženju a naročito imaju važnu ulogu u zaštiti od erozije površina koje su sklone pokretanju klizišta. Planira se realizacija sadržaja za aktivan odmor i rekreaciju, kao i punktova - zelenih oaza za okupljanje stanovnika naselja, uređenje pešačkih i trim staza sa manjim odmorištima za potrebe rekreacije.

Sportski objekti i kompleksi

Planiraju se sportsko-rekreativni i takmičarsko-sportski kompleksi namenjeni za sportsko-rekreativne aktivnosti stanovništva, treninge i takmičenja sportista i sportskih ekipa na lokalnom nivou. Planirani sportsko-rekreativni kompleksi mogu sadržati više sportskih objekata kao što su: otvoreni sportski tereni, zatvoreni sportski objekti (sportske sale, sportski baloni...) i složeni sportski objekti (sportski stadion...). U okviru sportskog kompleksa moguća je realizacija i kapaciteta komercijalnih delatnosti (trgovina i ugostiteljstvo) i javnih službi.

Stanovanje

Planiraju se tri tipa stanovanja: S2 - porodično stanovanje u formiranim gradskim blokovima u perifernoj zoni grada, S4 - zona porodičnog stanovanja – sanacija neplanski formiranih blokova, S9 - zona višeporodičnog stanovanja u postojećim organizovanim naseljima -

otvoreni blok.

- Za zone S2 i S4 planirani su sledeći urbanistički parametri: maksimalni indeks zauzetosti parcele („Z“) je 40%, maksimalna visina venca objekta 9 m, minimalni procenat slobodnih i zelenih površina na parceli je 60%.
- Za zonu S9 planirani su sledeći urbanistički parametri: postojeća organizacija prostora sa više objekata na jednoj građevinskoj parceli ili građevinskom kompleksu se zadržava; nije dozvoljena izgradnja novih objekata, zadržava se postojeći indeks zauzetosti bloka i postojeća visina objekata, minimalni procenat slobodnih i zelenih površina na građevinskoj parceli je 50%.

Sa porodičnim i višeporodičnim stanovanjem su kompatibilni komercijalni sadržaji iz oblasti trgovine i uslužnih delatnosti koje ne ugrožavaju životnu sredinu i ne stvaraju buku. Odnos osnovne i kompatibilne namene u zoni je definisan u odnosu min. 80% : maks. 20%;

Mešoviti gradski centri

Mešoviti gradski centri podrazumevaju kombinaciju komercijalnih sadržaja sa stanovanjem. U prizemlju planiranih objekata obavezni su komercijalni sadržaji iz oblasti trgovine i uslužnih delatnosti koje ne ugrožavaju životnu sredinu i ne stvaraju buku.

- Za zonu M6 planirani su sledeći urbanistički parametri: maksimalni indeks zauzetosti parcele („Z“) je 40%, maksimalna visina venca objekta je 13 m, minimalni procenat slobodnih i zelenih površina na parceli je 60%.

Komercijalne zone i gradski centri

Na obuhvaćenom području planiraju se dva tipa komercijalnih sadržaja: K3 - zona komercijalnih sadržaja u zoni niske spratnosti i K4 - zona pratećih komercijalnih sadržaja.

- Za zonu K3 planirani su sledeći urbanistički parametri: maksimalni indeks zauzetosti parcele („Z“) je 40%, maksimalna visina venca objekta je 13 m, minimalni procenat slobodnih i zelenih površina na parceli je 60%.
- Za zonu K4 (stanice za snabdevanje gorivom) planirani su sledeći urbanistički parametri: maksimalni indeks zauzetosti parcele („Z“) je 40%, maksimalna visina venca objekta je 8 m, minimalni procenat zelenih površina u direktnom kontaktu sa tlom iznosi 12%.

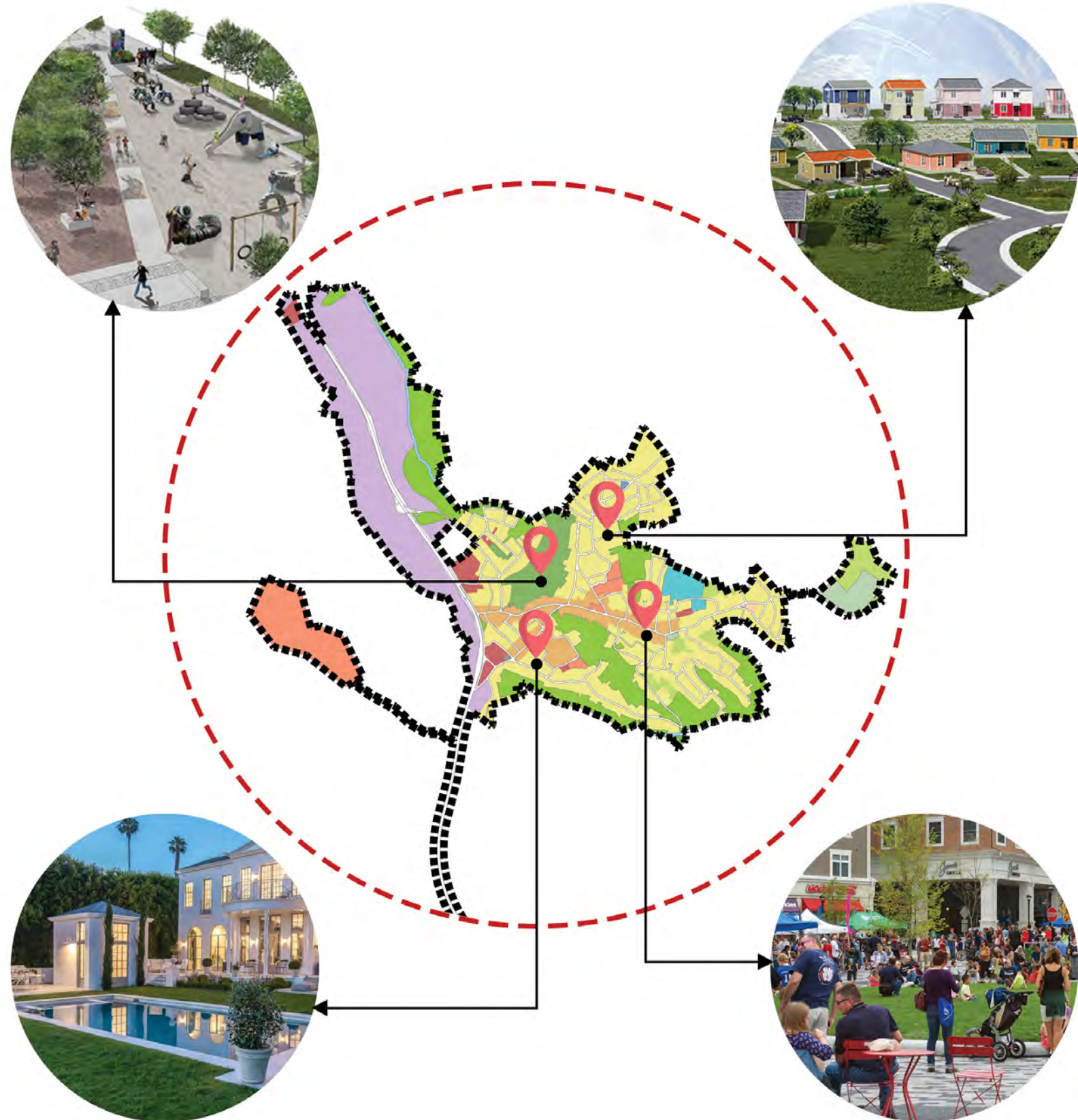
Planirane površine za privredne zone

U okviru površina za privredno komercijalne delatnosti dozvoljena je izgradnja i privrednih i komercijalnih delatnosti, sa učešćem pojedinačne namene do 100% na građevinskoj parceli. Sa privrednim delatnostima kompatibilne su površine za infrastrukturne objekte i komplekse, komunalne površine, površine za objekte i komplekse javnih službi.

- Za zonu P2 planirani su sledeći urbanistički parametri: maksimalni indeks zauzetosti parcele („Z“) je 30%; maksimalna visina slemena za objekte sa korisnom BRGP je 12 m (sa odgovarajućim brojem etaža u odnosu na namenu i tehnološke potrebe), minimalni procenat slobodnih i zelenih površina na parceli je 70%, minimalni procenat zelenih površina u direktnom kontaktu sa tlom iznosi 20%.

Slika 8. Tabela kapaciteta

Ostvareni kapaciteti	POSTOJEĆE (orijentaciono)	UKUPNO PLANIRANO (post.+novo) (orijentaciono)
Ukupna površina Plana	467,26 ha	467,26 ha
Neto površina blokova*	408,60 ha	381,41 ha
Površine javne namene		
BRGP objekata i kompleksa javnih službi	3639 m ²	11650 m ²
Ukupno površine javne namene	3639 m ²	11650 m ²
Površine ostalih namena		
BRGP stanovanja (zone S2,S4,S9)	392602 m ²	394678 m ²
BRGP mešovitih gradskih centara (zona M6)	0 m ²	208904 m ²
BRGP komercijalnih sadržaja (zone K3,K4)	10372 m ²	152342 m ²
BRGP privrednih delatnosti (zona P2)	9761 m ²	595790 m ²
BRGP ostalo (kompleks verskog objekta)	1702 m ²	1702 m ²
Ukupno površine ostalih namena	414437 m ²	1353416 m ²
UKUPNA BRGP		
Broj stanova	1741	2648
Broj stanovnika	4700	7149
Broj zaposlenih	104	8334
Prosečan indeks izgrađenosti	10,23	35,79
Gustina stanovanja	11,5	18,74

PROSTORNI PLAN PODRUČJA POSEBNE NAMENE BATAJNIČKOG KANALIZACIONOG SISTEMA, GRADSKE OPŠTINE ZEMUN I SURČIN

THE SPATIAL PLAN OF THE SPECIAL-PURPOSE AREA OF THE BATAJNICA SEWERAGE SYSTEM, URBAN MUNICIPALITIES ZEMUN AND SURCIN

Tekst priredili: Mirjana Nedeljković, dipl.pr. planer i Aleksandar Ranković, dipl.grad.inž.

Odgovorni planer: Mirjana Nedeljković, dipl.pr. planer

Prostornim planom područja posebne namene Batajničkog kanalizacionog sistema stvaraju se uslovi za korišćenje, uređenje i zaštitu planskog područja, obezbeđuju uslovi za realizaciju projekta izgradnje primarnih objekata Batajničkog kanalizacionog sistema - crpnih stanica i kolektora, postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda PPOV „Batajnica“, kao i objekata Batajničkog kanalizacionog sistema koji nisu do sada bili obuhvaćeni planskom i tehničkom dokumentacijom.

The Spatial plan of the special-purpose area of Batajnica sewerage system meets the requirements for use, design and protection of the plan area, ensuring conditions for realising the project of constructing primary facilities of Batajnica sewerage system – pumping stations and main sewers, the wastewater treatment plant (WWTP) “Batajnica”, and the facilities of Batajnica sewerage system that have not been included in planning and technical documentation until now.

Uvod

Polaznu osnovu za izradu Prostornog plana područja posebne namene Batajničkog kanalizacionog sistema (Prostorni plan) čini projektna dokumentacija koja je izrađena u različitim vremenskim periodima:

- Prethodna studija opravdanosti sa generalnim projektom beogradskog kanalizacionog sistema (Institut za vodoprivredu „Jaroslav Černi“, februar 2011. godine), i
- Projekat sakupljanja i prečišćavanja otpadnih voda u Batajnici („EHTING“, 2020. godine).

Kako su ova dva projekta dala različite koncepte odvođenja upotrebljenih voda, urađena je Analiza - uporedni prikaz planskih rešenja odvođenja upotrebljenih voda sa područja Batajničkog kanalizacionog sistema sa Projektom sakupljanja i prečišćavanja otpadnih voda u Batajnici („EHTING“, 2020. godine). Rezultat Analize, koja je rađena u saradnji sa JKP „Beogradski vodovod i kanalizacija“ je koncept odvođenja upotrebljenih voda predstavljen u Prostornom planu.

Povod za izradu Prostornog plana je stvaranje mogućnosti za izgradnju nedostajućih primarnih objekata Batajničkog kanalizacionog sistema - crpnih stanica i kolektora i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda PPOV „Batajnica“, kao završnog objekta sistema.

Planski osnov za izradu Prostornog plana predstavljaju:

- Zakon o Prostornom planu Republike Srbije od 2010. do 2020. godine („Službeni glasnik RS“, broj 88/10);

- Izmene i dopune Regionalnog prostornog plana administrativnog područja grada Beograda („Službeni list grada Beograda“, br. 10/04, 38/11 i 86/18).

Prilikom izrade Prostornog plana uzete su u obzir strategije, koncepti i rešenja razvoja kanalizacionog sistema u mnogobrojnim važećim Prostornim planovima, Planovima generalne regulacije i Planovima detaljne regulacije, za koje je urađena i odgovarajuća tehnička dokumentacija.

Granice Batajničkog kanalizacionog sistema utvrđene su prema važećem Generalnom projektu beogradske kanalizacije, po kome je na ovom području planirana delimično i zasnovan separacioni sistema kanisanja upotrebljenih i atmosferskih voda.

Površina Batajničkog kanalizacionog sistema je oko 13.700 ha, od čega je kanalisano svega oko 750 ha površina. Broj korisnika je oko 65.000 a postoji potreba za priključenjem još dodatnih 60.000 korisnika sa područja opština Surčin i Zemun, koje se nalaze izvan granica GUP-a.

Postojeće kanalizacione crpne stanice i primarni kolektori u kanalizacionoj mreži upotrebljenih voda

Batajnički kanalizacioni sistem, u smislu odvođenja upotrebljenih voda, sastoji se od 4 nezavisna podsliva, od kojih su 3 povezana u jedinstvenu funkcionalnu celinu preko kanalizacionih crpnih stanica (KCS) „Aerodrom“, „Batajnica“ i „Zemun polje 2“, preko kojih se vrši transport upotrebljenih voda u reku Dunav, bez ikakvog prečišćavanja. Sa četvrtog podsliva u delu naselja Gornji Zemun upotrebljene vode se takođe pretežno odvođe do KCS „Zemun polje 2“, odakle se potiskuju u reku Dunav. Upotrebljene vode iz naselja Plavi horizonti i Školsko dobro, se preko KCS „Školsko dobro“ potiskuju ispod pruge, do kanalizacionog sistema u naselju

KCS „Batajnica“

KCS „Batajnica“ sagrađena je i puštena u rad 2004. godine. Crpna stanica je šahtnog tipa, radi kao dvonamenska, vrši prepumpavanje i atmosferskih i upotrebljenih voda. Lokacija crpne stanice je u južnom delu naselja Batajnica.

Slika 1. KCS „Batajnica“

Izgrađena je kao provizorijum, koji se sastoji iz dva crpilišta (crpilišta za upotrebljene i atmosferske vode) međusobno razdvojenih zatvaračem. Funkcioniše kao crpna stanica opšte namene jer se atmosferske i upotrebljene vode mešaju pre ulaska u objekat crpne stanice. Upotrebljene i atmosferske vode se iz crpilišta KCS „Batajnica“ nezavisnim cevovodima potiskuju ka KCS „Zemun polje 2“. U konačnom rešenju, atmosferske vode treba da se povežu na izrađeni kišni kolektor – tunel „Zemun polje – Dunav“.

KCS „Zemun polje 2“

KCS „Zemun polje 2“ je kao i KCS „Batajnica“ sagrađena i puštena u rad 2004. godine. Crpna stanica je prema postojećem stanju dvonamenska, vrši prepumpavanje atmosferskih i upotrebljenih voda. Lokacija crpne stanice je u severnom delu naselja Zemun polje.

KCS „Zemun polje 2“ je vrlo važan objekat u Batajničkom kanalizacionom sistemu. Na KCS „Zemun polje 2“ dolaze otpadne vode Zemun polja I i II, Batajnice, dela Surčina i gornjeg Zemuna, kao i atmosferske vode Zemun polja i Batajnice. Crpna stanica je šahtnog tipa i predstavlja najizvodniju tačku sliva, čija je površina oko 670 ha. Usled neizgrađenosti atmosferske kanalizacije i postrojenja za preradu otpadnih voda, na crpnim stanicama dolazi do mešanja kišnih i upotrebljenih voda sa podslivova Batajnica i Zemun polje. Otpadne vode dolaze u crpnu stanicu dovodnim kolektorima, u dva odvojena crpna bazena, koji su međusobno povezani. Odatle se voda prepumpava u glavne odvodne kolektore i bez ikakvog prečišćavanja upuštaju u reku Dunav.

KCS „Aerodrom“

KCS „Aerodrom“ služi za evakuaciju upotrebljenih voda sa područja aerodroma „Nikola Tesla Beograd“ u Surčinu i prihvata upotrebljene vode iz naselja Surčin. Slivno područje KCS „Aerodrom“ je oko 147,5 ha.

Upotrebljene vode naselja Surčin sakupljaju se cevnom kanalizacijom i odvoje do KCS „Surčin 1“, odakle se potiskuju do KCS „Aerodrom“. Sakupljene upotrebljene vode na KCS „Aerodrom“ podižu se na viši nivo u tornju crpne stanice, odakle se cevovodom pod pritiskom transportuju do KCS „Zemun polje 2“.

KCS „Surčin 1“

KCS „Surčin 1“ nalazi se u centralnom delu naselja, kapaciteta 200 l/s. U prvoj fazi projektovano je da se upotrebljene vode u količini od 60 l/s preko postojećeg potisa upućuju ka prekidnoj komori u zoni aerodroma „Nikola Tesla“ i dalje preko postojećeg cevovoda pod pritiskom sprovode do postojeće KCS „Zemun polje 2“. Preostali deo upotrebljenih voda u količini od 140 l/s predstavlja drugu fazu. U ovoj fazi upotrebljene vode bi se takođe odvodile do postojeće KCS „Zemun polje 2“ ali tako što bi se iz KCS „Surčin 1“ upotrebljene vode najpre upućivale ka planiranoj KCS „Surčin 2“ i dalje do planiranog kolektora na teritoriji privredne zone „Auto-put“.

Izgrađeni primarni kolektori i cevovodi u kanalizacionoj mreži upotrebljenih voda

Izgrađenu kanalizacionu mrežu na ovom području čine kolektori i cevovodi različitih dimenzija i oblika u dužini od oko 115 km. Kolektorske veze gravitiraju ka crpnim stanicama - KCS „Aerodrom“,

KCS „Batajnica“ i KCS „Zemun polje 2“, koje obezbeđuju evakuaciju atmosferskih i upotrebljenih voda sa gravitirajućeg područja u reku Dunav. Crpne stanice su dugim potisnim cevovodima povezane u jedinstven sistem.

Kolektor KCS „Aerodrom“ – KCS „Zemun polje 2“ – izliv u reku Dunav

Ovaj sistem čine dva potisna cevovoda dužine oko 11,5 km. Potisni cevovod ide od KCS „Aerodrom“ do KCS „Zemun polje 2“, iz koje se dalje upotrebljene vode potiskuju u reku Dunav.

Slika 2. Situacija kolektora i potisnih vodova na pravcu KCS „Aerodrom“ – KCS „Zemun polje 2“ – izliv u reku Dunav

Slika 3. Situacija kolektora i potisnih vodova na pravcu KCS „Batajnica“ – KCS „Zemun polje 2“

Kolektor KCS „Batajnica“ – KCS „Zemun polje 2“

Potisni cevovod upotrebljene vode transportuje od KCS „Batajnica“ do KCS „Zemun polje 2“, u dužini oko 3,2 km. Na izlasku iz naselja Batajnica, trasa potisnog cevovoda izgrađena je sa južne strane autoputa Beograd - Novi sad.

Opšti i posebni ciljevi izrade Prostornog plana

Opšti cilj donošenja Prostornog plana je obezbeđenje prostornih uslova za ostvarenje posebne namene područja u uslovima održivog razvoja planskog područja.

Konceptualni okvir planiranja, korišćenja, uređenja i zaštite planskog područja zasniva se na obezbeđenju uslova za realizaciju projekta izgradnje primarnih objekata Batajničkog kanalizacionog sistema - crpnih stanica, kolektora i PPOV „Batajnica“, kao i objekata Batajničkog kanalizacionog sistema koji nisu do sada bili obuhvaćeni planskom i tehničkom dokumentacijom.

Posebni ciljevi su:

- Stvaranje planskog osnova za utvrđivanje javnog interesa i izgradnju primarnih objekata Batajničkog kanalizacionog sistema;
- Opremanje područja sistemom gradske kanalizacije;
- Utvrđivanje pravila uređenja i građenja u skladu planiranim kapacitetima izgradnje, uz očuvanje i unapređenje stanja životne sredine;
- Definisane lokacije za PPOV „Batajnica“:

Plansko rešenje

Za realizaciju Batajničkog kanalizacionog sistema planira se izgradnja 24 crpne stanice i oko 95,7 km kanalizacionih vodova za upotrebljene vode. Od 24 crpne stanice 6 je potisnih a 18 relejnog tipa. Od oko 95,7 km kanalizacionih vodova oko 21 km su potisni vodovi a ostalo (oko 74,7 km) vodovi gravitacionog tipa. U granici obuhvata su i delovi trasa kišne kanalizacije u dužini oko 6,3 km (gravitacione u dužini od oko 4,3 km i potisne oko 2 km) a sa ciljem da se u postojećim crpnim stanicama KCS „Batajnica“ i KCS „Zemun polje 2“ razdvoje atmosferske od upotrebljenih voda. Ukupna dužina planirane kanalizacione mreže, kišne i fekalne, iznosi oko 102 km. Svi kanalizacioni cevovodi, potisni i gravitacioni, planiraju se u javnim saobraćajnim površinama.

Opis kanalizacionog sistema

Batajnički kanalizacioni sistem, radi lakšeg sagledavanja, generalno može se podeliti na dva područja i to:

- Područje južno od državnog puta IA reda sa oznakom puta A3 (auto-put Zagreb – Beograd). Obuhvata naselja: Progar, Boljevci, Jakovo, Petrovčić, Bečmen, Dobanovci i Surčin. Ovom delu sistema gravitiraju i upotrebljene vode sa teritorije južno od Vinogradske ulice, odnosno sa područja obuhvaćenog PPPPN Nacionalni stadion.
- Područje severno od državnog puta IA reda sa oznakom puta A3 (auto-put Zagreb – Beograd). Obuhvata naselja: Grmovac, Ugrinovci, Busije, Batajnica, Zemun polje, Nova Galenika i Altina.

1. Područje južno od državnog puta IA reda sa oznakom puta A3 (auto-put Zagreb – Beograd)

U okviru ovog područja izdvajaju se sledeći pravci pružanja planiranog kanalizacionog sistema i objekata:

- Pravac Progar-Boljevci-Jakovo-planirana potisna KCS „Surčin 3“
- Pravac Petrovčić-Bečmen-Jakovo-planirana potisna KCS „Surčin 3“-planirana potisna KCS „Surčin 2“
- Pravac Dobanovci-planirana potisna KCS „Surčin 2“ (obuhvata naselje Dobanovci)
- Pravac postojeća KCS „Surčin 1“-planirana potisna KCS „Surčin 2“ (obuhvata naselje Surčin)
- Pravac planirana potisna KCS „Surčin 2“-postojeća KCS „Zemun polje 2“ (područje Privredne zone „Auto-put“)
- Pravac iz područja PPPPN Nacionalni stadion

2. Područje severno od državnog puta IA reda sa oznakom puta A3 (auto-put Zagreb – Beograd)

U okviru ovog područja a prema trasama primarnih odvodnika upotrebljenih voda izdvajaju se sledeći pravci:

- Zapadni pravac - Grmovac-Ugrinovci-Busije-Šangaj-Batajnica-postojeća KCS „Zemun polje 2“
- Središnji pravac - duž trase državnog puta IA reda sa oznakom puta A1 (deo obilaznice oko grada Beograda između petlji „Beograd“ i „Batajnica“)
- stočni pravac - Altina 2-Kamendin-postojeća KCS „Zemun polje 2“
- Pravac postojeća KCS „Zemun polje 2“-planirano PPOV „Batajnica“

Očekivani efekti planiranja

- Opremanje predmetnog područja objektima komunalne infrastrukture,
- Podizanje kavaliteta života,
- Povećanje atraktivnosti područja i standarda stanovanja,
- Unapređenje stanja životne sredine kroz izgradnju sistema gradske kanalizacije,
- Obezbeđenju uslova za realizaciju primarnih objekata Batajničkog kanalizacionog sistema (kanalizacione mreže, kišne i fekalne kao i PPOV) koji nisu do sada bili obuhvaćeni planskom i tehničkom dokumentacijom,
- Unapređenje dostupnosti kanalizacionoj mreži i omogućavanje pouzdanog funkcionisanja kanalizacionog sistema, kojim se zadovoljavaju očekivane dugoročne potrebe korisnika na području Prostornog plana,
- Utvrđivanje pravila uredenja i

pravila građenja za izgradnju planirane kanalizacione mreže, kojima je definisano korišćenje odgovarajućih savremenih tehničkih rešenja koja obezbeđuju realizaciju uz maksimalno smanjenje negativnih uticaja i rizika na predmetnom području,

- Obezbeđenje planskog osnova kojim se omogućava etapna izgradnja Batajničkog kanalizacionog sistema.

Predlog faza i etapa za dalju razradu Prostornog plana

Imajući u vidu veličinu obuhvaćenog prostora u cilju funkcionalnog razvoj kanalizacionog sistema predlaže se realizacija plana u dve faze. U okviru svake od faza kanalizacioni sistem može se razvijati etapno.

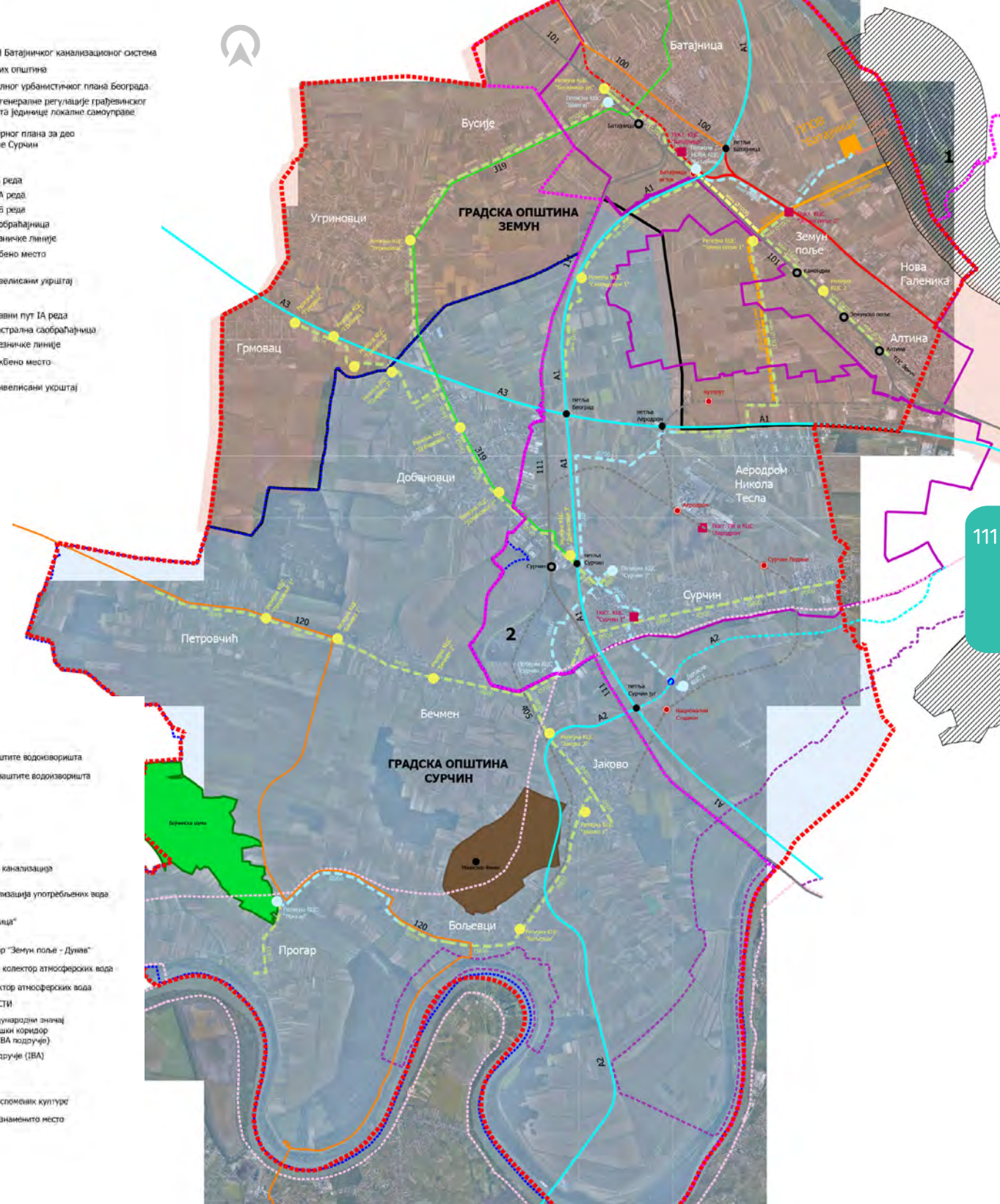
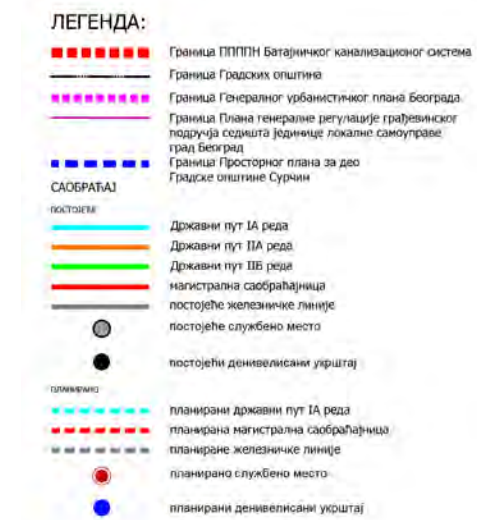
Prva faza obuhvata područje severno od državnog puta IA reda sa oznakom A3 (auto-put Zagreb - Beograd) i u okviru nje predložene su sledeće etape:

- Etapa 1.1- deonica planirana potisna Nova KCS „Batajnica“ - postojeća KCS „Zemun polje 2“ - planirano PPOV „Batajnica“- ispušt u Dunav;
- u okviru ove faze obuhvaćena je i relejna KCS “Zemun polje 1” a usled potrebe za rekonstrukcijom postojećih crpnih stanica, koje rade kao provizorijumi, obuhvaćena je i trasa planiranog kišnog kolektora koji povezuje planiranu Nova KCS „Batajnica“ sa postojećim kišnim kolektorom „Zemun polje-Dunav“;
- Etapa 1.2 - deonica Altina do planiranog kolektora koji povezuje planiranu KCS „Zemun polje 1“ sa postojećom KCS „Zemun polje 2“;
- Etapa 1.3 - deonica relejna KCS „Batajnica jug“- planirano PPOV „Batajnica“;

- Etapa 1.4 - deonica Ugrinovci - Busije - Šangaj - Batajnica;
- Etapa 1.5 - deonica Grmovac do veze na kolektor u Ugrinovcima;
- Etapa 1.6 - deonica Privredna zona Auto-put - planirana relejna KCS “Zemun polje 1“;
- Etapa 1.7 - deonica duž trase državnog puta IA reda sa oznakom A1 (deo obilaznice oko grada Beograda između petlji „Beograd“ i „Batajnica“) do planirane potisne Nove KCS „Batajnica“.

Druga faza obuhvata područje južno od državnog puta IA reda sa oznakom A3 (autoput Zagreb - Beograd) i u okviru nje predložene su sledeće etape:

- Etapa 2.1 - deonica postojeća KCS „Surčin 1“ - planirana potisna KCS „Surčin 2“ do veze na kanalizaciju u okviru Privredne zone „Auto-put“;
- Etapa 2.2 - kanalizacija naselja Surčin sa vezom PPPN Nacionalni stadion;
- Etapa 2.3 - kanalizacija naselja Dobanovci do planirane potisne KCS „Surčin 2“;
- Etapa 2.4 - pravac Petrovčić - Bečmen - planirana potisna KCS „Surčin 3“- planirana potisna KCS „Surčin 2“;
- Etapa 2.5 - pravac Progar – Boljevci - Jakovo do veze na planiranu kanalizaciju koja ide do planirane potisne KCS „Surčin 3“.

URBANISTIČKI PROJEKT ZA IZGRADNJU METRO STANICE SKADARLIJA I GRADSKE PIJACE BAJLONI

Tekst priredila: Marija Kosović, mast.inž.arh.

Odgovorni arhitekta urbanista: Marija Kosović, mast.inž.arh.

Povod za izradu Urbanističkog projekta za izgradnju metro stanice „Skadarlija“ i gradske pijace „Bajloni“ na kp 1476, 1479, 1480, 1481, 1482, 1483, 1484, 1430 i 468/2 sve KO Stari grad je inicijativa JKP Beogradski metro i voz za razgraničenje nadzemne i podzemne zone izgradnje metro stanice i gradske pijace, koje su planirane na istoj građevinskoj parceli.

Obuhvat urbanističkog projekta čini prostor između Drinčićeve ulice, Đorđa Jovanovića, Cara Dušana i Skadarske ulice, sa delom Ulice cara Dušana između Skadarske i Cetinjske ulice i Skadarskom ulicom između ulica: Cara Dušana i Đorđa Jovanovića.

Metro stanica Skadarlija je stanica na prvoj liniji metro sistema koja povezuje Makiško polje sa Mirijevom preko Trga Republike. Planirana je kao plitka stanica sa jednim mezaninom, orijentacione dubine od oko 19,7 m u odnosu na teren u Ulici cara Dušana, odnosno kota gornje ivice šine je 65,7 mnv. Stanični objekat metro stanice planiran je u severozapadnom delu parcele gradske pijace Bajloni. Stanica sadrži prizemlje i tri podzemna nivoa u okviru kojih se nalazi hol, operative prostorije, prostorije za zaposlene i tehničke prostorije. Ukupna BRGP stanice iznosi 8.262 m². Stanica iako je podzemna po svojoj tipologiji, sadrži i

nadzemne elemente kao što su pristupi (ulaz/izlaz) metro stanice, evakuaciono stepenište i otvori tehničkih prostorija koji mogu biti u nivou terena u vidu rešetki ili izdignuti. Planirana su dva pristupa metro stanici od kojih je jedan direktno iznad staničnog objekta a drugi u zoni raskrsnice Cetinjske ulice i ulice Cara Dušana. Stanica je dimenzionisana tako da omogući prevoz do 3.260 ljudi na sat u vršnom času u oba smera. Stanice metro sistema planirane su za izgradnju u otvorenom iskopu dok je izgradnja trasa tunela planirana TBM² mašinom.

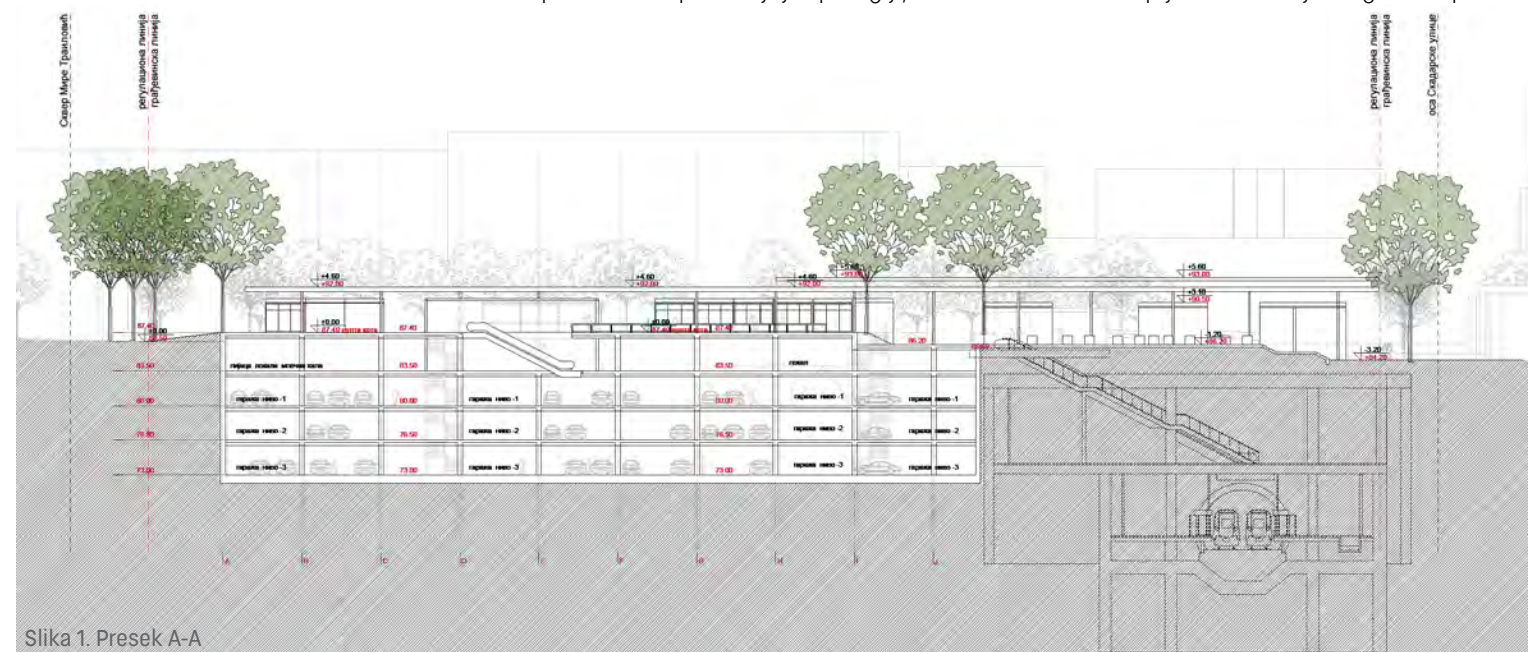
Gradska pijaca Bajloni planirana je kao zelena pijaca ali i kao javni gradski prostor

odnosno trg, orijentisan prema Skveru Mire Trailović. Pijačni prostor planiran je na dva nivoa s obzirom da je nivelaciona razlika između ulica Cara Dušana i Đorđa Jovanovića skoro 6 m. Prvi nivo jeste prostor pijace i trga a drugi nivo jeste suterenski prostor pijačne hale. Pijačni prostor je u središnjem delu natkriven i funkcionalno organizovan tako da zadovoljava potrebe moderne pijace, dok je prostor trga slobodan i omogućava sve manifestacione pijačne događaje. Kolski pristup je planiran iz Ulice Đorđa Jovanovića kojim se pristupa javnoj podzemnoj garaži ukupnog kapaciteta od oko 300 parking mesta. Ukupna BRGP pijace iznosi 1.707 m².

Građevinska parcela pijace planirana je kao komunalna javna površina ispod koje se nalaze dve funkcionalno različite saobraćajne površine – metro stanica i javna garaža. Na površini predmetne građevinske parcele nalaziće se moderna gradska pijaca sa glavnim

pristupom metro stanice i evakuacionim stepeništem i otvorima tehničkih prostorija metro stanice uklopljenim u idejno rešenje same pijace. Objekti pijace koji se nalaze iznad ploče metro stanice planiraju se kao lagani objekti sa plitkim fundiranjem. Ispod površine predmetne građevinske parcele nalaziće se stanični objekat metro stanice u dva nivoa, tehničke prostorije pijace vezani prevashodno za skladištenje i higijenu u prvom nivou ispod terena i javna garaža u tri nivoa.

Planira se fazna izgradnja na građevinskoj parceli pijace. Prvu fazu čini izgradnja metro stanice. Gradska pijaca Bajloni i podzemna garaža mogu se realizovati zajedno sa metro stanicom Skadarlija ili nakon izgradnje metro stanice. Nije dozvoljena izgradnja gradske pijace i podzemne garaže pre izgradnje metro stanice.

Slika 1. Presek A-A

1: Bruto razvijena građevinska površina
2: Tunnel boring machine

Slika 2. Parter

Slika 3. Garaža

PDR DELA PODRUČJA IZMEĐU ULICA: MOKROLUŠKE, MIŠKA JOVANOVIĆA, KRALJEVAČKE I ZAPLANJSKE, GO VOŽDOVAC

Tekst priredila: Jelena Jović, dipl.inž.arh.

Odgovorni urbanisti: Marina Božić, dipl.inž.arh. i Jelena Jović, dipl.inž.arh.

Plan detaljne regulacije dela područja između ulica: Mokroluške, Miška Jovanovića, Kraljevačke i Zaplanjske, Gradska opština Voždovac („Službeni list grada Beograda“, broj 11/23), obuhvata područje južno od Ulice Stefana Prvovenčanog (Auto-put Beograd – Niš) u površini od 81,8 ha.

Osnovni cilj izrade Plana jeste sagledavanje prostornih potencijala lokacije i unapređenje svih funkcija na području obuhvaćenim Planom. Stanovanje je po svom udelu dominantna namena u okviru granice Plana.

Koncept planiranja zasniva se na prevazilaženju dezintegracije urbanog tkiva (zapušteni neuređeni blokovi naspram izgrađenih i uređenih formi otvorenog bloka) i uklapanje u okružujući zadati kontekst. Plansko rešenje se može kratko opisati kao: područja potpune transformacije, zatim samo revitalizacije i rekonstrukcije pojedinih delova naselja, područja sanacije, i područja očuvanja i unapređenja izgrađenog otvorenog gradskog bloka.

Željeni kvalitet u planiranju proistekao je iz višestrukih analiza među kojima su: istorija lokacije, morfologija terena, njegove konture i njegove vizure, saobraćajna matrica, postojeća vegetacija, potencijalni ekonomski efekti.

Potpuna transformacija

Pristup širem području koje je obuhvaćeno Planom je preko Dušanovačkog mosta i Ulicom Miška Jovanovića i Peke Pavlovića, gde počinje naselje „Marinkova bara“. Datira iz vremena pre Drugog svetskog rata ali do danas nije dostiglo celovitu urbanu formu.

Uz definisanu uličnu matricu stvaraju se mogućnosti potpune transformacije slamova i objekata lošijeg boniteta u Marinkovoj bari, gde je planiran novi stambeno-komercijalni centar u okviru mešovite namene.

Revitalizacija i rekonstrukcija

U zoni duž Medakovićeve ulice izgrađeno je kvalitetno individualno stanovanje sa potencijalom delimične rekonstrukcije i revitalizacije što podrazumeva proširenje postojeće spratnosti za jedan sprat ili potkrovlje, ali i opšte unapređenje javnih prostora, skverova, uličnih drvoreda, uvođenje biciklističkih staza, obnovu mobilijara ...

Sanacija

Grupacija objekata duž ulice Ignjata Joba je nastala devedesetih godina 20. veka, i predstavlja konglomerat nadzidanih i dograđenih porodičnih stambenih

objekata do spratnosti P+6, preko granica dozvoljenih parametara, poput graditeljske stihije, bez arhitektonskog izraza, i minimuma urbane estetike, nastalo kao posledica vremenskog diskontinuiteta u planiranju (detaljni urbanistički plan koji nije realizovan ili/i neprimenljiv) u vreme, kada u mnogim delovima Beograda buja nelegalna izgradnja objekata za stanovanje.

Otvoreni gradski blok

Višeporodično stanovanje, organizovana stambena izgradnja, u formiranim otvorenim blokovima se zadržava, što podrazumeva postojeću spratnost i indeks zauzetosti parcele. Planira se unapređenje postojećih fasada objekata i očuvanje kvalitetnog zelenila. Dalji razvoj predmetne lokacije se bazira na povezivanju raznorodnih stambenih formi, ujednačavanju standarda stanovanja uključujući ekonomsku održivost predloženih rešenja.

Okosnica budućeg ambijenta je realizacija novih saobraćajnih tokova ulica: Nove Kumodraške, Mokroluške i UMP-a, i rekonstrukcije postojećih naseljskih glavnih saobraćajnica pre svega ulica: Zaplanjske, Peke Pavlovića i Medakovićeve. Socijalna infrastruktura je planirana za 19250

stanovnika, odnosno planirane su četiri predškolske ustanove, dve osnovne škole, ustanova primarne zdravstvene zaštite i ustanova socijalne zaštite. Osim objekata socijalne infrastrukture Planom su definisana pravila revitalizacije Centralnog groblja, i

komunalnih kompleksa „Vodovoda i kanalizacije“, toplane itd.

Komercijalna namena je zastupljena u vidu pojedinačnih objekata u okolnom stambenom tkivu, dok se dve stanice za snabdevanje tečnim gorivom nalaze u ulicama: Zaplanjskoj i Vojislava Ilića.

PLAN DETALJNE REGULACIJE PODRUČJA IZMEĐU ULICA JURIJGA GAGARINA I ZEMUNSKJE (IMT) – I FAZA

Tekst priredila: Marija Kosović, mast.inž.arh.

Odgovorni arhitekta urbanista: Marija Kosović, mast.inž.arh.

Povod za izradu Plana detaljne regulacije područja između ulica: Jurija Gagarina i Zemunske („IMT“), gradska opština Novi Beograd jeste potreba da se stara industrijska zona sačinjena od fabrika „Industrija motora i traktora“ i „Fabrika odlivaka i modela“ transformiše u mešovite gradske centre a u skladu sa strateškim ciljevima uređenja centralnih gradskih zona.

Jedan od osnovnih ciljeva izrade predmetnog Plana jeste povezivanje i integracija lokacije sa ostatkom grada kao i transformacija interne saobraćajne matrice fabrika u gradsku matricu. S tim u vezi definisane su primarne saobraćajnice koje opslužuju prateće javne službe mešovitim gradskih centara, odnosno planirano je povezivanje Ulice Đorđa Stojanovića sa ulicama: Evropska i Japanska kao i Ulice Jurija Gagarina sa Zemunskom ulicom. Elaboratom za rani javni uvid podeljena je izrada Plana u dve faze. Prva faza obuhvata područje istočno i severno od fabrike „Industrija motora i traktora“ (IMT) odnosno područje koje se u najvećoj meri sprovodi neposrednom primenom pravila uređenja i građenja PGR-a Beograda¹ izradom urbanističkih projekata, dok je prostor fabrike ostavljen za detaljnu razradu u drugoj fazi nakon što se definiše novi vlasnik kako bi se sagledale njegove potrebe.

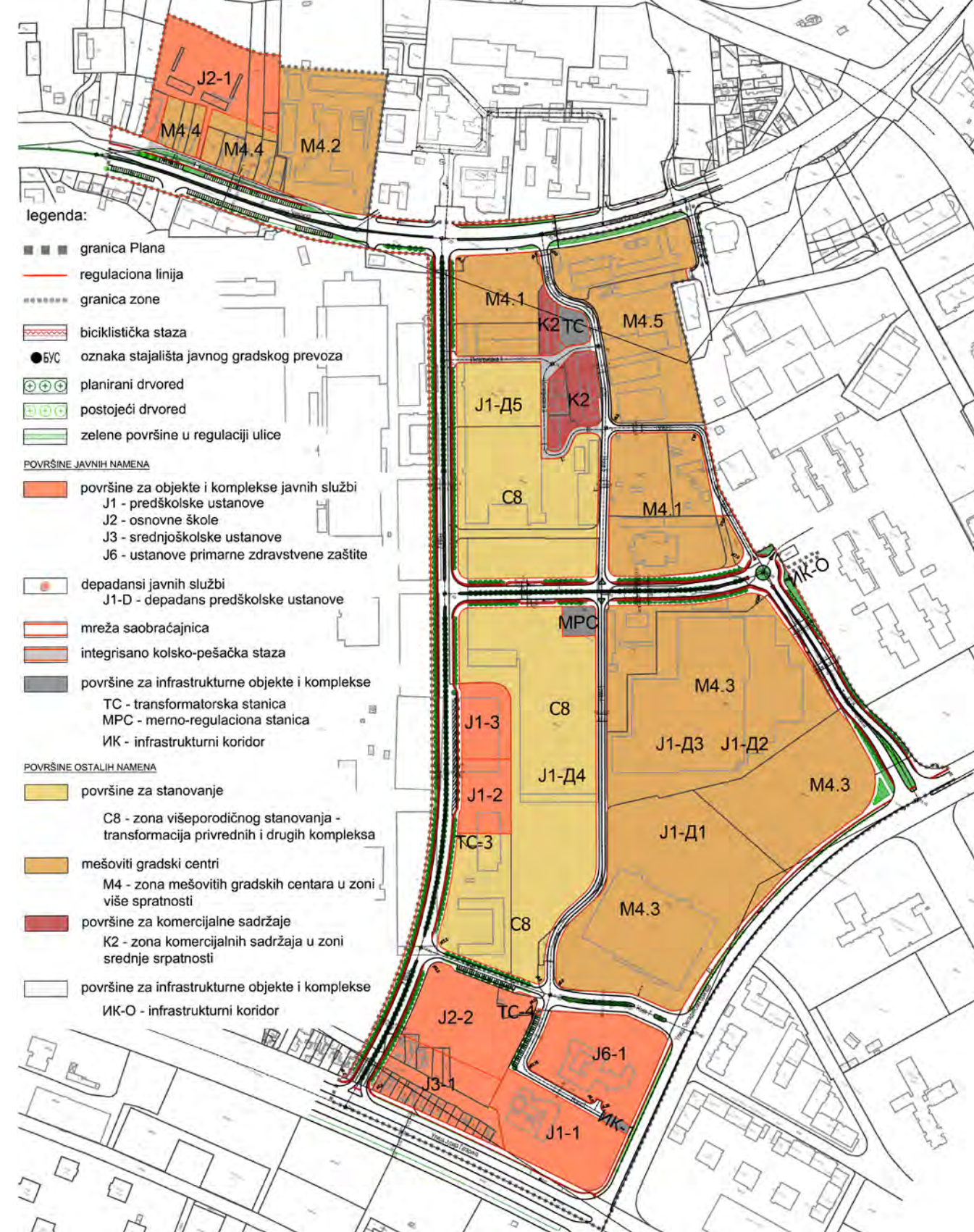
Prostorno plan je podeljen u dve celine, istočnu i severnu. Istočna strana obuhvata prostor između Zemunske ulice, fabrike IMT, Ulice Jurija Gagarina i kompleksa „Airport city“ u okviru koga je planirana kompletna transformacija postojećeg tkiva. Severna celina obuhvata prostor između lesnog odseka, nadzemnog elektroenergetskog voda, Zemunske ulice i nekadašnje fabrike Minel u okviru koga je planirano formiranje kontinualnog fronta Zemunske ulice na dugačkim parcelama koje ulaze u lesni odsek i menjaju njegovu formu.

S obzirom na to da je transformacija ovog područja započeta izradom urbanističkih projekata a da je Odlukom o izradi Plana dozvoljena dalja izrada urbanističkih projekata paralelno sa procedurom izrade Plana, saobraćajno rešenje definisano PGR-om Beograda je zadržano u najvećoj mogućoj meri. U skladu sa navedenim, jedna od otežavajućih okolnosti u izradi Plana bilo je i konstantno usaglašavanje sa stečenim obavezama koje su se pojavljivale u svim fazama izrade, pogotovo zbog okolnosti da je moguća brza izrada različitih urbanističkih projekata za isti obuhvat.

Površina obuhvaćena Planom iznosi oko 47,8ha i u okviru nje, u skladu sa strateškim opredeljenjima, planirane su površine za stanovanje, mešovite gradske centre i komercijalne sadržaje. Planirano je oko 14.770 stanovnika i 1.680 zaposlenih za koje su planirane dve osnovne škole, jedna srednja škola, tri predškolske ustanove, pet depandanasa predškolskih ustanova, dogradnja postojećeg doma zdravlja i izgradnja merno-regulacione stanice i nekoliko transformatorskih stanica.

Velika gustina naseljenosti i veliki kapaciteti izgradnje definisani su na osnovu potvrđenih urbanističkih projekata kojima su planirani slobodnostojeći objekti spratnosti P+8+Ps u vidu zatvorenih gradskih blokova koji u sebi sadrže neretko i akcente u vidu visokih objekata².

U skladu sa planiranom transformacijom ovog područja, duž saobraćajnice koja povezuje Ulicu Đorđa Stojanovića sa ulicama: Evropska i Japanska planirano je podzemno vođenje treće linije metro sistema kao i formiranje metro stanice u zoni „Airport city“, s tim da će metro sistem biti predmet posebnog planskog dokumenta. Ovim planom definisana su ograničenja izgradnje sa posebnim osvrtom na položaj i broj podzemnih etaža.

1: Plan generalne regulacije građevinskog područja sedišta jedinice lokalne samouprave – grad Beograd (celine I - XIX) („Sl. list grada Beograda“ br. 20/16, 97/16, 69/17, 97/17, 72/21 i 27/22).

2: Objekti visine do 100 m.

PDR PODRUČJA UZ VINOGRADSKU ULICU, SA SAOBRAĆAJNOM VEZOM DO AUTOPUTSKE OBILAZNICE, GO NOVI BEOGRAD I SURČIN - III FAZA

Tekst priredili: Stevan Tomić, mast.inž.arh. i Teodora Simić, mast.inž.arh.

Odgovorni urbanista: Stevan Tomić, mast.inž.arh.

Granicom Plana obuhvaćen je deo teritorije gradske opštine Novi Beograd i Surčin, područje između Vinogradske ulice na severu, granice katastarskih opština Novi Beograd i Surčin na zapadu, Dudovskog kanala, državnog puta deonice Novi Beograd – Surčin i Ulice Jurija Gagarina na jugu, do naselja Mileva Marić Ajnštajn na istoku područja. Površina obuhvaćena Planom iznosi oko 127 ha.

Odluka o izradi Plana doneta je na inicijativu Direkcije za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda. Ovaj Plan predstavlja III fazu planskog rešenja u cilju stvaranja planskog osnova za uređenje područja uz Vinogradsku ulicu, kroz sagledavanje prostornih mogućnosti predmetne lokacije, njenog neposrednog i šireg okruženja i ograničenja na način da se optimalno iskoriste mogućnosti ovog prostora i omogući efikasno korišćenje gradskog građevinskog zemljišta.

Planski osnov u manjem delu područja Plana predstavlja Generalni urbanistički plan Beograda („Službeni list grada Beograda“, br. 11/16), a u većem delu Plan generalne regulacije građevinskog područja sedišta jedinice lokalne samouprave – grad Beograd (celine I – XIX) („Službeni list grada Beograda“ br. 20/16, 97/16, 69/17, 97/17, 72/21 i 27/22) (u daljem tekstu: PGR Beograda).

Najveći deo predmetnog područja čine poljoprivredne površine, neizgrađeno zemljište i prirodno regulisane zelene površine, zatim neplanski izgrađeni porodični stambeni i komercijalni objekti srednjeg boniteta, po tipologiji slobodnostojećih objekata, većim delom izgrađenih u zoni zaštite postojećih elektroenergetskih nadzemnih vodova jačine 110kV i 220kV, spratnosti od P do P+1+Pk. Parcele su različite veličine, uglavnom sa više objekata na jednoj zajedničkoj parceli i pristup parcelama odvija se preko spontano formiranih pristupnih puteva.

U okviru granice predmetnog Plana i u njegovoj neposrednoj okolini nalaze se postojeći melioracioni kanali za odvodnjavanje atmosferskih, sanitarnih/fekalnih i tehničko-tehnoloških voda sa surčinskog Donjeg polja do krajnjeg recipijenta reke Save. Predmetno područje se nalazi u široj zoni sanitarne zaštite Beogradskog izvorišta (Zona III). Zaštita izvorišta podrazumeva preduzimanje svih mera u cilju očuvanja kvaliteta površinskih i podzemnih voda, odnosno zaštita istih od zagađivača ili štetnih dejstava.

Područje Plana samo po sebi predstavlja izazov kako u planiranju nedostajućih sadržaja (komunalne i socijalne infrastrukture, itd.), tako i u izvođenju

istih, s obzirom da je potrebno nasipati teren min 2-3 m kako bi se izbeglo eventualno plavljenje terena usled obilnijih padavina. Imajući u vidu da je predmetni prostor specifičan u pogledu ograničenja u planiranju i izgradnji (melioracioni kanali, elektroenergetski vodovi, nasipanje terena, itd.), njegov kvalitet mogao bi se ogledati u dostupnosti velikih saobraćajnica kao što su državni put deonice Novi Beograd – Surčin, produžetak Ulice Jurija Gagarina i proširenje ulice Vinogradske, samim tim stanovnici i zaposleni na ovom području lakše bi dolazili do željenih destinacija kako u gradu tako i van njega.

U okviru predmetnog prostora planirane su javne namene, od kojih, dve predškolske ustanove, škola, ustanova socijalne zaštite, depandans primarne zdravstvene zaštite, javne zelene površine, planirane u samom centralnom delu područja, oko kojeg se dalje formiraju zone porodičnog stanovanja i zone komercijalnih sadržaja, zatim zona mešovitih gradskih centara planirana većinom uz ulicu Vinogradsku, tako da je dostupnost svim neophodnim javnim sadržajima kao i javnom gradskom prevozu u petominutnoj pešačkoj distanci. Saobraćajne, infrastrukturne, komunalne i ostale zelene površine,

planirane su duž čitavog predmetnog područja.

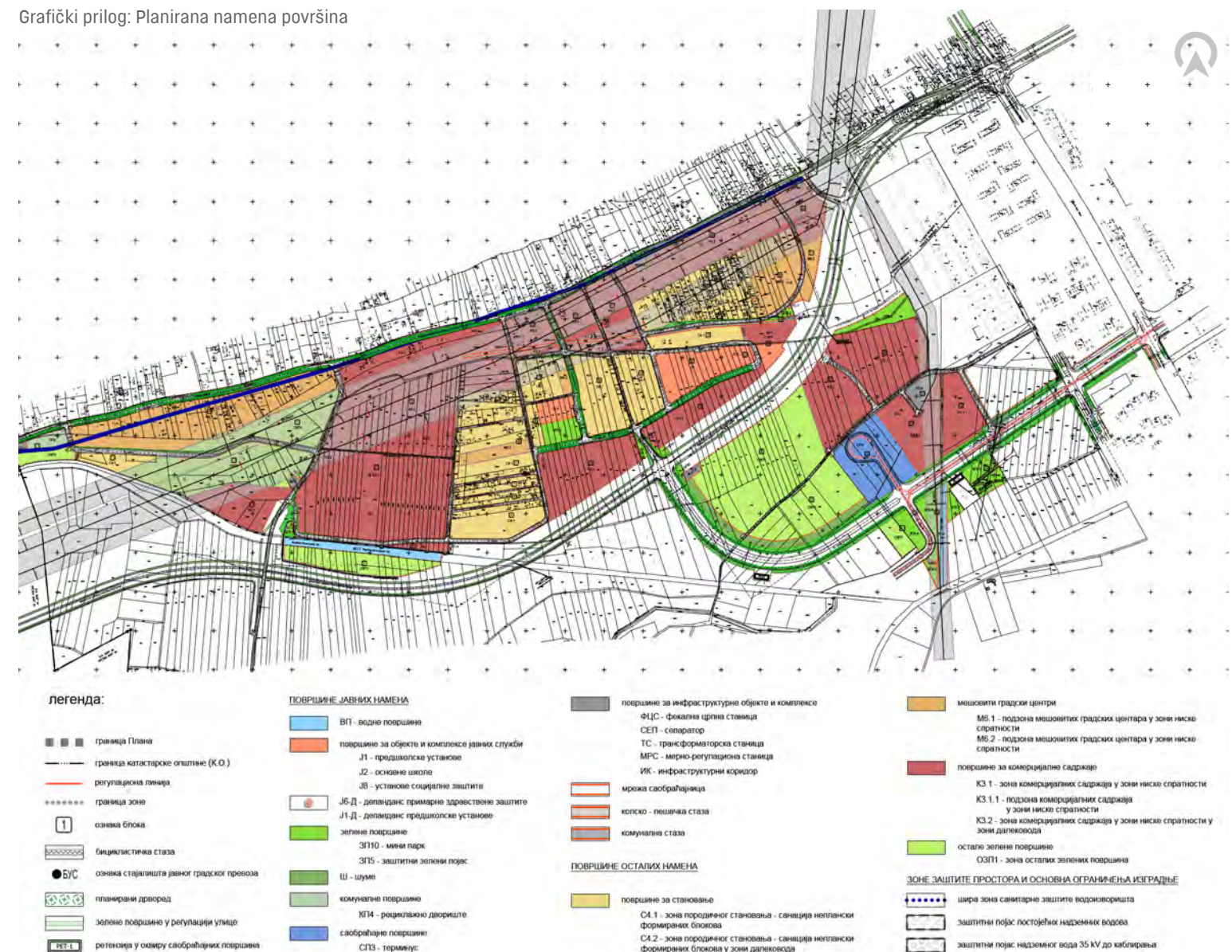
Urbanistički parametri u okviru granica ovog područja dati su u skladu sa PGR Beograda, sa procentualno malom zauzetošću planiranih objekata na parceli u proseku do 35% i niskom spratnošću do P+2+Pk, kako bi

se zadržao kontinuitet izgradnje stambenih i komercijalnih objekata na periferiji grada, koji je neplanski započet početkom 2000. godine.

Očekivani efekti planiranja su urbo-ekonomska obnova, rekonstrukcija, transformacija, povećanje standarda stanovanja i poslovanja predmetnog

područja koju pokreće nova izgradnja, uređenje javnih zelenih površina, opremanje predmetnog područja objektima saobraćajne, komunalne i socijalne infrastrukture i racionalnije korišćenje prirodnih resursa i smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu primenom energetske efikasne izgradnje.

Grafički prilog: Planirana namena površina

PDR ZA SAOBRAĆAJNI POTEZ UMP-A OD SAOBRAĆAJNICE T-6 DO PANČEVAČKOG MOSTA – DEO SEKTORA 3, OD AUTOKOMANDE DO ČVORA „ŠUMICE“, GO SAVSKI VENAC I VOŽDOVAC

Tekst priredila: Marija Milovanović, dipl.inž.arh.

Rukovodili izradom Plana: Dragan Mihajlović, dipl.inž.grad. i Marija Milovanović, dipl.inž.arh.

Unutrašnji magistralni poluprsten (UMP) predstavlja jedan od najznačajnijih planiranih gradskih saobraćajnih pravaca koji ima zadatak da rastereti centralno područje od individualnog saobraćaja, smanji obim saobraćaja na postojećim mostovima preko Save i obezbedi alternativne mogućnosti povezivanja pojedinih delova grada kako sa centralnim gradskim jezgrom tako i međusobno. Trasa UMP-a koja povezuje saobraćajnicu T-6 sa Pančevačkim mostom podeljena je na 5 sektora.

Ovim Planom razrađen je deo III sektora UMP-a od raskrsnice Auto-komanda do čvora „Šumice“ koji pripada teritoriji gradske opštine Voždovac. Za potrebe izrade Plana urađeno je Idejno rešenje za UMP sektor III – deonica od izlaska iz tunela Topčider do ulaska u tunel Šumice (preduzeće CeS.COWI iz Beograda, 2016. godine) (u daljem tekstu: Idejno rešenje za UMP sektor III).

Granicom Plana obuhvaćena je regulacija saobraćajnice UMP sa servisnim saobraćajnicama kao i celi i delovi kontaktnih blokova. Površina obuhvaćena Planom iznosi oko 37,9 ha.

Planski osnov za izradu Plana je Plan generalne regulacije građevinskog područja sedišta jedinice lokalne samouprave – grad Beograd (celine I -XIX) („Službeni list grada Beograda“, br.20/16, 97/16, 69/17, 97/17, 72/21 i 27/22) (u daljem tekstu: PGR Beograda), prema kome se, u koridoru postojećeg Auto-puta, od stare Auto-komande pa paralelno sa njim, planira realizacija dela UMP-a, saobraćajnice kojom bi se omogućio razvoj i povezivanje sadržaja duž auto-puta.

U postojećem stanju, u obuhvatu Plana nalaze se saobraćajnice: Stefana Prvovenčanog (autoput), Bulevar Oslobođenja (magistrala), Dr Milutina Ivkovića, Vojvode Stepe, Miška Jovanovića, Peke Pavlovića, Ustanička (ulice prvog reda), Ljutice Bogdana, Triše Keclerovića, Kumodraška, Grčića Milenka (ulice drugog reda) i više

ulica sekundarne ulične mreže. Na teritoriji Plana zastupljene su sledeće namene: komunalne površine – gradska pijaca „Dušanovac“, postojeće stanovanje (pretežno porodično i lošijeg boniteta) i komercijalni sadržaji (trgovina, poslovanje, usluge).

Područje Plana, kao povoljna tačka u kojoj se ukrštaju važni saobraćajni pravci, predstavlja izuzetan potencijal grada. Izgradnjom ove deonice UMP-a omogućila bi se transformacija čitavog poteza duž auto-puta, urbo-ekonomska obnova i razvoj centralnih gradskih funkcija. Međutim, u konceptu transformacije ovog područja postoji i niz ograničavajućih faktora: veliki broj postojećih objekata na planiranoj trasi UMP-a, neadekvatne namene i sadržaji, uklapanje planiranog saobraćajnog rešenja u postojeću saobraćajnu mrežu u kontaktnom području, itd.

Saobraćajno rešenje

Saobraćajno rešenje Plana urađeno je na osnovu Idejnog rešenja za UMP sektor III, prema kome su na ovom delu trase izdvojene sledeće deonice:

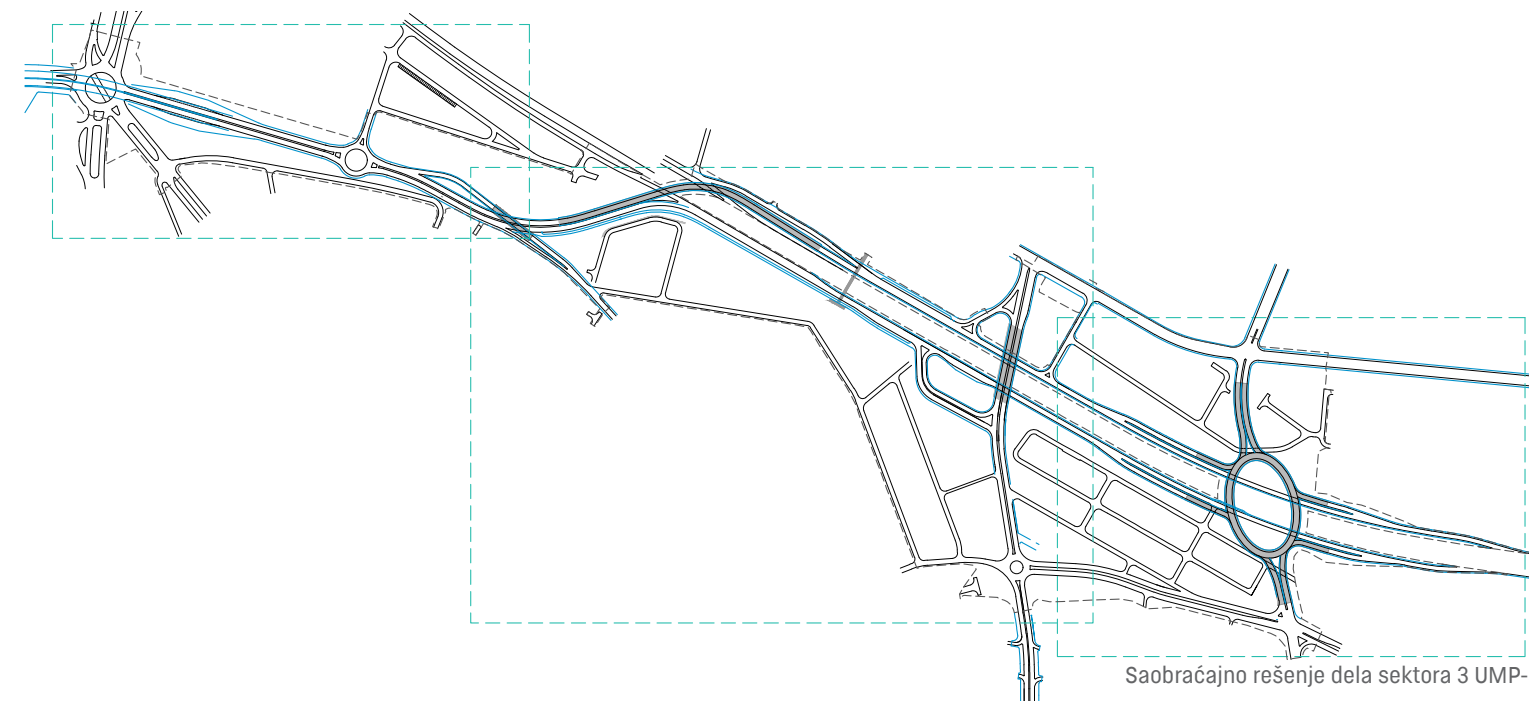
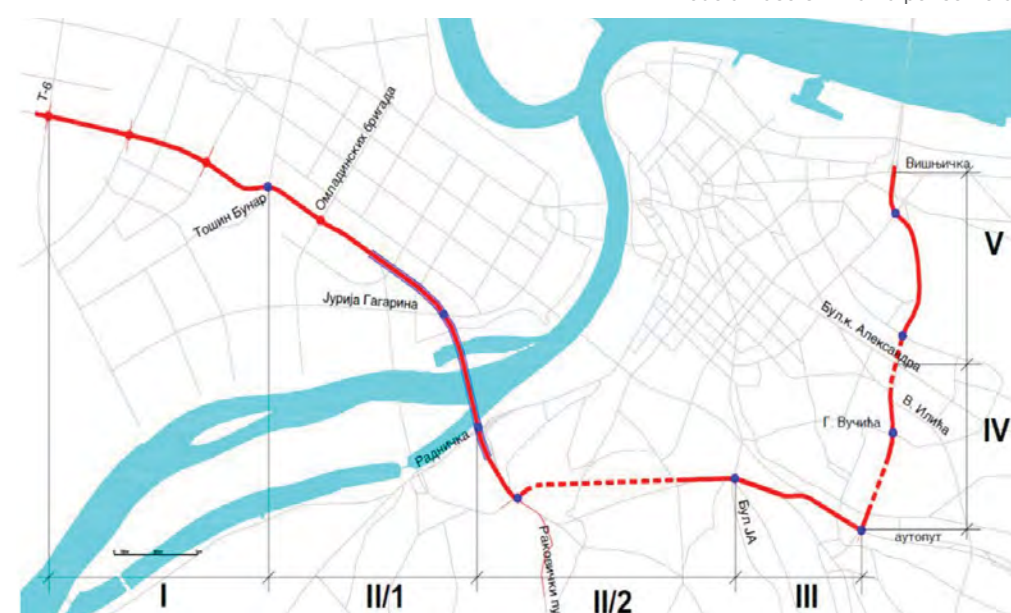
- **deonica od raskrsnice „Auto-komanda“ do Prešernove** – počinje od kružnog toka „Auto-komanda“ i „nastavlja“ koridorom Tabanovačke ulice. Na ovoj deonici planirana je kružna raskrsnica za potrebe prihvatanja i distribucije saobraćajnih tokova prema okolnim blokovima. Sa desnog kolovoza UMP-a planirano je isključenje u Kumodrašku ulicu dok se veza levog kolovoza i Kumodraške ostvaruje preko podvožnjaka ispod UMP-a.
- **deonica od Prešernove ulice do Dušanovca** – od ukrštanja sa Kumodraškom ulicom trasa dalje „vodi“ do Auto-puta, gde desna kolovozna traka zauzima položaj paralelan Auto-putu, dok se leva kolovozna traka nadvožnjakom

ukršta sa Auto-putem a zatim zauzima položaj paralelan Auto-putu. Levi i desni kolovoz dalje se uklapaju u planirano rešenje saobraćajnice Nova Kumodraška u skladu sa saobraćajnim rešenjem iz važeće planske dokumentacije. Sa levog kolovoza projektovan je izliv kako bi se ostvarila veza UMP-a sa pristupnom saobraćajnicom paralelnom sa auto-putem.

- **Deonica od Dušanovca do petlje „Šumice“** – na pravcu ulica: Zaplanjska – Grčića Milenka projektovana je raskrsnica oblika elipse – petlja „Šumice“ koja omogućava pun program veza. Preko ove raskrsnice ostvaruje se veza sa auto-putem kao i sa Ustaničkom ulicom od koje se dalje trasom Ulice Grčića Milenka sektor 3 nadovezuje na sektore 4 i 5 UMP-a.

Planiranu primarnu uličnu mrežu u obuhvatu Plana čine saobraćajnice:

Podela trase UMP-a na pet sektora

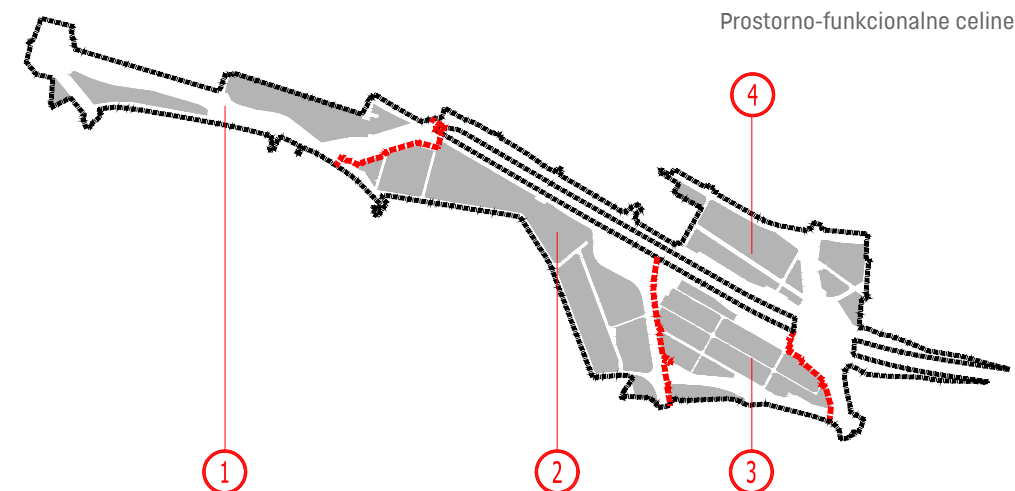

Saobraćajno rešenje dela sektora 3 UMP-a

Nova Kumodraška (Miška Jovanovića), Mokroluška ulica, Ulica vojvode Đurovića i Ulica vojvode Stepe. Planirana je rekonstrukcija postojećih sekundarnih ulica i uvođenje novih saobraćajnica u funkciji pristupa planiranim namenama:

- deo trase Ulice Triše Kaclerovića se koriguje tako da se povezuje sa Ulicom Ranka Tajića (Vojvode Vlahovića);
- rekonstruišu se ulice: deo Prešernove, Krivolačka, Ljube Nedića, Vojvode Skopljanca, Ljubička, deo Petra Gvojića, Gorička, Đakona Avakuma, Jaše Ignjatovića, Peke Pavlovića, Tipografska, Despota Uglješe, Braće Jerkovića, Vidska, Ozrenska, Grčića Milenka, Ljube Čupe, Daruvarska i Ibrahima Babovića;
- planiraju se nove saobraćajnice: Nova 8 i delovi ulica Nova 5, Prešernova, Petra Gvojića i Braće Jerković.

Pored postojećih trasa javnog linijskog prevoza putnika planira se vođenje linija deonicom UMP-a, kao i delom planirane Mokroluške ulice.

Biciklističke staze planirane su trasama ulica:

- Daruvarskom, Ozrenskom i Vidskom ulicom, zatim uz deo trase UMP-a sa severne strane auto-puta i dalje Ulicom Milorada Bonžulića;
- obodom kružnog toka, zatim Bulevarom Oslobođenja i dalje Ulicom vojvode Stepe;
- sa južne strane auto-puta od pešačko-biciklističke pasarele do kružnog toka „Auto-komanda“;
- Zaplanskom i Mokroluškom ulicom, zatim duž Nove Kumodraške, preko Dušanovačkog mosta („Imo most“) na sever do Ustaničke ulice.
- Povezivanje biciklističkog saobraćaja sa južne i severne strane auto-puta omogućeno je preko pešačko-biciklističke pasarele u zoni pijace „Dušanovac“.

Postojeća pešačka pasarela preko auto-puta (u zoni pijace „Dušanovac“) se rekonstruiše u pešačko-biciklističku i produžava u skladu sa regulacijama planiranih saobraćajnica uz auto-put. Osnovni koncept ozelenjavanja saobraćajnih petlji, razdelnih traka, zelenih ostrva, itd. omogućava pregledno i bezbedno odvijanje

saobraćaja, vizuelnu zaštitu kontaktnih zona i bioekološko i estetsko oblikovanje prostora.

Planirana namena površina

Na teritoriji Plana izdvojene su 4 prostorno-funkcionalne celine:

- **celina 1** – potez od raskrsnice Auto-komanda do veze sa Kumodraškom ulicom,
- **celina 2** – potez od veze sa Kumodraškom ulicom do Ulice Miška Jovanovića (Nova Kumodraška),
- **celina 3** – potez od Ulice Miška Jovanovića (Nova Kumodraška) do čvora „Šumice“ (južno od auto-puta),
- **celina 4** – potez od Ulice Miška Jovanovića (Nova Kumodraška) do čvora „Šumice“ (severno od auto-puta).

Planskim rešenjem znatno je povećana površina saobraćajne mreže u odnosu na postojeće stanje, planirane su nove javne zelene površine, unapredene postojeće infrastrukturne i komunalne površine i uvedeni novi sadržaji javnih službi.

U površinama ostalih namena planirani su veći urbanistički parametri i više spratnosti kako bi se omogućila efikasnija transformacija lošeg gradskog tkiva koje u prethodnom periodu nije započelo transformaciju. U obuhvatu Plana, planirane su sledeće namene površina:

Površine javnih namena:

- mreža saobraćajnica
- zelene površine:
  - skver (ZP1) - u bloku 13, na uglu ulica: Nova Kumodraška i Vojvode Đurovića

- park (ZP2) - u bloku 14, na uglu ulica: Nova Kumodraška i Mokroluška
- zaštitni zeleni pojas (ZP5)
- komunalne površine - gradska pijaca (KP2) – postojeća gradska pijaca „Dušanovac“ za trgovinu na malo se rekonstruiše na jedinstvenoj građevinskoj parceli
- površine za infrastrukturne objekte i komplekse - ispravljačka stanica GSP (IS)
- površine za objekte i komplekse javnih službi: depandansi predškolskih ustanova (J1-D) – 4 depandansa kapaciteta po 80 dece u blokovima 4, 9, 12 i 20 u okviru zona mešovitih gradskih centara M4 i M5.

Površine ostalih namena:

- površine za stanovanje:
  - zona S6 - transformacija porodičnog stanovanja u delimično formiranim gradskim blokovima u višeporodično stanovanje,
- mešoviti gradski centri:
  - zona M4 - mešoviti gradski centri u zoni više spratnosti,
  - zona M5 - mešoviti gradski

- centri u zoni srednje spratnosti, komercijalni sadržaji:
  - zona K2 - komercijalni sadržaji u zoni srednje spratnosti,
  - zona K4 - prateći komercijalni sadržaji.

Planskim rešenjem stvaraju se uslovi za izgradnju južne deonice UMP-a koja ima za cilj da saobraćajne tokove severno i južno od postojećeg auto-puta usmeri ka ostalim pravcima bez prolaska kroz centralnu gradsku zonu

Planirana namena površina

PDR DELA ZRENJANISNOG PUTA SA KONTAKTNIM PODRUČJEM, OD KANALA SEBEŠ DO SAOBRAĆAJNICE SEVERNA TANGENTA, GO PALILULA

Tekst priredile: Danica Munižaba, dipl.inž.sao. i Biljana Kostić, dipl.inž.arh.

Odgovorni urbanisti: Danica Munižaba, dipl.inž.sao., Biljana Kostić, dipl.inž.arh. i Igor Teofilović, dipl.inž.sao.

Planska razrada Zrenjaninskog puta započeta je 2010. godine kada doneta Odluka o izradi Plana detaljne regulacije Zrenjaninskog puta od Pančevačkog puta do saobraćajnice Severna tangenta, Gradska opština Palilula. Plan je obuhvatao samo saobraćajnicu, bez kontaktnog područja. Za potrebe izrade ovog Plana urađeni su Idejni projekti za saobraćajnicu Zrenjaninski put, od strane „IM PROJEKT“, Beograd i „Hidropromet – inženjering“ Beograd i ugrađeni u predmetni Plan.

Koncept plana je verifikovan na Komisiji za planove Skupštine grada Beograda. Po ovom Konceptu, planirana je regulacija Zrenjaninskog puta u širini od 46 m. Osnovni koncept datog rešenja bazira se na nezavisnim situacionim i visinski izdignutim osnovnim putnim pravcem sa servisnim saobraćajnicama koje su u nivou terena i koje primaju saobraćaj iz priključnih ulica iz naselja. Servisne saobraćajnice su povezane sa glavnim tokom Zrenjaninskog puta trakama za ubrzanje i usporenje.

Ovakvo rešenje Zrenjaninskog puta implementirano je u Plan generalne regulacije građevinskog područja sedišta jedinice lokalne samouprave – grad Beograd (celine I - XIX) (u daljem tekstu: PGR Beograda). Međutim usvajanjem Plana detaljne regulacije

naselja Krnjača, opština Palilula, koji je planski definisao deo Zrenjaninskog puta od Pančevačkog puta do kanala Sebeš, odustalo se od dalje izrade Plana Zrenjaninskog puta prema Odluci iz 2010. godine.

Izradi Plana detaljne regulacije dela Zrenjaninskog puta sa kontaktnim područjem, od kanala Sebeš do saobraćajnice Severna tangenta, Gradska opština Palilula (u daljem tekstu: Plan), pristupilo se na osnovu Odluke o izradi iz 2017. godine. Plan obuhvata koridor Zrenjaninskog puta sa kontaktnim područjem, od kanala „Sebeš“ do saobraćajnice Severna tangenta, kao i veze saobraćajnica i infrastrukture do postojeće, odnosno planirane ulične mreže. Površina obuhvaćena Planom iznosi 76,37 ha.

Cilj izrade Plana je:

- stvaranje planskih uslova za rekonstrukciju i unapređenje pojedinih plansko-tehničkih rešenja trase dela magistralne saobraćajnice Zrenjaninski put,
- rekonstrukcija i izgradnja infrastrukturnih vodova i objekata u koridoru predmetne saobraćajnice,
- povećanje kapaciteta predmetne saobraćajnice, kao i nivoa bezbednosti svih učesnika u saobraćaju,

- povećanje potencijala za razvoj komercijalne izgradnje, imajući u vidu atraktivnost i povoljnu saobraćajnu povezanost.

U postojećem stanju, u kontaktnom području je zastupljeno porodično stanovanje u spontano formiranim grupacijama slobodnostojećih objekata, dok je mestimično izgrađen manji broj višeporodičnih objekata. Preovladava izgrađenost većeg broja objekata, izgrađenih po dubini jedne katastarske parcele. Pojedini objekti izgrađeni su na dve ili više katastarskih parcela.

Namena objekata uz Zrenjaninski put je stambena sa komercijalnim sadržajima u prizemlju. Na pojedinačnim parcelama komercijalna namena je jedina ili pretežna.

Komercijalni sadržaji su zastupljeni obostrano duž Zrenjaninskog puta od Kanala Sebeš do Kanala Borčanski pretok, dok je na preostalom delu ova namena zastupljena samo na istočnoj strani.

Usled neplanske izgradnje, neizgrađenih trotoara, neregularno parkiranih vozila, kao i velikog broja ukrštaja sa poprečnim ulicama, Zrenjaninski put, jedan od severnih ulaznih pravaca u grad, je

postao nebezbedan i nekomforan sa čestim prekidima saobraćajnih tokova. Naselja u kontaktnoj zoni su Zrenjaninskim putem povezana sa centralnim gradskim područjem, kao i međusobno, dok se preko saobraćajnice Severna tangenta, Pupinovog mosta i dalje Novog novosadskog puta ostvaruje veza sa sremskim delom grada.

U fazi ranog javnog uvida predloženo je rešenje Zrenjaninskog puta koje je podrazumevalo regulaciju ulice iz PGR Beograda širine 46 m, čija bi realizacija zahtevala rušenje više objekata, od kojih se većina nalazi izvan formirane katastarske parcele ulice. Takođe, u okviru granice Plana predložene su površine javnih namena (saobraćajne površine, površine za infrastrukturne objekte i komplekse, zelene i vodne površine) i površine ostalih namena (stanovanje, mešoviti gradski centri, komercijalni sadržaji i privredne zone).

Posle primedbi građana tokom ranog javnog uvida i uslova dobijenih od nadležnih komunalnih preduzeća, razmatrano je više varijanti saobraćajnog rešenja. Predloženo rešenje poprečnog profila Zrenjaninskog puta kroz Nacrt plana zasniva se na planiranju regulacije ulice pretežno u okviru postojeće katastarske parcele ulice.

Definisana regulacija Zrenjaninskog puta sadrži sledeće elemente poprečnog profila:

- saobraćajna traka za vozila javnog prevoza putnika (tramvaj i autobus) širine 8 m u središtu saobraćajnice. Uvođenje tramvaja je planirano u skladu sa Planom generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu, sa elementima detaljne

razrade. Saobraćajne trake za kretanje vozila javnog prevoza se mogu izvesti u istom nivou kao i saobraćajne površine u okviru regulacije ulice kojima se kreću ostali vidovi saobraćaja;

- dve kolovozne trake širine 6,5 m;
- obostrane jednosmerne biciklističke staze širine 1,1 m i zaštitni pojasevi od 0,75 m,
- obostrani trotoari promenljive širine, koji najvećim delom prate katastarsku parcelu saobraćajnice.

Veza Zrenjaninskog puta sa poprečnom primarnom i sekundarnom uličnom mrežom ostvaruje se planiranim raskrsnicama sa punim programom veza (tri kružne raskrsnice), dok su ostale raskrsnice planirane tipa uliv-izliv. Duž predmetnog saobraćajnog poteza planirane su tri kružne raskrsnice:

- sa Ulicom Lužničkom (Popova bara nova 1);
- sa Ulicom Ivana Milutinovića (Put za Ovču) i
- sa Ulicom Bratstva i jedinstva (Kikindskom).

U kontaktnom području Zrenjaninskog puta, a u obuhvatu Plana, planirane su:

površine javnih namena:

- saobraćajne površine (mreža saobraćajnica),
- površine za infrastrukturne objekte i komplekse,
- zelene površine i
- vodne površine.

površine ostalih namena:

- stanovanje (zona porodičnog stanovanja - sanacija neplanski formiranih blokova – S4)
- mešoviti gradski centri (zona mešovitih gradskih centara u zoni

- niske spratnosti – M6),
- komercijalni sadržaji (zona komercijalnih sadržaja u zoni niske spratnosti – K3 i zona pratećih komercijalnih sadržaja – K4) i
- privredne zone (privredno-komercijalna zona – P2).

Po usvajanju Plana, osim rekonstrukcije samog Zrenjaninskog puta sa pripadajućom infrastrukturom, biće omogućena i dodatna izgradnja u kontaktnom području obuhvaćenom ovim Planom.

PDR ZA IZGRADNJU PEŠAČKO – BICIKLISTIČKE VEZE IZMEĐU ULICE OMLADINSKIH BRIGADA I ADE CIGANLIJE, SA MOSTOM PREKO REKE SAVE, GO NOVI BEOGRAD I ČUKARICA

Tekst priredila: Olga Stojković, dipl.grad.inž.

Odgovorni urbanisti: Ana Lazović, dipl.inž.arh. i Olga Stojković, dipl.grad.inž.

Saradnik: Nikola Urošević, mast.inž.saob.

Projekat pešačko – biciklističkog mosta je prioritetni gradski projekat, proizašao iz globalno usvojenih „Ciljeva Održivog Razvoja“ (SDGs) i strateškog opredeljenja Grada Beograda definisanog u „Strategiji razvoja grada Beograda“ i „Planu održive urbane mobilnosti“ Beograda i „Projekat IME“, kojima se potencira održiva urbana mobilnost kroz inovativno i održivo planiranje transportnog sistema, sa ciljem pristupačnosti, bezbednosti saobraćaja, smanjenja emisije ugljen dioksida, povećanja atraktivnosti saobraćaja, kvaliteta života i zaštite životne sredine.

Jedan od ciljeva u promovisanju urbane mobilnosti je i povezivanje zelenih i rekreativnih zona grada sa ostalim delovima grada, a posebno Novog Beograda i Ade Ciganlije. Konfiguracija Novog Beograda je povoljna za razvoj pešačko-biciklističke infrastrukture i saobraćaja, a planirana veza ima za cilj da poveže Sremsku obalu sa zelenim i rekreativnim površinama na Adi Ciganliji. Osim u rekreativne svrhe, povećanje pešačko-biciklističke infrastrukture doprinosi dostupnosti drugih sadržaja, usluga, posla i pešačkog kretanja i smanjenju pritiska

motornih vozila posetilaca Ade Ciganlije na Čukaričkoj strani.

Zadatak Plana je bio da integriše mostovsku konstrukciju u prostor, kroz sagledavanje ograničenja i ispitivanje volumetrije varijantnih rešenja, i propiše pravila uređenja i građenja uz zaštitu prirodnih i prostornih vrednosti.

Dodatno, Planom je predviđena gradnja cevovoda čiste vode minimalnog prečnika $\varnothing 1000$ duž Ulice Omladinskih brigada, kojim će se transportovati voda, od CS Makiš preko mostovske konstrukcije do teritorije Opštine Novi Beograd, čime će se stvoriti uslovi za trajno rešenje problema snabdevanja Novog Beograda vodom.

Za potrebe izrade Plana Služba gradskog urbaniste Grada Beograda uradila je volumetrijsku analizu objekta mosta, koja je preispitana zajedno sa timom Urbanističkog zavoda, kao i nadležnim službama. Volumetrijska analiza predstavlja ilustrativno rešenje moguće postavke mostovske konstrukcije u prostoru, a njeno konačno rešenje definišaće se u fazi izrade projektno dokumentacije.

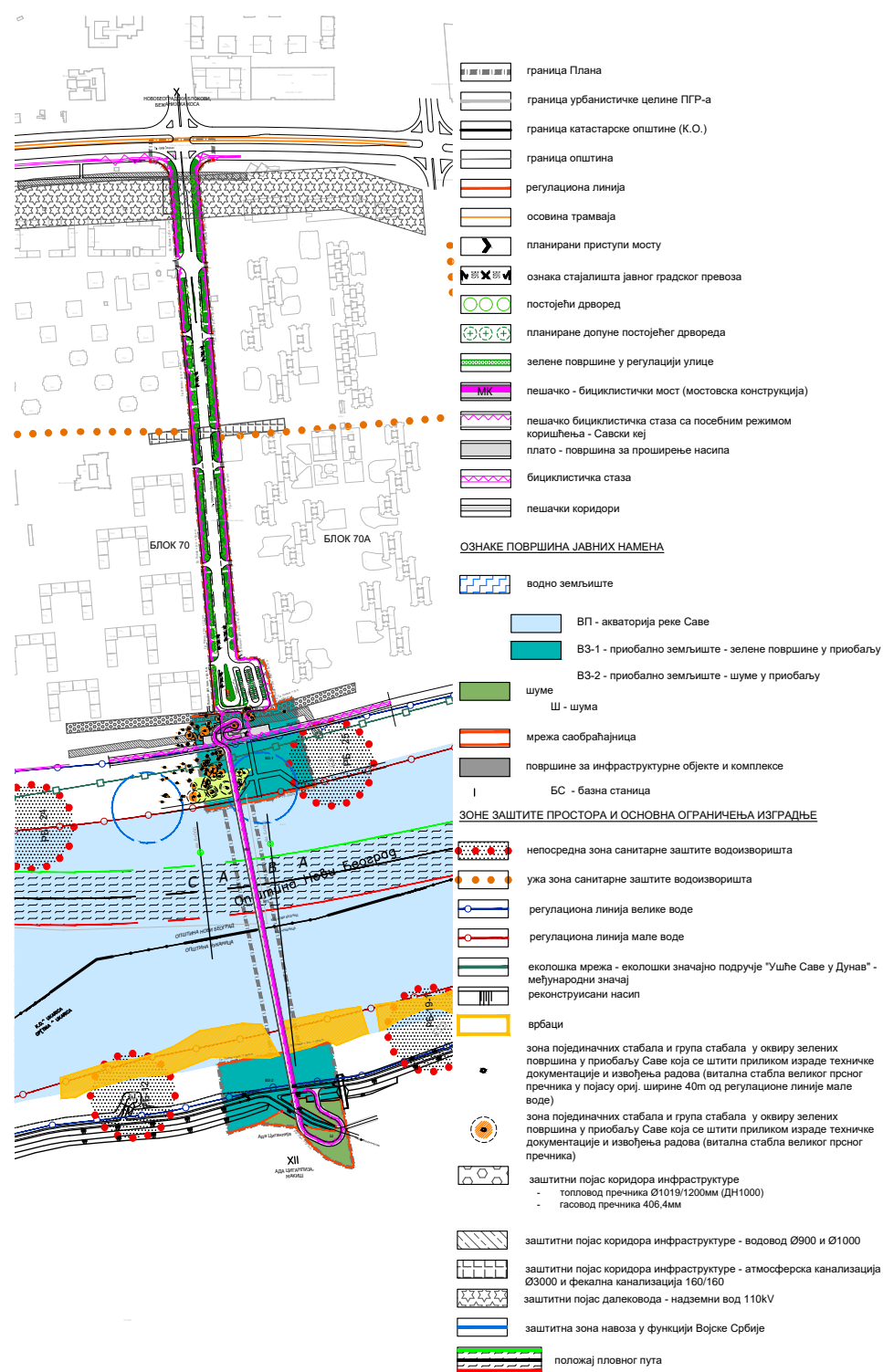
Površina obuhvaćena Planom iznosi oko 9.1 ha a planirane površine javnih namena u njegovom obuhvatu su:

- Saobraćajne površine:
  - mreža saobraćajnica (ulica Jurija Gagarina, ulica Omladinskih brigada, ulica Savski kej, i pešačko-biciklistička staza na Adi Ciganliji, terminus JGT, javni parking)
- Površine za infrastrukturne objekte i komplekse:
  - bazna stanica
- Vodno zemljište: (mostovska konstrukcija je planirana u okviru vodnog zemljišta)
  - akvatorija reke Save
  - priobalno zemljište
    - zelena površina u priobalju Save
    - šuma u priobalju Save
- Šume

Na osnovu saobraćajnog modela i matrice kretanja pešaka i biciklista, za potrebe Plana rađeno je modelsko istraživanje prognoziranih pešačkih i biciklističkih kretanja u programskom paketu PTV „Visum“, kojim su obuhvaćena kretanja na potezu Blok 70 – Ada Ciganlija, kao i u široj okolini mosta na osnovu čega je definisan minimalni

poprečni profil mosta i prilaznih rampi. Objekat mosta se planira u vodnom zemljištu sa trupom iznad zone korita reke i pristupnim rampama u branjenom delu savskog nasipa na obe obale reke Save.

Situacioni i nivelacioni položaj mosta kao i oblik pristupnih rampi i mostovske konstrukcije predstavlja orijentacioni prikaz mogućeg rešenja, nakon izrade projektne dokumentacije definisaće se svi elementi konstruktivnog sistema i oblikovanje mosta.

Planirana namena površina

Most 3D

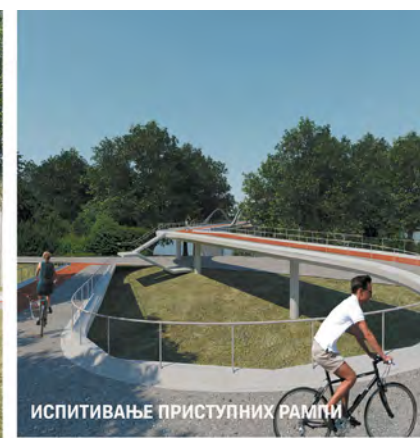
Most 3D

ИСПИТИВАЊЕ ВОЛУМЕТРИЈЕ

ИСПИТИВАЊЕ ТРАСЕ МОСТА

ИСПИТИВАЊЕ ПРИСТУПНИХ РАМПИ

UP ZA IZGRADNJU DRŽAVNOG PUTA, DEONICA NOVI BEOGRAD - SURČIN KAO NASTAVAK AUTO-PUTA E763 BEOGRAD - POŽEGA

Tekst priredila: Dušica Filipović, mast.inž.grad.

Odgovorni urbanisti: Olga Stojković, dipl.inž.grad. i Jovan Urošević, dipl.inž.arh.

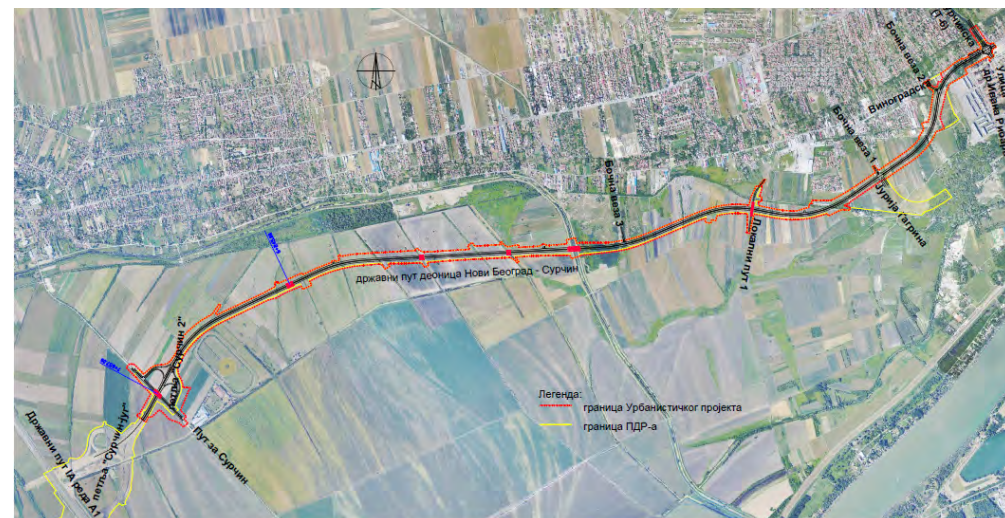
Povod za izradu Urbanističkog projekta za izgradnju državnog puta, deonica Novi Beograd - Surčin kao nastavak auto-puta E763 Beograd - Požega je zahtev JP „Putevi Srbije“ na inicijativu Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture.

Cilj izrade projekta je urbanističko-arhitektonska razrada lokacije za stvaranje pravnog i planskog osnova za potrebe utvrđivanja javnog interesa za izgradnju objekata javne namene i izdavanje lokacijskih uslova za izgradnju državnog puta, kroz postupak izrade i potvrđivanja odgovarajućeg urbanističko-tehničkog dokumenta (u skladu sa članom 57, stav 4, članom 60, stav 1. i 2. i članom

63a Zakona o planiranju i izgradnji, kao i Uputstvom o primeni pojedinih odredbi Zakona o planiranju i izgradnji-urbanistički projekat). Predmetna deonica državnog puta definisana je Planom detaljne regulacije područja uz Vinogradsku ulicu, sa saobraćajnom vezom do autoputske obilaznice, gradske opštine Novi Beograd i Surčin - II faza („Službeni list grada Beograda“, broj 53/19), dok je nosilac izrade tehničke dokumentacije deonice Novi Beograd - Surčin kao deo autoputa E-763 je Saobraćajni institut CIP d.o.o.

Urbanistički projekat se radi za deonicu od kružne raskrsnice sa ulicama: Vojvođanskom, Dr Ivana Ribara i T-6

Slika 1. Šira situacija

do neposredno pred petlju „Surčin-jug“ na Državnom putu IA reda A1 (auto-put E-75). Ukupna dužina deonice iznosi 7895.74 m. Deonica se nalazi u Sremskoj ravnici, na levoj obali reke Save. Trasa ima opružen karakter i prati niz od nekoliko dalekovoda. Veći deo je pod obradivim površinama, a manji deo tangira naselja. Buduća saobraćajnica prolazi pored naselja, koja pripadaju opštinama Novi Beograd i Surčin na levoj obali reke i preseca vodotokove – više melioracionih kanala i poljskih puteva.

Poprečni profil se sastoji od 3 trake od 3,5 m po smeru, razdelnog ostrva od 5 m, obostranog zelenila od po 2 m, obostranih pešačkih staza od po 2 m i obostranih bankina od po 1 m. Na većem delu trase, od raskrsnice sa Ulicom Jurija Gagarina, do kraja deonice i raskrsnice sa putem za Surčin, sa leve strane planirana je dvosmerna biciklistička staza širine 2,2 m. Niveleta saobraćajnice je projektovana u nasipu visine od 2 do 2,5 m.

Izmene u odnosu na važeći Plan, koje donosi Urbanistički projekat su:

- kod kružnog toka na Novom Beogradu - obuhvaćena je veća deonica planirane saobraćajnice T-6 kako bi se rešilo uklapanje sa postojećim stanjem

- planiran je most na km 6+245 u zoni ergele Marković
- nadvožnjak na km 7+657 na putu Surčin-reka Sava, ka budućem Nacionalnom stadionu je planiran je sa nagibom od 4% u skladu sa tehničkom dokumentacijom
- bočna veza 1 sa Vinogradskom ulicom je proširena u skladu sa uslovima Sekretarijata za javni prevoz
- planirane podzemne instalacije koje nisu u funkciji opsluživanja puta, već su u funkciji snabdevanja budućih korisnika u okruženju, izmeštene se iz trupa kolovoza državnog puta u poseban infrastrukturni koridor.

Na trasi državnog puta deonica Novi Beograd-Surčin planirane su denivelisana raskrsnica tipa „pola deteline“ na stacionaži km 7+662,57 sa ulicom prema naselju Surčin i obali reke Save (Ulica Nova 4 – Put za Surčin) i četiri površinske raskrsnice:

- na km 0+000,00 kružna raskrsnica sa ulicama: Vojvođanskom ulicom, Ulicom Dr Ivana Ribara i T-6
- na km 0+511,30 sa vezom na Vinogradsku ulicu
- na km 1+382,97 sa produžetkom Ulice Jurija Gagarina
- na km 3+546,60 sa vezom prema Vinogradskoj ulici i prema aerodromu „Nikola Tesla“.

Planirano je ukupno 4 mostovske konstrukcije. Objekti su planirani preko postojećih i planiranih melioracionih kanala i lokalnih puteva kao i kod ergele Marković. Planirana su i dva nadvožnjaka (na ukrštajima sa Putem za Surčin i lokalnim putem).

Za potrebe infrastrukturnog opremanja namena u neposrednom okruženju državnog puta - planirani kompleks

Nacionalnog stadiona i prateće namene, ovim Urbanističkim projektom se planira infrastrukturni koridor pored trupa državnog puta. Ovaj koridor kao posebna površina javne namene planiran je duž onih delova državnog puta gde nije bilo prostora da se navedena infrastruktura smesti u okviru formiranih parcela: puta, vodnih površina ili parcela javnog zelenila, a da se postavi na dovoljnom odstojanju od krajnjih elemenata poprečnog profila puta prema uslovima JP Puteva Srbije, kao i prema programskom zadatku.

Urbanistički projektom predviđeno je fazno sprovođenje:

- I faza se odnosi na projektovanje i izgradnju predmetne deonice sa svom potrebnom infrastrukturom za funkcionisanje puta i saobraćaja na njemu, uklapanje u postojeće stanje, kao i izmeštanje deonice postojeće infrastrukture ugrožene projektovanom izgradnjom državnog puta
- II faza se odnosi na uklapanje u planirano stanje saobraćajne mreže kao i projektovanje i izgradnju planiranih instalacija za potrebe opsluživanja okolnog prostora. Ove instalacije planirane su u okviru infrastrukturnog koridora i kao zone postavljanja infrastrukture koje se nalaze i u okviru saobraćajnih, vodnih i zelenih površina, kao i na preseccima - ukrštajima sa državnim putem.

Попречни профил
-зона постављања
инфраструктуре
P=1:250

Slika 2. Poprečni profil na većem delu deonice

Slike 3-7. Izvedeno stanje saobraćajnice

IZMENE I DOPUNE PDR-A NASELJA SREMČICA ZA DEO BLOKOVA 186 I 187, GRADSKA OPŠTINA ČUKARICA

Tekst priredila i rukovodila izradom Plana: mr Borka Protić, dipl.inž.arh.

Izmene i dopune Plana detaljne regulacije naselja Sremčica za deo blokova 186 i 187, gradska opština Čukarica je urađen na osnovu Odluke o Izradi Izmene i dopune Plana detaljne regulacije naselja Sremčica, za deo blokova 186 i 187 („Službeni list grada Beograda“, br. 18/20) koju je Skupština grada Beograda donela na inicijativu Ustanove za decu i mlade „Sremčica“ iz Beograda.

U okviru granice Plana koja obuhvata površinu od oko 21,94 ha nalazi se kompleks Ustanove za decu i mlade

„Sremčica“, u kojoj je organizovan domski smeštaj i terapije korisnicima koji usled fizičkih, intelektualnih ili teškoća u psihičkom funkcionisanju imaju potrebu za intenzivnim i celodnevnom nadzorom, negom i podrškom tokom 24 sata, a čije se potrebe trenutno ne mogu zadovoljiti u porodičnom okruženju ili kroz usluge u zajednici.

Skupština SR Srbije je 1965. godine donela odluku o osnivanju Specijalnog zavoda u Sremčici. Dve godine kasnije, 1967. godine, počela je izgradnja Specijalnog Zavoda

u Sremčici na površini od 18 ha. Bio je to prvi objekat u SR Srbiji koji je namenski projektovan za smeštaj i negovanje, zdravstvenu zaštitu, vaspitanje, obrazovanje, radno angažovanje i osposobljavanje umereno i teže mentalno zaostale dece i omladine. Ustanova je počela sa radom oktobra 1969. godine.

Danas ustanova zbrinjava 300 štićenika, od toga 100 dece i mladih sa smetnjama u razvoju i 200 odraslih lica sa intelektualnim i poteškoćama u komunikaciji. Kompleks formira grupacija objekata u funkciji

primarne delatnosti domskog smeštaja korisnika: upravna zgrada, dečji, ženski i muški paviljon, kuhinja sa trpezarijom i magacinom, vešeraj, garaža i drugi pomoćni objekti.

Cilj izrade Plana predstavlja utvrđivanje nove granice kompleksa Ustanove za decu i mlade „Sremčica“ u skladu sa imovinom kojom raspolaže ustanova, kako bi se omogućila rekonstrukcija postojećih objekata i formiranje postojećeg kompleksa u skladu sa razvojnim programom socijalne ustanove. Ustanova za decu i mlade „Sremčica“ je ustanova socijalne zaštite koja ima registrovanu zdravstvenu delatnost, odnosno može obavljati određene poslove zdravstvene delatnosti u Ordinaciji opšte medicine, Ambulanti

za zdravstvenu negu i Ambulanti za rehabilitaciju, i to: lekarske preglede i ambulantno dijagnostičke i terapijske intervencije iz oblasti opšte medicine, kao i medicinsku negu i rehabilitaciju po nalogu lekara, kao i stomatološku delatnost. Medicinska služba sprovodi kontinuiranu zdravstvenu zaštitu na primarnom nivou organizacije, kao i negu korisnika.

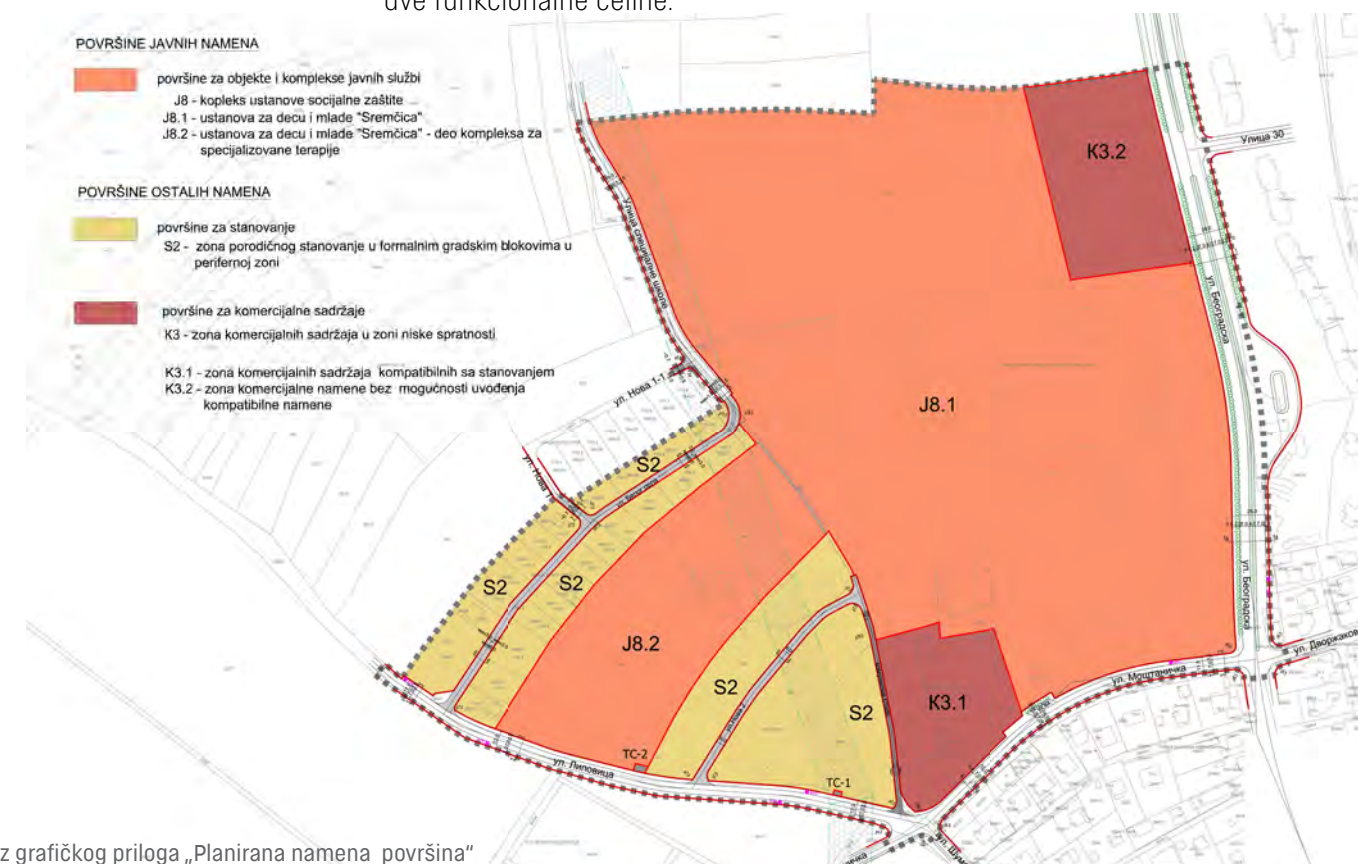
Kao terapija štićenika primenjuju se različite savremene metode koje uključuju i negu domaćih životinja i rad u uzgajanju povrća (pet terapija, hortikultura terapija, sport kao terapija, art terapija i sl.).

Planom je formiran kompleks za potrebe 380 štićenika. Kompleks je podeljen u dve funkcionalne celine.

Pored postojećih objekata koji se rekonstruišu postoji potreba za izgradnjom novih objekata zbog kvalitetnijeg i savremenijeg zbrinjavanja štićenika- dnevnog boravka za osobe sa intelektualnim teškoćama (kapaciteta 40 korisnika), stanovanja uz podršku (20 kuća) kao i izgradnja amfiteatra.

Površina kompleksa koja je obuhvatala prostor od oko 18 ha umanjena je na površinu od oko 14 ha, kako odgovara postojećem vlasništvu na parcelama.

Deo nekadašnjeg kompleksa vraćen je prvobitnim vlasnicima i u tim delovima severno i južno formirana je komecijalna zona dok je u jugozapadnom delu kompleksa formirana zona porodičnog stanovanja.

Slika 3. Izvod iz grafičkog priloga „Planirana namena površina“

PDR ZA BLOK IZMEĐU ULICA: TADEUŠA KOŠČUŠKA, CARA DUŠANA, RIGE OD FERRE I STRAHINJIĆA BANA, GO STARI GRAD

Tekst priredila i rukovodila izradom plana: Jadranka Živković, dipl.inž.arh.

Granicom plana obuhvaćen je prostor oivičen regulacijama postojećih saobraćajnica Tadeuša Koščuška, Cara Dušana, Rige od Fere i Strahinjića Bana, na teritoriji gradske opštine Stari grad. Površina obuhvaćena Planom iznosi oko 1,5 ha.

Povod za izradu Plana predstavlja inicijativa preduzeća „Petrohem“ d.o.o., iz Beograda, koje je i naručilac planskog dokumenta, da se preispitaju i definišu mogućnosti izgradnje na katastarskoj parceli br. 522/1 KO Stari grad.

Cilj izrade Plana je definisanje potencijala predmetnog bloka za transformaciju, odnosno rekonstrukciju i izgradnju objekata u tipologiji kompaktnog bloka, definisanje javnog interesa i stvaranje planskih uslova za unapređenje korišćenja postojećih sadržaja u skladu sa planskim osnovom šireg područja.

Na osnovu prethodno važećeg Detaljnog urbanističkog plana blokova između ulica: Francuske, Cara Dušana, Tadeuša Koščuška i Strahinjića bana („Službeni list grada Beograda“, br. 18/88 i 30/III/90), u značajnoj meri realizovana je planirana transformacija bloka, u delu zamene postojećih i izgradnje novih objekata. Nisu realizovani podzemna garaža sa ulazom iz Ul. Tadeuša Koščuška i kulturni i trgovački centar sa ulazom iz Ul. Cara Dušana.

Pretežna namena u okviru predmetnog bloka je stanovanje. Blok karakteriše ivična izgradnja sa objektima postavljenim na regulacionu liniju. Objekti su različite spratnosti od P do P+7 i boniteta. Svojim arhitektonskim i istorijskim vrednostima, izdvajaju se objekti u Ul. Cara Dušana 10 (ulični objekat koji ima status spomenika kulture i dvorišni objekat „Staklopana“, kao predstavnik industrijskog nasleđa).

Osnovna ideja planskog rešenja bila je unapređenje postojećeg stanja kroz adekvatno uređenje unutrašnjih delova bloka, obezbeđenje pristupa objektima unutar bloka i planiranje sadržaja i objekata primerenih centralnoj gradskoj lokaciji. Tokom javnog uvida, koji je sproveden u periodu od 25.02. do 26.03.2019. godine, dostavljene su primedbe nadležnih institucija i građana koje su rezultirale korekcijom planskog rešenja.

Shodno prostornim mogućnostima, uvažavajući postojeći način korišćenja prostora, ostvarena je odmerena transformacija prostora i oblikovno zaokruživanje bloka. U okviru bloka definisana je javna zelena površina ZP2, koja po veličini od oko 535,5 m² odgovara tipologiji skvera, koji je potrebno Projektom pejzažnog uređenja tretirati na savremen, stilski i funkcionalan način. U svim obodnim ulicama zadržavaju se postojeći

drvoredi i dopunjuju novim u Ulici Strahinjića Bana. Potrebe za dečjim ustanovama, osnovnom školom i primarnom zdravstvenom zaštitom obezbeđuju se u susjednim blokovima.

Pretežna namena bloka u skladu je sa namenom Plana generalne regulacije - mešoviti gradski centri u zoni centra Beograda (M1), dok su intervencije na pojedinim objektima usklađene sa revalorizovanim merama zaštite prostorne celine *Istorijsko jezgro Beograda*, koje je (prema Odluci o utvrđivanju, „Službeni glasnik RS“ br. 08/17), utvrđena za kulturno dobro.

Implementacija mera zaštite kulturnog nasleđa, kao i prostorne mogućnosti u bloku rezultirale su formiranjem različitih zona M1.1, M1.2 i M1.3, sve planirane za mešovite gradske centre, sa posebnim pravilima uređenja i građenja.

U okviru zone M1.1 zadržavaju se postojeći objekti spratnosti od P do P+7+PK na kojima su dozvoljene intervencije na investicionom i tekućem održavanju.

U okviru zone M1.2 planirana je zamena postojećih i izgradnja novih objekata, kao i parterno i pejzažno uređenje slobodnih površina na parceli, sve u cilju podizanja kvaliteta ambijenta stambene i centralne zone. Planiranim

interpolacijama treba postići kvalitetno arhitektonsko uklapanje sa neposrednim okruženjem. Maksimalna spratnost objekata je P+5+Pk/Ps, gde je za ulični objekat uslovljeno visinsko usklađivanje sa vencima susjednih objekata.

U okviru zone M1.3 dozvoljene su pojedinačne intervencije i to na objektu „Staklopana“, na katastarskoj parceli br. 522/2 KO Stari grad gde je dozvoljeno nadzidivanje i visinsko ujednačavanje sa višim delom objekta, ukupne planirane BRGP od oko 300 m², dok se na k.p. 522/1 KO Stari grad, u Ulici Strahinjića Bana br. 7, planira očuvanje integriteta i fizičke strukture objekta na postojećoj uličnoj regulaciji, uz mogućnost intervencija kojima bi se omogućilo njegovo povezivanje sa novom izgradnjom na slobodnom delu parcele i integrisanje u jedinstvenu građevinsku i funkcionalnu celinu. Planom je data i mogućnost izgradnje potpuno novog objekta, ali samo u slučaju da se kroz projektantsku razradu i obaveznu ekspertizu i veštačenje konstruktivno i tehničko rešenje za funkcionalno i bezbedno inkorporiranje nove strukture sa postojećim objektom (podzemna garaža, fundiranje, statička stabilnost objekata i sl.). U tom slučaju uslovljeno je maksimalno poštovanje i očuvanje nasleđenih vrednosti i obavezna saradnja sa službom zaštite. Potrebe za parkiranjem postojećih stanovnika rešavaju se zadržavanjem postojećih parking mesta u regulaciji saobraćajnica Strahinjića Bana i Rige od Fere, parkirališta „Kalemegdan“ i planiranih javnih garaža koje se nalaze u petominutnoj pešačkoj izohroni. Za planirane sadržaje neophodno je obezbediti potreban broj parking mesta, u okviru pripadajuće parcele.

- ■ ■ ГРАНИЦА ПЛАНА
- РЕГУЛАЦИОНА ЛИНИЈА (РЛ)
- ГРАНИЦА ЗОНЕ (ГЗ)
- - - - - ГРАЂЕВИНСКА ЛИНИЈА (ГЛ)
- - - - - ГРАЂЕВИНСКА ЛИНИЈА ПРИЗЕМЉА (ГЛП)
- П+1 ОЗНАКА МАКСИМАЛНЕ СПРАТНОСТИ
- М1.1 ОЗНАКА ЗОНЕ
- ТАЧКА ПРЕЛОМА ГРАНИЦЕ КАТАСТАРСКЕ ПАРЦЕЛЕ
- ☞ ОРИЈЕНТАЦИОНА ПОЗИЦИЈА УЛАЗА/ИЗЛАЗА У ГАРАЖУ
- ПОСТОЈЕЋЕ ЗЕЛЕНИЛО У ОКВИРУ ПОВРШИНА ЈАВНЕ НАМЕНЕ
- ПЛАНИРАНО ЗЕЛЕНИЛО У ОКВИРУ ПОВРШИНА ЈАВНЕ НАМЕНЕ
- ПОСТОЈЕЋЕ ЗЕЛЕНИЛО У ОКВИРУ ПОВРШИНА ОСТАЛЕ НАМЕНЕ
- ПОСТОЈЕЋИ ОБЈЕКТИ КОЈИ СЕ ЗАДРЖАВАЈУ
- ПРОСТОР ЗА ОДЛАГАЊЕ КОМУНАЛНОГ ОТПАДА

Izvod iz grafičkog priloga „Regulaciono-nivelacioni plan“

PDR ZA DEO BLOKA 20, GO NOVI BEOGRAD

Tekst priredila i rukovodila izradom plana: Jadranka Živković, dipl.inž.arh.

Predmetnim planom obuhvaćen je deo bloka 20 na Novom Beogradu, prostor između hotela „Hyatt“ i zgrade „Banca Intesa“, koji je oivičen regulacijama postojećih saobraćajnica Milentija Popovića i Vladimira Popovića, internom blokovskom saobraćanicom i planiranom produženom trasom saobraćajnice Zorana Đinđića. Površina obuhvaćena Planom iznosi oko 3,3 ha. Povod za izradu Plana predstavlja inicijativa preduzeća „DELTA REAL ESTATE“ DOO, koje je i naručilac planskog dokumenta, kao i imalac prava

na katastarskoj parceli 2309/20 KO Novi Beograd, da se prioritetno definiše javni interes i obezbede kapaciteti tehničke infrastrukture za planiranu izgradnju objekata komercijalnih i poslovnih sadržaja - poslovne kule i hotela. Predmetna lokacija delimično je realizovana prema Detaljnom urbanističkom planu blokova 19 i 20 u Novom Beogradu („Sl. list grada Beograda“, broj 5/87 i 5/89), koji je stupanjem na snagu Plana generalne regulacije građevinskog područja sedišta jedinice lokalne samouprave

– grad Beograd (celine I - XIX) („Sl. list grada Beograda“, br. 20/16, 97/16, 69/17, 97/17, 72/21, 27/22 i 45/23) (u daljem tekstu: Plan generalne regulacije), stavljen van snage. U južnom delu parcele izgrađen je poslovni objekat spratnosti Po+P+M+T+8 (zgrade „Banca Intesa“) i aneks poslovnog objekta – izložbeni prostor, spratnosti P+1. Objekti su međusobno povezani podzemnom etažom koja je u funkciji garaže i pomoćnih prostorija. Preostali deo parcele je ostao neizgrađen i predstavlja graditeljski potencijal.

Iako je za predmetni prostor, Planom generalne regulacije data mogućnost neposredne primene pravila građenja, izradom urbanističkog projekta uz primenu urbanističkih parametara za zonu 9.M4.1., izradom ovog plana iskorišćena je i dodatna mogućnost da se kroz Analizu i potvrdu ispunjenosti kriterijuma za izgradnju visokog objekta (u daljem tekstu: Analiza) preispita visina i spratnost objekata koja je definisana u opštim pravilima gradjenja za pripadajuću zonu M4.

Analizom su vrednovane pogodnosti konkretne lokacije za izgradnju visokih objekata, na osnovu kriterijuma definisanih Planom generalne regulacije. Sa stanovišta urbanističko arhitektonskih kriterijuma, zaključeno

je da lokacija ima potencijale za izgradnju visokih objekata, uz određena ograničenja. Postojeći tip blokovske izgradnje okolnih blokova, kao i volumen, visina i silueta objekata u okruženju, sa postojećim visokim objektima kao reperima, dopuštaju uklapanje buduće izgradnje u kontekst šireg prostora. Planirana izgradnja visokog objekata u bloku ne ugrožava zaštićene vizure i panorame. Uslovi i preporuke za izgradnju visokih objekata iz Analize na odgovarajući način implementirani su u pravila uređenja i građenja predmetnog Plana.

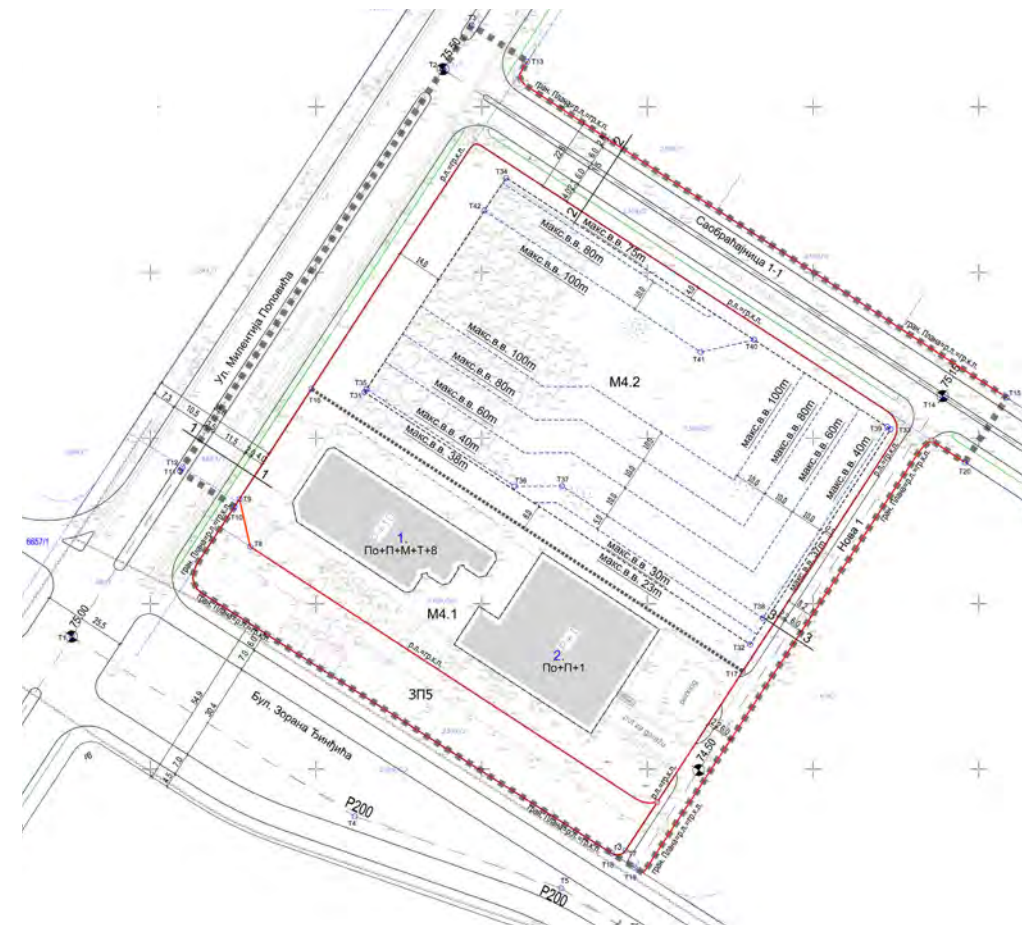
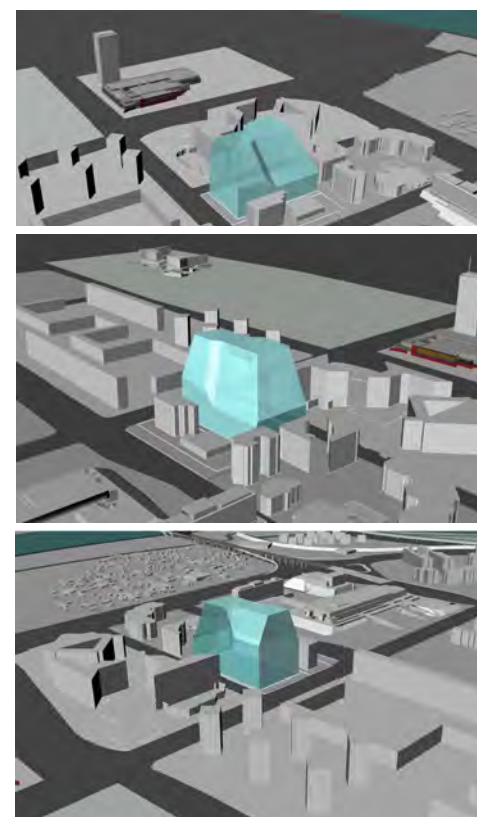
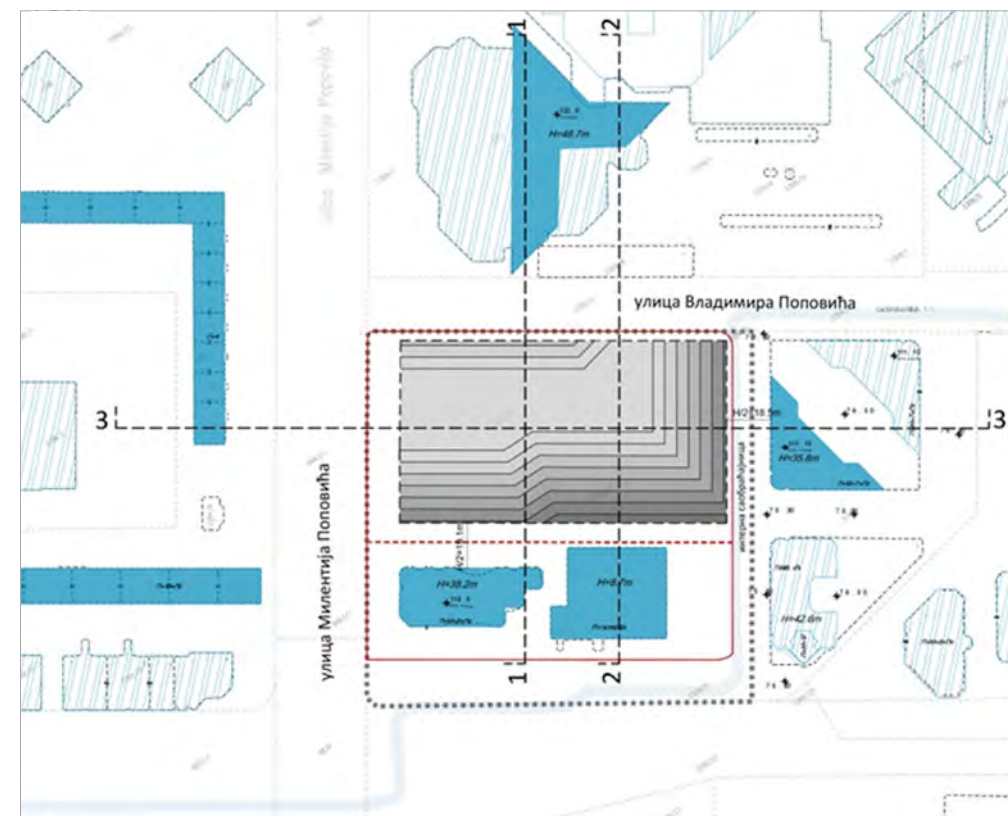
U skladu sa usmerenjima Plana generalne regulacije, pretežna namena planiranih zona M4.1 i M4.2 (koje obuhvataju kp 2309/20 KO Novi

Beograd), su mešoviti gradski centri sa isključivo komercijalnim sadržajima.

U okviru zone M4.1 zadržavaju se poslovni objekti u postojećem volumenu i gabaritu na jedinstvenoj građevinskoj parceli GP1, orijentacione površine 0,77 ha. Dozvoljena je sanacija, adaptacija i rekonstrukcija ovih objekata, bez promene namene objekata. U okviru podzemne etaže nije dozvoljena promena namene kao ni smanjenje kapaciteta postojeće garaže (110 GM).

U okviru zone M4.2 planirana je izgradnja komercijalnih delatnosti, poslovne kule i hotela na jedinstvenoj građevinskoj parceli GP2, orijentacione površine 1,39 ha.

Slika 1. Ograničenja lokacije za izgradnju visokih objekata - anvelopa zona izgradnje, Izvod iz Analize

Slika 2. Izvod iz grafičkog priloga „Regulaciono-nivelacioni plan sa analitičko geodetskim elementima za obeležavanje i porečnim profilima“

- granica Plana
- regulaciona linija
- granica zone
- postojeća građevinska linija
- planirana građevinska linija
- planirana građevinska linija za visoke objekte
- postojeća spratnost objekata
- Po+P+1
- Po+P+M+T+8
- maks.v.v. oznaka maksimalne visine венца objekata
- 1. oznaka postojećih objekata
- mreža saobraćajnica
- biciklistička staza
- zelene površine u regulaciji ulice
- tачка прелома границе катастарске парцеле

U zoni M4.2 planirana je izgradnja objekata maksimalne visine do 100 m. U cilju ostvarivanja planiranih kapaciteta, kao i skladnog kompozicionog uklapanja u neposredno okruženje, poželjno je primeniti adekvatnu tipologiju i fizičku strukturu kako samog visokog objekta tipa kule - dominantne vertikalne dimenzije volumena kao i objekata u zaleđu sa dimenzijama primerenih kontekstu.

Maksimalne visine venca objekata unutar parcele, definisane su u grafičkom prilogu „Regulaciono-nivelacioni plan sa analitičko geodetskim elementima za obeležavanje i porečnim profilima“, i rezultat su Analize i potvrde ispunjenosti kriterijuma za izgradnju visokog objekta. Minimalno međusobno rastojanje između objekata, bez obzira na vrstu otvora iznosi polovinu visine venca višeg objekta.

Maksimalna planirana BRGP objekata na građevinskoj parceli GP2 iznosi 80.000 m², uz uslov da se u okviru planiranih podzemnih etaža objekta obezbedi potreban broj parking mesta za novu izgradnju.

Arhitektonsko oblikovanje i tretman prizemlja i postamenta mora biti usklađen sa oblikovanjem viših etaža objekta, sa ciljem da se ostvari dijalog između objekta i javnog prostora u okruženju uz preporuku formiranja poprečnog prodora kroz parcelu u pravcu severoistok-jugozapad.

U cilju iznalaženja najkvalitetnijeg kompozicionog rešenja, obavezno je raspisivanje arhitektonsko-urbanističkog konkursa na GP-2, po vrsti pozivnog, kao i verifikacija idejnog rešenja od strane Komisije za planove Skupštine grada Beograda, pre izdavanja lokacijskih uslova.

U infrastrukturnom smislu, planirana izgradnja dodatnih kapaciteta uslovljena je izgradnjom novog fekalnog kolektora u Ulici Milentija Popovića i kanalizacione crpne stanice KCS „Ušćenova“, izmeštanje postojećih cevovoda V1L700 i V1L300 i toplovoda prečnika Ø273/6,3mm u okviru regulacija obodnih saobraćajnica.

Slike 3 i 4. Varijantni prikazi budućeg poslovnog kompleksa 2019. godine – 2023. godine

URBANISTIČKI PROJEKAT ZA IZGRADNJU TERMINALA ZA RASUTE TERETE NOVE LUKE U BEOGRADU

Tekst priredila: Milena Solujić, mast.inž.arh.

Odgovorni Urbanisti: Jovan Urošević, dipl.inž.arh. i Milena Solujić, mast.inž.arh.

Izrada Urbanističkog projekta zasnovana je na potrebi za organizovanjem centralizovane distribucije rasutih tereta (agregata). Lokacija za izgradnju terminala za rasute terete nove luke u Beogradu planirana je na levoj obali reke Dunav, u okviru privredne zone „Pančevački rit“ u Krnjači.

Urbanistički projekat urađen je sa ciljem da se precizira povezivanje na javnu saobraćajnu mrežu, uredi deo akvatorije Dunava kako bi se organizovao bezbedan pristup i pristan, obezbedi predmetni prostor od poplava visokih voda Dunava, definiše saobraćajna mreža u okviru građevinske parcele terminala, predloži dalji razvoj na ostalom delu prostora lučke delatnosti i definiše povezivanje na infrastrukturne sisteme.

Površina namenjena lučkoj delatnosti je oko 115 ha, a predmet detaljne razrade ovim urbanističkim projektom je jedna građevinska parcela, površine od oko 37,6 ha. U cilju usklađivanja konkretnog prostora sa okruženjem (akvatorija reke Dunav i postojeći protiplavni nasip) granicom urbanističkog projekta je obuhvaćena površina oko 57,9 ha.

Preostali delovi površine namenjene lučkoj delatnosti i način njihovog

povezivanja biće predmet razrade drugog urbanističkog projekta.

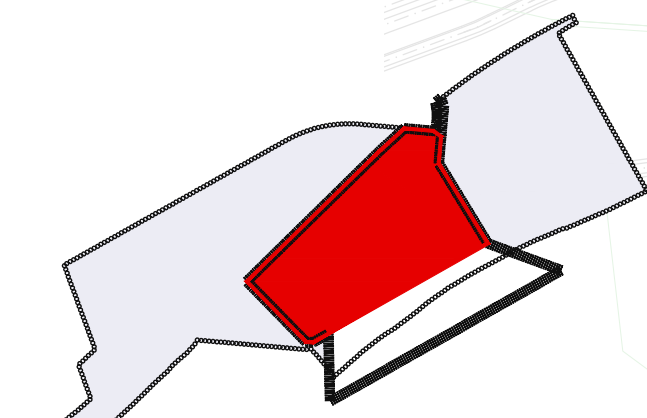
U obuhvatu ovog urbanističkog projekta nalaze se površine namenjene lučkoj delatnosti i delovi kontaktnih površina na kojima je potrebna intervencija u cilju povezivanja planiranog sadržaja. Predmet urbanističko-tehničke razrade je građevinska parcela u okviru koje je planirana operativna obala, deponija sirovog materijala, podterminali za separaciju peska i šljunka, podterminali za agregat za beton i betonske asfaltna baze, interna mreža saobraćajnica, koridor za prolaz železničkog koloseka i zelene površine.

Na preostalim površinama u obuhvatu Urbanističkog projekta, van građevinske parcele, za povezivanje planiranih sadržaja sa okruženjem ovim projektom se definiše način i obim intervencija u toku reke Dunav (za omogućavanje bezbednog pristupa i sidrenja) i na delu planirane lučke delatnosti i javnih zelenih površina kako bi se izvršila zaštita od plavljenja povezivanjem operativne obale (obalo utvrda - pristani) sa postojećim nasipom.

Idejnim rešenjem, koje je sastavni deo urbanističkog projekta, dati su projekti za kejsku konstrukciju, projekat internih saobraćajnica sa parkinzima za teretna

i putnička vozila, hidrograđevinski projekat i projekti hidrotehničkih i elektroenergetskih instalacija. Takođe, obuhvaćeni su i projekti arhitekture objekata u okviru celog kompleksa: upravna zgrada sa kontrolom kolskog ulaza, zgrade uz kolsku vagu i zgrade za lučke operatere.

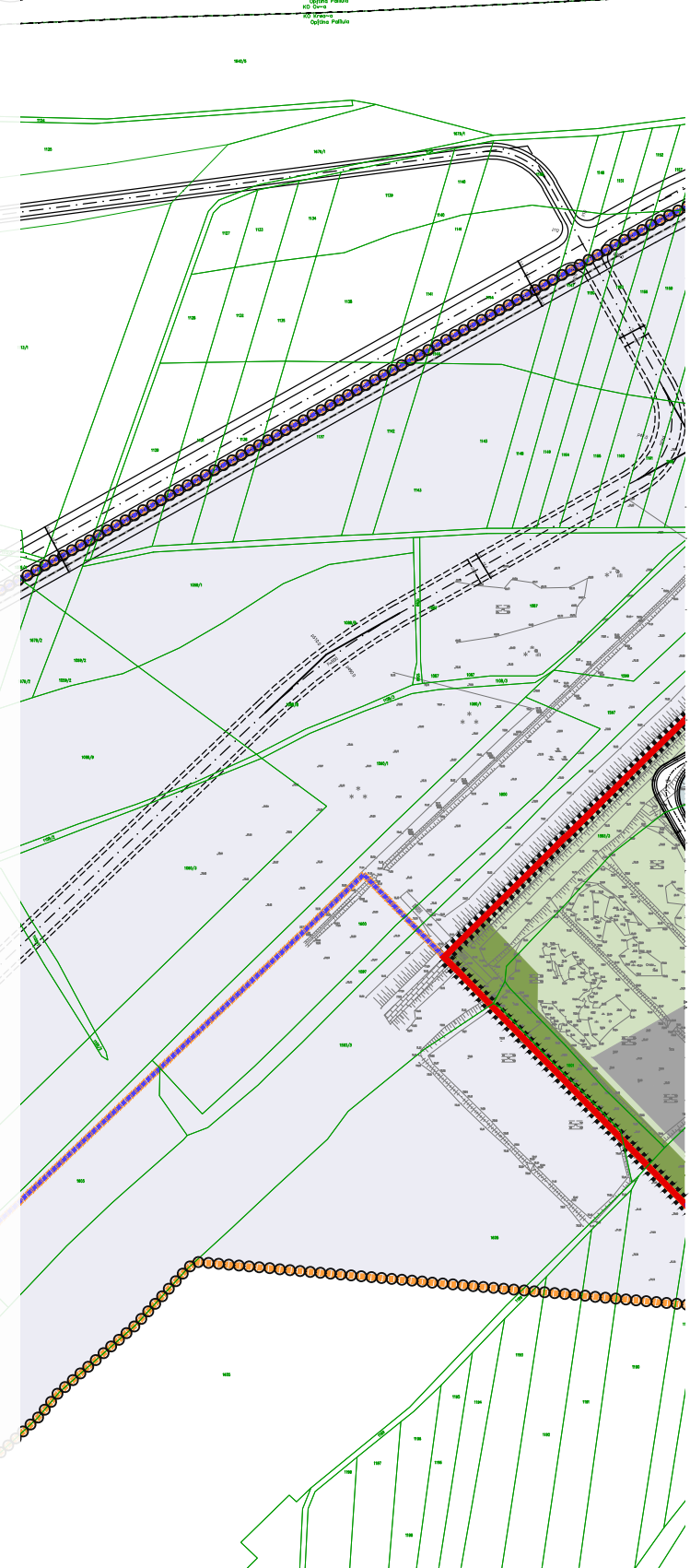
Urbanističkim projektom data je mogućnost izgradnje kompleksa u dve faze. U prvoj fazi planirana je izgradnja operativne obale, svih podterminala, prostori za deponiju sirovog materijala, upravne zgrade, izgradnja kolskog ulaza i komunikacija, nasip obaloutvrde i kompletna interna infrastruktura. Nakon potpuno završene prve faze, u drugoj fazi, realizovaće se pojedinačna izgradnja objekata lučkih operatera, a prema dinamici aktiviranja celokupnog kompleksa.

- ||||| granica Urbanističkog projekta
- predmet drugog Urbanističkog projekta
- građevinska parcela terminala za rasute terete

legenda

- ||||| granica Urbanističkog projekta
- predmet drugog Urbanističkog projekta
- granica građevinske parcele terminala za rasute terete
- granica druge faze izgradnje
- vodne površine
- operativna obala
- deponije sirovog materijala (operativni platoi)
- podterminali za separacije peska i šljunka
- podterminali za agregat za beton i betonske/asfaltno baze
- zelene površine
- nasip obaloutvrde
- obloga kosine keja - betonski blokovi

SARADNJA SA OPŠTINAMA NA IZRADI PLANSKE DOKUMENTACIJE LAZAREVAC I MLADENOVAC

PARTICIPACIJA NA POČETKU IZRADJE PLANOVA

Tekst priredili: Aleksa Ristić, mast.inž.arh. i Hristina Jovanović, mast.inž.urb.

Urbanistički zavod Beograda je ostvario saradnju sa opštinama Lazarevac i Mladenovac. Gradske opštine Lazarevac i Mladenovac nalaze se van granica obuhvata Generalnog urbanističkog plana Beograda. Shodno potrebi opština Lazarevac i Mladenovac za izradu stručnih, vizionarskih i sprovodivih urbanističkih planova, posredstvom Službe glavnog urbaniste grada Beograd, Urbanistički zavod Beograda je tokom 2023. godine započeo izradu 7 planova detaljne regulacije na njihovim teritorijama. Očekivani rezultati su rešavanje značajnih strateških, saobraćajnih i infrastrukturnih problema za dalji razvoj opština. Urbanistički zavod Beograda pokazuje tendenciju širenja teritorije izrade urbanističkih planova, kako bi na adekvatan način, uz stručnost i iskustvo, doprineo razvoju perifernih gradskih opština.

Participacija sa opštinom Lazarevac

Posredstvom Službe glavnog urbaniste grada Beograda, Urbanistički zavod Beograda je započeo izradu tri plana detaljne regulacije na teritoriji gradske opštine Lazarevac. Tri radna tima i menadžment Urbanističkog zavoda Beograda su tim povodom posetili Lazarevac i održan je sastanak 26. januara 2023. godine u opštinskim prostorijama. Uz obrađivača planova sastanku su prisustvovali i predsednik opštine Lazarevac i zaposleni u Odeljenju za urbanizam i građevinske poslove opštine Lazarevac. Teme sastanka su bile upoznavanje obrađivača planova od strane zaposlenih u Odeljenju za urbanizam i građevinske poslove opštine Lazarevac sa problemima, kontekstom i njihovih vizija za dalji razvoj tri predmetna područja.

U periodu od 27. marta do 10. aprila održan je Rani javni uvid tri plana detaljne regulacije u prostorijama opštine Lazarevac. Tokom ranog javnog uvida radni timovi obrađivača su razgovarali sa zainteresovanim građanima o njihovim problemima i uputili ih u planski koncept predmetnih područja, za sledeće planove:

- Plan detaljne regulacije za područje između naselja Dren i ulica: Topličin venac i Drenjanski put u Lazarevcu
- Plan detaljne regulacije za područje između naselja Rasadnik i ulica: Kolubarski trg, Karađorđeva, Dušana Nedeljkovića, Dare Randić, Dositeja Obradovića, Svetog Save, Dr Đorđa Kovačevića i Dušana Vukotića u Lazarevcu
- Plan detaljne regulacije za raskrslu Ibarske magistrale i Ulice Dimitrija Tucovića – „Očaga“, gradska opština Lazarevac

Participacija sa opštinom Mladenovac

U saradnji sa gradskom opštinom Mladenovac, dana 27.06.2023. godine održan je sastanak u opštinskim prostorijama na kome se diskutovalo o sledećim planovima:

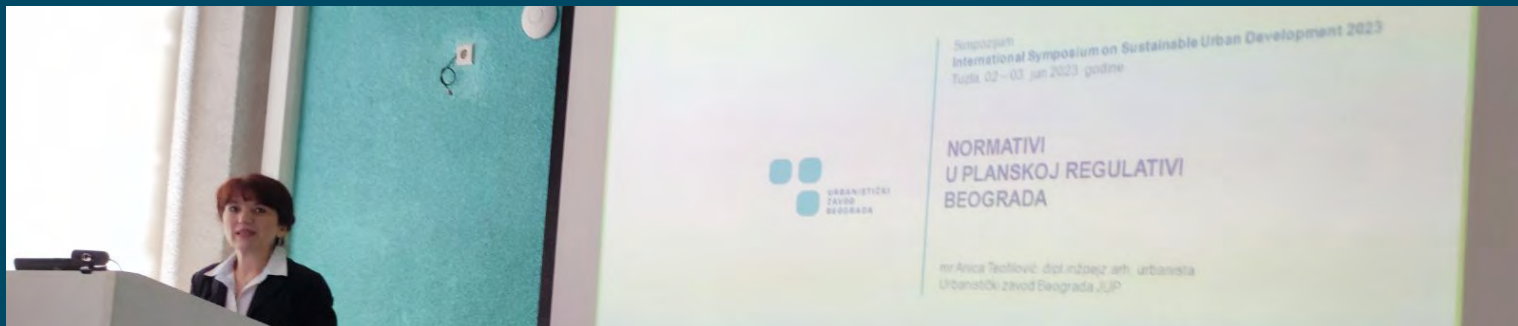
- Plan detaljne regulacije dela Učiteljske ulice, gradska opština Mladenovac;
- Plan detaljne regulacije za Šarplaninsku ulicu;
- Plan detaljne regulacije za prostor između ulica: Kralja Aleksandra Obrenovića, Vojvode Putnika, Kraljice Marije i Janka Katića u Mladenovcu, gradska opština Mladenovac; i
- Plan detaljne regulacije groblja u mesnoj zajednici Međulužje, gradska opština Mladenovac.

Sastanku su prisustvovali: predsednik opštine, predstavnici odeljenja za građevinske, urbanističke i komunalne poslove, predstavnici javnog komunalnog preduzeća i radni tim Urbanističkog zavoda Beograda.

Plan detaljne regulacije dela Učiteljske ulice, gradska opština Mladenovac

Nakon kraćeg izlaganja radnog tima Urbanističkog zavoda o inicijalnim informacijama, problemima i potencijalima lokacije Učiteljske ulice usledila je diskusija koja je doprinela kvalitetu dalje izrade Plana. Teme koje su obrađene na sastanku su:

- rešavanje problema saobraćajne povezanosti lokacije sa ostatkom naselja – što je ujedno i osnovni cilj izrade ovog plana;
- infrastrukturno opremanje naselja; i
- zadovoljavanje potreba za socijalnom infrastrukturom (javnim namenama).

UČEŠĆE NA MEĐUNARODNOJ KONFERENCIJI BHAAAS U TUZLI

Tekst priredila: mr urb. Anica Teofilović, dipl.inž.pejz.arh.

U periodu od 1. do 4. juna 2023. godine, u Tuzli je održana Konferencija „14. godišnji dani Bosansko-Hercegovačko Američke akademije umjetnosti i nauke“ (14th days of Bosnian-Herzegovinian American Academy of Arts and Sciences (BHAAAS)). Konferencija je okupila afirmisane i nove stručnjake i naučnike iz celog sveta u nastojanju da, kroz više plenarnih predavanja i niza posebnih sesija, razmene ideje i kreiraju nove inicijative, a samim tim i obezbede uvid u najnovija istraživanja i interdisciplinarna dostignuća u održivom razvoju. Ovakav skup ujedno predstavlja i platformu za predstavnike međunarodne zajednice, lokalne samouprave, stručnjake iz prakse i javnost, odnosno njihovo zajedničko angažovanje u pitanjima od značaja za održivi razvoj izgrađenog okruženja i njegove društveno-ekonomske procese.

BHAAAS je dobrovoljna, neprofitna, nevladina, nestranačka, multietnička i multikulturna organizacija osnovana 2007. godine u Šarlotu (Charlotte), Severna Karolina, sa misijom unapređenja i razvoja umetnosti i nauke među bosansko-hercegovačkom dijasporom u Sjedinjenim Državama i Kanadi, kroz obrazovni, naučni i dobrotvorni rad. Osnovni cilj BHAAAS-a je povezivanje stručnjaka i profesionalaca bosansko-hercegovačke dijaspore, koji rade u prestižnim institucijama u SAD-u, Kanadi i dr, sa kolegama i studentima iz Bosne i Hercegovine i drugih zemalja, kao i uspostavljanje saradnje u duhu intelektualne raznolikosti, slobodne razmene

ideja i uverenja da je znanje bogatstvo koje se deli. U tom okviru, već više od decenije, svake godine u drugom gradu u Bosni i Hercegovini, organizuje se konferencija pod nazivom Dani BHAAAS-a. Dani BHAAAS-a su tokom godina prerasli u jednu od najvećih naučnih konferencija na Balkanu, sa stotinama učesnika koji prisustvuju predavanjima u desetinama paralelnih sesija.

Poziv za učešće na Konferenciji, mr Anici Teofilović je upućen od strane predsednice Asocijacije pejzažnih arhitekata u BiH, dr Sanele Klarić i dr Emire Hukić (novoizabrane predsednice), da kao uvodni predavač predstavi iskustva vezana za standarde planiranja zelenih površina i svoja generalna iskustva i znanja u ovoj oblasti. U okviru sesije „Standardi održivosti za zeleni i otvoreni prostor“ (Sustainability Standards for Green and Open Space) mr Anica Teofilović je održala uvodno predavanje na temu „Green Infrastructure in a Compact City – Standards in the Planning Regulation of Belgrade“ (Zelena infrastruktura u kompaktnom gradu – Standardi u planskoj regulaciji Beograda). Pripremljenim izlaganjem upoznala je prisutne sa zakonom propisanom strukturom planova u Republici Srbiji, kao i Projektom „Zelena regulativa Beograda“ koji je kroz četiri krucijalne faze rada znatno unapredio stručni doprinos tematskoj oblasti u poslednje dve decenije. Najveći akcenat tokom izlaganja stavljen je na četvrtu fazu Projekta, tj. Plan generalne regulacije sistema zelenih površina Beograda. Iz složenog i sveobuhvatnog tekstualnog i grafičkog sadržaja

Plana, akcenat je stavljen na opšta i posebna pravila uređenja i građenja elemenata zelene infrastrukture grada, što podrazumeva šume, javne zelene površine i zelene površine u okviru kompleksa javnih i ostalih namena. Predstavljeni normativi odnosili su se na pristupačnost šumama i zelenim površinama, zastupljenost predmetnih površina po stanovniku, obezbeđivanje minimalnog procenta zelenih površina u direktnom kontaktu sa tlom (porozne površine) na parcelama različitih namena, kao i određena specifična pravila za zelene površine u okviru saobraćajnih površina, infrastrukturnih koridora i dr. Posebno su istaknute predložene ekološke mere smanjenja negativnih uticaja klimatskih promena i to: povećanje ekološkog efekta na parceli – uvođenjem ekološkog indeksa (EI) kao urbanističkog parametra; formiranje sistema za prečišćavanje otpadnih voda putem biljaka (Wetland, Reed bed); formiranje energetske plantaže vrbe u formi zaštitnih zelenih pojaseva duž saobraćajnica i planiranje održivog sistema prikupljanja atmosferskih voda (SUDS - sustainable drainage system).

Na kraju su u kratkim crtama prezentovani rezultati Projekta „Zelena infrastruktura u kompaktnom gradu – ekološki indeks kao instrument otpornosti na klimatske promene“, rađenog 2022. godine u okviru Udruženja pejzažnih arhitekata Srbije, a u saradnji sa Urbanističkim zavodom Beograda JUP.

U okviru iste sesije prezentovane su još četiri teme: Tradition of public drinking fountains in service of sustainable and responsible city development; Inventory of Sarajevo's urban green spaces – current state and perspectives; Rainwater management in urban context i The urban green space provision using the standards approach: State and potential for urban plans of Sarajevo.

OBUKA IZ OBLASTI SLOBODNOG PRISTUPA INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA

Tekst priredio: Vladimir Vujičić, dipl.pravnik

Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja donet 2004. godine uredio je pravo na pristup informacijama od javnog značaja kojima raspolažu organi javne vlasti, radi ostvarenja i zaštite interesa javnosti da zna i ostvarenja slobodnog demokratskog poretka i otvorenog društva. Promovisanjem načela zakonske pretpostavke o opravdanom interesu javnosti da zna informaciju kojom raspolaže organ javne vlasti, načela jednakosti i načela zabrane diskriminacije novinara i javnih glasila Zakon je postavio osnove za transparentniji, a samim tim i odgovorniji rad organa javne vlasti.

Radi delotvorne primene ovog Zakona, organ vlasti je obavezan da organizuje i sprovodi obuku zaposlenih i upoznavanje zaposlenih sa njihovim obavezama u vezi sa pravima uređenim ovim Zakonom.

U skladu sa svojim zakonskim obavezama, a u cilju daljeg unapređivanja postupanja po dostavljenim zahtevima za informacije od javnog značaja, Urbanistički zavod Beograda JUP je u saradnji sa Sektorom za edukaciju i sertifikaciju službe Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti krajem 2022. godine započeo pregovore oko organizacije obuke za zaposlene koju bi u prostorijama

Zavoda sproveli akreditovani predavači Službe Poverenika. Nakon postignutog dogovora, Služba Poverenika je, dana 10.2.2023. godine, u prostorijama Zavoda održala obuku iz oblasti primene zakona u nadležnosti Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti.

Akreditovane predavačice Službe Poverenika Sofija Radojičić i Mirela Zozi Jeković održale su stručnu obuku o primeni Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja zaposlenima u Urbanističkom zavodu Beograda JUP. Obuci je prisustvovao 31 zaposleni. Poseban fokus obuke bio je na izmenama i dopunama Zakona u delu koji se odnosi na prekršajnu odgovornost, moguće zloupotrebe prava podnosilaca zahteva, na obavezu izrade informatora o radu na platformi koju je pokrenuo Poverenik, Jedinostvenom informacionom sistemu informatora o radu. Zaposleni su imali priliku da dobiju odgovore na pitanja i da razreše dileme u vezi sa zahtevima koje dobijaju od stranaka.

Kako je sprovedena obuka među zaposlenima ocenjena kao veoma korisna, Urbanistički zavod Beograda JUP će u budućnosti nastojati da sa službom Poverenika nastavi i unapredi saradnju.

LOGISTIKA I "CITY" LOGISTIKA

Tekst priredio: Predrag Krstić, dipl.inž.sao.

U velikoj sali Urbanističkog zavoda Beograda 30.11.2023. godine i 05.12.2023. godine održana su predavanja „Logistička platforma Beograda“ i „Potencijali City logistike Beograda“. Predavanja su održali eminentni stručnjaci iz oblasti logistike profesori sa odseka za logistiku Saobraćajnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, prof. dr Slobodan Zečević i prof. dr Snežana Tadić.

Logistička platforma Beograda

Logistika je oblast koja je veoma stara i koja se razvijala uporedo sa razvojem ljudskog društva i koja danas prožima sve delove i sve sfere života i rada. Posebno je značajna sa aspekta odnosa grada sa jedne strane i logističkih aktivnosti sa druge strane.

U okviru predavanja sagledane su sve teme od značaja za razumevanje logistike kao naučne discipline koja se istovremeno mora posmatrati kao sastavni deo transportnog sistema urbane sredine sa prostornom komponentom i uticajem na sve njegove osnovne funkcije.

Na predavanju su obrađene sledeće teme:

- Suština logistike,
- Uticaj logistike na urbane prostore,
- Strategije i scenariji logistike,
- Logističke mreže,
- Predlog integrisane logističke platforme Beograda,
- Potencijali.

U okviru predavanja pojašnjena je definicija pojma logistika i dat pregled osnovnih logističkih podsistema, ali je dodatno razjašnjena razlika između pojmova logistika i transport.

U delu predavanja sagledan je i prostorni aspekt logističkih mreža i trendovi u razvoju logističkih mreža što je bilo značajno s obzirom da je u Urbanističkom zavodu JUP u toku bila izrada Nacrta Generalnog urbanističkog plana Beograda 2041.

Značajan deo predavanja posvećen je sagledavanju razlika između tradicionalne i e – logistike gde se potrošači virtuelno povezuju sa „prodavnicom“ a porudžbine se dostavljaju poštom ili kurirskom službom.

Ono što je posebno bilo interesantno s obzirom na geografski položaja Republike Srbije je pojam „Distant Dry Port“ koncept koji se

zasniva na povezivanju luke na obali mora sa značajnim privrednim centrima koji predstavljaju moćan regionalan logistički Hub centar.

Rešenja u domenu logističkih problema u urbanim sredinama treba tražiti u okviru integracije savremenih logističkih objekata u gradska jezgra, transformaciji objekata logističke mreže i redizajniranju logističke mreže.

Na kraju, poseban deo izlaganja profesora Zečevića, bio je posvećen opisu predloga za razvoj Integrisane logističke platforme Beograda sa centralizovano – decentralizovanim konceptom mreže logističkih centara, koja mora biti zasnovana na realnim potrebama generatora robnih tokova i zahtevima održive ekonomije grada. Rešenja Logističke platforme Beograda moraju se posmatrati kao aktivnost na metropolitanskom području sa velikim uticajem na centralno, šire centralno i kontinualno izgrađeno područje grada.

Potencijali "City" logistike Beograda

City logistika je tema koja je aktuelna u velikom broju gradova u svetu. Problemi sa kojima se susreću gradovi, a vezani su za „city“ logistiku u najvećoj mogućoj meri odnose se na rešenja logistike koja treba primeniti u urbanim sredinama koje imaju svoje specifičnosti. Grad Beograd nije izuzetak u pogledu problematike koja se očitava u domenu „city“ logistike.

Na predavanju su obrađene sledeće teme:

- Uticaj city logistike na urbane sredine,
- Struktura sistema city logistike,
- Problemi city logistike Beograda,
- Strategije i tehnologije City logistike,
- Potencijali city logistike Beograda.

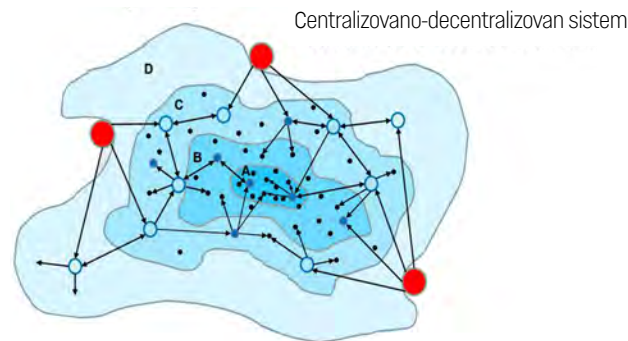
U okviru predavanja, posvećena je pažnja odnosu grada i logistike, poziciji logistike u prostoru i opisu odnosa lokacije logističkih sistema i karakteristika grada, urbanih funkcija, interesa grada i interesa korisnika. Takođe, značajno vreme u okviru održanog predavanja posvećeno je sistemu snabdevanja, logističkim jedinicama i transportnim sistemima city logistike.

Posebno su akcentovani problemi City logistike koji se odnose na nedostatak Zakona, strateških planova i dokumenata, i istraživanja iz oblasti City logistike u Beogradu ali i šire.

Osnovni logistički podsistemi:

Prostorni aspekt logističkih mreža:

Transportni sistemi city logistike:

Problemi transportnog sistema:

Ciljeviti city logistike:

Značajna pažnja posvećena je i veličini isporuke i frekvenciji isporuke roba u urbanim sredinama što se odražava na saobraćajne tokove na gradskoj infrastrukturi.

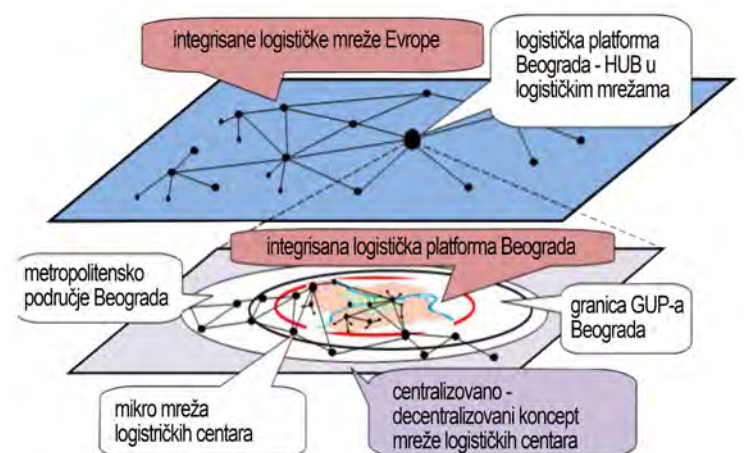
Sve dakle, ukazuje na neophodnu reorganizaciju u pogledu razvoja ove vrste delatnosti koja posmatrana u urbanim sredinama zahteva jedan sveobuhvatan i sistemski pristup kako sa aspekta optimizacije logističkih tokova tako i sa aspekta urbanističkog planiranja koje do sada nije prepoznavalo „city“ logistiku kao jedan od elementa kome treba posvetiti posebnu pažnju prilikom izrade planske dokumentacije svih nivoa i strateškog i operativnog karaktera.

Rešenja u domenu „city“ logistike moraju se prilagođavati savremenim trendovima i strategijama razvoja transportnih sistema, posebno u centralnim gradskim zonama gde je koncentracija sadržaja i atraktivnost prostora velika.

Strategija razvoja transportnog sistema Beograda zasnovana je na principu promene hijerarhije među vidovima saobraćaja na način da se prednost daje ekološki prihvatljivijim i energetski manje zahtevnim vidovima transporta.

U tom pogledu ne sme biti dilema, pa se i sistem „city“ logistike ka integrativni deo transportnog sistema grada mora prilagođavati i tražiti mogućnosti za protok svih vrsta robe kako prema prostornim zahtevima korisnika tako i prema obliku i količini roba.

Integrisana logistička platforma Beograda:

32. MEĐUNARODNI SALON URBANIZMA U NIŠU

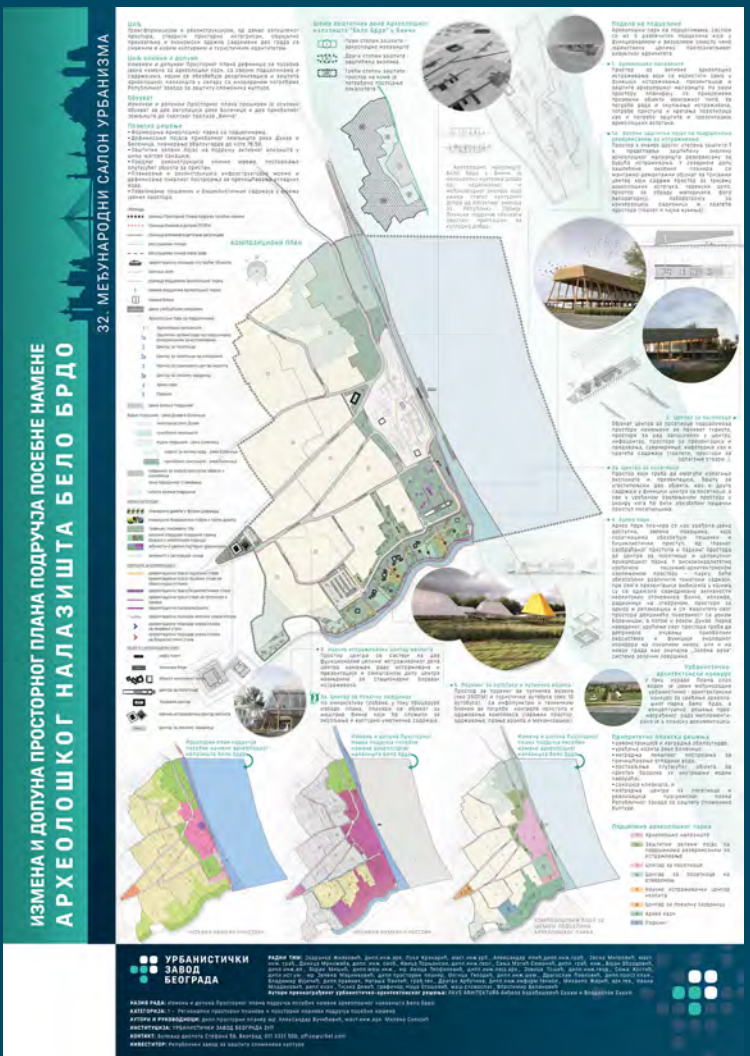
Tekst priredila: Marija Kosović, mast.inž.arh.

Od 08. do 11. novembra 2023. godine održaće se 32. Međunarodni salon urbanizma, tradicionalno i ove godine u Nišu, kao i svake druge neparne kalendarske godine. Ove godine, po prvi put, Salon će se održati u izložbenom prostoru Naučno-tehnološkog parka u okviru Univerzitetskog kampusa, mestu koje edukuje, ohrabruje i podržava inovacije.

Predmetna manifestacija koju organizuje Udruženje urbanista Srbije a realizuje u saradnji sa JP Zavodom za urbanizam Niš i Društvom urbanista Niša, predstavlja godišnje skupljanje urbanista radi razmenjivanja iskustava, mišljenja i ideja uz prikazivanje potencijala, problema i primera rešenja iz urbanističke prakse.

Urbanistički zavod Beograda učestvovalaće ove godine sa 9 radova iz 5 kategorija i to:

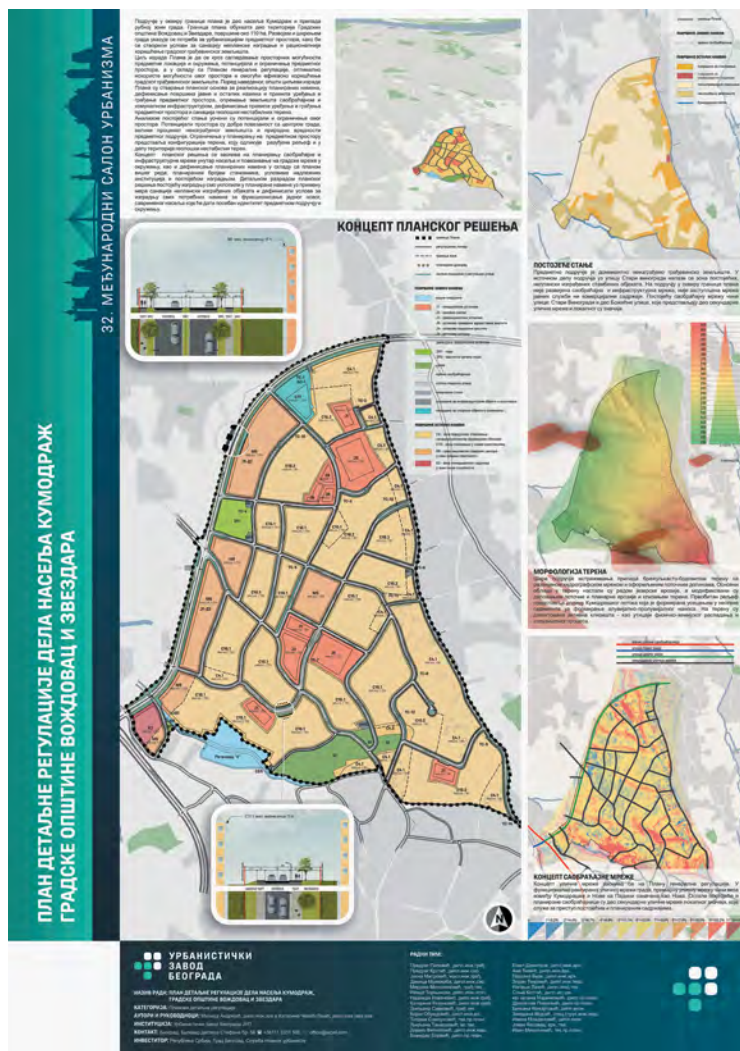
- iz kategorije Regionalnih prostornih planova i prostornih planova područja posebne namene: **Izmena i dopuna Prostornog plana područja posebne namene arheološkog nalazišta Belo brdo**
- Arheološko nalazište Belo brdo u Vinči je nepokretno kulturno dobro od nacionalnog i međunarodnog značaja, koje uživa status kulturnog dobra od izuzetnog značaja za Republiku Srbiju. Planskim rešenjem definiše se posebna javna namena za arheološki park, sa svojim podcelinama i sadržajima, kojim se obezbeđuje reorganizacija i zaštita arheološkog nalazišta u skladu sa inoviranim potrebama Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture. U toku izrade Plana sproveden je javni međunarodni urbanističko-arhitektonski konkurs za uređenje arheološkog parka Belo brdo, a konceptualno rešenje prvonagrađenog rada implementirano je u plansku dokumentaciju.

- iz kategorije Regionalnih prostornih planova i prostornih planova područja posebne namene:

Plan detaljne regulacije dela naselja Kumodraž, gradske opštine Voždovac i Zvezdara

Cilj izrade predmetnog Plana je da se kroz sagledavanje predmetne lokacije i okruženja, a u skladu sa planovima višeg reda, optimalno iskoristi raspoloživo gradsko građevinsko zemljište i formira novo naselje sa svim neophodnim sadržajima. Analizirane su prostorne mogućnosti i ograničenja, veze sa okruženjem, tragalo se za optimalnom prostornom matricom u uslovima u kojima morfologiju bloka i mrežu saobraćajnica diktira konfiguracija terena. Primenjujući važeće normative i standarde, stvoren je planski osnov za realizaciju planiranih namena, definisana su pravila uređenja i građenja predmetnog prostora i stepen opremanje zemljišta saobraćajnom i komunalnom infrastrukturom.

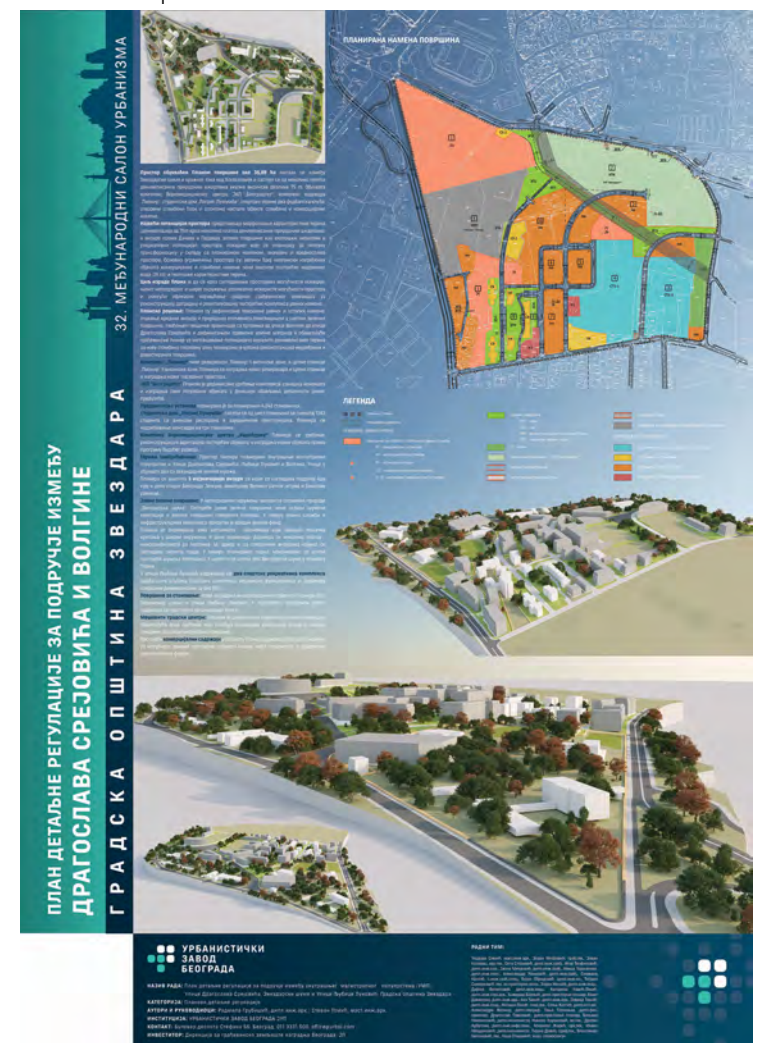
Plan detaljne regulacije područja uz Vinogradsku ulicu, sa saobraćajnom vezom do obilaznice auto-puta, gradske opštine Novi Beograd i Surčin - III faza

Granicom Plana obuhvaćeno je područje između ulice Vinogradske, granice katastarskih opština Novi Beograd i Surčin, Dudovskog kanala, državnog puta deonica Novi Beograd – Surčin i Ulice Jurija Gagarina, do naselja Mileva Marić Ajnštajn i iznosi oko 127ha. Najveći deo područja čine poljoprivredne površine, neizgrađeno zemljište i prirodno regulisane zelene površine, zatim neplanski izgrađeni jednorodni stambeni i komercijalni objekti srednjeg boniteta. Očekivani efekti planiranja su urbo-ekonomska obnova, rekonstrukcija, transformacija, povećanje standarda stanovanja i poslovanja koju pokreće nova izgradnja, uređenje javnih zelenih površina, opremanje objektima saobraćajne, komunalne i socijalne infrastrukture i racionalnije korišćenje prirodnih resursa i smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu primenom energetski efikasne izgradnje.

Plan detaljne regulacije za područje između UMP-a, Dragoslava Srejovića i Volgine, gradska opština Zvezdara

Prostor obuhvaćen Planom nalazi se između Zvezdarske šume i kružnog toka kod Bogoslovijske i sastoji se od nekoliko platoa denivelisanih prirodnim škarpama ukupne visinske razlike 75 m. Obuhvata kompleks Vojnomedicinskog centra, JKP „Beogradput“, kompleks vodovoda „Pionir“, studentski dom „Patris Lumumba“, sportske terene dva fudbalska kluba, otvoreni stambeni blok i spontano nastale objekte stambene i komercijalne namene. Planom su definisane površine javnih i ostalih namena, očuvanje vrednih vizura i prirodnih elemenata povezivanjem u sistem zelenih površina. Uvođenjem pešačke promenade sa trgovima i definisanjem pravilne ulične matrice i obavezujuće građevinske linije za novu stambeno poslovnu zonu planirana je urbana rekonstrukcija neuređenih i devastiranih površina bloka.

- iz kategorije Urbanističkih projekata i realizacija: Urbanistički projekat za izgradnju terminala za rasute terete nove luke u Beogradu

Izrada Urbanističkog projekta zasnovana je na potrebi za organizovanje centralizovane distribucije rasutih tereta (agregata). Lokacija za izgradnju terminala za rasute terete nove luke u Beogradu planirana je na levoj obali reke Dunav, u okviru privredne zone "Pančevački rit" u Krnjači. Projektom je precizirano povezivanje na javnu saobraćajnu mrežu, uređenje dela akvatorije Dunava za organizovanje bezbednog pristupa i pristana, obezbeđenje od poplava, rešenje interne saobraćajne mreže i predlog daljeg razvoja na ostalom delu prostora lučke delatnosti kao i povezivanje na infrastrukturne sisteme. Predmet urbanističko-tehničke razrade je građevinska parcela u okviru koje je planirana operativna obala, deponija sirovog materijala, podterminali za separaciju peska i šljunka i podterminali za agregat za beton i betonske asfaltne baze.

Urbanistički projekat za izgradnju metro stanice Skadarlija i gradske pijace Bajloni

Cilj izrade Urbanističkog projekta je razgraničenje i međusobno uklapanje nadzemne i podzemne zone izgradnje metro stanice i gradske pijace koje su planirane na istoj građevinskoj parceli. Uklapanje osnovne namene gradske pijace kao multifunkcionalnog prostora zelene pijace sa sadržajem u vidu pristupa metro stanici treba da pomiri nove tehnologije i tendencije u arhitekturi sa svojim neposrednim boemskim okruženjem na nivou partera. U podzemnim etažama težilo se uklapanju metro stanice, kao podzemnog objekta sa nizom javnih, tehničkih i operativnih prostorija i komunikacija, sa podzemnim prostorima gradske pijace i podzemnom javnom garažom. Jedan od izazova ovog urbanističkog projekta jeste i planiranje fazne izgradnje ovako kompleksnog sistema.

- iz kategorije Istraživanja, studije i projekti iz oblasti prostornog i urbanističkog planiranja:

Analiza urbanističkih planova donetih u periodu od 1. januara 1993. do 5. maja 2003. godine

Cilj izrade predmetne Analize je da preispita sve urbanističke planove donete u periodu od 1. januara 1993. do 5. maja 2003., kako bi se definisale granice novih urbanističkih planova, a imajući u vidu član 11. Zakona o planiranju i izgradnji, kojim je definisano da se planski dokumenti izrađuju za vremenski period od najviše 25 godina. Analizom je obuhvaćeno 6 detaljnih urbanističkih planova, 48 regulacionih planova i 2 urbanistička projekta. Rezultat ove analize su kataloški listovi planova sa smernicama o daljim aktivnostima za sprovođenje planskih rešenja na predmetnom području, definisanim granicama za izradu novih planova detaljne regulacije i prioritetima za njihovo donošenje.

URBANISTIČKI PROJEKAT ZA IZGRADNJU METRO STANIČE "SKADARLIJA" I GRADSKJE PIJACE "BAJLONI" NA KP 1476, 1479, 1480, 1481, 1482, 1483, 1484, 1430 I 468/2

32. MEĐUNARODNI SALON URBANIZMA

СВЕКОСТАРИГРАД

Урбанистички пројекат за изградњу метро станице "Скадарлија" и градске пијаче "Байлони" на КП 1476, 1479, 1480, 1481, 1482, 1483, 1484, 1430 и 468/2. Циљ пројекта је разграничење и међусобно уклапање надземне и подzemне зоне изградње метро станице и градске пијаче. Пројекат садржи планове, пресеке и детаљне архитектуре. Урбанистички завод Београда је извршио пројекат под надзором Министарства грађевинарства, просторног и урбанистичког планiranja Републике Србије.

32. MEĐUNARODNI SALON URBANIZMA

ANALIZA URBANISTIČKIH PLANOVA DONETIH U PERIODU OD 1. JANUARA 1993. DO 5. MAJA 2003. GODINE

ПОВОД / ЦИЉЕВИ

Циљ анализе је да се преиспитају сви урбанистички планови донети у периоду од 1. јануара 1993. до 5. маја 2003. године, како би се дефинисале границе нових урбанистичких планова, а имајући у виду члан 11. Закона о планирању и изградњи, којим је дефинисано да се planski документи израђују за временски период од највише 25 година. Резултат анализе су каталoшки листови планова са смерницama о даљим активностима за спровођење planskih решења на предметном подручју, дефинисаним границama за изradу нових планова детаљне регулације и приоритетима за њихово доношење.

КАТАЛОШКИ ЛИСТОВИ

Синтеза анализираних података:

- 6 - број анализираних планова
- 48 - број регулационих планова

ЗАКЉУЧАК

Урбанистички завод Београда је извршио анализу урбанистичких планова донетих у периоду од 1. јануара 1993. до 5. маја 2003. године. Циљ анализе је да се преиспитају сви урбанистички планови донети у периоду од 1. јануара 1993. до 5. маја 2003. године, како би се дефинисале границе нових урбанистичких планова, а имајући у виду члан 11. Закона о планирању и изградњи, којим је дефинисано да се planski документи израђују за временски период од највише 25 година. Резултат анализе су каталoшки листови планова са смерницama о даљим активностима за спровођење planskih решења на предметном подручју, дефинисаним границama за изradу нових планова детаљне регулације и приоритетима за њихово доношење.

ПРИОРИТЕТИ ЗА НОВУ ПЛАНСКУ РАЗРАДУ

1	24%
2	17%
3	1%
4	1%
5	5%
6	1%
7	21%

Analiza stanja parkiranja u delu centralne zone Beograda – Gradska opština Stari grad i delovi opština Savski venac, Vračar, Zvezdara i Palilula

Analiza stanja parkiranja urađena je za područje centralne zone Beograda gde je problem stacioniranja vozila i najizraženiji. Za predmetno područje formirana je informaciona osnova na osnovu koje je prvo sagledano postojeće stanje i definisano koji delovi područja imaju najveće probleme sa deficitom parking mesta. Uzimajući u obzir prognozirane vrednosti stepena motorizacije, planiranu izgradnju, kao i kretanje ostalih socio-ekonomskih parametara ustanovljen je broj parking mesta koja će nedostajati u narednom periodu (do 2033. godine). Kao rezultat Analize dat je predlog različitih mera, koje treba primeniti u narednim periodima, za rešenje ovog problema.

ANALIZA STANJA PARKIRANJA U DELU CENTRALNE ZONE BEOGRADA - OPGŠTINA STARI GRAD I DELOVI OPGŠTINA SAVSKI VENAC, VRAČAR, ZVEZDARA I PALILULA

32. MEĐUNARODNI SALON URBANIZMA

ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA - ZAKONSKA REGULATIVA, PLANSKA DOKUMENTACIJA, STANJE NA TERENU

Analiza stanja parkiranja urađena je za područje centralne zone Beograda gde je problem stacioniranja vozila i najizraženiji. Za predmetno područje formirana je informaciona osnova na osnovu koje je prvo sagledano postojeće stanje i definisano koji delovi područja imaju najveće probleme sa deficitom parking mesta. Uzimajući u obzir prognozirane vrednosti stepena motorizacije, planiranu izgradnju, kao i kretanje ostalih socio-ekonomskih parametara ustanovljen je broj parking mesta koja će nedostajati u narednom periodu (do 2033. godine). Kao rezultat Analize dat je predlog različitih mera, koje treba primeniti u narednim periodima, za rešenje ovog problema.

PRELODI MERA I SMERNICA ZA POBOЉŠANJE STANJA PARKIRANJA

Analiza stanja parkiranja urađena je za područje centralne zone Beograda gde je problem stacioniranja vozila i najizraženiji. Za predmetno područje formirana je informaciona osnova na osnovu koje je prvo sagledano postojeće stanje i definisano koji delovi područja imaju najveće probleme sa deficitom parking mesta. Uzimajući u obzir prognozirane vrednosti stepena motorizacije, planiranu izgradnju, kao i kretanje ostalih socio-ekonomskih parametara ustanovljen je broj parking mesta koja će nedostajati u narednom periodu (do 2033. godine). Kao rezultat Analize dat je predlog različitih mera, koje treba primeniti u narednim periodima, za rešenje ovog problema.

- iz kategorije Istraživanja, studije i projekti iz oblasti zaštite prirode, zaštite predela, zaštite životne sredine i pejzažne arhitekture:

Studija mogućeg razvoja urbanih bašti na teritoriji grada Beograda

Studija je istraživala mogućnosti razvoja urbanih bašti u Beogradu, identifikovala potencijalna područja, predložila pravila uređenja i instrumente za realizaciju. Na osnovu sprovedenog istraživanja primera dobre prakse u svetu i kod nas, detaljna prostorno-funkcionalna analiza područja grada izvršena je primenom sveobuhvatnog metodološkog procesa koji je podrazumevao definisanje kriterijuma i postupka sa više istraživačkih i analitičkih iteracija. Rezultat je predlog 70 potencijalnih područja za urbane bašte, modeli sa specifičnom opremom, i ključni elementi za odluke o njihovom osnivanju.

32. MEĐUNARODNI SALON URBANIZMA

STUDIJA MOGUĆEG RAZVOJA URBANIH BAŠTA NA TERITORIJI GRADA BEOGRADA

ПОВОД И ЦИЉ

Циљ анализе је да се преиспитају сви урбанистички планови донети у периоду од 1. јануара 1993. до 5. маја 2003. године, како би се дефинисале границе нових урбанистичких планова, а имајући у виду члан 11. Закона о планирању и изградњи, којим је дефинисано да се planski документи израђују за временски период од највише 25 година. Резултат анализе су каталoшки листови планова са смерницama о даљим активностима за спровођење planskih решења на предметном подручју, дефинисаним границama за изradу нових планова детаљне регулације и приоритетима за њихово доношење.

ПРОСТОРНО-ФУНКЦИОНАЛНА АНАЛИЗА

Циљ анализе је да се преиспитају сви урбанистички планови донети у периоду од 1. јануара 1993. до 5. маја 2003. године, како би се дефинисале границе нових урбанистичких планова, а имајући у виду члан 11. Закона о планирању и изградњи, којим је дефинисано да се planski документи израђују за временски период од највише 25 година. Резултат анализе су каталoшки листови планова са смерницama о даљим активностима за спровођење planskih решења на предметном подручју, дефинисаним границama за изradу нових планова детаљне регулације и приоритетима за њихово доношење.

РЕЗУЛТАТИ СТУДИЈЕ

Циљ анализе је да се преиспитају сви урбанистички планови донети у периоду од 1. јануара 1993. до 5. маја 2003. године, како би се дефинисале границе нових урбанистичких планова, а имајући у виду члан 11. Закона о планирању и изградњи, којим је дефинисано да се planski документи израђују за временски период од највише 25 година. Резултат анализе су каталoшки листови планова са смерницama о даљим активностима за спровођење planskih решења на предметном подручју, дефинисаним границama за изradу нових планова детаљне регулације и приоритетима за њихово доношење.

LETNJA ŠKOLA URBANIZMA I ODRŽIVOG RAZVOJA, VRNJAČKA BANJA, MAJ 2023

Tekst priredio: Aleksa Ristić, mast.inž.arh.

Udruženje urbanista Srbije i Republički geodetski zavod, uz podršku Inženjerske komore Srbije i pod pokroviteljstvom Ministarstva građevine, saobraćaja i infrastrukture i Ministarstva nauke, tehnološkog razvoja i inovacija su održali 19. Međunarodnu naučno-stručnu konferenciju, Letnju školu urbanizma i održivog razvoja.

Konferencija je bila održana u periodu od 18. do 20. maja 2023. godine u Vrnjačkoj Banji.

Ovogodišnja konferencija je bila posvećena sledećim temama:

- Revitalizacija ruralnih predela i prostorni planovi lokalnih samouprava sa uređajnim osnovama
- Moderni katastar kao osnovna podloga održivog razvoja
- Urbana obnova i regeneracija gradskog jezgra i značajnih gradskih celina
- Planiranje i izgradnja višespratnih objekata – prednosti i mane
- Urbanizam i inženjerske delatnosti u funkciji razvoja sistema obnovljivih izvora energije

Urbanistički zavod Beograda je u „Letnjoj školi urbanizma i održivog razvoja“ uzeo učešće kroz pet radova u okviru tri teme.

Vesna Isajlović sa radom „**Revitalizacija naselja Velika Moštanica kroz izradu Plana detaljne regulacije**“ u okviru tematske celine Revitalizacija ruralnih predela i prostorni planovi lokalnih samouprava sa uređajnim osnovama.

U okviru tematske celine Urbana obnova i regeneracija gradskog jezgra i značajnih gradskih celina objavljena su tri rada koja potpisuju arhitekta iz Urbanističkog zavoda Beograda. Dr Marija Lalošević i Andrea Jovanović sa radom „**Regulacioni planovi rekonstrukcije blokova sa kraja devedestih: iskustva, pouke i sudbina tri plana sa područja centralne zone Beograda**“, Teodora Simić i Aleksa Ristić „**Kosančićev venac - bastion istorije, religije i kulture od Singidunuma do modernog Beograda**“ i mr Borka Protić „**Prostorna celina marina „Dorćol“ - generacije planera planirale su način transformacije ove celine**“.

Aleksa Ristić i Teodora Simić sa radom „**Planiranje kolektivnog stanovanja u perifernoj zoni Lazarevca - novi gradski centar**“ u okviru tematske celine Planiranje i izgradnja višespratnih objekata – prednosti i mane.

Tekstovi su u celosti objavljeni u Zborniku radova sa Letnje škole urbanizma, zajedno sa radovima svih ostalih učesnika.

OSVRT NA XII NAUČNO-STRUČNI SKUP SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM PLANSKA I NORMATIVNA ZAŠTITA PROSTORA I ŽIVOTNE SREDINE

Tekst priredile: Sonja Kostić, dipl.ist.umetnosti i Milica Hadži Arsenović, mast.inž.urb.

U organizaciji Asocijacije prostornih planera Srbije i Geografskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, a u saradnji sa Ministarstvom prosvete, Ministarstvom nauke, tehnološkog razvoja i inovacija, Ministarstvom građevinarstva saobraćaja i infrastrukture i Gradom Novim Pazarom, u hotelu „Vrbak ND“ u Novom Pazaru, od 5. do 7. oktobra 2023. godine, održan je dvanaesti po redu naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem „Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine“.

Skup je pružio priliku da se na jednom mestu okupi i iskustva razmeni blizu 200 učesnika, naučnih radnika i stručnjaka, predstavnika državnih i lokalnih organa uprave kao i nevladinog sektora. Pored domaćih autora, radove je prezentovalo i u diskusiji učestvovalo više eksperata iz zemalja u okruženju kao i značajan broj mladih istraživača.

Svečano otvaranje skupa uz pozdravne reči organizatora, eminentnih gostiju i izlaganje plenumskih uvodnih referata održano je 5. oktobra u Kulturnom centru Novog Pazara, dok je radni deo skupa održan 6. i 7. oktobra u hotelu „Vrbak ND“ kroz prezentovanje radova i diskusiju u okviru pet sekcija sa sledećim temama:

- Pravni, metodološki i institucionalni okvir zaštite prostora i životne sredine
- Planiranje (održivih) energetske sistema
- Savremene tehnologije i inovativna rešenja u planiranju i zaštiti prostora
- Planiranje zaštićenih i turističkih područja
- Radovi mladih istraživača

Na jednom mestu razmenjena su naučna i stručna iskustva u cilju unapređenja metodologija planiranja i zaštite prostora i životne sredine. Razmatrana je trenutna situacija u oblasti izrade i sprovođenja planske dokumentacije u Srbiji i institucionalno i pravno okruženje u kojem se ovi dokumenti izrađuju. Poseban akcent stavljen je na energetski sektor i problematiku planiranja održivih energetske sistema kao i na savremene tehnologije i inovativna rešenja u planiranju i zaštiti prostora. U skladu sa principima održivog razvoja i zaštite neobnovljivih resursa fokus je bio na korišćenju prostora prirodnih i kulturnih dobara kao okosnice turizma i razvoja privrede.

Poseban ton ovom naučno-stručnom skupu dao je Đorđe Milić, pomoćnik ministra za građevinarstvo, saobraćaj i infrastrukturu u okviru prezentacije „Izmene i dopune Zakona o planiranju i izgradnji“ uz odgovore na niz aktuelnih pitanja. Istog dana, dr Jasna Petrić, naučni savetnik Instituta za arhitekturu i urbanizam Srbije, održala je promociju monografije „Prof. dr Dimitrije Perišić: svedočanstvo i putokazi za prostorno planiranje“.

Urbanistički zavod Beograda uzeo je učešće na skupu kroz dva publikovana i prezentovana rada.

Sonja Kostić i dr Marija Lalošević autorke su rada pod nazivom „Razvoj ideje urbanističke zaštite prostora i objekata Beograda“ kojim se sagledava ideja zaštite prostora u ingerenciji urbanističkog planiranja kroz strateške urbanističke planove i studije grada Beograda u periodu od 1972. do 2022. godine. U suočavanju sa savremenim problemima zaštite

urbanih vrednosti Beograda, urbanistička zaštita prostora i objekata dobija svoj puni značaj i dolazi u žižu interesovanja stručne javnosti kao spasonosna mera kojom institucije planiranja i sprovođenja planskih dokumenata mogu da spreče nenadoknadive gubitke kako pojedinačnih objekata tako i urbanih ambijenata u Beogradu.

Dragoslav Pavlović je, ispred Urbanističkog zavoda, koautor rada pod nazivom „Planski dokument kao sredstvo upravljanja na primeru prirodnog dobra I kategorije – Nacionalni park Kopaonik“ čiji autorski tim takođe čine Marko Milosavljević i dr Dejan S. Đorđević ispred Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture i Zlatko Stojmenović ispred Ministarstva odbrane. Ovaj istraživački rad teži ka identifikaciji problema uočenih na primerima u praksi prostornog i urbanističkog planiranja i potencijalnih pretnji prepoznatih u sprovođenju pojedinačnih planskih dokumenata čija se izrada ostvaruje u skladu sa zakonskom regulativom. Istraživanjem se uočavaju različiti modeli urbanog razvoja koji su aplikativni na odabranim studijama slučaja a koji mogu biti posmatrani i kao elementi neadekvatnosti, odnosno kao indikatori propusta u razradi prostora.

Radovi prihvaćeni od strane Naučnog odbora publikovani su u Zborniku skupa u kome se nalazi 49 radova grupisanih po tematskim oblastima sekcija u okviru kojih su prezentovani i diskutovani, a priređeno je i odvojeno elektronsko izdanje Zbornika radova mladih istraživača sa ukupno 16 radova.

PROJEKAT „SIGURNOST DEVOJČICA I ŽENA U JAVNOM PROSTORU“

Tekst priredila: dr Nataša Danilović Hristić, viši naučni saradnik Instituta za arhitekturu i urbanizam Srbije

Projekat organizacije UN Women u Srbiji „Sigurnost devojčica i žena u javnom prostoru“, uz podršku Koordinacionog tela za rodnu ravnopravnost, Ministarstva za rad, zapošljavanje, veterane i socijalna pitanja i Ambasade Britanije u Beogradu, realizovao je ekspertski tim Instituta za arhitekturu i urbanizam Srbije – IAUS u periodu od maja do septembra, uz nesebičnu organizacionu pomoć Urbanističkog zavoda Beograda, JUP.

Sprovođenje tematskih radionica

Ceo projekat „Sigurnost devojčica i žena u javnom prostoru“ je osmišljen i vođen kroz pet tematskih radionica unapređenja javnih politika urbanog planiranja. Radionice su bile namenjene pre svega urbanistima/kinjama i planerima/kama, stručnjacima/kinjama koji/e se bave prostornim, ekonomskim, socijalnim i ekološkim aspektima planiranja urbanih sredina, ali i drugim učesnicima/cama u čijoj je nadležnosti donošenje odluka, kao i briga o uređenju i održavanju javnih urbanih prostora, ali i o redu i miru u javnom prostoru, a finalni rezultat je dokument „Mapa puta za sprovođenje mera urbane bezbednosti u okviru urbanističkog planiranja“.

Prva radionica održana je 31. maja 2023. Skup su otvorili i pozdravili mr Đorđe Milić, pomoćnik ministra za prostorno planiranje i urbanizam, Stefani Šilinglou (Stephanie Shillinglaw), direktorka programa Britanske ambasade u Beogradu i Tijana Milošević, predstavница UN Women.

Tim IAUS-a je predstavio sadržaj planiranih radionica i projektovani cilj, održao prezentacije na temu uloge participacije u kreiranju javnih politika i planskih rešenja i uvodno predavanje o značaju teme urbane bezbednosti, odnosa između javnih gradskih prostora i korisnika, ličnom osećaju bezbednosti sa stanovišta žena i devojčica i predloga mera za poboljšanje stanja, sve sa ciljem da uputi prisutne u

temu, ukoliko se sa njom susreću prvi put i da im pruži teorijska znanja za dalji rad.

Druga tematska radionica unapređenja javnih politika urbanog planiranja pod nazivom „Implementacija tematskih mera u postojeću metodologiju i procedure urbanističkog planiranja“ održana je 09. juna 2023. godine. Radionica je kreirana za eksperte u oblasti urbanističkog i prostornog planiranja, orijentisana na sticanje praktičnih znanja i sastojala se od analize četiri tipski različite urbane sredine: dela opštine Vračar, bloka 70 u Novom Beogradu, dela naselja Kaluđerica i parka „Ušće“. Podeljeni u grupe, uz mentorski rad članova tima Instituta za arhitekturu i urbanizam Srbije učesnici su sagledavali stanje na lokacijama i predlagali mere za poboljšanje uslova bezbednosti devojčica i žena.

Treća tematska radionica sa temom „Mere za poboljšanje uslova korišćenja javnih prostora sa aspekta bezbednosti žena i devojčica“ održana je 16. juna 2023. godine. Radionica je bila namenjena pre svega ekspertima iz oblasti brige o prostoru, njegovog održavanja i komunalnog reda i opremanja. Kao i prethodna, sastojala se od praktičnog rada na četiri tipski različite lokacije.

Četvrta po redu radionica „Formiranje zakonskog okvira na nacionalnom nivou za prevenciju nasilja nad ženama i devojčicama u javnom prostoru“, namenjena donosiocima odluka, predstavnicima resornih ministarstava, gradskoj lokalnoj samoupravi, sekretarijatima i planskim komisijama održana je 23.06.2023. godine. Cilj ove radionice je bio da se iskoristi kolektivni stručni potencijal okupljenih za prikupljanje ideja o mogućnostima da se u praksu uvede obaveza sprovođenja preventivnih mera za veći stepen osećaja sigurnosti i unapređenja bezbednosti u javnim gradskim prostorima, a posebno sa aspekta žena i devojčica kao prepoznatih ugroženih grupa stanovnika. U okviru panelne diskusije davani su predlozi: kako postojeći zakonski okvir

(javne politike, zakoni, pravilnici, strategije/agende) sadržinski dopuniti uslovima za urbanu bezbednost, koje su neophodne izmene u praksi i pristupu, ulozi participacije korisnika i stejkholdera, saradnji sa imaocima javnih ovlašćenja, potrebi da se vrši edukacija, izradi priručnik dobre prakse, formira baza znanja, ostvari umrežavanje i razmena podataka i razmotri mogućnost licenciranja. Identifikovane su najvažnije mere na nacionalnom nivou za prevenciju i sprečavanje nasilja nad devojčicama i ženama u javnom prostoru, prioritetni koraci i nadležnosti, kao i mogućnost saradnje vladinog i NVO sektora. Peta i ujedno završna tematska radionica unapređenja javnih politika urbanog planiranja održana je 8. septembra 2023. godine, a bili su pozvani učesnici svih prethodnih skupova. Nakon pozdravne reči Stefani Šilinglou, kratko je prikazan proces rada na prethodne četiri radionice. Zatim je prezentovana radna verzija „Mape puta za sprovođenje mera urbane bezbednosti u okviru urbanističkog planiranja“ sa predlozima za dopunu zakonskih akata. Ovaj dokument, kao krajnji rezultat rada u okviru projekta, sadrži putokaze za primenu preventivnih bezbednosnih mera u okviru procesa urbanističkog i prostornog planiranja, tj. izrade planova. U tom smislu daju se sugestije i preporuke koje se tiču konkretnih izmena i dopuna postojećeg zakonskog okvira. Takođe, daju se i alternativna rešenja, koja streme ka istom cilju, ali zahtevaju veći i manji angažman raspoloživih resursa. Kroz diskusiju, na osnovu komentara učesnika formirani su predlozi za dopunu i korekciju Mape puta, koji će biti obuhvaćeni finalnom verzijom. Kreiranje nove javne politike imalo je participativan karakter i javnu dostupnost, što svakako doprinosi kvalitetu. Ovaj dokument biće dostavljen resornom Ministarstvu građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, Sektoru za prostorno planiranje i urbanizam, na dalju nadležnost.

Kreiranje mape puta

„Mapa puta za sprovođenje mera urbane bezbednosti u okviru urbanističkog planiranja“ suštinski predstavlja predlog za kreiranje javne politike i namenjen je donosiocima odluka. U procesu izrade Mape puta sprovedena je analiza problema u oblasti urbane bezbednosti dok su raspoložive opcije razmotrene kroz participativni proces sprovođenja radionica. Mapa puta formuliše određene preporuke, vrši procenu i evaluaciju mogućih posledica i daje predlog izmena i dopuna postojećeg zakonskog okvira kao i za poboljšanje metodologije izrade planova. Cilj je da se pomogne u formulisanju odgovarajuće javne politike i da se pomogne u njenom sprovođenju u praksi, uz sva potrebna preispitivanja

i usaglašavanja sa drugim aktima i zakonima od važnosti za ovu temu.

Zaključak kojim putem se treba kretati i šta su dalji koraci nije jednoznačan, već se sastoji iz nekoliko scenarija/mogućnosti i predloga prioritarnih mera intervencije. Od toga kakvi su nam resursi, realne potrebe i mogućnosti, plan može biti prilagodljiv, tj. manje ili više ambiciozan. Osnovni kriterijum za izradu mape puta je jednostavnost, laka i brza primenljivost mera za unapređenje urbane bezbednosti i rodne ravnopravnosti koja daje efekte. Shvatajući da je projektni zadatak da se obezbedi primena principa i mera za veću sigurnost žena i devojčica na nacionalnom nivou, što podrazumeva različite lokalne sredine i ingerencije, smatramo da je to moguće i najrealnije kroz izmenu i dopunu zakonske regulative koja propisuje sadržaj i način izrade planskih dokumenata. Sa druge strane, pošto ovaj proces zahteva vreme i volju, a pošto zavisi od donosioca odluka, predlažemo i „alternativni“ put, na koji može odmah da se krene, širenjem znanja među neposrednim akterima planiranja i projektovanja, urbanistima/kinjama koji/e su po opisu svog posla na prvom mestu „zaštitnici/e javnog interesa“. Zato mapa puta ima više koraka, kojima treba krenuti postepeno, ali su oni istog pravca i sa istim krajnjim ciljem. Data je mogućnost da primarni koraci stignu prvi do cilja, a kasnije da im se priključe i različiti scenariji tj. predlozi za unapređenje javnih politika, kako bi se ostvarila projektovana vizija.

Svojim sadržajem mapa puta sugeriše poštovanje principa urođnjavanja i rodne ravnopravnosti na svim nivoima planiranja, i predlaže nekoliko primarnih koraka.

Edukaciju urbanista/kinja i planera/ki, kao i drugih stručnih lica koja se bave uređenjem i opremanjem gradskih prostora, o temi urbane bezbednosti i mogućnosti drugačijeg tj. ženskog doživljaja prostora.

Formiranje digitalne baze znanja u kojoj bi se na jednom mestu sakupili svi do sada objavljeni radovi i sprovedena istraživanja na opštu temu urbane bezbednosti i podtemu sigurnosti određenih grupa stanovništva kao što su žene i devojčice. Ona bi po svom karakteru bila otvorena i javno dostupna, stalno dopunjavana i održavana.

Za praktičan rad u sferi prostornog i urbanističkog planiranja i arhitektonskog i pejzažnog projektovanja neophodno je sačiniti i objaviti prigodan priručnik, pre svega u digitalnoj formi (PDF). Mapa puta daje i konkretne predloge i korake za unapređenje

javne politike. Na prvom mestu je opredeljenje u kojim vrstama prostornih i urbanističkih planova je svrsishodno razmatrati teme urbane bezbednosti žena i devojčica (kao i svih ostalih korisnika/ca prostora). Stav je da deklarativno, u vidu načela, bezbednost i rodna osetljivost moraju biti sastavni deo svih planskih dokumenata, ali da se konkretne mere i preporuke za uređenje javnih prostora mogu najbolje sagledati i implementirati na nivou urbanističkih planova, pre svega planova detaljne razrade, jer obuhvataju prostorno najmanje površine i omogućavaju participaciju susedstva u procesu prepoznavanja problema i potencijala u javnom prostoru, a takođe imaju mogućnost da na detaljnijem nivou obrade prostor, izvrše dodatne analize, eventualno propišu sprovođenja kroz obavezu izrade urbanističkih projekata, projekata pejzažnog uređenja ili urbanističko-arhitektonskih konkursa za dalju razradu. Po tematici koju planovi obrađuju, urbana bezbednost će posebno doći do izražaja u planiranju namena kao što su stanovanje, poslovanje i komercijala, javne službe ili otvoreni javni prostori, tj. u kombinaciji navedenih namena.

U tom smislu treba pristupiti izmeni i dopuni relevantnog Zakona o planiranju i izgradnji i Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja, kao i drugih podzakoskih akata.

Kroz sprovođenje tematskih radionica iskristalisala se još jedna ideja za unapređenje kvaliteta planskih dokumenata, a to je izrada Studije uticaja planskog dokumenta na stanovništvo (Social Impact Analysis - SIA), po uzoru na pr. već ustanovljene procedure po kojima se donosi odluka o izradi i izrađuje Strateška procena uticaja plana na životnu sredinu. Druga ideja je nastala iz paralele sa studijom koju Zakon o planiranju i izgradnji već poznaje a odnosi se na Poseban prilog posebnih mera uređenja i pripreme teritorije za potrebe odbrane zemlje, koji po potrebi, na osnovu odluke Ministarstva odbrane, predstavlja deo planskog dokumenta, ali ima specifičnu proceduru izrade i verifikacije. Po uzoru na „Aneks odbrane“ može se uvesti i posebna studija ili „Aneks o bezbednosti“, koji bi zahtevalo npr. Ministarstvo unutrašnjih poslova, tj. nadležna policijska uprava, ali bi njegova procedura izrade i verifikacije bila, u zavisnosti od pretežne namene plana i situacije, više ili manje transparentna i participativna. Tako, na primer, za namenu javnih službi i objekata od interesa za državu, procedura bi bila više restriktivna, dok za otvorene gradske prostore u gradskom jezgri i stambenim zonama potpuno transparentna i participativna za građane/ke.

Zaključak

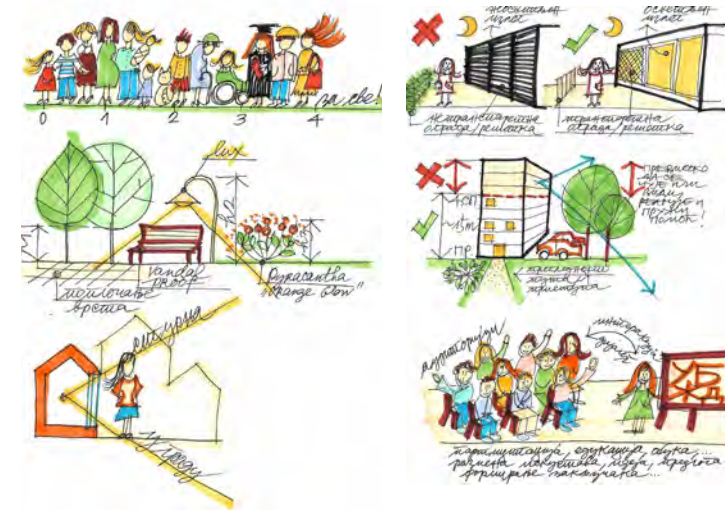
Struka mora da se kontinuirano bori za bolji kvalitet izrade planskih dokumenata, kao i veći stepen njihove implementacije. Osnovni preduslovi za integralni pristup u planiranju prostora su saradnja i dostupnost informacija, dovoljno vremena da se proces planiranja i participacije sprovede sveobuhvatno, kao i veća cena izrade plana koja pokriva i sve dodatne alate, analize, ekspertize i konsultacije. Rok i cena izrade plana ne smeju da budu jedini parametri za odlučivanje u opredeljenju budžetstkih sredstava, već kvalitet izrade i reference obrađivača/ice. Ključni trenutak je osveščivanje o temi, širenje dijaloga o problemu, zapažanje nedostataka u prostoru koji mogu da prouzrokuju neprijatne i nebezbedne situacije i usvajanje seta preventivnih mera sa preporukama za upotrebu.

Glavni pravac mape puta ima ambiciju da se obezbedi zakonski osnov, drugim rečima obaveza da se urbana bezbednost (žena i devojčica) ugradi u proces izrade planskih dokumenata. Postizanje ovog cilja već bi bio dovoljan uspeh, tj. predstavljao bi prepoznavanje teme na nivou zakona i mogućnost da se na nacionalnom nivou sprovede primena. Preostali predloženi koraci su nadogradnja, odnosno, data mogućnost da se u ovoj oblasti ode i dalje. Kao takav dokument je prosleđen nadležnom Ministarstvu građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture na razmatranje.

Ekspertski tim IAUS-a koji je vodio radionice u sastavu: dr Nataša Danilović Hristić, dr Jasna Petrić, dr Nataša Čolić i arh. Maja Hristov, zahvaljuje se svima koji su se odazvali i aktivno učestvovali i iskreno se nada da ovo nije kraj, te da će rezultati tek uslediti.

uočavaju različiti modeli urbanog razvoja koji su aplikativni na odabranim studijama slučaja a koji mogu biti posmatrani i kao elementi neadekvatnosti, odnosno kao indikatori propusta u razradi prostora.

Radovi prihvaćeni od strane Naučnog odbora publikovani su u Zborniku skupa u kome se nalazi 49 radova grupisanih po tematskim oblastima sekcija u okviru kojih su prezentovani i diskutovani, a priređeno je i odvojeno elektronsko izdanje Zbornika radova mladih istraživača sa ukupno 16 radova.

BEOGRADSKA INTERNACIONALNA NEDELJA ARHITEKTURE – DINAMIČNA UČIONICA ARHITEKTURE I URBANE KULTURE

Pripredila: Sonja Kostić, dipl. istoričar umetnosti

Udruženje urbanista Srbije i Republički geodetski zavod, uz podršku inženjerske komore Srbije i pod pokroviteljstvom Ministarstva građevine, saobraćaja i infrastrukture i Ministarstva nauke, tehnološkog razvoja i inovacija su održali 19. Međunarodnu naučno-stručnu konferenciju, Letnju školu urbanizma i održivog razvoja.

Beogradska internacionalna nedelja arhitekture, 18. po redu, je otvorila niz tema od „Atlasa urbanih mitologija“, preko „Daljina koje spajaju“, „Arhitekture Španije u 21. veku“, „Vremena arhitekture u Valjevu“, značajnih imena arhitekture, izvedenih dela, spomenika jugoslovenske revolucije, „Dobrog urbanog života 3“, do aktuelnih kritičkih osvrti i novih ideja i nagrada najboljima za ostvarene projekte.

Bogat program, izložbe, diskusije, stručna vođenja kroz izložbe, publikacije, stručne šetnje, tradicionalno podižu dignitet struke, rastresaju učaurene strukture i sa velikim entuzijazmom edukuju široku publiku.

Tradicionalno u organizaciji Društva arhitekata Beograda i Kulturnog centra Beograda, Beogradska internacionalna nedelja arhitekture je započela već 6. maja, programom „BINA pre BINE“ u Likovnoj galeriji Kulturnog centra Beograda, pod nazivom „Žene u arhitekturi“. Promocija regionalnog stvaralaštva žena arhitekata je realizovana u saradnji sa Odborom za arhitekturu grada Beča i udruženjem ŽAD. Zvanično, međunarodnu manifestaciju BINA je 11. maja u Likovnoj galeriji KCB otvorila izložba „Daljina koja spaja“, posvećena radu arhitekta Bratislava Toškovića u Finskoj, koji je sa publikom u više navrata podelio svoja iskustva i vrhunske arhitektonske realizacije. Nije suvišno reći da je u fokusu ovogodišnje BINE, upravo bio rad i prisustvo arhitekta Bratislava Toškovića. Podsećanja radi, Udruženje arhitekata Srbije dodelilo je Bratislavu Toškoviću Veliku nagradu arhitekture za životno delo za 2021. godinu.

U nastavku, ovogodišnju BINU obeležio je niz izvanrednih izložbi:

- Fotograf Rikardo Santonhe u Institutu Servantes, izložbom „Arhitektura u Španiji u 21. veku: procvat arhitekture kroz vizuru Rikarda Santonhe“, predstavio je svoje fotografije sa temom radova renomiranih španskih arhitekata iz 21. veka
- Izložba „Nagrada Piranezi“ je revija recentne arhitekture iz regiona, koja poslednjih godina uključuje i veliki broj najboljih studentskih radova
- „To Dwell/BEST – Južni Tiro/Beograd“, u Galeriji FLU predstavljeni su arhitektonski susreti troje arhitekata iz Beograda i troje iz Južnog Tirola, koji pripadaju različitim generacijama. Učestvovali su Aleksandar Stjepanović, AKVS arhitekti, Otmar Bart, Martin Gruber, NAEMAS Architekturkonzepte i SARDO arhitekti iz Beograda
- Izložba na otvorenom „Arhitektura. Skulptura. Sećanje Umetnost spomenika Jugoslavije 1941-1945“ (Boštjan Bugarcic, Maja Ivanič, Špela Kuhar, Jelica Jovanović – Docomomo Srbija) predstavljena je u Knez Mihailovoj ulici; i dr.

Saradnja BINE i međunarodne platforme LINA je predstavljena kroz program „Urbane mitologije“ inspirisan Atinom, dokumentarni film „Public housing: Belgrade Mode“ Rebeke Bratož Gornik i predstavljanjem kolektiva Space for Future.

Poseban segment programa BINA „Dobar urbani život 3 / Good Urban Life 3“, se desio u Kragujevcu u saradnji sa Filološko-umetničkim fakultetom FILUM iz Kragujevca i Arhitektonskim fakultetom iz Beograda. Ove godine su pažnju zaokupile funkcije regionalnog identiteta i priprema materijala za izradu Strategije razvoja urbanog područja grada Kragujevca.

Nezaobilazne šetnje ispratile su trag arhitekture Mihaila Mitrovića i Alekseja Brkića; obilazak Jevrejskog groblja, Francuske ambasade, Spomenika zahvalnosti Francuskoj, Zavoda za zaštitu spomenika kulture i grada Valjeva.

Bogat program BINE je dodatno obeležio Seminar o poslovnim objektima kampusa kompanije NCR u bloku 42 na Novom Beogradu koji je projekat potpisao Vladimir Lojanica, takođe ovenčan Velikom nagradom arhitekture za životno delo za 2020. godinu. Seminar pod nazivom „Arhitekti / projektanti / praktičari“ obuhvatio je seriju predavanja za profesionalce posvećene usavršavanju i unapređenju znanja u povezivanju arhitekture i najnovijih tehničko-tehnoloških i inovativnih proizvoda, predavanja mladih arhitekata iz biroa Space Love Studio, Bratislava Toškovića i predavanje Docomomo Srbija povodom izložbe „Arhitektura, skulptura, sećanje“. Ističemo: Poslovni objekat Kampus NCR deo je prostora za koji je plan detaljne regulacije izrađen u Urbanističkom zavodu Beograda. Beogradska internacionalna nedelja arhitekture – BINA 2023,

17. juna svečano je zatvorila dodela nagrade i priznanja za „Arhitektonski događaj godine“ za 2022. godinu. Društvo arhitekata dodelilo je nagradu autorima izložbe „Nikola Dobrović – Pod zastavama modernih pokreta“ održanoj u Galeriji SANU od 24. maja do 2. oktobra prošle godine. i priznanje autorima izložbe „Osmi kilometar“ održanoj u Muzeju Jugoslavije (12.12.2021-27.3.2022). Obrazloženje nagrade i priznanja su potpisali članovi žirija Goran Vojvodić, Milena Kordić i Slobodan Giša Bogunović. U rečima Milene Kordić povodom dodele priznanja se ogleda suštinska poruka i putokaz struci: „Arhitektura se bavi pitanjima opšteg dobra pa je deo njenog delovanja i osveščivanje pojedinaca na razmišljanje o pitanjima koja se tiču svih nas. Ovoga puta „Moderni“ u Beogradu su svojom postavkom ponudili taj prostor i taj okvir za promišljanje kakve gradove želimo u budućnosti, za koga su i što je najvažnije kako do njih da dođemo iz ove pozicije u kojoj danas jesmo“.

IZVEŠTAJ SA ORGANIZOVANE SPORTSKO REKREATIVNE AKTIVNOSTI - RAFTING TAROM (OKTOBAR 2023. GODINE)

Aktivnost sprovedena u organizacija Sindikata Urbanističkog zavoda Beograda i Urbanističkog zavoda Beograda JUP

Tekst pripremili: Emil Dimitrov, dipl.inž.arh., Milosavljević Dragan, dipl.inž.el., Milica Vujić, inž.maš.

Sportsko rekreativna aktivnost - rafting u Bosni i Hercegovini, na teritoriji opštine Foča, je realizovana u periodu od 6. do 9. oktobra 2023. godine. Program putovanja je podrazumevao trodnevni aranžman uz dva noćenja u kampu organizatora, rafting rekom Tarom kao i fakultativne izlete uz stručno vođenje turističkog vodiča.

U skladu sa Pravilnikom o bezbednosti i zdravlja na radu i Programom korišćenja sredstava za prevenciju invalidnosti za 2023.godinu (u daljem tekstu: Program prevencije), početkom septembra 2023. godine, sprovedena je Anкета među zaposlenima, kada su zaposleni pozvani da se izjasne o ponuđenim aktivnostima koje se mogu organizovati i finansirati iz sredstava za prevenciju radne invalidnosti.

Među ponudom aktivnostima je bila i organizovana sportsko-rekreativna aktivnost (pešačenje, planinarenje, rafting i sl.). Za navedenu aktivnost je glasalo 52 zaposlenih, nakon čega se navedena aktivnost našla u Programu prevencije. Nakon donošenja Programa prevencije, a na osnovu pribavljene Ponude od strane organizatora, dana 21.9.2023. godine, sprovedeno je Prijavljivanje zainteresovanih za aktivnost u periodu od 29.09.2023. godine do 03.10.2023. godine, gde se u navedenom roku prijavilo ukupno 9 zaposlenih.

Finansiranje putovanja je bilo delom iz fonda za prevenciju radne invalidnosti, a delom samofinansiranje, u skladu sa Programom prevencije.

Ova destinacija je odabrana zbog: sadržaja (bungalovi velikog kapaciteta, zatvoreni restoran, 2 letnje bašte, krovna terasa i bazen sa koktel barom, Wi-Fi); smeštaja (drveni bungalovi sa kupatilom i grejanjem); hrane (domaća, autentična hrana ovih prostora, spremljena na licu mesta); provoda (Žurke u RT centru su sada već nadaleko poznate); dodatnih aktivnosti (u sklopu RT centra na raspolaganju su teren za paintball, QUADOVI – četvorotočkaši, svakodnevni izleti); higijene kampa; hortikulture i uređenja kampa (više od 650 sadnica ruža, oko 1000 reznica muškati, petunija, surfinija, pištika, lala, božurova); velikog kapaciteta kampa.

Prvog dana grupa je, nakon prepodnevne vožnje, par kraćih pauza za osveženje i ručak, došla do grada Višegrada. Obilazak Grada Višegrada na Drini se sastojao od razgledanja najlepših delova istorijskog centra grada i okoline:

Most Mehmed Paše Sokolovića - Monumentalna građevina nastala u razdoblju između 15. i 19. veka. Nacionalni je spomenik pod zaštitom UNESCOa. Sagrađen je na putu koji je povezivao Bosnu i Carigrad, današnji Istanbul, a zadužbina je, kao što naziv govori, Mehmed Paše Sokolovića, velikog vezira, rođenog u jednom selu kraj Višegrada. Bajica Sokolović je podigao ovo zdanje. Roman „Na Drini ćuprija“, nobelovca Ive Andrića baziran je po istoriji ovog mosta, kroz koju je prikazana i istorija celog ovog podneblja.

Kuća Ive Andrića - Nedaleko od mosta nalazi se i kuća u kojoj je sa svojom porodicom stanovao Ivo Andrić, tokom detinjstva i školskih dana.

Bulkove stene i „zipline“ - Na vrhu obližnje stene se pruža zaista fenomenalni pogled na most, Andrićgrad i ceo Višegrad. Sa istog mesta polazi „zipline“, koji sa te tačke vodi ka Kamengradu u podnožju, uz prelet reke Drine.

Andrićgrad / Kamengrad - Relativno nova atrakcija u Višegradu, otvorena 2012. godine ali još uvek nije završena do kraja. Ideja je da i kroz arhitekturu i sadržaj predstave sva razdoblja kroz koja je prošao ovaj grad. Da predstavi kako je Višegrad mogao izgledati da ga nisu zaobišli neki graditeljski poduhvati tokom istorije. Kamene ulice, zgrade raznih stilova, trgovci i bašte inspirisane su takođe delima Ive Andrića.

U sklopu ovog tematskog parka, može se uživati u kafićima, restoranima, bioskopu, školi filma, hotelu, prodavnicama itd. Nakon dvosatnog zadržavanja, kratke šetnje po centru i obilaska Andrićevog grada, grupa je nastavila putovanje do

krajnje odrednice, kampa Rafting centra RT gde smo se našli u prelepom ambijentu kanjona reke Drine i brižljivo uređenom kompleksu kampa. Domaćini su nas dočekali srdačno, dali osnovne smernice o očekivanim aktivnostima i organizaciji trodnevnog boravka u njihovom kampu.

Nakon smeštaja u bungalove, a nakon kraćeg odmora, slobodno vreme smo kao grupa iskoristili za obilazak neposredne okoline kampa, uključujući spuštanje do same reke Drine i šetnje kroz par kampova u okruženju.

Boravak u kampu je nastavljen drugog dana, pripremama za raftinga Tarom i Drinom. Put početnog mesta za spuštanje čamaca, krenulo je svih oko 250 gostiju kampa, smeštenih u nepreglednu kolonu kombija sa čamcima na krovu. Vožnja po obroncima kanjona je trajala oko sat i po, uglavnom po makadamskom putu, u predivnom šumskom ambijentu, sa koga se na par mesta pružao očaravajući pogled na tirkizno prozirnu reku Taru.

Stigavši na polaznu tačku, svih 9 putnika naše grupe je uz par saveta i kraće obuke od strane iskusnog instruktora, smešteno u gumenu čamac i uplovilo u avanturu raftinga Tarom.

Sam spust do krajnje tačke, podnožja našeg kampa je trajao nepunih 5 sati. Uz povremene zaveslaje cele posade, bukove koji u ovo doba nisu ekstremni kao npr. u aprilu i maju mesecu, ali i često prskanje ledenom vodom, kraću pauzu za osveženje u jednom od stajališta na samoj trasi, cela posada čamca je uživala u prelepom ambijentu kanjona reke Tare i delom reke Drine, okupanih oktobarskim suncem.

Temperatura vode reke Tare je konstantna i iznosi do maksimalnih 13°C. Kraću pauzu za osveženje u samom kanjonu, na pola puta, su neki od članova posada iskoristili i da zaplivaju ka obali Crne Gore, brzo se vrativši na sunčanu stranu obale.

Treći dan smo namenili obilasku kanjona reke Pive, brane Mratinje i Pivskom jezeru na teritoriji Crne Gore, gde smo uživali u čarima tirkiznog jezera, čistog vazduha i neočekivano sunčanog i toplog dana.

Svako ko je uživao u prirodnim lepotama Crne Gore složiće se da je jedan od njenih najlepših predela kanjon reke Pive, dugačak 33 km, dubok i do 1200 metara. Nismo ni mi odoleli izazovu te smo se na povratku uputili tamo.

Poseban utisak za nas urbaniste – planere ostavila je brana Mratinje i hidroelektrana sa mogućnošću proizvodnje i do 860 gigavat časova el. energije godišnje. Izgradnjom hidro elektrane 1975. godine, sa branom koja je visoka 220m (među najvišim u Evropi i bila je jedan od simbola jugoslovenske dominacije / moći.), nastalo je Pivsko jezero, najveće veštačko jezero u Crnoj Gori. Jezero je na nekim mestima duboko i preko 180 m, a dugo je 42km.

Pivsko jezero predstavlja najveći rezervoar pitke vode i ima izvanredne uslove za sportove na mirnim vodama, što smo i sami probali. Nastankom veštačkog Pivskog jezera bilo je nužno da se Pivski manastir izmesti na drugu lokaciju. Ovaj poduhvat je uradila grupa stručnjaka, pod nadzorom UNESCO-a, tako dobro i stručno da se građevinski deo crkve i celi živopis nije ni za malo izmenio.

Vratili smo se u Beograd oplemenjeni bogatim i živim iskustvom i utiscima sa ovog kratkog, ali sadržajnog i dinamičnog putovanja, uz jačanje kolektivnog i timskog duha svih ponaosob i grupe u celini.

III REGIONALNA KONFERENCIJA JAVNOG SEKTORA „TREBINJE 2023“

Tekst priredio: Vladimir Vujičić, dipl.pravnik

U periodu 11.10. – 14.10.2023. godine u Trebinju održana je III Regionalna konferencija javnog sektora „Trebinje 2023“, kojoj su prisustvovali predstavnici Urbanističkog zavoda Beograda JUP mr Jelena Marinković dipl.prostorni planer – član Nadzornog odbora i Vladimir Vujičić dipl. pravnik. Učesnike konferencije je prvog dana pozdravio gradonačelnik Trebinja gđin. Mirko Ćurić kada je predstavio najznačajnije aktuelne projekte Grada Trebinja u oblasti socijalne politike, privrede i administracije. Grad Trebinje i celokupna oblast Hercegovine stvara uslove za svoj održivi razvoj ulažući u smeštajne kapacitete, proizvodnju autentičnih hercegovačkih proizvoda i očuvanje prirodnih resursa (sliva reke Trebišnjice, okolnih jezera i sl.).

Teme III Regionalne konferencija javnog sektora „Trebinje 2023“ su se ticale planiranja poslovanja javnih preduzeća za 2024. godinu, novina u oblasti javnih nabavki, izmena i dopuna Zakona o planiranju i izgradnji, interne i eksterne komunikacije u radnom okruženju. Predstavnici ministarstva privrede, ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture i drugi predavači su učesnicima konferencije predstavili novine iz svojih oblasti i učestvovali u diskusiji.

Slobodno vreme je iskorišćeno za organizovane izlete u Dubrovnik i Herceg Novi, posetu manastiru Tvrdoš i obilazak trebinjskih znamenitosti.

Trebinje, grad bogate istorije koju njegovi stanovnici ljubomorno čuvaju i kojom se ponose, večna kuća Jovana Dučića pesnika, koji sa brda Crkvina bdi nad svojim voljenim gradom, je pravi biser našeg naroda i zasigurno mesto kome ću se uvek rado vraćati.

PRVIH 75 GODINA

Tekst priredila: Gordana Lučić, dipl.inž.arh.

Ova godina je posebno važna za kolektiv Urbanističkog zavoda, kao i za Grad Beograd koji je osnivač naše. Institucije. Kraj godine dočekujemo u svečarskom duhu jer obeležavamo 75 godina postojanja i 100 godina od izrade i usvajanja Generalnog urbanističkog plana Beograda iz 1923. godine. Za tu priliku pripremili smo i specijalno izdanje našeg časopisa, Bibliografiju časopisa Urbanizam Beograda (1969 – 1981) i Bibliografiju časopisa Info (2003 – 2018).

Nakon 2022. godine koja je protekla u standardnoj opterećenosti radnim zadacima i vrlo usporenim procedurama, što je za posledicu imalo vrlo mali broj usvojenih planova, ove godine smo se vratili u standardne formalne tokove i za nas uobičajeni put izrade važnih zadataka po ubrzanom postupku. Kraj je godine, a mi užurbano završavamo više planova koji će omogućiti realizaciju nekoliko kapitalnih projekta Grada i Republike Srbije.

Ali da se vratimo konkretnim rezultatima rada u prethodnom periodu. Nakon zaključenja časopisa broj 07–08 završeno je, usvojeno i objavljeno u službenim glasilima 24 planskih dokumenata. Krajem prošle godine usvojena su tri Plana detaljne regulacije za groblja u mesnim zajednicama Beljine, Glumčevo brdo i Meljak u opštini Barajevo, čime će gorući problem nedostatka grobnih mesta u ovim mestima biti rešen za duži period. U oblasti infrastrukture, Planom detaljne regulacije na području Rakovice planirane su nove trase nadzemnog elektroenergetskog voda 2x110 kV i izmeštanje nadzemnih elektroenergetskih vodova od 220 kV izgrađenih iznad jezera Resnik, čime se stvaraju uslovi za aktiviranje i realizaciju sportsko rekreativne zone na jezeru u prirodnom, zelenom okruženju. Ovaj plan u velikoj meri doprinosi očuvanju i zaštiti životne sredine, jer je nastavak težnje za očuvanjem i zaštitom životne sredine započetom gašenjem četiri termobloka TE „Kolubara“, usled zastarele tehnologije, zbog čega je planom bilo potrebno planirati rekonfiguraciju i revitalizaciju prenosne mreže Elektromreže Srbije. Krajem godine usvojen je i Plan detaljne regulacije saobraćajnice Široki put u Zemunu od naselja Batajnica do

tehničke veze sa reciklažnim centrom. Na području opštine Novi Beograd na lokaciji IMTa, usvojen je Plan detaljne regulacije čija izrada je bila vrlo kompleksna, imajući u vidu da se plan radio na području neposredne primene Plana generalne regulacije sa krutim i nepromenljivim stečenim urbanističkim obavezama koje su dale vrlo malo prostora za kreativniji pristup. Stoga se planiranje ovog područja svelo na međusobno uklapanje podataka iz izdatih građevinskih dozvola, potvrđenih urbanističkih projekata i na formiranje saobraćajne matrice, potrebne infrastrukture i pratećih sadržaja stanovanja.

U ovoj 75. godini postojanja Urbanističkog zavoda, do momenta zaključenja časopisa usvojeno je 17 planskih dokumenata. U završnoj fazi procedure usvajanja i javnog uvida je više nacrtu planova, tako da se može očekivati da ćemo do kraja godine dostići standardni broj od 25 do 30 usvojenih planova. Ovu godinu svakako je obeležilo usvajanje i izrada planova koji će omogućiti realizaciju važnih projekata koji će biti pokretač celokupnog razvoja Grada.

U oblasti prostornog planiranja, usvojen je Prostorni plan područja posebne namene Nacionalnog fudbalskog stadiona – II faza. Izrada i usvajanje ovog Plana je bio prvi važan korak u nizu aktivnosti naše države koji je doprineo da Beograd bude izabran za domaćina specijalizovane izložbe EXPO 2027. Lokacija održavanja manifestacije EXPO 2027 se nalazi u blizini aerodroma, autoputa, planirane železnice i proteže uz obilaznicu oko Beograda, između reke Save i Novog Beograda. Uz Nacionalni stadion sa kapacitetom od 52.000 posetilaca i komercijalne namene sadrži i sajamski prostor sa Srpskim paviljonom kao centralnim mestom zbivanja, koji su povezani centralnim šetalištem koje naslućuje funkcionalnu vezu sa priobaljem, koja se u momentu pisanja ovog teksta razrađuje kroz izradu 3 faze ovog plana. Imajući u vidu strateške smernice nacrtu GUPa 2041, konceptualno urbanističko rešenje ovog prostora je začetak razvoja ovog dela grada koje će neminovno promeniti sliku grada.

Ono što će takođe u godinama koje dolaze promeniti sliku i doživljaj grada je i realizacija metro sistema. Donošenjem Plana generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade druge faze prve linije metro sistema, detaljno je razrađena kompletna prva linije metroa. Trasa 1. etape druge linije metro sistema je takođe utvrđena Planom generalne regulacije koji se trenutno nalazi u proceduri javnog uvida i koji treba da bude usvojen do kraja godine. Ovaj plan je još jedan u nizu planova koje radi Urbanistički zavod a koji će obezbediti kvalitetniju realizaciju mobilnosti stanovništva i biti generator razvoja gradskog tkiva i pojedinih gradskih pravaca i područja, naročito u zoni nadzemnih stanica. Metro stanice su pozicionirane tako da se ostvari što bolja pristupačnost putnicima i intermodalnost sistema javnog transporta putnika, koja se ostvaruje povezivanjem sa železničkim sistemom, BG vozom i autobuskim podsistemom javnog transporta putnika. Objekti nadzemnih stanica čija će rešenja biti dobijena konkursom, biće novi prepoznatljivi reperi našeg grada.

Još jedan doprinos urbanoj mobilnosti će biti realizacija pešačko biciklističkog mosta u skladu sa rešenjem iz Plana koji je takođe usvojen ove godine, kojim je promovisan jedan od glavnih ciljeva urbane mobilnosti a to je povezivanje zelenih i rekreativnih zona grada sa ostalim delovima grada. U ovom slučaju radi se o povezivanju Novog Beograda koji ima razvijenu pešačko-biciklističku infrastrukturu i Ade Ciganlije. Planirana veza ima za cilj da poveže Sremsku obalu sa zelenim i rekreativnim površinama na Adi Ciganliji. Osim u rekreativne svrhe, ova veza podstiče pešačka kretanja i kretanja biciklista, doprinosi kako dostupnosti svih sadržaja, usluga i radnih mesta tako i smanjenju pritiska motornih vozila posetilaca Ade Ciganlije a time i smanjenju emisije ugljen dioksida i kvalitetu života i zaštiti životne sredine. U oblikovnom smislu očekujemo da će naš grad u svojoj silueti dobiti još jedan prepoznatljiv simbol.

U oblasti infrastrukture ove godine, usvajanje Plana detaljne regulacije za izgradnju toplovoda radi povezivanja distributivnih toplovodnih područja toplane TO „Cerak“ i TO „Miljakovac“ je još jedan doprinos utemeljenju toplovodne mreže grada i povezivanju u celovit stabilan sistem.

I ove godine smo se kroz izradu planova, na površini od oko 1000 ha, bavili postojećim naseljima, njihovim funkcionalnim zaokruživanjem i mogućnostima transformacije, uslovima zaštite kulturno istorijskog nasleđa, zaštite prirode i uslovima

ograničenja različite prirode, sanacije i urbane obnove, kao i mogućnostima izgradnje na uslovno povoljnim terenima.

Na području opštine Voždovac, Planom detaljne regulacije područja Rakovica selo, na saobraćajno nepristupačnom i vrlo nepovoljnom terenu u geomorfološkom i hidrološkom smislu, uz ograničenja koja su prouzrokovana bespravnom izgradnjom, prirodnim i izgrađenim strukturama, neregulisanim potocima i nadzemnim elektroenergetskim vodovima, stvoren je planski osnov za formiranje celovitog urbanog prostora, pretežno stambene namene sa svim neophodnim pratećim sadržajima. Planom detaljne regulacije naselja Kumodraž i Planom detaljne regulacije dela područja između ulica: Mokroluške, Miška Jovanovića, Kraljevačke i Zaplanske, konačno su formirane regulacije blokova, a naselja su funkcionalno zaokružena i oplemenjena novim namenama i sadržajima.

Na području opštine Zvezdara Planom detaljne regulacije za područje između Unutrašnjeg magistralnog poluprstena, Ulice Dragoslava Srejevića, Zvezdarske šume i ulice Ljubice Luković, konačno je uobličen ovaj prostor raznorodnih namena. Definisani su kompleksi javnih i mešovitih namena koncentrisanih uz dijagonalnu zelenu promenadu, koja je prilagođena morfologiji terena, uz afirmaciju sportskih aktivnosti i potpuno očuvanje prirodnih vrednosti neposrednog okruženja.

Na području opštine Novi Beograd i Surčin, između Ulice Vinogradske, Dudovskog kanala, državnog puta deonica Novi Beograd – Surčin i Ulice Jurija Gagarina, do naselja Mileve Marić Ajnštajn, na području koga čine poljoprivredne površine, neizgrađeno zemljište i prirodno regulisane zelene površine, neplanski izgrađeni stambeni i komercijalni objekti, većim delom izgrađenih u zoni zaštite postojećih elektroenergetskih nadzemnih vodova jačine 110kV i 220kV, u široj zoni sanitarne zaštite Beogradskog izvorišta, koje podrazumeva i ozbiljno nasipanje celog područja, Planom detaljne regulacije planiran je urbani prostor različitih namena i definisani su načini i mogućnosti izgradnje u uslovima velikih prostornih i tehničkih ograničenja.

Na području opštine Novi Beograd Planom detaljne regulacije dela bloka 20, je kroz Analizu i potvrdu ispunjenosti kriterijuma za izgradnju visokog objekta preispitana visina i spratnost objekata koja je definisana pravilima neposredne primene Plana generalne regulacije i kroz vrednovanje

relevantnih urbanističko arhitektonskih kriterijuma utvrđena je pogodnost lokacije za izgradnju visokog objekata u bloku, koji ne ugrožava zaštićene vizure i panorame.

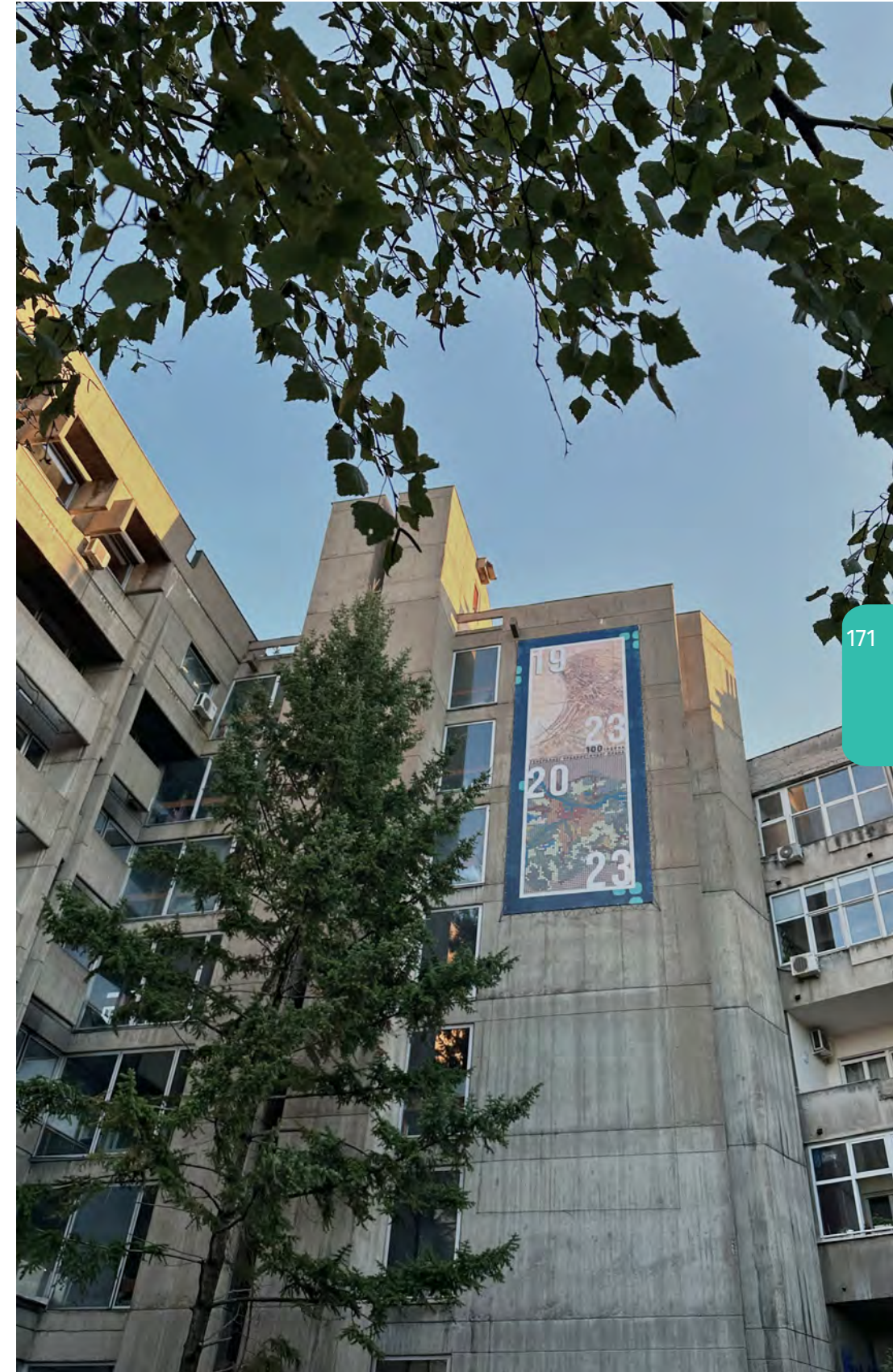
Na području opštine Stari grad, za blok između ulica: Tadeuša Koščuška, Cara Dušana, Rige od Fere i Strahinjića Bana, urađen je Plan detaljne regulacije kojim je u skladu sa strogim uslovima zaštite kulturnog nasleđa, iznađen način za odmerenu transformaciju tkiva, unapređenje postojećeg stanja kroz odgovarajuće uređenje unutrašnjih delova bloka, obezbeđenje pristupa objektima unutar bloka i planiranje sadržaja i objekata primerenih centralnoj gradskoj lokaciji. U domenu planiranja kompleksa javnih namena, posebno smo zadovoljni što je ove godine usvojen plan kojim se na teritoriji opštine Čukarica, u Sremčici najzad formira kompleks Ustanove za decu i mlade „Sremčica“, za organizovano zbrinjavanje 300 šticećenika, od toga 100 dece i mladih sa smetnjama u razvoju i 200 odraslih lica sa intelektualnim i poteškoćama u komunikaciji. Kompleks čine grupacije objekata u funkciji primarne delatnosti domskog smeštaja korisnika: upravna zgrada, dečji, ženski i muški paviljon, kuhinja sa trpezarijom i magacinom, vešeraj, garaža i drugi objekti u funkciji obavljanja raznih delatnosti, u kome će i mladi ljudi moći da rade i započnu samostalan život uz podršku društva.

I na kraju, kroz izradu više izmena i dopuna planova, stvoren je osnov za kvalitetnije sprovođenje osnovnih planova. Ove godine kada obeležavamo 100 godina od izrade i usvajanja Generalnog urbanističkog plana Beograda, urađen je nacrt GUPa Beograda 2041 koji se nalazi u proceduri stručne kontrole. Takođe, urađeno je i potvrđeno više Urbanističkih projekata koji se po svojoj složenosti i kompleksnosti mogu porediti sa Planovima detaljne regulacije.

Ono što je konstanta u Urbanističkom zavodu je raznovrsnost zadataka iz domena prostornog i urbanističkog planiranja. Međutim, ono što nas posebno raduje je da je Grad prepoznao potrebu i važnost aktiviranja istraživačkih delatnosti u procesu planiranja, kroz izradu različitih tematskih studija i namenskih istraživanja lokacija, kao jedne od neopravdano zapostavljenih metoda i instrumenata procesa planiranja. Ove godine je urađeno ili se nalazi u završnoj fazi izrade više namenskih analiza i studija o kojima možete čitati u ovom dvobroju.

Tim Urbanističkog zavoda ima stručni potencijal i uvek je na raspolaganju da za potrebe Grada vrši različita istraživanja kao pripremnu aktivnost za izradu planskih dokumenata ili izrađuje namenske urbanističke i tehničke dokumente kao pomoćni instrument sprovođenja važnih gradskih odluka i time doprinese efikasnijem rešavanju kompleksnih gradskih tema, kako sada tako i u godinama koje dolaze.

I da, punimo 75 a sve smo mlađi. Poslednjih nekoliko godina smo podmladili tim Urbanističkog zavoda sa dvadesetak inženjera i visoko obrazovanih mladih ljudi i na njihovim krilima nastavljamo u novih 75.

THE FIRST 75 YEARS

Edited by: Gordana Lučić, Bachelor of Science in Architecture

This year is in particular important for the Urban Planning Institute of Belgrade staff and the City of Belgrade as the founder of our institution, too. We welcome the end of this year in the festive spirit to celebrate 75 years of existence and the 100th anniversary of the development and adoption of the Master Plan of Belgrade from 1923. On this occasion, we have prepared the special edition of our magazine, the bibliography of the Belgrade Urban Planning Magazine (1969–1981) and the Magazine Info bibliography (2003–2018). After 2022, which was highlighted by the usual workload burden and highly stalled procedures, resulting in very few adopted plans, this year, we are back to standard formal flow and our usual path of developing important plans under the urgent procedure. The year is drawing to an end, and we are in a hurry to finish more plans that will enable the realisation of several capital projects in the City and the Republic of Serbia.

Let's get back to the specific results of our work in the previous period. After the finalisation of the Magazine Issue 07-08, another 24 planning documents were completed, adopted and published in official gazettes. By the end of the last year, three detailed regulation plans for cemeteries in local communities Beljina, Glumcevo Brdo and Meljak in municipality Barajevo were adopted, thus solving the burning issue of the lack of cemetery plots in these locations for a longer period. As regards the infrastructure, the Detailed regulation plan on the territory of Rakovica provides for the new routes of the overhead electrical power lines 2x110 kV and the dislocation of overhead electrical power lines of 220 kV constructed above lake Resnik, thus creating conditions for activating and realising sport and recreational zones on the lake in the natural and green environment. This plan significantly contributes to the preservation and protection of the environment because it builds on the aspirations for the conservation and environmental protection that commenced by the decommissioning of four thermal blocks of TPP "Kolubara", due to outdated technology, which was the reason for planning the reconfiguration and revitalisation of the

transmission network of "Elektromreza" Serbia. By the end of the year, the Detailed regulation plan was adopted for the road Siroki Put in Zemun from the settlement Batajnica up to the technical connection with the recycling centre. For the territory of New Belgrade, on the location of the IMT, the Detailed regulation plan was adopted, and its development was rather complex, having regard to the plan that was developed on the territory of the direct application of the Detailed regulation plan with rigid and unchanged acquired urban planning obligations that left little room for a more creative approach. Therefore, the planning of this area is reduced to the reconciliation of data from issued building permits, confirmed urban planning projects and establishing of the traffic matrix, necessary infrastructure and accompanying housing amenities.

In the 75th year of the Urban Planning Institute anniversary, until the moment this issue is finalised, 17 planning documents have been adopted. The several plan drafts are in the final stage of the adoption procedure and public insight, so it could be expected that we will reach the standard number of 25 to 30 adopted plans by the end of the year. This year is definitely highlighted by the adoption and development of the plans that will enable the realisation of important projects that will be the drivers of the entire City's development.

As regards the spatial planning, the Spatial plan of the special-purpose area of the National Football Stadium – II phase has been adopted. The development and adoption of this Plan represented the first important step in the series of activities of our state that contributed to Belgrade being selected as the host of the specialised exhibition EXPO 2027. The location for the organisation of the manifestation EXPO 2027 is in the vicinity of the airport, highway and planned railway, spreading along Belgrade ring road, in between the Sava River and New Belgrade. Apart from the National Stadium, with a capacity of 52,000 visitors and commercial facilities, it will include the exhibition place with a Serbian pavilion as the central happening venue, connected with a central promenade that implies the functional connection with the riverbanks and at

the moment of writing this article, the phase 3 of this plan is being elaborated. With regard to the strategic guidelines of the draft of the 2041 Master Plan, the concept and urban planning design of this space is the inception of the development of this city part that will inevitably change the image of the city.

In the years to come, what will also change the image and experience of the city is the realisation of the metro system. By adopting the General regulation plan of the rail systems in Belgrade with elements of detailed development for the second phase of the metro system's first line, the complete first metro line was developed in detail. The route of the first stage of the second line has also been established by the General regulation plan that is currently in the public insight procedure and should be adopted by the end of the year. This plan is another in a series of plans developed by the Urban Planning Institute that will ensure higher quality realisation of population mobility and represents the generator of the urban tissue development and some urban directions and areas, in particular in the zone of surface-level stations. The metro stations are positioned so as to ensure better accessibility for the passengers and the intermodal nature of the public passenger transport system, which is realised by connecting with the rail system, city train BG:voz and bus subsystem of the public passenger transport. The buildings of the surface-level stations, whose designs will be the subject of the contests, shall become new recognisable landmarks of our city.

Another contribution to urban mobility will be the realisation of the pedestrian and cycling bridge in accordance with the design from the Plan also adopted by the end of this year, which promotes one of the main goals of urban mobility and that is connecting green and recreational zones of the city with other parts of the city. This particular case concerns connecting New Belgrade with developed pedestrian and cycling infrastructure and Ada Ciganlija. The planned connection aims to connect the Sremska river bank with green and recreational areas in Ada Ciganlija. Except for recreational purposes, this connection encourages pedestrian and cyclist movements, contributing to the accessibility of these facilities, services and jobs, thus reducing the impact of car traffic from Ada Ciganlija visitors and reducing the carbon dioxide emissions and the quality of life and environmental protection. As regards the form, we expect that our city will get another recognisable symbol in its outline. This year, as regards the infrastructure, the Detailed regulation plan for the construction of the heating network and connecting heating distribution areas of the heating plants

"Cerak" and "Miljakovac" is adopted as another contribution to establishing the city heating network and connecting it within the integrated stable system.

This year, by developing plans for the area of about 1000 ha, we have dealt with existing settlements, their functional rounding off and potentials for transformation, conditions for protection of cultural and historical heritage, nature conservation and restrictions of various nature, redevelopment and urban recovery, as well as the potential for the construction in terrains with suitable conditions.

On the territory of the municipality Vozdovac, under the Detailed regulation plan for Rakovica village, in the unfavourable terrain as regards geomorphology and hydrology, also hardly accessible traffic-wise, including limitations made by the illegal construction, natural and built structures, unregulated streams and overhead electrical power lines, the plan was set to form the integral urban space, primarily of residential nature with all necessary accompanying facilities. The Detailed regulation plan of the settlement Kumodraz and the Detailed regulation plan for the area between the streets: Mokroluska, Miska Jovanovica, Kraljevacka and Zaplanjska have finally formed the block regulations, and the settlements are functionally rounded off and improved through new purpose and amenities.

On the territory of the municipality Zvezdara, under the Detailed regulation plan for the territory in between the inner semi-ring road, Dragoslava Srejovica Street, Zvezdarska forest and Ljubica Lukovic Street, this area of versatile use has finally been shaped. The public and mixed-use complexes have been defined, concentrated around a diagonal green promenade, adjusted to the terrain morphology, affirming sports activities and complete preservation of natural values of the immediate surroundings.

On the territory of the municipalities New Belgrade and Surcin, in between the streets Vinogradska, Dudovski kanal, state road section New Belgrade – Surcin and Jurija Gagarina Street, up to Mileva Maric Ajnstajn settlement, in the area consisting of the agricultural land, unbuilt land and naturally regulated green spaces, residential and commercial facilities that were built without a plan, mostly in the protective zone of the existing overhead electrical power lines in the capacity of 110kV and 220kV, in the wider area of the sanitary protection of the Belgrade water source area, which would entail serious

filling of the entire area, the Detailed regulation plan provides for the urban space of versatile use, defining options and possibilities of construction under the conditions pertaining to large spatial and technical limitations.

Under the Detailed regulation plan of the part of Block 20, on the territory of New Belgrade, through the analysis and verification of the criteria met for constructing high-rise facilities, the height and number of floors of the facility have been reviewed, otherwise defined under the rules of direct application of the Detailed regulation plan and through the evaluation of relevant urban planning and architectural criteria, and it has been established that the site is suitable for constructing high-rise building in the block that will not impair the protected collimation lines and cityscape.

On the territory of the municipality Stari grad, a Detailed regulation plan has been made for the block in between the streets Tadeusa Kosciuska, Cara Dusana, Rige od Fere and Strahinjica Bana, in accordance with the strict requirements of the cultural heritage protection it has been managed to find the way for reasonable transformation of the tissue, improvement of the existing situation through the appropriate design of the inner parts of the block, ensuring access to the facilities inside the block and planning amenities and facilities appropriate for the central urban location.

In the domain of planning public use complexes, we are particularly satisfied that this year, the plan has been adopted for the territory of the municipality Cukarica, in Sremcica, where the complex is finally being formed for the Children and Youth Institute "Sremcica" to accommodate 300 wards in an organised manner, among them 100 of children and youth with disabilities and 200 adults with mental disabilities and communication disorders. This complex consists of a set of facilities with the primary activity of accommodating the beneficiaries: an administration building, children, women and men pavilion, kitchen with dining room and storehouse, laundry room, garage and other facilities to be used for various activities, where the young people could work and start independent life with the support of society.

In the end, by writing several amendments to the plan, the foundation was set for better quality implementation of basic plans. This year, when we celebrate the 100th anniversary of the development and adoption of the Master Plan of

Belgrade, the Draft of the 2041 Master Plan of Belgrade has been made and is currently under the procedure of expert revision. Moreover, several urban planning projects have been completed and verified, matching the detailed regulation plans in their complexity.

As for the Urban Planning Institute, what remains a constant in our work is the diversity of our tasks in the domain of spatial and urban planning. However, we are particularly pleased that the City has recognised the need and importance of activating research activities in the planning process by developing various thematic studies and specific site investigations as forgotten methods, completely unjustified, and the planning process instruments. This year, several detailed analyses and surveys have been carried out, and you can read about it in this double issue. The Urban Planning Institute team possesses professional potential and is always at the City's disposal to carry out various types of research for its needs as preparatory activities for developing planning documents and specific urban planning and technical documentation as the auxiliary instrument in implementing major city decisions, thus contributing to a more efficient solving of complex urban themes, now and in the future.

This year, we will be 75, but we keep getting younger. In the last couple of years, we welcomed another twenty young engineers and highly educated young people so we can continue flying on their wings to the future after turning 75 this year.

Zgrada Urbanističkog zavoda Beograda arhitekta Branislava Jovina značajan je segment arhitektonskog nasleđa beogradskog brutalizma. Inicijativa i finansiranje izgradnje potekli su od Urbanističkog zavoda grada Beograda i Direkcije za izgradnju i rekonstrukciju grada Beograda, institucija koje su se u zgradu uselile neposredno nakon završetka radova 1970. godine. Kao potvrdu o arhitektonskoj vrednosti zgrade, Branislav Jovin dobio je 1970. godine prestižnu Borbinu nagradu za arhitekturu.

PREGLED USVOJENIH PLANOVA 2022./2023. GODINE

Pregled usvojenih planova priredila: Ana Vučić dipl.ekonomista

Nakon zaključenja časopisa Urbanizam Beograda broj 07-08, a do zaključenja ovog broja, usvojeno je još 24 planskih dokumenata, uz 8 strateških procena uticaja planova na životnu sredinu, čiji je obrađivač Urbanistički zavod Beograda JUP.

1. **Izmene i dopune Plana detaljne regulacije prostorne celine između ulica: Gospodara Vučića, Grčića Milenka i Ustaničke, Opština Voždovac, za blok između ulica: Rada Končara, Banjalučke, Todora Dukina i vojvode Prijezde, gradska opština Voždovac** („Službeni list grada Beograda“ br.97/22) – Rukovodilac plana: Željka Nikolić, dipl.inž.arh.
2. **Plan detaljne regulacije područja između ulica: Jurija Gagarina i Zemunske (“IMT”), gradska opština Novi Beograd (sa strateškom procenom)** („Službeni list grada Beograda“ br. 98/22) – Rukovodilac plana: Marija Kosović, mast.inž.arh.
3. **Plan detaljne regulacije saobraćajnice Široki put, gradska opština Zemun** („Službeni list grada Beograda“ br. 109/22) – Rukovodioci plana: Predrag Pilović, dipl.građ.inž. i Vesna Isajlović, dipl.inž.arh.
4. **Plan detaljne regulacije za rasplet 220 kV nadzemnih vodova i uvođenje nadzemnog voda 110 kV br.117/1 u TS „Beograd 3“, gradska opština Čukarica, Rakovica i Voždovac – (sa strateškom procenom)** („Službeni list grada Beograda“ br. 110/22) – Rukovodioci plana: Bojan Obradović, dipl.inž.el. i Dragoslav Ristanović, dipl.inž.arh.
5. **Plan detaljne regulacije groblja u mesnoj zajednici Beljina, gradska opština Barajevo** („Službeni list grada Beograda“ br. 124/22) – Rukovodioci plana: Ana Đokić, dipl.inž.arh. i Božidar Bojović, dipl.pr.planer
6. **Plan detaljne regulacije groblja u mesnoj zajednici Glumčevo brdo, gradska opština Barajevo** („Službeni list grada Beograda“ br. 125/22) – Rukovodioci plana: Ana Đokić, dipl.inž.arh. i Božidar Bojović, dipl.pr.planer

7. **Plan detaljne regulacije groblja u mesnoj zajednici Meljak, gradska opština Barajevo** („Službeni list grada Beograda“ br. 125/22) – Rukovodioci plana: Mirjana Nedeljković, dipl.pr.planer i Gordana Bura, dipl.inž.arh.
8. **Plan generalne regulacije šinskih sistema u Beogradu sa elementima detaljne razrade II faze prve linije metro sistema – (sa strateškom procenom)** („Službeni list grada Beograda“ br. 6/23) – Rukovodioci plana: Predrag Krstić, dipl.inž.saob., Marija Kosović, mast.inž.arh. i Mila Milovanović, dipl.inž.arh.
9. **Plan detaljne regulacije područja uz Vinogradsku ulicu, sa saobraćajnom vezom do Autoputske obilaznice, gradske opštine Novi Beograd i Surčin, III faza (sa strateškom procenom)** („Službeni list grada Beograda“ br. 7/23) – Rukovodilac plana: Stevan Tomić, mast.inž.arh.
10. **Plan detaljne regulacije za područje između Unutrašnjeg magistralnog poluprstena (UMP), Ulice Dragoslava Srejića, Zvezdarske šume i Ulice Ljubice Luković, gradska opština Zvezdara** („Službeni list grada Beograda“ br. 8/23) – Rukovodioci plana: Radmila Grubišić, dipl.inž.arh. i Stevan Tomić, mast.inž.arh.
11. **Izmene i dopune Plana detaljne regulacije naselja Sremčica, za deo blokova 186 i 187, gradska opština Čukarica** („Službeni list grada Beograda“ br. 9/23) – Rukovodilac plana: mr Borka Protić, dipl.inž.arh.
12. **Plan detaljne regulacije za izgradnju pešačko - biciklističke veze između ulica: Omladinskih brigada i Ade Ciganlije, sa mostom preko Save, gradska opština Novi Beograd i Čukarica (sa strateškom procenom)** („Službeni list grada Beograda“ br. 9/23) – Rukovodioci plana: Ana Lazović, dipl.inž.arh. i Olga Stojković, dipl. građ.inž.

13. **Prostorni plan područja posebne namene nacionalnog fudbalskog stadiona - druga faza (sa strateškom procenom)** („Službeni glasnik RS“ br. 9/23) – Rukovodioci plana: Milan Cvetković, dipl.pr.planer i Božidar Bojović, dipl.pr.planer
14. **Plan detaljne regulacije dela područja između ulica: Mokroluške, Miška Jovanovića, Kraljevačke i Zaplanske, gradska opština Voždovac (sa strateškom procenom)** („Službeni list grada Beograda“ br. 11/23) – Rukovodioci plana: Marina Božić, dipl.inž.arh. i Jelena Jović, dipl.inž.arh.
15. **Plan detaljne regulacije za izgradnju toplovoda radi povezivanja distributivnih toplovodnih područja toplane TO „Cerak“ i TO „Miljakovac“, gradska opština Rakovica** („Službeni list grada Beograda“ br. 24/23) – Rukovodioci plana: Ivan Miletić, dipl.inž.maš. i Boško Vujić, dipl.inž.maš.
16. **Izmene i dopuna Plana detaljne regulacije za izgradnju produktovoda od kompleksa preduzeća „VML“ u Surčinu do pristaništa na levoj obali Save, gradska opština Surčin** („Službeni list grada Beograda“ br. 29/23) – Rukovodilac plana: Zoran Mišić, dipl.inž.maš.
17. **Plan detaljne regulacije područja Rakovica selo, gradska opština Voždovac** („Službeni list grada Beograda“ br. 44/23) – Rukovodioci plana: Radmila Grubišić, dipl.inž.arh., Katarina Čavić Lakić, dipl.pejz.arh. i Milena Solujić, mast.inž.arh.
18. **Izmene i dopuna Plana detaljne regulacije dela Vračarskog platoa između ulica: Katanićeve, Makenzijeve, Čuburske, unutrašnje granice parcela duž parne strane Šumatovačke, Braničevske, Rankeove, Nebojšine, Skerlićeve i Bore Stankovića, opština Vračar, za deo bloka između ulica: Mutapove, Borislava Pekića i Mekenzijeve** („Službeni list grada Beograda“ br.46/23) – Rukovodilac plana: Vesna Isajlović, dipl.inž.arh.
19. **Plan detaljne regulacije dela naselja Kumodraž, gradske opštine Voždovac i Zvezdara** („Službeni list grada Beograda“ br. 67/23) – Rukovodioci plana: Milica Andrejić, dipl.inž.arh. i Katarina Čavić Lakić, dipl.pejz.arh.
20. **Plan detaljne regulacije za blok između ulica: Tadeuša Koščuška, Cara Dušana, Rige od Fere i Strahinjića Bana, gradska opština Stari grad** („Službeni list grada Beograda“

br. 67/23) – Rukovodilac plana: Jadranka Živković, dipl.inž.arh.

21. **Plan detaljne regulacije za deo bloka 20 u Novom Beogradu, gradska opština Novi Beograd (sa strateškom procenom)** („Službeni list grada Beograda“ br. 68/23) – Rukovodilac plana: Jadranka Živković, dipl.inž.arh.
22. **Izmene i dopune Plana detaljne regulacije za deo područja zapadno od Ulice Tošin bunar (od Bulevara Arsenija Čarnojevića do Ulice Prilaz) do Ulice Marije Bursać, za sportski kompleks između ulica: Studentske, Tošin bunar i auto-puta E75, gradske opštine Zemun i Novi Beograd** („Službeni list grada Beograda“ br.68/23) – Rukovodioci plana: Tamara Stijačić, mast.inž.arh. i Andrejić Milica, dipl.inž.arh.
23. **Izmene i dopuna Prostornog plana gradske opštine Obrenovac** („Službeni list grada Beograda“ br. 76/23) – Rukovodilac plana: Dragoslav Pavlović, dipl.pr.planer
24. **Plan detaljne regulacije groblja u mesnoj zajednici Guncati, gradska opština Barajevo** („Službeni list grada Beograda“ br. 77/23) – Rukovodioci plana: Mirjana Nedeljković, dipl.pr.planer i Dragoslav Ristanović, dipl.inž.arh.

Strateške procene uticaja planova na životnu sredinu izradili su: Tanja Potkonjak, mast.fiz.hem., mr Jelena Marinković, dipl.pr.planer, Olgica Gvozdić, dipl.inž.šum., Marija Pavlović, mast.pr.planer, Aleksandra Vezmar, dipl.geograf, Uroš Mirković, mast.geograf.

Javno urbanističko preduzeće
Urbanistički zavod Beograda

Bulevar despota Stefana 56
11000 Beograd, Srbija
011 3331 500
www.urbel.com
office@urbel.com